TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ

YIL 42 • SAYI 162 • ŞUBAT 2014

BİLİŞİM

AYLIK BİLİŞİM KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Yerli yazılım sektörü Nereye gidiyor?

Yine yeni
5651

Beyninizin kullanma kılavuzu kimde?

TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ

YIL 42 • SAYI 162 ŞUBAT 2014

BİLİŞİM

AYLIK BİLİŞİM KÜLTÜRÜ DERGİSİ

→ TBD YÖNETİM KURULU
Turhan Menteş, İ. İlker Tabak, Lütfi Varoğlu, Levent Berkman, Koray Özer, Erdem Erkul, Ersin Taşçı, İzzet Gökhan Özbilgin, Levent Karadağ, Melih Akyılmaz, Zeynep Keskin

→ TÜRKİYE BİLİŞİM DERGİSİ ADINA
Turhan Menteş Eser ve İmtiyaz Sahibi ve Sorumlusu, Müdür

→ YAYIN YÖNETMENİ
Koray Özer

→ YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Aslıhan Bozkurt

→ EDİTÖRLER
Fatma Ağaç Haber, **İ. İlker Tabak** Genel, **Mehmet Ali Köksal** Hukuk, **Selçuk Özdemir** Eğitim, **Talat Postacı** KOBİ, **Mesut Orta** Kamu BİB, **Erdem Erkul** E-Devlet, **İzzet Gökhan Özbilgin** Güvenlik, **Nihal Sandıkçı** Müzik, **Arzu Kılıç**.

→ YAZI KURULU
Atilla Yardımcı, Coşkun Dolanbay, Levent Karadağ, Makbule Çubuk, Nezih Kuleyin, Serdar Gunizi, Veysi İşler, Serdar Biroğul, Ersin Taşçı, Ayfer Niğdelioğlu, Ebru Altunok.

→ GÖRSEL TASARIM
Mehmet Pektaş

BİLİŞİM DERGİSİ'NDE YAYINLANAN YAZILARDAN YAZARLARI SORUMLUDUR. YAYINLANAN YAZILAR KAYNAK GÖSTERİLMEKSİZİN BAŞKA BİR YERDE YAYINLANAMAZ.

TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ
Ceyhun Atuf Kansu Caddesi 1246. Sokak No:4/17 Balgat/ANKARA
Tel: +90 (312) 473 8215 (pbx) Faks: +90 (312) 473 8216
e-posta: tbd-merkez@tbd.org.tr

İÇİNDEKİLER

06 Yayın Yönetmeninden- Yerli yazılımı nereye gidiyor? -Koray Özer
08 Gençlere göre sosyal medyada en önemli konu, "özgürlük"
12 İnternet'ten ilaç satışına yasak
14 "TBD Sayısal Gündem 2020"nin nasıl çalışılacağı tartışıldı
18 Wikipedia, 13 yaşında
20 Endüstriden Haberler- Mahremiyette tehlikeli erozyon - Eylem Cülcüloğlu
24 Endüstriden Haberler- Microsoft'un yeni CEO'su belli oldu - Eylem Cülcüloğlu

Dosya:
Yerli yazılım sektörümüz ölüyor mu?

26 Yazılımcı, pozitif ayrımcılık, destek ve işbirliği bekliyor- Aslıhan Bozkurt
34 YASAD Başkanı Doğan Ufuk Güneş: Ana stratejimiz, kamuda yerli yazılım kullanımını arttırma ve ihracatla yazılım pazarını büyütmek
44 TBD Onursal Başkanı, Bilişim Genel Müdürü Prof. Dr. Aydın Köksal: Türkiye'yi orta gelir tuzağından kurtaracak kaldıraç, yerli yazılım üretim endüstrisidir!
60 LOGO Yönetim Kurulu Başkanı Tuğrul Tekbulut: Yerli olarak üretilen yazılım, varlık savaşı veriyor
68 Microsoft Türkiye Genel Müdürü Tamer Özmen: Sadece aynı sandalda olmamız değil, aynı yöne kürek çekmemiz de önemli
76 Emeğimize sahip çıkacağız! - Hülya Küçükaras

78 Simge- - İlker Tabak
86 Ufkun Ötesi- Acaba saf mıyız? – Nezih Kuleyin
88 Söyleşi- Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma Görevlisi Serkan Karaismailoğlu: Aşk, beyninizin kullanma kılavuzunu hiç tanımadığınız birine teslim etmektir – Arzu Kılıç
98 Türkçesi Varken- Bilişimölçer- Hülya Küçükaras
100 Söyleşi- Beriltech'in kurucusu Devrim Demirel TBD Sayısal Gündem 2020 Uzmanlık Grupları, coPub üzerinde çalışacak Fatma Ağaç

Gündem:
5651 değiştiriliyor

104 Değiştirilmesi isteniyordu ama böyle değil- Aslıhan Bozkurt
112 Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Elvan: Bunun neresinden sansür var?
116 CHP Genel Başkan Yardımcısı Emrehan Halıcı: İnternet'i susturmaya çalışıyorlar
118 Sektör STK'ları 5651'de değişiklikte görülerinin alınmasını istiyor
130 TBD Bilişim Hukuku Uzmanları Mehmet Ali Köksal-Gürkan Özocak Tasarı, genel itibariyle ciddi anlamda İnternet sansürünün yolunu açıyor
136 Ankara Barosu avukatlarından Özgür Eralp Zaten tartışılan ve ayrı bir kanunla yapılması istenen değişiklikler, torba yasaya konularak karmaşık bir hal aldı
140 Bilişim Hukukçusu ve Korsan Parti Hareketi Sözcüsü Avukat Serhat Koç Zamanlama manidar mı? Evet manidar

148 Tebrik kartları tarih oldu; sıra e-karta mı geliyor? - Fatma Ağaç
150 TÜBİTAK'tan 10 üniversitey e daha 1 milyon TL destek
152 Türkiye'nin en büyük bilim ve teknoloji merkezi Bursa'da
154 Bakanlıktan ücretsiz navigasyon
156 Polisten 3 boyutlu yazıcılarla basılan silah uyarısı
158 Kadir Has'ta Siber Güvenlik Araştırma Merkezi kurulacak
160 2013 Bilim kurgu öykü yarışması birincisi (Çivi) - Sinan İpek
166 Söyleşi -Amerika'ya başarılı bir beyin göçünün kahramanı: Yunus Topcan- Fatma Ağaç
170 Etohum, 2014'te yatırım yapılacak girişimleri açıkladı
172 Yenilikçi Oyun Geliştirme Dünya Maratonu 2014 tamamlandı
174 Gezi yazısı-Aşk çeşmesinden su içtim, Sırat Köprüsü'nden geçtim- Ebru Altunok

nereye gidiyor?

Koray Özer
koray.ozer@tbd.org.tr

Bu sayımızda yerli yazılım sektörümüzün "seyrini" kapak konusu yaptık. Kapak tasarımımızda gördüğünüz gibi, doğru yol yazılım şirketlerimizin kurumsal becerileriyle çıkarılabilecek gibi değil. Karmaşa ve tartışma eski, ancak son on yılda geldiğimiz noktada çanlar artık yazılım sektörümüz için çalıyor. Sözü eğip bükmeden söyleyeyim, ya yerli yazılımcılar çarpışarak şimdilik iyi kötü ellerinde tuttukları sektörlerden çekilecekler ve yazılımcılarımız uluslararası şirketlerin mahir ve afacan yazılımcıları olarak başarı öykülerinde boy gösterecekler (bireysel alanda iyi olduğumuz için bu zaten oluyor ve olmalı da) ya da birlikte şapkayı önümüze koyup bu işin görünen gereklerini yerine getireceğiz. Aksi takdirde yazılım sektörümüz için yakın zamanda nostaljik ifadeler kullanabiliriz.

Bizi bu dosyayı yapmaya tetikleyen gelişme yazılım sektörümüze en büyük desteği verecek olan kamu kesiminin özellikle Kurumsal Kaynak Yazılımları söz konusu olduğunda gözlerini uluslararası yazılım tekellerine çevirmiş olması... Şu açık ki bir sektöre itici gücü sağlayan en büyük teşvik devletin o sektöre yaptığı destek veya pozitif ayrımcılıktır. Hatta bu, sanayileşme tarihine bakıldığında, pek çok ülkede körü körüne uygulanmıştır. Diğer yandan, kamunun gözlerini dışarı doğru çevirmesi de nedensiz değil. Çünkü biz yıllardır, yazılım şöyle önemli, Türk zekasına şöyle uygun, derken, kendi devletinin desteğini arkasına almış yabancı şirketler, kendi kurumsal kaynak yazılımlarını yapıp bitirmiş, sektörel çözümleri tamamlamış, "en iyiyi başaran yöntemleri" ortaya koymuş ve bunları "best practice" diye pazarlamağa başlamış ve dünyaya satmış... Büyük başka şirketlerse en iyi yazılımı üreten başka şirketleri alıp bir güç birliği yaratıp ürünlerini dünyaya pazarlamış. Şimdi o dünya dediğimiz yerde biz de iyi bir alıcı konumdayız.

Çuvaldızı kendimize batırmazsak sağı solu iğnelemenin kimseye yararı yok... Yerli yazılımcılarımızın dosyada okuyacağınız itirazları hazır, bu sektör sermaye birikimini yeterince sağlayamadığı ve devlet desteği görmediği için bazı sektörel çözümleri ürettip bazılarını üretemedi. Doğru. Ama bu böyle giderse bizim yazılımcılarımızın bazı sektörlere girebilmesi tamamen düş olacak... Zaten artık zaman filan kalmadı, kimse bize "Du bakalım, ya fil ölür ya Timur ölür" anlamına gelen beş on yıl sonrasını işaret eden hedefler göstermesin...

Çünkü gerçekten başarılı olmamızın en çok beklendiği/olabileceği bir alandan konuşuyoruz ve aynı Devrim arabası, aynı Kayseri uçak fabrikası maceralarının gölgesinde, bu alan beklediğimizin çok altında rakamlarla büyüyor...

Kuşkusuz konuya "geride kalmışlık" algısını bir kenara bırakarak yaklaşmak gerekiyor. Çünkü durduran değil bizi motive edecek algılara gereksinmemiz var. Bugün bazı köşeler kapılmış olabilir ama yeni gelişmelerle oluşan köşeler (bulut bilişim, büyük veri, mobil yazılımlar, çağrı sektörü gibi) ve yapılacak pek çok girişim var. Devlet de, sektör temsilcileri de iyi niyetli ve herkes bir şeyleri düzeltiyor, düzenliyor. Büyük şirketlerin hantallaşmasını; jeopolitik, ekonomik, stratejik fırsatları veya bir dünya markası çıkarmayı beklemek gibi edilgen; serpilecek yeni sektörler bulmak gibi de etken seçeneklerimiz var. Tabii maalesef "Bir ihtimal daha var!" Gerçek bir başarı öyküsü öncelikle geleceği görmeye, "kümeleşerek" gelecekteki iş fırsatlarına yatırım yapmaya ve o iş üstünde bıkmadan, usanmadan çalışmaya bağlı (Samsung'un 1970'lere kadar sadece şeker ve tekstil üretimi yaptığını 1974 yılında bir yarıiletken şirketini satın alarak teknoloji alanına girdiğini ve 1977 kadar da renkli tv bile üretemediğini biliyor muydunuz?) Elimizde çok değerli yazılım bilgisi ve yazılım şirketleri var. O yüzden günü ve kısa vadeyi kurtarmak için, aynı gelişmiş ülkelerin zamanında ve hâlâ yaptıkları gibi, gereken tüm desteklerle yazılımcılarımızı desteklememiz ve pazarı büyütecek adımlar atmamız gerekiyor. Devlet, kendi şirketleriyle yazılımcılara rakip olmayı bırakıp,(ki bunu da iyi yaptığı söylenemez) onları bir araya getirmek ve rekabetçi ekosistemi ayakta tutmak için uğraşmalı. Herkes bizi kandırmağa çalışıyor, en ucuz en iyidir gibi mal/hizmet alma anlayışımızı da değiştirmemiz gerekiyor.

Dosya konumuz için iyi çalıştık ama ülkemizde gündem pek hareketli. 2013'ün sonlarında gündeme gelen "5651" yasasıyla ilgili yeni düzenleme taslağı yüzünden ocak ayından bu yana hepimiz ayaktayız. Konuyla ilgili ilk haberi zaten geçen ay vermiştik. Bu sayımızda da düzenlemeyle ilgili tüm görüşleri sizlere aktarıyoruz..."Önlem yasaları" yapmanın bu toplumu ileri taşımayacağını kendi tarihimizden açıkça biliyoruz. Artık bu ülkeyi geleceğe taşımalıyız ve bunun yolu "özgürlük yasaları" yapmaktan geçiyor. Bu büyük devlet ve üreten büyük ekonomi olmamızın da yolunu açacaktır...
Herkese iyi okumalar diliyorum.

Koray Özer

Gençlere göre sosyal medyada en önemli konu, "özgürlük"

Gençlerin sosyal medya kullanım davranış ve tutumlarına yönelik bir araştırma gerçekleştiren Gençlik ve Spor Bakanlığı, gençlerin sosyal medyada pasif değil, aktif olduğunu belirledi. Sosyal medyayı "toplumsal bir platform" olarak gören gençlerin yüzde 56'sı "sosyal medyanın kitleleri harekete geçirme gücü olduğu" düşüncesinde.

Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de sosyal medyanın etki alanının genişlemesi ile birlikte sosyal medya ve gençlik ilişkisini anlamaya yönelik bir araştırmanın yapılması gerekliliği ortaya çıktı. Bu ihtiyacı karşılamak ve Türkiye gençliğini daha yakından tanıyıp anlamak için Gençlik ve Spor Bakanlığı, sosyal medya ve gençlik ilişkisini incelemek üzere "Gençlik ve Sosyal Medya Araştırması"nı gerçekleştirdi.

"Gençlik ve Sosyal Medya Araştırması", 15-29 yaş arası gençlerin sosyal medya ile ilgili tutum ve davranışlarını anlamak amacıyla, Temmuz – Eylül 2013 tarihleri arasında niceliksel araştırma yöntemi kullanılarak on-line olarak gerçekleştirildi. Araştırma için toplam 26 ilden 2057 genç ile görüşme yapıldı.
Araştırma sadece üniversite öğrencilerini değil çalışan, çalışmayan, evli-çocuklu gibi farklı genç profillerini kapsadı. Araştırmada yer alan gençlerin yüzde 77'si bekâr; yüzde 14'ü çocuk sahibi; yüzde 40'ı çalışan; yüzde 14'ü lise öğrencisi; yüzde 7'si ise ev hanımı oldu. Araştırmaya katılan İnternet kullanıcısı gençlerin yüzde 96'sı sosyal medya kullanıcısı. Araştırma, gençlerin yüzde 40'nın annesi, yüzde 47'sinin de babası sosyal medya kullandığını da ortaya koydu. Ülke gençlerinin yanı sıra ebeveynlerin de sosyal medya ile bir ilişki içinde olduğu görüldü.

Gençler en çok dizüstü bilgisayarları kullanıyor
Araştırma sonuçlarına göre gençlerin yüzde 62'si sosyal medyaya en çok evlerindeki dizüstü bilgisayarlardan bağlanıyor. Her iki gençten biri akıllı telefon üzerinden sosyal medyayı kullanıyor. Bunların dışında, sosyal medya kullanmak için iş yerindeki bilgisayarı kullananlar ise daha çok 25-29 yaş grubu. Araştırmaya göre İnternet kafelerde sosyal medya kullanımı ise daha çok Doğu ve Güneydoğu Bölgesi'nde genç erkeklerde görülüyor. İstanbul'da evde dizüstü bilgisayar, akıllı telefon ve iş yerindeki bilgisayardan; Ege'de evde dizüstü bilgisayardan ve Doğu ve Güneydoğu Bölgesi'nde internet kafelerden sosyal medyaya ulaşıyor.

Sosyal medyada altı saat ve üzeri vakit geçirenlerin oranı yüzde 13

Niceliksel araştırma yöntemi kullanılarak yapılan araştırma, gençlerin sosyal medya kullanım sıklıkları, süreleri ve zamanları sosyal medya ile yakın bir ilişki içinde olduklarını gösterdi. Gençlerin yüzde 86'sı sosyal medyaya günde en az bir kere; yüzde 72'si ise her gün birkaç kere bağlanıyor. Her üç gençten birisi sosyal medyada en az üç saat geçiriyor. Özellikle 15-17 yaş grubu, bekârlar ve ortaöğretim ve altı mezunlarda bu oran daha yüksek. Araştırmanın çarpıcı verileri arasında yer alan diğer bir bulgu ise sosyal medyada altı saat ve üzeri vakit geçirenlerin oranı. Araştırmaya katılan gençlerin yüzde 13'ü sosyal medyada 6 saat ve üzeri vakit geçiriyor.

Sosyal medyada "aktif" bir gençlik

On-line olarak gerçekleştirilen araştırmada, gençlerin sosyal medya kullanım şekilleri de incelendi. Araştırma sonundaki verilere göre gençlerin yüzde 89'u sosyal medyada listelerindeki kişi ve kurumların paylaştıklarını takip ediyor ve yüzde 88'i arkadaşlarının paylaştıklarına yorum yapıyor. Araştırma ile gençlerin çoğunun sosyal medyada pasif değil, aktif olduğunu da belirledi. Sosyal medyada görsel yükleme, yazı yazma / tweet atma, ürün, marka / şirket hakkında yorum yazma gibi gençlerin kendi oluşturduğu içeriği başkalarıyla paylaşma davranışlarıyla yoğun bir şekilde karşılaşıldı.
Gençlerin yarısı sosyal medyada tartışmaya/polemiğe en az bir kere girdiğini belirtiyor. 15 – 17 yaş grubu, erkekler, öğrenciler ve bekârlarda bu oran daha yüksek. En az birkaç kez böyle bir durumu tecrübe edenler ise daha çok genç erkekler, bekârlar ve Twitter kullanıcıları olduğu görülüyor.

En çok Facebook kullanılıyor

Sosyal medya mecraları arasında Facebook, gençlerin en çok kullandığı sosyal ağdır. Facebook'u ikinci sırada yüzde 57 oranla Youtube ve Instagram gibi görsel paylaşım siteleri izliyor. Sosyal medya mecraları arasında Twitter da popüler bir mecra. Araştırmaya katılan 15-29 yaş grubundaki gençlerin yüzde 45'i Twitter kullanıcısı. Twitter kullanımının öğrenciler, çalışanlar, yükseköğretim mezunları ve bekârlarda daha yüksek olduğu görüldü. Ege bölgesi ve İstanbul, Türkiye ortalamasına kıyasla Twitter'ı daha fazla kullanırken, Doğu ve Güneydoğu Anadolu daha az kullanıyor. Sosyal medyada bu 3 mecrayı sırasıyla sözlükler, wikiler, bloglar, interaktif online oyunlar, lokasyon paylaşımları, profesyonel iş ağları ve sanal yaşam alanları izliyor.

Gençler, takip edecekleri kişinin profilini inceleyerek karar veriyor

Gençlerin yüzde 76'sı takip edecekleri kişilere karar verirken en çok o kişinin profilini inceleyerek karar veriyor. Gençler sadece kendileriyle benzer düşüncelere sahip olan kişileri değil farklı düşüncelere sahip olanları da takip ediyor. Yaş ilerledikçe takip edeceği kişinin arkadaşı olması kriteri daha da önem kazanıyor. Takip edilecek kişinin ünlü olması kararda etkili olan unsurlardan birisi, bu unsur ise 15-24 yaş grubundaki gençlerin ve öğrencilerin yarısı üzerinde etkili.

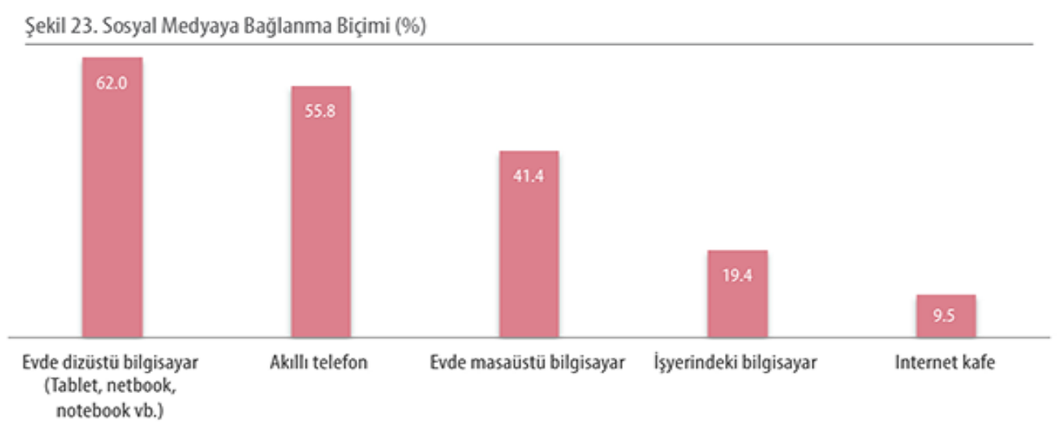

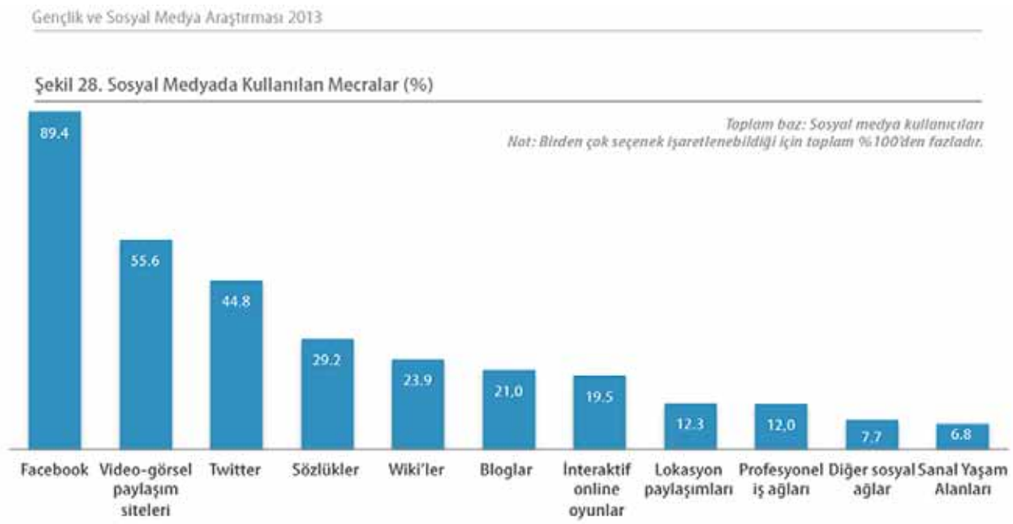

Sosyal medya eğlenme ve bilgi edinme amaçlı kullanılıyor

Gençlerin yüzde 60'ı sosyal medyayı en çok eğlence amacıyla kullanıyor. yüzde 59'u ise bilgi alma/sağlama amacıyla kullandığını belirtiyor. Buradan yola çıkarak, sosyal medyanın gençler açısından sadece eğlence değil aynı zamanda geleneksel medyanın alternatifi olduğu söylenebilir. Sosyal medya, gençlerin yaklaşık yarısı için aynı zamanda serbest zaman geçirme, iletişim kurma, gündem, takip etme / gündem yaratma ve eğitim – öğretim – araştırma anlamına da geliyor.

Erkekler en çok spor ve teknoloji içeriklerini izliyor

Araştırma sonucunda gençlerin sosyal medyada en çok yorum yaptığı ilk üç konu günlük olay ve durumlar, müzik, film, TV, dizi yorumları ile toplumsal konu ve olaylar olduğu görüldü. Erkeklerde ilk iki sırayı spor ve teknoloji takip ederken; kadınlarda moda ve alışveriş ilk sırada geliyor. Evli gençlerin toplumsal konu ve olaylar, moda ve alışveriş, din ve beslenme konularında; bekârların ise sosyal medyada müzik, film, TV, dizi yorumları, teknoloji, kültür – sanat etkinlikleri ve spor konularında daha aktif olduğu görülüyor. İstanbul'da toplumsal konu ve olaylar ile yeme – içme mekânları; Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da ise din konusu ülke ortalamasına göre gençler tarafından daha fazla konuşuluyor.

Sosyal medyada en önemli konu "özgürlük"

Araştırma sonunda gençler için sosyal medyada en önemli olan konunun yüzde 37 oranla özgürlük olduğu tespit edildi. Özgürlük konusu özellikle öğrenciler, bekarlar ve Twitter kullanıcıları için daha da önemli. Bu konuyu güvenirlik, dürüstlük ve paylaşımcılık takip ediyor.

Sosyal medya "toplumsal bir platform" olarak görülüyor

Yapılan araştırma ile gençlerin sosyal medyayı çeşitli açılardan politik / toplumsal bir platform olarak gördüğü gözlemlendi. Örneğin, gençlerin yüzde 56'sı "sosyal medyanın kitleleri harekete geçirme gücü olduğu" düşüncesinde. Sosyal medyanın bir medya kanalı olmasına ilişkin irdelenen "sosyal medyanın geleneksel medyanın alternatifi olduğu" ve "ana akım medyada yer verilmeyen haberlere ulaşmayı sağladığı" ifadelerine ise gençlerin yarısından fazlası katılıyor.

İnternet'ten ilaç satışına yasak

"Torba Yasa"nın yürürlüğe girmesiyle birlikte, İnternet üzerinden ilaç satışının yasaklandığı bildirildi.

Türk Eczacıları Birliği (TEB) Genel Sekreteri Harun Kızılay, Torba Yasa'nın Resmi Gazete'de yayımlanmasıyla birlikte, İnternet üzerinden ilaç satışının yasaklandığı, eczanelerin toptan ilaç satışı yapamayacağı, ihalelere giremeyeceği ve İnternet sitesi açamayacağına dikkat çekti.

AA muhabirine değerlendirme yapan Kızılay, düzenleme ile "eczanelerin toptan ilaç satışı yapamayacağı, ihalelere giremeyeceği, İnternet sitesi açamayacağını, ilaçların İnternet ya da herhangi başka bir elektronik ortamda satışını yapamayacağını, kurye, simsar gibi yönlendirici personel bulunduramayacağını, kendilerine reçete gönderilmesine yönelik gizli anlaşmalar yapamayacağını" belirtilerek, bunların olmaması için çeşitli cezai müeyyideler getirildiğini söyledi.

TEB olarak, yıllardır sahte ilaç satışı ve İnternet üzerinden ilaç, gıda takviyesi, bitkisel ürün, bitkisel ilaç adı altında ürün tanıtımı ve satışının yapılmaması için mücadele verdiklerini vurgulayan Kızılay, bu konuda da ciddi adımlar atıldığını söyledi. Kızılay, sahte ilaç ve internet üzerinden ilaç satışında önceden bin ile 25 bin TL arasında idari para cezası ve ruhsat iptali olduğunu anımsatarak, yeni düzenlemeyle 10 bin ila 500 bin TL idari para cezası, kanuna aykırı şekilde tanıtım ve satışının yapılması durumunda ise son 1 yıllık satış hasılatının toplamının 5 katına kadar idari para cezası verileceğini bildirdi.
Fiillerin tekrarı halinde verilecek idari para cezasının, daha önce verilen cezanın iki katı olarak uygulanacağının da altını çizen Kızılay, "Öte yandan, en önemli bölümünü oluşturduğunu düşündüğümüz müstahzarların ürünlerinin İnternet üzerinden satış ve tanıtımının yapılması halinde Bakanlık tarafından derhal erişim engellenecek. Yetkili merciden izin almaksızın sağlık beyanı ile ürün tanıtım ve satışını yapanlara da 20 bin ila 300 bin TL idari para cezası uygulanacak, bundan sonra Sağlık Bakanlığı tarafından ruhsat almadan hastalık tedavisine yardımcı olur diye bitkisel ürün satılmasının önüne geçilecek" diye konuştu.

Avusturya, İtalya, İsviçre ve Norveç'te İnternet'ten satışa izin yok

Avusturya, İtalya, İsviçre ve Norveç'te İnternet üzerinden reçeteli ya da reçetesiz ilaç satışına izin verilmediğine işaret eden Kızılay, "Fransa'da ise reçetesiz ilaçların İnternet üzerinden satışına izin verilse de söz konusu İnternet sitesini ancak gerçekte var olan bir eczane açabilir ve site ancak eczanenin açık olduğu saatlerde çalışabilir" dedi.

Avrupa'da ilaç satış güvenliğine ilişkin önlemler geliştirilmesine rağmen, internet siteleri üzerinden sahte ilaç satışı ve bu konudaki güvenlik açığının devam ettiğine işaret eden Kızılay, İngiltere'de son 5 yılda 14 bin web sitesinin sahte ilaç sattıkları için kapatıldığını ya da bu sitelerin yayını durdurduğunu anlattı.

Kızılay, İlaç ve Sağlık Ürünleri Düzenleme Ajansı'nın (MHRA) söz konusu web sitelerine müdahale edilmesinin yanı sıra 40,5 milyon dolar değerinde ilaca el koyduğunu ifade ederek, MHRA'nın hastaların güvenliğini sağlayacak ve İnternet üzerinden sahte ilaç satışı yapanların üzerinde baskı oluşturacak yeni kampanya başlatmaya karar verdiğini kaydetti.

Uluslararası Klinik Uygulama Dergisi'nde (International Journal of Clinical Practice'in-IJCP) yayımlanan çalışmaya göre, bu piyasanın hacminin son beş yılda ikiye katlanarak 75 milyon doları aştığının vurgulandığını anlatan Kızılay, ABD Gıda ve İlaç Dairesi'nin (FDA) 2012 yılında uluslararası denetleyici kuruluşlar ve güvenlik kuruluşlarıyla işbirliği içinde 4 bin 100 İnternet eczanesine karşı cezai kovuşturma, illegal ürünlere el koyma ve web sitelerinin yayından kaldırılması gibi işlemler yoluyla bu sitelere ilişkin yaptırımlar yaptığını ifade etti.

Türkiye'de yasal düzenleme yapılarak İnternet eczacılığının ve beraberinde oluşacak sahte ilaç facialarının önüne geçildiğini belirten Kızılay, "Avrupa'nın kurtulmak için çaba sarf ettiği bu konuyu önceden çözümlemek halk sağlığının korunması için büyük bir çalışmadır" dedi.

"TBD Sayısal Gündem 2020"nin nasıl çalışılacağı tartışıldı

Bilişim sektörünün geleceğini belirleyecek TBD Sayısal Gündem 2020 için koordinatörler ile altgrup üyeleri biraraya gelip nasıl bir çalışma yöntemi izleneceğini ele aldılar. TBD Başkanı Menteş, Avrupa Dijital Gündem Türkiye çalışmalarının kitap olarak basılacağını açıkladı.

Türkiye Bilişim Derneği (TBD), Türkiye'nin Avrupa Birliği'nin (AB) başlattığı "Digital Agenda for Europe 2020" programı ile uyumlu olacak Sayısal Gündem 2020'ye ilişkin çalışmalara devam ediyor. TBD Sayısal Gündem 2020 Ana Hedef Grupları; Ar-Ge ve İnovasyon, Birlikte Çalışabilirlik, Güven ve Güvenlik, Hızlı ve Ultra Hızlı İnternet Erişimi, Kamusal Alanda BT Kullanımı ve Sayısal Okuryazarlık BT Yeteneği Uzmanlık Grubu Hedef Koordinatörleri ile Alt Grup Üyeleri 18 Ocak 2014'te Ankara Midas Otel'de düzenlenen toplantıda biraraya geldiler. Türkiye Bilişim Vakfı (TBV) Ankara Temsilcisi Aydın Kolat da Dijital Türkiye Platformu'nu temsilen toplantıya katıldı.

Bilişim sektörünün geleceğini belirleyecek Sayısal Gündem 2020 için nasıl bir çalışma yönteminin izleneceğinin tartışıldığı toplantının açılış konuşmasını yapan TBD Genel Başkanı Turhan Menteş, Avrupa Dijital Gündem Türkiye çalışmalarının bir araya getirilerek kitap halinde basılacağını bildirdi. Dijital Türkiye Platformu ile yaklaşık 2 yıldır işbirliği içerisinde hareket ettiklerini anımsatan Menteş, platformun kararıyla Sayısal Gündem 2020 çalışmalarının TBD koordinatörlüğünde yürütüleceğini belirtti. Dijital Türkiye Platformu olarak profesyonellerle çalışmaya karar verdiklerini anlatan Menteş, Sayısal Gündem 2020 için 7 ana konuda 7 uzmanla çalışılacağını kaydetti. Menteş 7 hedefin hepsinin AB tarafından konulduğuna işaret ederek çalışmaların siyasi iktidara bırakılamayacağının üzerinde durdu.

39 konuda alt çalışma gruplarının uzmanlık alanlarının belirlendiğini söyleyen Menteş, bu

çalışmaların özünün Sayısal Tek Pazara giden çalışmaları oluşturmak olduğunu dile getirdi. Bunun kolay olmadığını ifade eden Menteş, "Bu süreci sürdürecek tek yapı TBD'dir" dedi. Menteş, uzmanlar aracılığıyla mevzuatın ve çalışmaların nasıl olması gerektiğine bakılacağını belirtti. Sayısal Gündem 2020 çalışmaları için ciddi bir altyapı kurmaya çalıştıklarına işaret eden Merteş konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Bu işler TBD'ye mi, Dijital Türkiye Platformu'na mı? kaldı diyenler olabilir. TBD ve Dijital Türkiye Platformu bu inisiyatifi başlattı. Bunun yürütülmesi TBD'ye bağlı. İzleme süreçleri başlayınca herkes bu yapıyı kabullenmek durumunda. Bu çalışmalar olmasa gelecekte Türkiye de olmayacak. AB bu çalışmaları niye yapıyor? Dünya gündeminden kopmamak ve Sayısal Tek Pazar'a gitmek için yapıyor."

Lobi İnisiyatif Grubu oluşturulacak

Sayısal Gündem 2020 çalışmalarını koordine eden TBD Yönetim Kurulu Üyesi Ersin Taşçı, Türkiye'de bilgi teknolojileri çalışmaları için bir sivil inisiyatife ihtiyaç olduğunu söyledi. TBD'nin Türkiye'nin en büyük sivil toplum kuruluşu olduğuna dikkati çeken Taşçı, TBD'nin inisiyatif geliştirme yüzünü geliştireceklerini kaydetti. Sayısal Gündem 2020 Uzmanlık Grupları'nda yaklaşık 600 kişinin görev alacağını ve daha sonra bu sayının 1000'e çıkarılacağına anlatan Taşçı, "Uzmanlık Grupları inisiyatif alan gruplar. TBD'de bu çalışmalar TBD'nin amaç ve ilkeleri doğrultusunda yürütülüyor" diye konuştu.

Lobi İnisiyatif Grubu oluşturulmasına sıcak bakıldığına değinen Taşçı, çalışmaların profesyonelce bir sekreterya tarafından yürütülmesinin sağlanacağını belirtti. Taşçı, çalışmaların medya ayağının olacağı ve İstanbul'da firmalarla bir toplantı gerçekleştirileceğini kaydetti. 39 olan uzmanlık grubunun sayısının artırılabileceğinin altını çizen Taşçı, "Temel konular belirledik. Sürecin doğuracağı ihtiyaçlar çerçevesinde çalışmaları yapacağız" dedi. Taşçı, bu yılki Kamu-BiB ve BİMY toplantılarında olgunlaşmış uzmanlık gruplarının çalışmalarının gündeme alınacağını söyledi.

Türkiye`yi geleceğe hazırlayacak ve taşıyacak olan TBD Sayısal Gündem 2020 Uzmanlık Grupları'nın iletişim altyapısını yürütmeyi üstlenen Beriltech şirketinin kurucusu Devrim Demirel de Sayısal Gündem 2020 üyelerine coPub altyapısıyla bilgisayar, tablet ve mobil cihazlardan 7/24 erişebilecekleri ortak bir çalışma alanı sağlamaya başladıklarını belirtti.

Demirel, başlangıçta Taşçı ve kendisinin çalışmaların bizzat içinde olacaklarını, ancak zamanla geri plana çekilerek bütün sorumluluğun hedef koordinatörlere bırakılacağını ifade etti.

TBV Ankara Temsilcisi Kolat da, Dijital Türkiye Platformu'nu oluşturan kurumların 6 aydır kendi çalışmalarını ayrı ayrı yürüttüklerinin altını çizerek, bundan sonra çalışmaların işbirliği halinde yürütüleceği ve AB'ye tek raporla gidileceğini vurguladı.

Wikipedia

13

years of sharing the sum of all knowledge

Wikipedia, 13 yaşında

Dijital dünyanın en büyük kütüphanesi Wikipedia, 13 yaşına bastı. Hayata geçtiği ilk 6 ay içinde 10 binden az makale barındıran Wikipedia, bugün 30 milyondan fazla sayfa içeriyor.

15 Ocak 2001'de kurulduğundan bu yana sadece yardım toplayarak hayatta kalmayı başaran dijital kütüphane Wikipedia, günümüzde İnternet'in ana bilgi kaynağına dönüştü. İçeriği dünyanın her köşesinden gönüllü insanlar tarafından ortaklaşa hazırlanan açık kodlu, özgür, kâr amacı gütmeyen ücretsiz bir ansiklopedi olan Wikipedia, Jimmy Wales ve Larry Sanger tarafından hayata geçirildi. Wikipedia, dünyanın dört bir yanından gelen bağış ve okuyucuların sağladığı içerikle, kısa zamanda İnternet'in en çok ziyaret edilen adreslerinden birine geldi. Sanger, Hawaii dilinde "hızlı" ve "ansiklopedi" anlamına gelen kelimeden esinlenerek Wikipedia ismini seçmişti.
287 dilde 30 milyondan fazla makale içeren Wikipedia'nın en ilginç yönlerinden biri de, geride kalan 13 yılda tasarımının çok az değişmiş olması.

Wikipedia'nın Türkçe kolu olan Vikipedi, 2003'te hayata geçti. Bu site de wiki teknolojisini kullanıyor, yani dünya üzerinde İnternete bağlı bilgisayarı olan herhangi bir kişi, -çok az sayıdaki korumalı sayfa dışındaki- tüm sayfalarda ekleme, çıkartma, düzenleme yapabilir. Yapılması gereken tek şey sayfanın üstünde bulunan "Değiştir" butonuna basmaktır. Bu buton, sayfayı değiştirmenizi ya da sayfaya ekleme yapmanızı sağlar.
Her maddede bulunan bağlantılar sizi diğer ilgili maddelere ve ek bilgilere yönlendiriyor. Ayrıca, Vikipedi Ansiklopedi Yazılımı "MediaWiki", editör kaynaklı hataların kolayca geri alınabilmesini sağlayacak şekilde tasarlanmıştır.

Eylem CÜLCÜLOĞLU
eylem@bilisimdergisi.org

Mahremiyette tehlikeli erozyon

Anayasal hakkımız olan özel hayatın gizliliği ve mahremiyet yok olma tehlikesi ile karşı karşıya

İnternetin 1993 yılında ticari kullanıma açılmasıyla beraber sosyal hayatımız büyük ölçüde değişti. Bu değişimlerin en başında özel hayat ve mahremiyet geliyor. Eskiden bir kişinin özel hayatı sadece yakın çevresi tarafından bilinirdi. Günümüzde ise özel hayat kavramı tamamen değişti. Facebook, Twitter ve Youtube sayesinde özel hayatlar aleni ifşa edilir hale geldi. İnsanlar hayatlarının en ince detaylarını hiç tanımadıkları kişilerle paylaşmaya başladılar. Bundan yaklaşık yüzyıl önce ünlü Amerikan hukukçusu Louis Brandeis, "mahremiyet"i insanların en çok değer verdikleri anayasal hak olarak tanımlamıştı. Günümüzde ise mahremiyet kavramı hızlı bir erozyona uğramakta.

Facebook'ta izinsiz paylaşımlar

Mahremiyet erozyonu kişinin kendi arzusuyla da oluyor, üçüncü kişiler tarafından ihlaller şeklinde de gerçekleşiyor. Günümüzde özel hayatın gizliliği ihlalleri üç alanda yaşanıyor: bireysel ihlaller, kurumsal ihlaller ve devletlerin ihlalleri. Birinci sırada kişilerin tanıdıklarının bazen bilmeden, bazen de bilerek yaptıkları ihlaller geliyor. İnsanlar başkalarıyla çektirdikleri fotoğrafları karşı tarafın onayını almadan rahatlıkla Facebook'ta paylaşıyorlar. Çoğu kişi bundan rahatsızlık duysa da bu o kadar yaygın bir duruma gelmiş ki, insanların eli kolu bağlanmış durumda. Kişi hayatında hiç Facebook kullanmasa bile fotoğrafları ile Facebook'ta yer alabiliyor. Böyle bir durumda fotoğrafın silinmesi ise hiç kolay olmuyor. Facebook'ta izinsiz fotoğraf paylaşmak mahremiyet ihlallerinin en masum olanı. Kişilerin telefonları, adres bilgileri hatta müstehcen fotoğrafları videoları başkaları

tarafından internette paylaşılabiliyor. Kötü niyetle yapılan bu paylaşımlar geri dönülmez tahribatlar yaratıyor.

TC kimlik numaraları havada uçuşuyor

Mahremiyet ve kişisel hayatın gizliliği konusunda ikinci en büyük alanı kurumsal ihlaller oluşturuyor. İnternette bir yere üye olduğunuz zaman kişisel bilgilerinizi bırakıyorsunuz. Hatta e-ticaret siteleri güvenlik adı altında TC kimlik numaranızı istiyor. ABD gibi gelişmiş ülkelerde vatandaşlık numaralarını sadece finansal kuruluşlar ve devlet sorabilirken ülkemizde herhangi bir e-ticaret sitesi bu değerli bilgiye ulaşabiliyor. Bu verilerin nasıl kullanıldığı ve korunduğu ise tamamen bir bilinmez. Şirketler değerli kişisel verileri üçüncü şirketlere kolaylıkla satıyor, kiralıyor veya araştırma çalışmalarında kullanıyor. Bireylerin en gizli bilgilerinden olması gereken sağlık bilgilerinin bile korunması konusunda herhangi bir düzenleme bulunmuyor. Bunun sonucunda hiç tanımadığınız yerlerden e-posta ve telefon tacizlerine maruz kalıyorsunuz. Kurumsal mahremiyet ihlalleri sadece demografik bilgilerin kötüye kullanılması ile sınırlı değil. İşyerleri çalışanların iletişimini anayasaya aykırı olarak özel yazılımlar kullanarak dinliyorlar. Yollanan e-postalar, girilen web siteleri ve anlık mesajlar ağ filtre takip yazılımları ile izleniyor, depolanıyor ve gerekirse çalışan alehinde kullanılabiliyor. Bazı kurumsal şirketler bu dinleme faaliyeti hakkında çalışanlarına bilgi verirken çoğu şirket ise bunu gizlice yapıyor. Bu dinlemeler konusunda da herhangi bir yasal kontrol bulunmuyor.

ABD halkı NSA'ye karşı

Devletlerin yaptığı mahremiyet ihlalleri ise üçüncü alan olarak karşımıza çıkıyor. Burada yapılan ihlallerin boyutu NSA skandalı ile gözler önüne serildi. NSA'in PRISM adı verilen özel bir yazılımla internet trafiğini takip ettiği ortaya çıktı. Hatta dünyanın en popüler oyunlarından biri olan Angry Birds'ün bile NSA tarafından bilgi toplamak için kullanılduğu gözler önüne serildi.
Devletler terörle ve suçlarla mücadele adı altında bireylerin ve kurumların tüm internet iletişimini depoluyor, filtreliyor ve gerektiğinde mercek altına alıp inceliyor. Bu izleme terörle mücadele adı altında yapılıyor ama yapılan izlemelerin terörü engellediği konusunda somut ve elle tutulur bir veri yok. Geçtiğimiz Aralık ayında Washington Post tarafından yapılan bir anket ABD halkının yüzde 66'sının kişisel verilerinin NSA tarafından kullanılmasından rahatsız olduğunu ortaya çıkardı. Türkiye'de henüz bu konuda yapılmış geniş kapsamlı bir araştırma bulunmuyor ama forumlardaki yazılar, sosyal medyadaki paylaşımlar insanların büyük bir kısmının izlemelerden rahatsız olduğunu gösteriyor.

Neler yapmalı?

Anayasanın 20. maddesine göre; "Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz." Ayrıca TCK 5237 nolu kanun, özel hayatın gizliliği ihlallerine altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilmesini hükmetmektedir. Bu kanun 2004 yılından beri yürürlüktedir. Özel hayatınızın gizliliği herhangi bir kişi ve kurum tarafından ihlal edilirse savcılıklara başvurabilirsiniz. Ayrıca TCK 5237'nin 135. Maddesi kişisel verilerin kaydedilmesi konusuna da düzenleme getirmiştir. Maddenin hükmü açık ve nettir: " MADDE 135. - (1) Hukuka aykırı olarak kişisel verileri kaydeden kimseye altı aydan üç yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Kişilerin siyasî, felsefî veya dinî görüşlerine, ırkî kökenlerine; hukuka aykırı olarak ahlâkî eğilimlerine, cinsel yaşamlarına, sağlık durumlarına veya sendikal bağlantılarına ilişkin bilgileri kişisel veri olarak kaydeden kimse, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır."
Bu yasaya göre şirketlerin çalışanlarının kişisel e-postalarını izlemesi, sosyal ağlardaki aktivitelerini takip etmesi ve kaydetmesi suçtur. Eğer şirketinizde böyle bir uygulama varsa, yöneticileri uyarabilir, gerekirse haklarında suç duyurusunda bulunabilirsiniz. Unutmayın bir şirkette çalışıyor olmanız o şirkete sizin özel hayatınızı takip etme hakkı vermez. Şirketler iş verimini artırmak için belirli sitelere erişimi engelleyebilirler ama iletişimi dinleyemezler. Bu suçtur. O yüzden hakkınızı her zaman arayın.

VPN ile gelen güvenlik

İşyerinde veya okulda iletşiminizin ve kişisel verilerinizin izlenmesini istemiyorsanız. VPN (Virtual Private Network) servis sağlayıcılarını kullanabilirsiniz. VPN servis sağlayıcıları internet üzerinde bir sanal tünel oluşturarak verilerinizi 256 bit kripto teknolojikeri ile korur. Bu güvenli tunelin içinden geçen verilerin izlenmesi çok zordur. Günümüzde 256 bit kriptoyu anlık çözebilen ticari bir yazılım bulunmamaktadır. Bu tarz kripto çözme işlemleri ancak özel yazılımlarla ve süper bilgisayarlarla yapılabilir. Şirket veya okul ağında bir VPN'e bağlanırsanız iletişiminizin tamamen güvenli olduğundan emin olabilirsiniz. VPN'i evde de internet servis sağlayıcınızın veri izlemesine karşı kullanabilirsiniz. VPN'i ayrıca güvensiz kablosuz ağlarda güvenlik sağlamak amacıyla da kullanabilirsiniz.

İçerikleri silen servis

İnternete sizin hakkında hakaret içeren bir yazı, uygunsuz bir video veya fotoğraf konulduğu zaman da bunu kaldırmanız mümkün. Böyle bir durumda öncelikle içeriğin bulunduğu siteye başvurun. Site içeriği kaldıracaktır. Kaldırmazsa içeriğe ait arama sonucunun Google, Yahoo, Yandex vs. Gibi arama motorlarından kaldırılması için başvurabilirsiniz. Bunlarla uğraşmak istemiyorsanız www.reputation.com gibi profesyonel servislere başvurabilirsiniz. Bu servisler sizin hakkınızdaki negatif içerikleri tespit eder ve kaldırır.
İnternette mahremiyet ve kişisel hakların gizliliği konusunda yasal düzenlemeleri ne kadar artırısanız artırın ihlaller olacaktır. Bu yüzden kullanıcıların bilinçlenmesi çok önemli. Mahremiyet ihlallerine karşı durmamız ve hakkımızı aramamız gerekiyor.

Microsoft'un yeni CEO'su belli oldu

Microsoft'un müstakbel CEO'su Satya Nadella

Steve Ballmer'dan boşalacak koltuğa Satya Nadella gelecek. Bill Gates başkanlık görevini bırakacak

Bloomberg'in 31 Ocak'ta yaptığı habere göre Steve Ballmer'dan boşalacak CEO koltuğuna Satya Nadella'nın getirilmesi bekleniyor. 46 yaşındaki Satya Nadella, Microsoft'a 1992 yılında girmiş ve bulut servisleri, sunucu yazılımları, internet arama ve iş uygulamarı alanlarında yönetici pozisyonlarında bulunmuştu. Hindistan'ın Haydarabad kentinde doğan Nadella'nın, Wisconsin Üniversitesinden bilgisayar mühendisliği, Şikago Üniversitesinden ise işletme yüksek lisans dereceleri bulunuyor.

Nadella, Microsoft dışında çok fazla tanınmasa da firmaya önemli hizmetlerde bulunmuş bir isim. Son olarak Microsoft'un en hızlı büyüyen iş alanı olan bulut servislerinin yöneticiliğini yapan Nadella, bulut çözümleri satışlarını yüzde 107 oranında artırmayı başardı. Nadella 2011 yılında göreve geldiğinde Microsoft'un sunucu yazılımları toplam geliri 16.6 milyar dolarken, geçtiğimiz mali yılda bu rakam 20.3 milyar dolara çıktı.

Microsoft'a yakın kaynaklar Bill Gates'in de başkanlık görevini bırakmaya hazırlandığını söylüyor. Microsoft'un kurucuları olan Ballmer ve Gates son 39 yıldır firmayı beraber yönetiyorlardı. Geçmişin bir numaralı BT şirketi Microsoft son yıllarda rakipleri Google, Apple ve Facebook karşısında belirgin bir başarı sağlayamamış ve gelirlerinde düşüşler yaşamıştı. Microsoft'taki bu kötü gidiş yatırımcıların yeni yüzler aramasına yol açmıştı. Microsoft'un kurucusu Bill Gates'in yönetim kurulunda yer almaya devam edeceğini ama zamanının büyük bir kısmını Bill ve Melinda Gates Vakfı'nın çalışmalarına ayıracağı bekleniyor.

Yazılımcı, pozitif ayrımcılık, destek ve işbirliği bekliyor

Türkiye'de yazılım üretimi hem yerel hem de uluslar arası pazarda yeterli payı alamıyor. Devletin yazılımı "stratejik öncelikli" alan olarak belirleyip desteklemesi, sektörün doğasına uygun teşvik vermesi, "Yerinde Ar-Ge yasası"nı değiştirip yazılımda personel sayını 5'e düşürmesi, pozitif ayrımcılık yapması istenirken üniversite-sanayi işbirliğinin sağlanması ve STK'ların daha aktif olması gerektiği vurgulanıyor. Sektör oyuncularının birleşerek güç birliği yapması öneriliyor.

Aslıhan Bozkurt

Dünyada teknoloji ya da özelde bilgisayarların gelişmesiyle üretim süreçleri artık emek yoğun modellerden teknoloji yoğun modellere kayıyor. Artık ekonomik dönüşümün "itici gücü" olarak kabul edilen bilgi ve iletişim (bilişim), yeni ekonomi modelleri için gereken değişim ve dönüşüme pozitif katkı sağlayan en önemli unsur olarak öne çıkıyor. Ekonomisine bilişimi katabilen ülkelerde, ileri sanayi hamlelerinin yolu, yazılım sektöründen geçiyor. Dış pazarlarda rekabette her geçen gün biraz daha fazla pay alan yazılım, toplumsal ve ekonomik ilişkilerin her düzeyinde katma değer yaratan bir alan. Ancak Türkiye, bu alandan yeterince yararlanamıyor.

1960'larda bilişimle tanışan Türkiye, özellikle en büyük alıcı konumundaki kamuda geliştirilen birçok e-devlet uygulamasıyla uluslar arası arenada önemli başarılara imza attı. Ancak başarılı yerel yazılımlar geliştiren Türkiye, hâlâ arzu edilen seviyeye gelemedi ve uluslar arası düzeyde rekabet gücü kazanamadı. Öyle ki, uluslararası standartları yakalayan ürünleriyle bile Türkiye'deki yazılım şirketleri gerektiği kadar itibar ve kabul görmüyor. Bu arada sivil toplum kuruluşları (STK), sektör temsilcileri ile uzmanlar, uzun zamandır bilişimin" ulusal kalkınmanın en önemli stratejik" unsurlarından biri olduğunu vurgularken yazılımın da "bilişimin lokomotifi" olduğunun altını çiziyor.

Türkiye Bilişim Derneği (TBD) BİLİŞİM Dergisi olarak ŞUBAT 2014 sayımızda (162. Sayı), Türk yazılım endüstrisinin yerli ürünlerinin bilişim pazarındaki payı, bugünkü durumu, sorunları ve çözüm önerilerini irdeledik. "Dosya" sayfalarımıza, Yazılım Sanayicileri Derneği (YASAD) Başkanı Doğan Ufuk Güneş, Bilişim Sanayi ve Ticaret Limited Genel Müdürü ve TBD Onursal Başkanı Prof. Dr. Aydın Köksal, LOGO Yatırım Holding Yönetim Kurulu Başkanı Tuğrul Tekbulut, Microsoft Türkiye Genel Müdürü Tamer Özmen ve TBD eski yöneticilerinden Bilgisayar Bilimleri Mühendisi Hülya Küçükaras katkı verdi. Oracle, halkla ilişkiler kuralları gereği sorularımıza yanıt vermezken SAP, Oracle ve Likom dergimiz yayına girdiğinde henüz bir geri dönüş sağlamamışlardı.

Dosya
Yerli yazılım sektörümüz ölüyor mu?

Toplumsal ve ekonomik ilişkilerin her düzeyinde katma değer yaratan yazılım, en fazla genç, kadın ve engellilere istihdam yaratmasıyla dikkat çekiyor. Yazılım, birçok sektörlere verimlilik ve katma değer sağlıyor; ekonominin tüm kollarını etkiliyor; sayısal uçurumu kapatıyor ve bilgi toplumu olmayı kolaylaştırıyor.

Türkiye bilişim pazarında donanım yüzde 72 pay alırken hizmetler yüzde 17, yazılım ise yüzde 11 pay alıyor. Yazılım sektörünün ihracatı 2012'de 476 milyon dolara çıktı. 2012'de 1,2 milyar dolar olan pazarın 2013'te 1.7 milyar dolar olması bekleniyor. Yaklaşık 100 firma 50 ülkeye, 12 serbest bölgeye yazılım ihracatı yapıyor.

2023 yılında, en büyük 10 ekonomi içinde olmayı bekleyen Türkiye, 1.700 milyar dolar ekonomik büyüklüğü ve bunun içinde bilişimin 160 milyar dolar pay almasını hedefliyor. Toplam ihracatta yazılım sektörü payının yüzde 2'ye çıkarılması planlanırken 2023 yılı beklenen bilişim ihracatı ise 15 milyar dolar.

Türkiye'nin 2023 yılı için belirlediği vizyon ve hedeflerine ulaşabilmesinde yazılım sektörünün yerine getirmesi gereken hedefler için sektörün büyümesinden öte ciddi bir sıçrama yapması gerekiyor. Bu noktada yeni teknolojiyi kullanmanın ötesinde küresel gereksinimler ve kendi potansiyelin bilincinde yenilikçi ürünler geliştirebilen yapının benimsenmesi önem taşıyor. Türkiye'nin teknolojik gelişmeleri yakından izlemesinin yanı sıra çok daha fazla yerli yazılımın üretilmesi ve bunların yurt dışına ihraç edilebilmesinin sağlanabileceği bildiriliyor.

1600 kadar firmanın yazılım ürettiği Türkiye'de, bu firmaların yüzde 10'u kadarının 10'dan az çalışanı var. Yazılım, kamu, sağlık, telekomünikasyon, üretim, otomasyon, eğitim, savunma, elektrik, elektronik, enerji, finans, turizm, lojistik, tekstil, medya ve inşaat gibi pek çok alanda geliştiriliyor. Başından beri istenilen yerde olmayan Türkiye yazılım sektöründe, halen büyük oranda iç pazara yönelik ürünler bulunuyor.

Türkiye'nin bu konudaki en büyük şansının yeterli iş gücüne sahip olması olduğuna dikkat çekilirken doğrudan ve dolaylı teşvik uygulamaları ile destek vermesi gerektiğinin altı çiziliyor. Yerinde Ar-Ge yasası"nın değiştirilip yazılım özelinde personel sayının 5'e düşürülmesi beklenirken yazılıma özel birtakım düzenlemeler olması, yerli yazılımın artık sanayiciler tarafından da desteklenmesi isteniyor. Yerli yazılım üreten firmaların genel özelliklerini şöyle sıralıyor:

- Büyük bir çoğunluğu iki ile beş ortaklı ve çoğunlukla aile şirketi
- Ortaklar çoğunlukla bilgisayar işinden anlayan, yatırımcıdan çok teknisyen olan insanlar
- Organizasyonlar çoğunlukla düzensiz ve yapılandırılmamış
- Ciroları bir ile 10 milyon TL aralığında
- Personel sayıları 10 ile 100 civarında

65 yıllık bir kavram

Elektronik aygıtların belirli bir işi yapmasını sağlayan programların tümüne verilen isim olan yazılım (Software), değişik ve çeşitli görevler yapma amaçlı tasarlanmış elektronik araçların birbirleriyle haberleşebilmesini ve uyumunu sağlayarak görevlerini ya da kullanılabilirliklerini geliştirmeye yarayan makine komutları olarak tanımlanıyor. Hem bilgisayar sistemini oluşturan donanım parçalarının yönetimini hem de kullanıcıların işlerini yapmak için gerekli olan komutlar topluluğuna yazılım deniliyor.

Var olan bir problemi çözmek amacıyla bilgisayar dili kullanılarak oluşturulmuş anlamlı anlatımlar bütünü olan yazılım, Türk Dil Kurumu (TDK) Bilişim Sözlüğü'nde şöyle tanımlanıyor: Bir bilgisayarda donanıma hayat veren ve bilgi işlemde kullanılan programlar, yordamlar, programlama dilleri ve belgelemelerin tümü.

Bilgisayar yazılımları, sistem (System); uygulama (Application) ve Çevirici (Assembler) olmak üzere üç ana grupta incelenebiliyor.

Yazılım tarihinde ilk hafızalanmış program, 1949'da Cambridge EDSAC bilgisayarda kullanılıyor. Bilgisayarın sürekli programlanmasına en iyi çözüm olan Formula Traslator'ı (FORTRAN), 1953'te IBM'de projenin lideri 29 yaşındaki John Backus sunuyor. FORTRAN, 1966'da Amerikan Ulusal Standartlar Enstitüsü (National Standards Institute-NSI) tarafından resmi olarak standartlaştırılarak ilk programlama dili oldu. FORTRAN bilimsel uygulamalar için standartlaşırken, COBOL (Common Business Oriented Language) da ABD tarafından üretildi. 1970'lerden sonra farklı programlama dilleri ortaya çıktı ve her türlü yazılım üretimi yapmak için alternatifler çoğaldı.

Yerli yazılımı teşvik kararı

Bilişimin ulusal kalkınmaya anlamlı bir katkı verebilmesi için, ulusal bir bilişim politikası belirlenmesi, buna ilişkin yasal düzenlemelerin oluşturulması, yazımın öncelikli ve stratejik bir alan olarak desteklenmesi gerektiği vurgulanıyor.

Türkiye'yi atağa geçirebilecek konuların başında gelen yazılım, ne yazık ki bir türlü yeterince önemsenip ülke gündemine yeterince giremiyor. Türkiye ile aynı dönemde ekonomisini geliştirmeye başlayan ülkeler (Güney Kore), uluslar arası markalar yaratırken hâlâ küresel şirketlerimiz,ve dünyaca ünlü markalarımızın olmaması sektörün moralini bozuyor.

Bu noktada devletin yerli yazılım kullanılması konusunda öncü rol üstlenmediğine işaret edilirken kamu ihalelerinde "yüzde 15 pahalı olsa dahi yerli yazılım teşvik edilecek" kararı, hâlâ kâğıt üzerinde. Özellikle bankacılık yazılımında dünyaya örnek olan Türkiye'nin dünyaya bu alanda bile yazılım satamaması sektörün içinde bulunduğu çıkmazı gösteriyor.
Ekonominin gelişip toplumsal refahın sağlanması, güvenilir ve sürdürülebilir ekonomik dinamiklerin yakalanması, dijital uçurumdan kaynaklanan olumsuzlukların giderilmesi için, Türkiye'nin daha fazla yazılım üretmesi ve ihraç etmesi gerektiğine dikkat çekiliyor.

Özellikle kamuda yabancı ürünlere olan güvenin yerli yazılımlarda yerini şüpheciliğe bıraktığından yakınılıyor. En büyük avantajı, sabit yatırım ihtiyacı az olan yerli yazılım firmalarının dünyayla rekabet edebilir kalitede ürün geliştirdiğini bildiren sektör temsilcileri, yazılım devi firmaların çıktığı ülkelerde bile devletin bu alanı desteklediğinin altını çiziyor.
Devlet politikalarının bilişim projelerini özendirmesi, pratik teşvik ve desteklerin sektörün doğasına uygun olmasını bekleyen sektör temsilcileri, ülkemizde daha çok ulaşılabilir, açık alanlar, ticari alanlarda kullanılabilecek, çabucak pratiğe geçirilebilecek iş, uygulama ve yaratıcı çözümler olduğunu bildiriyor. Bu gibi alanlarla büyütülecek pazarlar sayesinde yazılımda sermaye birikimi sağlanmasının mümkün olabileceğinden söz ediliyor.
Dünya yazılım sektörünün başarılı ülkeleri arasına girebilecek potansiyele sahip olduğu bildirilen Türkiye'nin, öncelikle küresel gereksinimlere yanıt verebilen, yenilikçi, güvenilir, standartlara uygun, yeni teknoloji üreten ve kullanan daha çok yesrli yazılım üretilmesi gerektiği vurgulanıyor. Yazılımda devletin öncü rol oynayıp yerli üretimin yolunu açması, özel sektörün desteklenmesiyle dünyada önemli bir yazılım üssü olabileceğimizi düşünenler çok da az değil.

Yerli yazılım firmalarının sermaye birikiminin yeterli olmaması, ciddi bir şekilde Ar-Ge desteğine ihtiyaç duyması, nitelikli ara eleman sorunu, kamu ilişkilerinde yetkili tek bir muhatap bulunmaması önemli sıkıntılar arasında yer alıyor.

Yabancı firmalardan yazılım alan kamu ve özel sektör, herhangi bir revizyon istemezken üretici yerli olduğunda sürekli yeni revizyon istenebiliyor. Bu noktada yerli yazılımcılar, pozitif ayrımcılık yapılmasını bekliyorlar. Fırsat ve riskleri bol olan bir sektör olarak bilinen yazılımın "Türkiye'nin petrolü" olma ihtimaline vurgu yapılıyor. Pazarın büyümesi için devlet teşvikinin yanında, özel şirket ve STK'ların da aktif olması gerektiğine işaret edilirken sektör oyuncularının birbirlerini engellemek yerine, birleşmeleri, örgütlenmeleri, sürdürülebilir bir rekabet ortamının fark yaratabileceği belirtiliyor.

Sektör ne istiyor?

-Kamunun gerekmediği sürece yazılım geliştirmemesi, buna karşın özel sektörden yazılım sipariş etmesi,

-İstihdam ve ara eleman sıkıntısının çözümü için meslek liselerinin ve ilgili üniversitelerin firmalarla ilişkilendirilmesi,

-Yerli yazılımcıların devlet teşvikleri ile ilgili farkındalığın artırılması,

-Yerli yazılım ihracatının artırılması için tedbir alınması,

-Sektördeki küçük şirketlerin birleşerek güç birliği yapmalarının sağlanması,

-Teknoparklar yerine yazılım firmalarına yerinde destekler verilmesi, tüm yazılım üreticilerinin vergiden muaf tutulması.

Sektörün gündemi:
-Yerli yazılımlar ve uygulamalar, yerli yazılım geliştirme ve bilgi teknolojileri araç ve platformları özendirilmeli. Yerli yazılım geliştirme ve bilgi teknolojileri araç ve platformların, Ar-Ge destek mekanizmaları kolaylaştırılmalı. Yazılım ve yazılım platformları üreten firmaların teknoloji bölgeleri muafiyetlerinden yararlanabilmeleri sağlanmalı.
-Kamunun eşit seçenekler arasında yerli yazılıma pozitif ayrımcılık yapması sağlanmalıdır. Kamu ihalelerinde yerli yazılımlar da ürün kabul edilerek satın alınmalı.
-Yerinde Ar-Ge yasası değişime uğramalı ve sektöre bağlı olarak zorunlu eleman sayıları belirlenmeli. Bu bağlamda bilişim sektörü ile ilgili Ar-Ge merkezlerinin oluşmasında 50 olan araştırmacı sayısı 5 olmalı.
- Yazılım sektörünün nitelikli ara eleman problemini çözmek amacıyla yazılım alanında faaliyet gösteren STK'ların geliştirdiği ülke çapındaki büyük ölçekli nitelikli eleman yetiştirme projelerine bütçe desteği sağlanarak, teknik liseler, meslek yüksek okulları, MEB ve YÖK gibi ilgili kamu kuruluşlarıyla STK'lar arasında koordinasyon sağlanmalı.
-Yazılım sektörünün envanter bilgi sistemi altyapı projesi için bütçe-fon ayrılmalı. Bu ülke çapındaki iddialı proje sayesinde tüm yazılım ve bilişim sektörünün ana ve alt kırılımlarındaki pazar büyüklüğümüz, güçlü olduğumuz alanlar, yatırım yapılması gereken alanlar, yazılım sektörü kapasitelerimiz, yetkinliklerimiz gibi çok önemli bilgiler ve analizler tüm ilgili kurumlar tarafından on-line izlenebilir hale gelebilir.
-Tüm sektörlerdeki off-set uygulamalarında büyük ölçekli alım yapılmış olan yabancı kuruluşun, off-set tutarının yüzde 50'sini, yazılım sektörümüzün önde gelen STK'ları aracılığıyla yazılım sektöründen temin etme şartı getirilmelidir.

Türkiye'de geliştirilen yazılım projeleri çöpe gidiyor

Agile Turkey Derneği'nin yaptığı araştırmaya göre, bilişim alanındaki yazılım projelerinin yarısı çöpe gidiyor.

Agile yaklaşımını Türkiye'de yaymak için kurulan Agile Turkey Derneği, bilişim alanındaki yazılım projelerinin başarısını ölçmek adına Mart 2012'de bir araştırma yaptı. AgileTurkey.org üzerinden yapılan araştırma sonucunda yazılım projelerinin yarısının başarısız olduğu tespit edildi.

Agile Yaklaşımı, iş dünyasında yazılım projelerindeki verimliliği artırmak, takım ruhunu güçlendirmek ve hiyerarşiyi yıkmak için geliştirildi. Bu yaklaşımı Türkiye'de yaygınlaştırmayı amaçlayan Agile Turkey Derneği, web sitesi üzerinden Türkiye'deki yazılım projelerinin başarısını ölçmek adına bir araştırma başlattı. Üç ayda tamamlanan araştırma, özellikle bankacılık ve telekomünikasyon sektörlerinde yer alan 50 farklı şirketten, ağırlıklı olarak yazılım alanında görevli, 400'ün üzerinde profesyonelin katılımıyla gerçekleşti.

Alanında bir ilk olma özelliği taşıyan bu ankete göre; Türkiye'deki yazılım projelerinin yarısı, yüzde 50'nin altında bir başarı oranına sahip. Proje başarı oranları yüzde 70'in üzerinde olan şirketler ise Agile yaklaşımları kullanıyor. Türkiye'deki şirketlerin yüzde 64'ü, yakın bir gelecekte yazılım projelerinde Agile yaklaşımları kullanmayı planlıyor.

Masrafların yarısı çöpe gidiyor

Agile Turkey Dernek Başkanı Mehmet Yitmen, sektöre dair öngörülerini şöyle paylaştı:

"Yazılım projelerinde değer üretmeye yönelik ciddi bir yöneliş olduğu görülüyor. Bu doğrultuda sektörde, zaman ve bütçe yerine üretilen fonksiyonellik ve kalitenin öncelikli başarı kriteri olduğu benimseniyor. Bu yönelime paralel olarak, proje başında detaylı analiz ve zaman planı yapmak, bunlara uymaya çalışmak, zaman planına uyabilmek için kaliteden ödün vermek gibi stratejiler değer kaybediyor. Bunun yerini, müşteriyi sürece dahil etme, yüksek kaliteyi koruma ve değişime hızlı adapte olabilme yönünde stratejilerin geliştirileceği görülüyor."

2013 – 2014 Türkiye Yazılım Kalite Raporu yayınlandı

Yazılım testi ve kalite alanında dünyanın gönüllü organizasyonu olan ISTQB'un (International Software Testing Qualifications Board) Turkey Software Quality Report (TSQR) adında bir rapor yayınladı. Raporun 2013-2014 versiyonuna göre, ülkemiz yazılım testi konusunda hem yeterli sayıda tecrübeli çalışan hem de şirket bilinci olarak henüz yeterli seviyede değil.

10 ayrı sorudan oluşan rapor, Türkiye'de yazılım testi konusunda faaliyet gösteren şirketlerin yarısına yakını, çalışan elemanlarını teknik olarak daha ileriye taşımak üzere çalışanlarını yazılım testi konusunda eğitmek için sertifika programlarını tercih ettiğini ortaya koydu. Şirketlerin yüzde 85.7'si eğitim, yüzde 46'sı sertifika programı, yüzde 31.7'si ise konferansları tercih ediyor. Rapora göre test ortamı yönetimi konusu yüzde 20.6 ile en çok bulut bilişimden yararlanılan başlık olurken hemen arkasından yüzde 19 ile test verisi yaratılması geliyor.

Verilen yanıtlara göre test mühendisleri ve uzmanları yüzde 73 ile birinci sırada. Bunun yanında iş analistleri yüzde 49, yazılımcılar ise yüzde 30 ile test için tercih ediliyor. Son kullanıcılar da yüzde 17.5 ile listede kendilerine yer bulmuşlar.

Dosya
Yerli yazılım sektörümüz ölüyor mu?

YASAD Başkanı
Doğan Ufuk Güneş:

Ana stratejimiz, kamuda yerli yazılım kullanımını arttırma ve ihracatla yazılım pazarını büyütmek

yasad
YAZILIM SANAYİCİLERİ DERNEĞİ

"Yerinde Ar-Ge yasası"nın değiştirilip yazılım özelinde personel sayının 5'e düşürülmesini isteyen Güneş, kamu desteği olmazsa yazılımın olmayacağı ve gelişemeyeceğinin altını çizdi. Türkiye'nin, yazılımda mühendislik gücü olarak Avrupa'da ikinci sırada olduğuna işaret eden Güneş, "Türkiye böyle devam ederse korkarım ki, 30 yıl sonra yerli yazılım üretemez duruma gelecek" uyarısı yaptı.

"Yerli yazılım sektörümüz" konulu "Dosya" sayfalarımız için Yazılım Sanayicileri Derneği (YASAD) Başkanı Doğan Ufuk Güneş ile Ankara'da bir söyleşi gerçekleştirdik. 1992'den beri faaliyet gösteren, Türkiye'de yazılım sektörünün yüzde 80'ini temsil eden YASAD Başkanı Güneş, "Hiçbir ülke yok ki kamu desteği olmadan yazılım sektörü gelişmiş olsun" dedi.

Yazılım sektöründe 1600 kadar firmanın faaliyet gösterdiğini bildiren Güneş, sektör olarak mekândan bağımsız bir iş yaptıklarına değindi. Ar-Ge destek mekanizmalarının kolaylaştırılması, yazılım ve yazılım platformları üreten firmaların teknoloji bölge muafiyetlerinden yararlanabilmesinin sağlanmasını öneren Güneş, "yerinde Ar-Ge yasası"nın değişmesi ve personel sayının 5'e düşürülmesini istedi.

"Kamudan öncelikli beklentimiz yerli yazılıma pozitif ayrımcılık. Çünkü gerçekten iyi ürünler geliştiren bir yerli yazılım sektörümüz var. Bizim ürünlerimiz yabancı ürünlerden hiç aşağı değil" diyen Güneş, kamu desteği olmazsa ülkede yazılım sektörünün olmayacağı ve gelişemeyeceğine işaret etti.

Türkiye'nin yazılımda lig atlayabilmesi için, yerli ürün üretme; ileri teknoloji ve küresel marka çıkarma şeklinde üçayaklı bir gelişim sergilemesi gerektiğine dikkat çeken Güneş, bugün geliştirilen yerli bir ürünün yarın küresel bir markaya dönüşebileceğinin altını çizdi.

Yazılım alanında mühendislik gücü olarak Türkiye'nin Avrupa'da ikinci sırada yer aldığını anımsatan Güneş, önce teknolojiyi üreten ardından da teknolojiye sahip bir ülke konumuna geçilebileceğini söyledi.
Bilişim ihracatına yönelik destekleri bir yatırım olarak görülmesini isteyen Güneş, YASAD'ın yazılımda 2015'te 1 milyar, 2023'te ise 5 milyar dolarlık ihracat ve Türkiye'nin ihracatçı sektörleri içinde ilk 5'e girmeyi hedeflediğini bildirdi.

"Yabancı ürün alarak gelişebilecek bir sektör ya da sanayi yok. Çocuklarımızın geleceğini düşünüyorsak yerli yazılım sektörü ve geliştirilen ürünlerini teşvik edip desteklemeliyiz" diyen Güneş, sektör şirketlerinin yerelden küresele gitmeyi kafasına koyması ve bunun için de destekler olması gerektiğini anlattı.

Yazılımın sermaye birikimi az olan bir sektör olduğu, Ar-Ge desteğine ciddi anlamda ihtiyaç duyduğunu anlatan Güneş, nitelikli ara eleman sorununun da gün geçtikçe arttığı ve sektörün kamuyla olan ilişkilerinde yetkili tek bir muhatap bulamadığından yakındı.
Dünyadaki 2,5 trilyon Avro hacmindeki yazılım sektöründen Türkiye'nin "hemen hemen hiç" pay alamadığını belirten Güneş, "Türkiye böyle devam ederse korkarım ki, 20-30 yıl sonra yerli yazılım üretemez duruma gelecek. Şimdi nasıl 'yerli otomobil üretecek bir babayiğit arıyoruz', 30 yıl sonra da yazılımda yazılım üretip/geliştirecek bir babayiğit arar duruma geliriz" diye konuştu.
Güneş, yazılım sektörü için kamunun önemini ise, "Kamunun yazılım firmalarının odak noktasında olmaması sıkıntı yaratır. Bunun en bilinen örneği NASA'dır. NASA yazılım ve Ar-Ge projelerini desteklemeseydi bugün İnternet olur muydu?" sözleriyle değerlendirdi.

-Türkiye'de yazılım sektörü sivil toplum kuruluşu (STK) olarak ne zaman ve hangi amaçla kuruldunuz? Hedeflediğiniz amacı gerçekleştirmek üzere ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz?

- Yazılım Sanayicileri Derneği (YASAD), Türk yazılım ve bilgi teknolojileri sektörünü temsil eden bir dernek olarak, Türkiye yazılım pazarını büyütmek, yazılım ihracatını ve yazılım sektöründeki istihdamı arttırmak amacıyla 1992'de kuruldu. 1992'den beri faaliyet gösteriyoruz ve 327 şirket üyemiz var. YASAD olarak Türkiye'de yazılım sektörünün yüzde 80'ini temsil ediyoruz.
Ülkemizin yazılım ve bilgi teknolojileri alanındaki, ulusal hedef ve önceliklerimizin belirlenmesi ve güncellenmesine öncülük etmeye çalışıyoruz. Yazılım ve bilgi teknolojileri alanındaki ulusal hedeflerimizin gerçekleştirilebilmesi amacıyla, aktif, sonuç odaklı ve sürdürülebilir proje ve faaliyetler yürütüp teknoloji platformları oluşturuyoruz. Dernek olarak hedefimiz, "pazarı büyütmek". Bunun için yapılması gerekenleri sorgulayarak hareket ediyoruz. Tabi ki pazar, sadece ihracatla büyütmek mümkün değil. Kamu tarafında da bir şeyler yapılmalı. Özellikle yerli yazılım firmalarına pozitif ayrımcılık yapılmalı. Çünkü hiçbir ülke yok ki kamu desteği olmadan yazılım sektörü gelişmiş olsun.

YASAD olarak ana stratejimiz, "yazılım pazarımızı büyütmek". Bunun için iki yoldan hareket ediyoruz. Birincisi kamuda yerli yazılım kullanımını arttırmak, ikincisi ihracat. Bilişim teknolojileri bugün birçok ülkenin stratejik sektör olarak belirlediği bir alan. Stratejik sektör olarak belirlenen sektörleri iki farklı yönden ele almamız gerekiyor. İlk olarak stratejik sektörlerin ülke içerisine sağladığı katkı. Örneğin bilişim teknolojilerinin ülkelerin GSMH'na 1,7 gibi çarpan etkisi var. Bu alanda yapılan 1 TL'lik bir yatırım size 1,7 TL olarak geri dönüyor. Diğer yandan yazılım gibi bir alanda ister KOBİ olsun ister büyük şirketler ya da kamu kurumları iş yapış biçimlerinin tamamen değişmesini daha esnek, daha verimli ve daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlıyor. Konunun ikinci bileşeni ise bilişim teknolojilerinin ihracat potansiyelinin olması ve bu ihracatın sağlayacağı katma değerin ve kâr marjlarının daha yüksek olması. Örneğin bir yazılım firması tarafından üretilen bir ürün bugün dünyanın her noktasında kullanılabiliyor. Üretim maliyeti 1 birimken bu sanal bir ortamda milyonlarla hatta milyarlarla ifade edilebiliyor.
Bu yüzden hükümetlerin bugün stratejik alanlarının odağında bilişim teknolojileri yatıyor. Türkiye'de de bu alanda son 10 yıl içerisinde yoğun bir hareketlilik yaşıyoruz. Devlet tarafından sağlanan destekler artırıldı. Ancak diğer taraftan bu alandaki markalaşma konusunda eksiklerimiz var.

Bilişim ihracatına yönelik destekleri bir yatırım olarak görmeliyiz. Bu yatırımlardan sadece birinden dahi sonuç alınmasının karşılığı dünya örneklerinden yola çıkıldığı takdirde milyarlarca dolarla ifade ediliyor olacaktır. Bir ülkenin yazılım sanayisinin büyüyebilmesi için kamunun sektöre destek olması gerekiyor. Kamu desteği yok ise, yazılım sanayinin küresel pazarlarda büyüyebilmesi mümkün olmayacaktır. Kamudan yerli yazılım sanayisine avantaj sağlayacak şekilde yaklaşım bekliyoruz. Her zaman dile getirdiğimiz üzere, kamuda yerli yazılım kullanımının arttırılmalıdır. Bu yönde kamu da farkındalığı arttırmak için yoğun çalışmalar yapıyoruz.

Yanı sıra, Türk yazılım sanayimizin daha fazla ihracata yönelik çalışması gerekiyor. Bu konuda da bizde eksik olan kümeleşebilme sorunuydu. YASAD olarak bu soruna çözüm olabilmek adına İstanbul Elektrik-Elektronik ve Hizmetler İhracatçıları Birliği (TET) ile birlikte, Ekonomi Bakanlığı'nın UR-GE (Uluslararası Rekabetçiliğin Desteklenmesi Tebliği) ile gerçekleştirdiğimiz kümeleşme çalışması kapsamında 40 yerli yazılım firmamızı Yazılım Sektörü Yurtdışı Pazarlama Takımı olarak bir araya getirdik.

Bu 40 yazılım firmamıza, 3 yıl boyunca önemli danışmanlık firmalarından alacağımız destek ile ihracata yönelik hem eğiteceğiz hem de aralarındaki işbirliğini geliştireceğiz. 3 yıl sürecek proje kapsamında çeşitli alım ve ticaret heyetleri düzenleyeceğiz. Yazılım Sektörü Yurtdışı Pazarlama Takımı olarak hedef pazarlarımız arasında birincil olarak ABD, Almanya, Birleşik Krallık, Hollanda, Pakistan, Malezya, Azerbaycan, Kazakistan, Irak, Suudi Arabistan, Katar oluşturuyor. İkinci grupta ise, Beyaz Rusya, Ukrayna, İran, Arnavutluk ve Rusya yer alıyor. Şu an takımın öncelikle Azerbaycan'a ticaret heyeti düzenlemesi için çalışmalara başlandı.

Bu çalışmalarımız neticesinde YASAD olarak, "Yazılım"da ihracat hamlemizi daha da hızlandırmış bulunuyoruz.
Yine ihracatımıza farklı da olsa katkı sağlayacak çalışmalarımızdan biri olarak, bu yıl İstanbul Kalkınma Ajansı (İSKA) destekli projemiz olan Girişim Eğitim Merkezi'mizi başlatıyoruz. Bu merkezimiz de genç girişimcilerimizin fikirlerini 8 ay içerisinde ürüne dönüştürüp sektörde doğru adresler ile buluşturacağız. 12+12= 24 haftalık yoğun bir programla kendilerine finanstan paketlemeye, yazılım tasarımdan, planlama, inovasyon halkla ilişkilere kadar geniş çerçevede eğitim vereceğiz. Amacımız çok net, Türkiye'den çıkan dünya liginde oynayan start-up'lar yaratacağız.

-Ülkemizde faaliyet gösteren kaç yazılım firması (yerel-ulusalar arası) var?

- Elimizdeki verilere göre, 1600 kadar firma yazılım sektöründe faaliyet gösteriyor. Öncelikle sektörün bir envanter sorunu var. Bu nedenle tüm verilere hâkim olamıyoruz. Yazılım sektörünün envanter bilgi sistemi altyapı projesi için bütçe-fon ayrılmalı. Hazırlanacak bir envanter sayesinde tüm yazılım ve bilişim sektörünün ana ve alt kırılımlarındaki pazar büyüklüğümüz, güçlü olduğumuz alanlar, yatırım yapılması gereken alanlar, yazılım sektörü kapasitelerimiz, yetkinliklerimiz gibi çok önemli bilgiler ve analizler tüm ilgili kurumlar tarafından on-line izlenebilir hale gelebilir.

-Sektörün şu anki en önemli gündemi, beklentileri hakkında bilgi verir misiniz?

-Şu an sektörümüzün en önemli gündemi yerinde araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) hizmeti konusudur. Sektör olarak biz namekân (mekândan bağımsız) bir iş yapıyoruz. Dolayısıyla özellikle bir teknoparkta ya da belirlenmiş bir alanda bulunma durumumuz yok. Bu noktada Ar-Ge destek mekanizmaları kolaylaştırılmalı, yazılım ve yazılım platformları üreten firmaların teknoloji bölge muafiyetlerinden yararlanabilmeleri sağlanmalı.

Daha önce çıkarılan "Yerinde Ar-Ge" yasası yararlı bir yasa. Ancak bazı maddelerinin uygulanması çok zor. Yerinde Ar-Ge yasası değişime uğramalı ve sektöre bağlı olarak zorunlu eleman sayıları belirlenmeli.

Örneğin bizim yerli yazılım sanayimizdeki firmaların 50 personel bulundurması mümkün değil. Böyle bir sermaye birikimi yok. Biz bu nedenle "Yerinde Ar-Ge" yasasında personel sayının 5'e düşürülmesini istiyoruz. Yasanın revize edilmesi gündemde ve 30 sayısı telafuz ediliyor. Bizim önerimiz kabul edilirse sektörün önemli bir yükseliş yakalayacağını düşünüyoruz. Ve sektörümüz ülkemize katma değerli ürün anlamında büyük oranda kazanç sağlayabilecek.

-Türk yazılımı 2013'te ne kadar oldu? Pazarın büyüklüğü nedir? 2023 hedefini yakalayabilir miyiz?

-Türkiye'de yazılım sektörünün 2011'deki 256 milyon dolar olan ihracat rakamı, 2012'de 476 milyon dolara çıktı. 2011'de 800 milyon dolar olan pazar 2012'de 1,2 milyar dolar oldu. 2013'te 1.7 milyar dolar olarak kapatmayı bekliyoruz.

YASAD olarak yazılımda 2015'te 1 milyar dolarlık bir ihracat hedefliyoruz. 2023 hedefimiz ise 5 milyar dolar ve ülkemizin ihracatçı sektörleri içinde ilk 5'e girmek.

-Yazılım ülkelere katma değer yaratan bir alan. Ancak Türkiye bu alandan yeterince yararlanamıyor. Bunun için devlet/kamu kuruluşu ve özel sektörün neler yapması gerekiyor?

-Kamudan öncelikli beklentimiz yerli yazılıma pozitif ayrımcılık. Neden bunu bekliyoruz ve bunu beklerken haklı mıyız? Evet, çünkü gerçekten iyi ürünler geliştiren bir yerli yazılım sektörümüz var. Bizim ürünlerimiz yabancı ürünlerden hiç aşağı değil. Şunu hep söylüyoruz, "Eğer biz iyi değilsek bize pozitif ayrımcılık sağlamayın." Ama biz iyi olduğumuzu biliyoruz. O yüzden bizim ürünlerimizi kullanın bizim ürünlerimize, bizim ürünlerimizi kullanmaya öncelik verin. Kamu desteği olmazsa ülkede yazılım sektörü olmaz, gelişemez.

-Dünya yazılım haritasında Türkiye'nin yeri nedir? Türkiye bilişim pazarında yazılım ne kadar pay alıyor?

-Tabi ki çok önde değiliz. Esasen Türkiye'nin bu alanda da yerini almalı. Biliyorsunuz matbaayı geç getirerek sanayi devrimini kaçırdık. Ancak bilgi çağını atlama lüksüne sahip değiliz. Bunu atlarsak çocuklarımıza karşı büyük vebal altına gireriz. Genç bir nüfusa sahibiz ve teknolojiyi çok seven bir ülkeyiz. Türkiye, bundan sonra önce teknolojiyi üreten ardından da teknolojiye sahip bir ülke konumuna geçmeli. Burada devletin desteği çok önemli. Devlet yazılım sektörüyle rekabet etmemeli, aksine sektörü desteklemeli. Bilgi çağını atlama lüksüne sahip değiliz. Bunu atlarsak çocuklarımıza karşı büyük vebal altına gireriz.

-"Devletin öncü rol oynayıp yerli yazılımların yolunu açması, özel sektörün desteklenmesiyle dünyada önemli bir yazılım üssü oluruz" diye düşünenlerden misiniz? Türkiye'nin bugün dünyada önemli bir yazılım üssü olma nasıl mümkün olabilir? Yerli yazılım Türkiye'ye lig atlatır mı?

-Türkiye'nin yazılımda lig atlayabilmesi için öncelikle üç ayaklı bir gelişim sergilemesi gerekiyor. Şöyle ki, yerli ürün üretilmeli; ileri teknoloji ve küresel marka çıkarılmalı. Bunları yapabilecek eko-sistemi ve iklimi yaratabilirsek dünyada önemli bir yazılım üssü olabiliriz.

Yazılım sektörünün gelişimi için öncelikle yerli yazılım ve uygulamaları özendirilmeli Kamunun eşit seçenekler arasında yerli yazılıma pozitif ayrımcılık yapması sağlanmalı. Biz yerli yazılım sektörü olarak kendimize çok güveniyoruz. Türkiye, yazılım alanında mühendislik gücü olarak Avrupa'da ikinci sırada yer alıyor. Kamuda yerli yazılımların kullanılması bizim bu çıkışımızı güçlendirecek, adeta bize lig atlatacak.

-Kamu, yerli yazılım ürünlerini kullanmaktan çekiniyor mu?

-Tabi halen kamu, yerli yazılım ürünlerini kullanmaktan çekinmekte. Oysa daha çok kullanmayı özendirmek lazım. Çünkü yabancı ürün alarak gelişebilecek bir sektör ya da sanayi yok. Çocuklarımızın geleceğini düşünüyorsak yerli yazılım sektörünü ve geliştirilen ürünlerini teşvik edip desteklemeliyiz.

Ana problem, yerli yazılım olarak kamuya ihaleye girip yazılım vermeye kalktığımız zaman bizim ürünümüz ürün olarak kabul edilmemesinden kaynaklanıyor. Ama yabancının ürünü kutu olarak kabul ediyor. Taraflar arasında bir güç birliğinin oluşması gerek.

Biz, rekabette en avantajlı olacağımız sektörün "yazılım" olduğuna inanıyoruz. Bölge ülkelerinin Türkiye'ye ilgisi biliniyor. Bizim de bundan kaynaklı ticari yararları hissetmeliyiz. Sektör şirketleri yerelden küresele gitmeyi kafasına koymalı ve bunun için destekler olmalı.

YASAD olarak pazarı büyütmekle sorumlu olduğumuzu hep söylüyoruz. Bu da ihracat ve istihdamla, bir de kamuda yerli yazılım kullanılmasıyla olabilir. Şu anda ihtiyacımız olan şey; pazarın büyümesi. Çünkü 800 milyon-1 milyar dolar arasında zor duran bir yapı var bugün. YASAD olarak bunu organize etme durumundayız. Kamuda yetkili isimlerle görüşmelerde de bunu hep dile getiriyor, desteklerin önemine vurgu yapıyoruz.

-Yerli yazılım firmalarımızın sermaye birikiminin yeterli olmadığı, ciddi bir şekilde Ar-Ge desteğine ihtiyaç duyduğu, nitelikli ara eleman sorununu arttığı, sektörün kamuyla olan ilişkilerinde yetkili tek bir muhatap bulamadığı, yazılım üretimi için organize mekânlara ihtiyaç olduğu, dünya yazılım sektöründen Türkiye'nin hemen hemen hiç pay almadığı belirtiliyor. Yazılımın "Türkiye'nin petrolü" olma ihtimali nedir?

-Sermaye birikimi az olan bir sektörüz. Ar-Ge desteğine ciddi anlamda ihtiyacımız var. Nitelikli ara eleman sorunu da gün geçtikçe daha da artıyor. Sektörün kamuyla olan ilişkilerinde yetkili tek bir muhatap bulamıyoruz. Yazılım üretimi için organize mekânlara ihtiyaç yok, teknopark mantığı yanlış. Dünyada 2,5 trilyon avro hacmindeki yazılım sektöründen Türkiye hemen hemen hiç pay alamıyor. Elbette yazılım, "Türkiye'nin petrolü" olabilir. Bu fırsatı ıskalamamalıyız. Çünkü bildiğiniz gibi yazılım, katma değeri en yüksek ve en az ithalata ihtiyaç duyan alanlardan biridir.

2015 sonu hedefimiz olan yazılım da 1 Milyar USD ihracatımıza ulaşmakta çalışmalarımızın önemli bir kaldıraç olacağına eminiz. Ben yürekten inanıyorum ki "Türkiye'nin petrolü" yazılım olacaktır.

- Yazılım, fırsatları ve riskleri bol olan bir sektör olarak biliniyor. Yazılım Türkiye için ne gibi fırsatlar sunar? Peki, riskler nedir?

-Biraz önce de belirttiğim gibi yazılım sektörünün desteklenip teşvik edilmesiyle ülkemizi dünya pazarında önemli yerlere getirebiliriz. En büyük risk, bulunduğumuz anı ıskalamamız durumunda çocuklarımızın başka ülkelerin hizmetkârı olmasındır. Fırsat ise yine biraz önce değindiğim üzere

yazılım desteklenirse ülkemizi önce üreten sonra da bu teknolojiye sahip ülke konumuna getirebilir.

-Tüm dünyanın küresel bir köye dönüştüğü günümüzde yerli ürün geliştirmek ne sağlar ve bu ne kadar mümkün?

- Bildiğiniz gibi yazılımın dokunmadığı alan yok. Bu nedenle aslında bugün geliştirdiğiniz yerli bir ürün yarın küresel bir markaya dönüşebilir. Böyle olduğunda da tabi ki ülkeye ciddi bir şekilde katma değer sağlayabilir ve ülkenin teknolojik yapabilirlik gücünü yükseltir.

- Bilişim sektöründe Türkiye nerede olmayı hedeflemeli?

- Öncelikle yerli ürün üretecek; ileri teknoloji ve küresel marka çıkarabilecek eko-sistemi ve iklimi yaratmalıyız. Bunun için özellikle araştırma üniversitelerinin niteliklerini ve sayılarını artırmalıyız. Dünyadaki en önemli 60 araştırma üniversitesinin 35'i ABD'de bulunuyor. Türkiye'de de bu sayıyı yükseltmeliyiz. Sonra da sanayi ile araştırma üniversitesi arasındaki işbirliğini geliştirmeliyiz. Hem yazılım hem de yazılım sanayi-araştırma üniversitesi işbirliği desteklenmeli. Burada bir metedoloji değişikliğine ihtiyaç var. Taraflar arasında bir güç birliğinin oluşması gerekiyor.

-Türkiye'de yazılım firmalarının odak noktasında kamunun olması nasıl bir sıkıntı yaratıyor? Açılan kamu ihalelerinde yerli yazılımcıların ürünleri kabul görmediğinden bu alanı yabancı sermaye alıyor. Bu konuda neler söylemek istersiniz?

-Tüm dünyada da böyle aslında. Bence kamunun yazılım firmalarının odak noktasında olmaması sıkıntı yaratır. Bunun en bilinen örneği NASA'dır. NASA yazılım ve Ar-Ge projelerini desteklemeseydi bugün amerika teknoloji de bu nokta da olur muydu? Ama kamu, kesinlikle yazılım sanayinin önüne geçmemeli. Biz iyi olduğumuzu biliyoruz. Yabancılarla eşit hatta daha iyiyiz. Türkiye böyle devam ederse korkarım ki, 20-30 yıl sonra yerli yazılım üretemez duruma gelecek. Şimdi nasıl "yerli otomobil üretecek bir babayiğit arıyoruz", 30 yıl sonra da yazılımda yazılım üretip/geliştirecek bir babayiğit arar duruma geliriz.
Sanayi sektörüne 80 bin dolarlık bir yatırım yaparsanız, 15 bin dolar katma değer sağlanırken hizmet sektörüne 25 bin dolarlık yatırımın karşılığı ise 9 bin dolar. Tarım sektörünü ele alırsak 30 bin dolarlık yatırımın katma değeri 7 bin dolar iken, bilişim sektörüne 3 bin dolarlık yatırım yapıldığında 30 bin dolar elde edilir. Bu sektör ve özellikle yazılım yatırımlarının büyüklüğünü gözler önüne seriyor. Bildiğiniz gibi dünyanın en değerli 5 firmasının 3'ü de (Apple, Google ve Microsoft) yazılım sektörü firmasıdır.

-Sizce yazılım sektörü ile ilgili meslek standartlarının belirlenmesi gerekiyor mu?

-Meslek standartları ve sertifikasyon sektörün temel sorunlarımızdan biri. Bunu çözmek üzere sektör STK'sı olarak bazı çalışmalar da yürütüyoruz.

-Başbakanlık veya Sanayi Bakanlığı'na bağlı olarak "Ulusal Yazılım Ajansı" kurulması ve ulusal yazılım stratejisinin burada oluşturulması öneriliyor. Bu konudaki değerlendirmeniz nedir?

-Tabiatıyla sektörümüz tüm bakanlık ve işkollarına değiyor. Bu kapsamda birçok bakanlık ve iş alanında çalışmalarımız olmak durumunda. Tek muhataplık sektörü rahatlatır. Sektörün önü daha da açılır.

-Bilişim sektöründe ve özelde de yazılımda her yıl ne kadar nitelikli elemana ihtiyaç var? Nitelikli eleman konusunda neler yapılmalı?

-Türkiye'de 1300 kadar meslek lisesi bulunuyor ve bunlar her yıl yaklaşık 344 bin mezun veriyor. Buna karşın kalifiye eleman çok az. Bu mezunlar ne oluyor? Bizim bunları sektöre kazandırmamız lazım. Ayrıca ara eleman sıkıntımız da var. Öğrenciler mezun oluyor ama hiçbir deneyimleri olmuyor. Bu mezunlar sektörümüzün istediği nitelikte olsalar yüzde 80'ini sektör olarak istihdam ederiz. Ancak biz şu anda bunun yüzde 10'unu bile istihdam edemiyoruz. Çünkü hâlâ bu okullarda 15-20 yıl öncesinin teknolojileri anlatılıyor. Oysa eğitimin niteliğinin değiştirilerek artırılması gerekiyor.
Her şeyi mühendise yaptıramazsınız. Ama bu liselerden mezun olanların diplomaları bir anlam ifade etmiyor. Bu konuda kökten düzenlenecek bir metadolojiye ihtiyaç var. Bu bir STK'nın tek başına yapabileceği bir şey değil. Özellikle Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), sektör ve yazılım alanında faaliyet gösteren STK'lar birlikte çalışmalı. Yazılım istihdama ciddi katkı sağlayacak sektörlerden biri olduğundan ülke çapındaki büyük ölçekli nitelikli eleman yetiştirme projelerine bütçe/fon desteği verilmeli, teknik liseler, meslek yüksek okulları, MEB ve YÖK gibi ilgili kamu kuruluşlarıyla STK'lar arasında koordinasyon sağlanmalıdır.

-Sektör, Başbakan'ın acilen bir genelge yayınlayıp, devlet kurumlarının yapacakları uygulama yazılımları alımlarını yerli yazılım şirketlerinden yapmalarını istemesini bekliyor. Karar vericilerin yabancı yazılım üreticilerine verdikleri şansı yerli yazılım şirketlerine vermediklerinden yakınılıyor. Hatta karar vericilerin yerli yazılımların kalitesindeki olası düşüklük veya ürünün özelliklerinde bazı eksiklikler varsa bunlar yazılım şirketlerinden talep etmesi ve zorla yaptırması öneriliyor. Bu noktada şirketlerin, sektörün temsilcilerinin ve STK'lara ne gibi görevler düşüyor?

-Söz konusu genelge Eylül 2012'de yayınlandı. Ancak bu genelgeyi kamu çoğu kez kullanmıyor ve genelge uygulanmıyor. Bu konuda şirketler tek başına bir şey yapamaz. YASAD olarak bu konuda kamuyla bazı görüşmeler yapıyoruz. Ama daha çok alınacak yol var.
Ülke olarak bilgi çağını kaçırabilme lüksüne sahip değiliz. YASAD olarak en çok dikkat çekmeye çalıştığımız konulardan biri de bu. Türkiye olarak yazılım da tüketen değil üreten ülke olmalıyız.

TBD Onursal Başkanı, Bilişim Ltd Genel Müdürü

Prof. Dr. Aydın Köksal:

Türkiye'yi orta gelir tuzağından kurtaracak kaldıraç, yerli yazılım üretim endüstrisidir!

Türk yazılım üretiminin gelişmesini baltalayan en önemli engelin, "yabancı ürünlere olan hayranlık" olduğunu vurgulayan Köksal, bunun kamu alımlarına ulusal bir özgüven eksikliği olarak yansıdığını belirtti. Yazılım üretim projelerine ve yerli yazılıma olması gerekenin çok altında bütçeler ayrılmasından yakınan Köksal, bunun yanı sıra yazılım bakım sürecinde telif haklarına saygı gösterilmediğinden, ellerindeki teknik birikimin yağmaya açıldığı ve yazılım üreten Türk firmalarının devlet eliyle çöküntüye uğratıldığını anlattı. TÜBİTAK ve TÜRKSAT gibi kuruluşlarla rekabeti ortadan kaldıran bir "devlet tekeli" oluşturulduğuna dikkat çeken Köksal, bunun çöküntüyü hızlandıracağını söyledi. Köksal, "30 STK'da geleceğimize kafa yoran meslektaşlarım sorunlarını çözeceklerdir; onlara hep güvendim, yine güveniyorum; çağ geriye akmaz!" dedi.

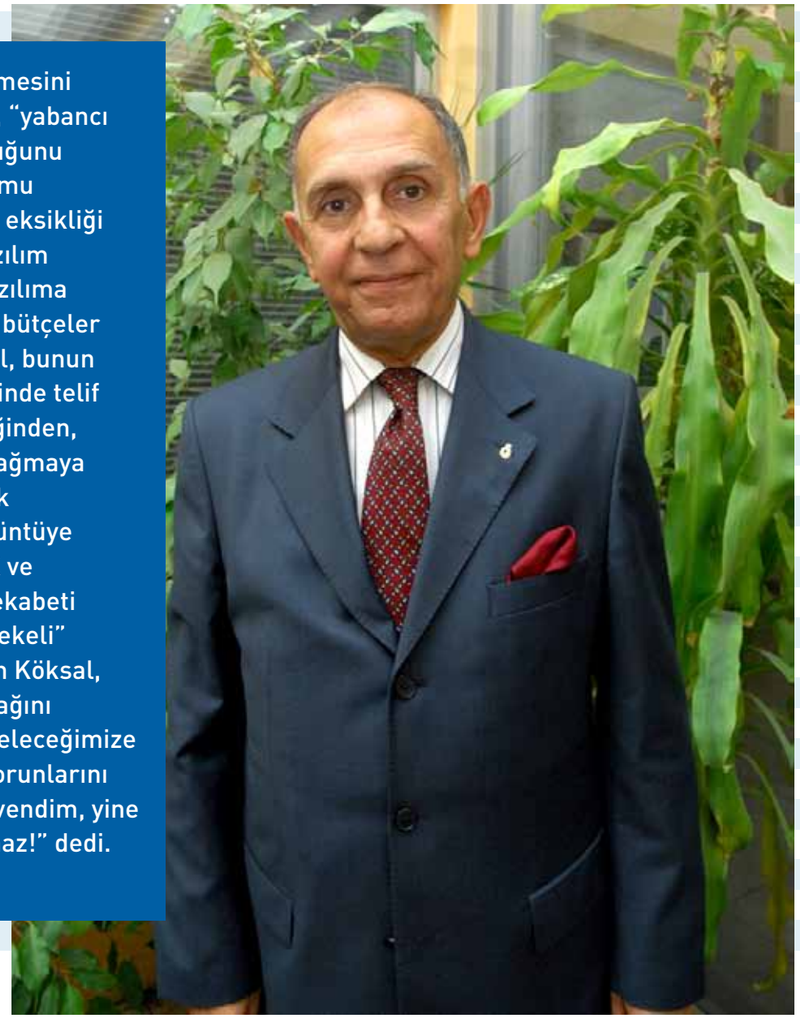

Yaklaşık 30 yıldır yerli yazılım geliştiren ve Türkiye'nin en eksi yazılım firmalarından olan Bilişim Sanayi ve Ticaret Limited Genel Müdürü ve Türkiye Bilişim Derneği (TBD) Onursal Başkanı Prof. Dr. Aydın Köksal, "Yerli yazılım sektörümüz" konulu "Dosya" sayfalarımız kapsamında iletişime geçtiğimiz kişilere yönelttiğimiz 47 soruya yanıt olabilecek değerlendirmelerini okurlarımızla paylaştı.

Köksal, görüşlerinin sonunda TBD'nin 16 Mart 2013'te yaptığı 29. Olağan Genel Kurul Toplantısı'nda oybirliğiyle benimsenerek karara bağlanan 7 maddelik "Yazılım Üretim Sektörü Bildirgesi"ne de yer vermemizi rica etti. "Bildirge" metni için dayanak oluşturan ayrıntılı gözlem ve çözümlemelerle ilgili gerekçelerin ise, 2012'de 2023 perspektifi için TÜBİSAD, 2051 perspektifi için TBD tarafından yayınlanan birbirinden bağımsız iki başvuru kaynağı olduğunu anımsattı. "Yazılım Üretim Sektörü Bildirgesi", "Atılım için Bilişim" ana temasıyla 21-23 Kasım 2012'de gerçekleştirilen 29. TBD Ulusal Bilişim Kurultayı, Bilişim '12'de dağıtılarak kamuoyuna sunulmuş ve tartışılmıştı. Yazılım sektörünün sorunlarıyla ilgili genel tanılarda ve bunların çözümü için geliştirilen önerilerde bu iki bağımsız çalışmada benzer sonuçlara varıldığı saptanmıştı.[1]

En karmaşık birer endüstriyel ürün olan yazılıma ilişkin iyelik (telif) hakları yasalarda yer alsa da, gerçek yaşamda yasanın öngördüğü koruyucu maddelerin kullanılmadığına değinen Köksal, yazılım kesimi çalışanlarına hak ettikleri ücretlerin ödenemediği, firmaların gereken yatırımları yapamadığını anlattı.

Türk yazılım üretimi kesiminin gelişmesini baltalayan en önemli engelin, "yabancı ürünlere olan hayranlık" olduğuna işaret eden Köksal, bunun kamu alımlarına ulusal bir özgüven eksikliği olarak yansıdığını söyledi. Köksal, yasa "eşit nitelikte yerli ürünlerin yüzde 15 daha pahalı olsa bile yeğ tutulmasını öngördüğü" halde, uygulamada karar vericilerin genellikle tercihlerini yabancı markalar doğrultusunda kullandıklarını belirtti.

Türkiye'de bütün düşünsel ürünler gibi yazılıma da olması gerekenin çok altında bütçeler ayrılmasından yakınan Köksal, yazılım bakım süreçlerine gereken önemin verilmediği söyledi. Yazılım bakım sözleşmesi yapılsa da, yasaya bu amaçla konmuş bulunan 22.a ve 22.b maddeleri kullanılmak yerine açık ihaleye gidilmekle yazılım bakım sürecinde iyelik (telif) haklarına saygı gösterilmediğini belirtti." Böylece, hem ellerindeki teknik birikim yağmaya açılmakla fili olarak, hem de müşterileri ellerinden alınmakla finansal olarak, yazılım üreten Türk firmaları, devlet eliyle çöküntüye uğratılmaktadır" dedi.

Yüksek düzeyde kendi teknolojisini yaratarak "yapabilme bilgisi" edinmiş nitelikli yazılım üreticisi Türk firmalarının "Devlet tekeli" yaratılarak çöküntüye

---

1-Bu iki kaynak şunlardır: (a) Bilişim Devriminde Türkiye, 1971- 2011- 2051, Prof. Dr. Aydın Köksal, Türkiye Bilişim Derneği (TBD), Ankara (360 sayfa); (b) Atılım için Bilişim, Türkiye Ekonomisi için Bilgi ve İletişim Teknolojileri Sektörü Atılım Stratejisi 2023, Prof. Dr. Erol Taymaz, Yrd. Doç. Dr. Ümit İzmen, Yrd. Doç. Dr. Yeşim Üçdoğruk, Doç. Dr. Yılmaz Kılıçaslan ve Devrim Sönmez, Bilişim Sanayicileri Derneği (TÜBİSAD), Mayıs 2012, İstanbul (247 sayfa).

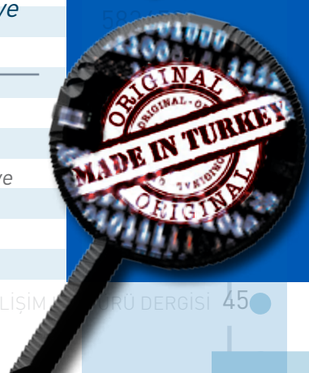

uğratıldığının altını çizen Köksal, rekabet ortamına açık kamu ihalelerinin azaldığı bir ortamda, birtakım deneyimsiz "kamikaze" firmaların, ihale şartnamelerindeki boşluklardan yararlanıp önerilen bütçeler ve sürelerde hiçbir zaman gerçekleştirilemeyecek işleri üstlenmekten çekinmedikleri uyarısında da bulundu.
Devletin görevinin yerli üretimin gelişmesi için elverişli rekabet koşullarının bulunduğu, özellikle "devlet eliyle tekelleşmenin önlendiği, iyelik (telif) haklarının güvence altına alındığı adaletli bir hukuk düzeninin" yaratılması olduğunu anlatan Köksal, "Strateji Geliştirme Planı'nı yabancı bir firmaya veren bağımsız bir ülke düşünülebilir mi?" diyerek Bilgi Toplumu Stratejisi'nin yabancı şirketlere verilmesini eleştirdi.
Altyapıların gerçekleştirildiği, eğitimin temellerinin atıldığı, ulusal insangücünün teknik birikimi sağlandığı ve yasal düzenlemelerin yapıldığı bir ortamda, "Hükümetlerimiz, kamu yönetimimiz, karar vericilerimiz düzeyinde bu birikimimizi bir türlü değerlendiremiyoruz; plan yapıp bunu uygulamaya koyamıyoruz" dedi.
"Treni kaçırmayı bir yana bırakın, "Bilişim Devrimi"ni erken kavramakla, bu doğrultuda sağlam temeller atmak bakımından öne geçtiğimizi düşünüyorum. Bu birikimimizi iyi değerlendirmeyi başarırsak, bunu şimdi önümüzdeki yeni bir 40 yılda zenginliğe, gönence dönüştürebileceğimizi anlatmaya çalışıyorum."
"Öte yandan, kamu yöneticilerimiz ülkemizin parlak geleceğine duyarsız davranmayı sürdürürlerse, bu birikimi sağlayan yerli yazılım üretim kesimimizi tümüyle çökertmemiz de bu gidişle olasıdır. Evet, Türkiye'de 43 yıllık birikimi olan Yazılım Üretim Sektörü, içinde bulunduğu darboğazda 2014'te bugün çökme tehlikesiyle karşı karşıyadır!"

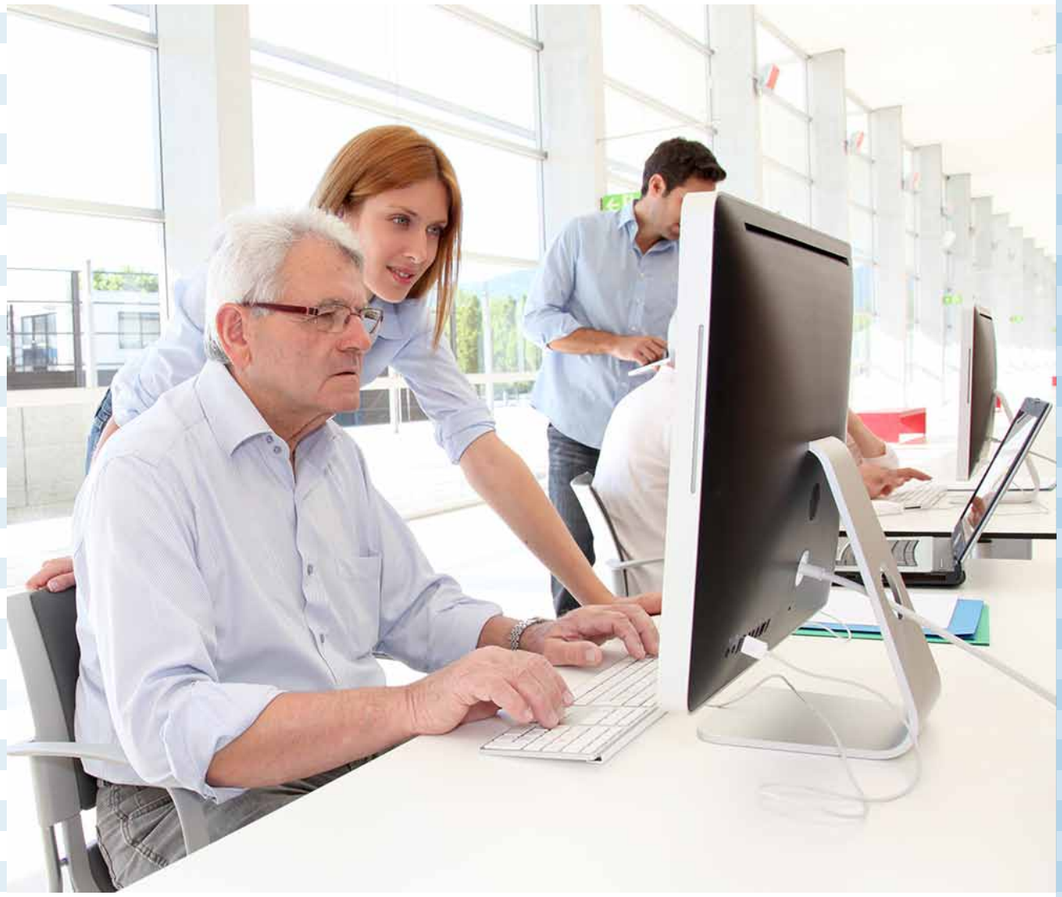

28 yıllık Bilişim Ltd., yaklaşık 250 projeye imza attı

22 Nisan 1971'de kurduğumuz TBD Türkiye'nin bilişim alanındaki ilk sivil toplum kuruluşu olduğu gibi, Ekim 1985'te kurduğumuz Bilişim Sanayi ve Ticaret Limited de Türkiye'nin en eski yazılım evlerinden biridir.

Bilişim Ltd. olarak başlangıçtaki amacımız, ileri teknolojilere dayalı, yenilikçi çevrimiçi bilişim sistemlerinin tasarımı için danışmanlık hizmetleri vermek ve yüksek nitelikli uygulama yazılımı sistemleri geliştirmekti. Aradan geçen 28 yıllık süre içinde ülkemizin bellibaşlı kamusal ve özel kuruluşlarında çalışan en önemli bilişim sistemlerinden birçoğunu kapsayan yaklaşık 250 projeye imza atmış bulunmaktayız.

Örneğin 2009'da ABD kökenli *Computerworld* – Bilgisayar Dünyası Onur Programı'nın "Dünya Çapında Üstün Başarıya Ulaşmış Yenilikçi Bilişim Projeleri"ne her yıl verdiği ödüllerden "*Altın Madalya*"yı Ulusal Yargı Ağı (UYAP) projemizle Türkiye'ye vermiş olmasının onurunu taşıyoruz. Altyapısını Havelsan'ın üstlendiği bu projenin tüm yönetim sistemlerine ilişkin uygulama yazılımını Bilişim Ltd. tasarlayıp gerçekleştirmişti.

2000'den bu yana Bilişim Ltd., bir yandan proje firması kimliğini sürdürürken, öte yandan "*Bilişim"* markası altında kendi endüstriyel yazılım ürünlerini geliştirmek üzere *araştırma geliştirme (Ar-Ge)* çalışmalarına öncelik vermiş bulunmaktadır. Böylece Bilişim Kurumsal Kaynak Yönetim Sistemi (*BilişimERP*), Bilişim İş Zekâsı Sistemi (*BilişimBI*), Bilişim İnsan Kaynakları ve Bordro Yönetim Sistemi (*BilişimHR*), Bilişim Belge Yönetim Sistemi (*BilişimBYS*) uygulama yazılımı ürünlerimiz Türkiye pazarına sunulmuş bulunmaktadır.

Yüksek nitelikli projeler ve yazılım ürünleri üreten güvenilir bir firma yaratma amacımızı bu süre içinde gerçekleştirdiğimizi düşünüyorum.

Önümüze çıkan engeller

Önümüze çıkan engellerin çoğu Türkiye'de siyasal yönetimin sorumluluk alanına giren konularla ilgilidir. Bunların başında ülkemizde düşünsel ürünlerin iyelik haklarını (= telif = İng. *copyright*) koruyan yasa ve yönetmeliklerimizi uygulamaya geçirirken karşı karşıya kaldığımız başarısızlıktır. En karmaşık birer endüstriyel ürün olan yazılım sistemlerine ilişkin iyelik (telif) hakları yasalarımızda korunmuş gözükse de, gerçek yaşamda yasanın öngördüğü koruyucu maddeler kullanılmamaktadır. Böylece:

1-Türkiye'de karar vericilerimize önemini bir türlü anlatmayı başaramadığımız "*Yazılım Bakım Süreci*" işletilse bile, bu hizmetin, açık ihale ile yazılım sisteminin iyelik hakkının sahibi dışında başka bir firmaya verilmesi yoluna gidilebilmektedir. Oysa yasadaki "Tek Kaynaktan Alım"ı öngören yasa koyucu 22.a, 22.b maddelerini özellikle "iyelik haklarını korumak" üzere koymuştur. Bir yazılım sistemine eklenmesi gereken modüller için işin devamının aynı firmaya verilmesini öngören 22.c maddesi de böyledir. Yazılımı oluşturan kodların ve belgelerin, kullanıcı dışında üçüncü kişi ve kuruluşlara verilmesi değil, gösterilmesi bile suçtur.

2-"Yazılım Bakım ve Ek Modül ve Hizmetler" ile garanti süresi sonrasında tek kaynak olarak seçilen üretici ile sonraki yıllarda yenilenerek sürdürülen sözleşmeler, Yazılım geliştirme projelerinin doğal uzantısı olduğu halde, bu zincirleme ilişkide işin niçin hep aynı firma ile sürdürüldüğü denetçilerce sorgulanabilmektedir. Oysa bu durum zaten işin hem doğası gereği, hem de yasa gereğidir… Bunun tersi bir doğrultuda

kullanıcı kurumun açık ihale düzenleyerek işi bir başka firmaya kaydırmak istemesi, yazılım iyelik hakları bakımından suç oluşturduğu gibi, böyle bir ihaleye teklif vermekten "*meslek etiği*" bakımından kaçınması gereken öteki firmaların bu duyarlığı göstermemeleri de Bilişim Mesleğinin, *etik* değerleri tanımayan *ahlak* yoksunu kişilerden oluşan bir çalışma kesimi gibi görüntü vermesine neden olmaktadır. Bilişim alanında dünyayla yarışacak nitelikte insangücü yetiştirmek üzere bütün yaşamlarını vermeyi göze alanlar için, genel müdür düzeyinde kimi firma yöneticilerinin "Meslektaşlarımın ahlaksızlığından utanç duyuyorum" diye isyan ettiklerini duymak acı vericidir.

3-İlk ihalede gerçekleşen proje bedelleri de Türkiye'deki olumsuz rekabet koşullarında, yazılım üretici firmaların ayakta kalmaları için gerekenin genellikle yarısı, birçok durumda da dörtte biri düzeyinde kalmaktadır. Bunun sonucu olarak en üst düzeyde uzmanlaşmış olsalar bile yazılım kesimi çalışanlarına hak ettikleri ücretler ödenememekte, firmalar büyüyebilmek için yapmaları gereken yatırımları yapamamakta, birçoğu da bir süre sonra bütün birikim ve yetenekleriyle birlikte yazılım üretiminden vazgeçerek ya kapanmakta ya da çalışmalarını yabancı ürünlerin Türkiye pazarında satışına kaydırmaktadırlar.

4-TÜBİTAK, TÜRKSAT gibi kamu kuruluşları Türkiye'de filizlenen yazılım üretim endüstrisinin küresel düzeyde gelişmesi için önlemler almak yerine, yazılım üretim hizmetlerini doğrudan kendi kadroları eliyle vermeyi yeğlemektedirler. Rekabeti ortadan kaldırdığı için ülkemizin geleceği bakımından çok tehlikeli bu yaklaşım, bu konuda teknoloji geliştirmiş kırk yıllık birikime sahip şirketlerin yok olmasına yol açacak bir "*Devlet tekeli*" yaratmaktadır.

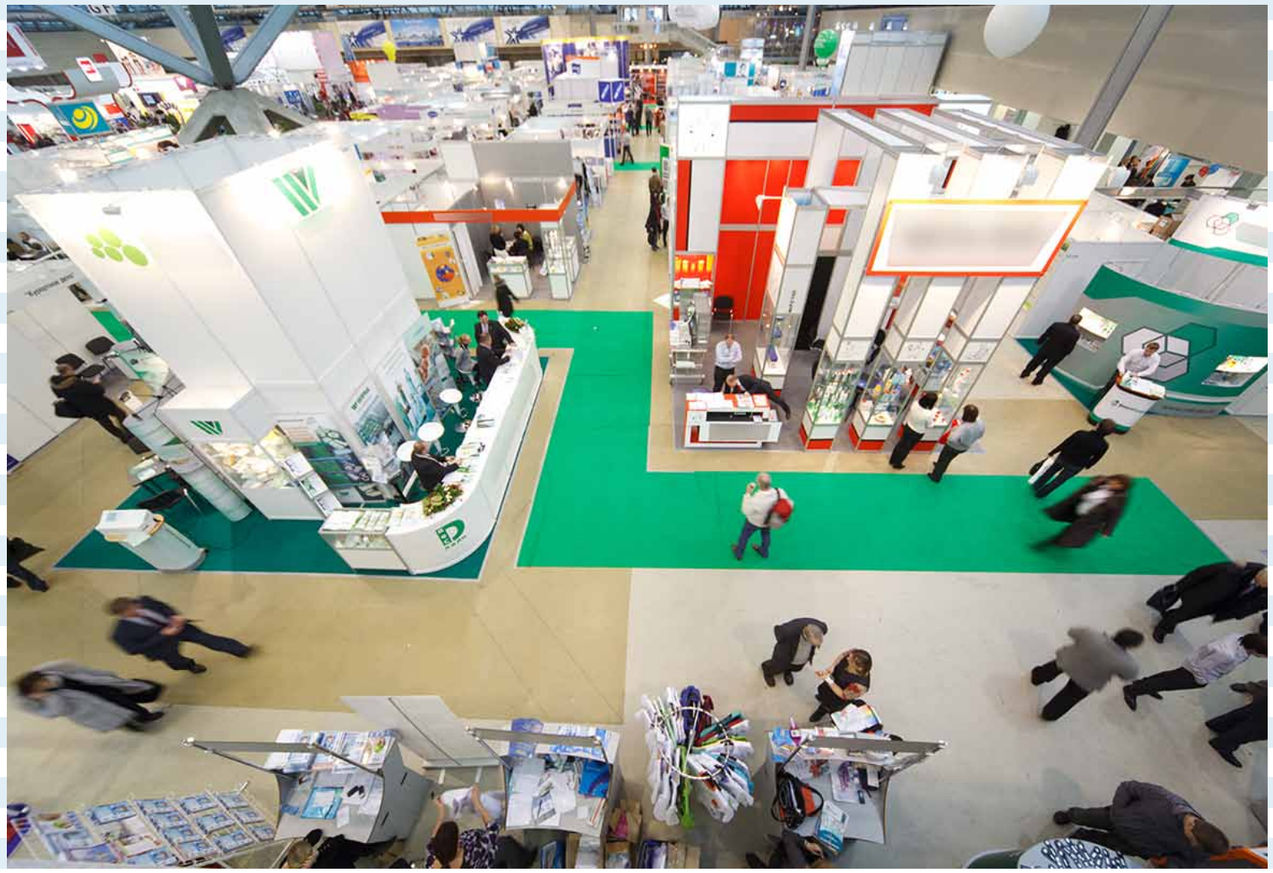

5-Türk yazılım üretimi kesiminin gelişmesini baltalayan en önemli engel ise, yabancı ürünlere olan hayranlıktır. Bu, kamu alımlarımıza ulusal bir özgüven eksikliği olarak yansımakta, yasa eşit nitelikte yerli ürünlerin yüzde 15 daha pahalı olsa bile yeğ tutulmasını öngördüğü halde, uygulamada karar vericilerimiz genellikle tercihlerini yabancı markalar doğrultusunda kullanmaktadırlar. Birçok durumda ihale şartnameleri de yabancı ürünleri tanımlamak üzere hazırlanmaktadır. Oysa dünyanın en büyük yazılım firmalarına sahip ülkeler bile, kamu alımlarında da özel alımlarda da, çok açık biçimde kendi ulusal ürünlerini ve şirketlerini desteklemekten bir an geri durmamaktadırlar. BRIC ülkeleri (Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin) de, bu alanda öteki rakiplerimiz olan Kore, İsrail vb. bütün öteki ülkeler de böyle yaparlarken yeryüzünde, günümüzde çok gelişkin bir yazılım üretim teknikbilimine sahip olmasına karşın, kamu alımlarında kendi birikimini değerlendirmeye gerek duymayan Türkiye'den başka ülke yoktur… Oysa Türkiye'yi "Orta gelir tuzağı"ndan kurtaracak kaldıraç yerli yazılım üretim kesimidir!

Türkiye bilişim pazarında yazılımın payı niçin küçük kalıyor?

Bütün kurumlarımızı çağdaş bilişim sistemleriyle donatmayı başardık. Demek ki donanım yatırımlarımızı işlevsel kılmayı, gerekli uygulama yazılımlarını üreterek bunları kullanmayı başarıyoruz. Dünyadaki oranlara baktığımızda, yazılım ile yazılım bakım vb. yazılım hizmetleri payının en az donanımın payına eşit olduğunu gözlemliyoruz. Buna karşılık bilişim sistemleri uygulama yazılım üretiminde projelerin yarısından çoğunun, dünya ölçeğinde yaklaşık yüzde 65'inin başarısızlıkla sonuçlandığını da biliyoruz. Bu gözlemler bize Türkiye'de donanım kesiminin payına eşit düzeyde bir yazılım üretim ve hizmet kesiminin varlığını gösterir.

Ama ne yazık ki biz Türkiye'de bütün düşünsel ürünler gibi yazılıma da olması gerekenin çok altında bütçeler ayırdıktan başka, yazılım bakım süreçlerine de gereken önemi vermeyince, doğal olarak hem yazılım üretim kesimimizi olduğundan üç beş kat küçük görüyoruz, hem de böylece bu kesimin gelişmesini engellemeyi sürdürüyoruz... Oh ne güzel!.. Yazılım üreten proje takımlarımıza olması gerekenin üçte biri dörtte biri düzeyinde bütçelerle, işimizi yaptırtmayı başarıyoruz… Bir taşla iki kuş… Bugüne değin koşullar ne denli olumsuz olursa olsun mesleklerini uygulamaktan geri durmayan bu çalışkan, üretken insanlarımızın sırtından bir yandan işimizi sürdürürken, bir de "Aranızdan niye Bill Gates'ler, Steve Jobs'lar çıkmıyor? " gibi saçma sapan sorularla onları suçlamaktan da utanmıyoruz!

Bununla da yetinmeyip bu insanlarımızın bütün bu olumsuz koşullarda kurup bugünkü ileri teknoloji düzeyinde sağladıkları yapabilme bilgisini "hırsızlık" sayılması gereken hukuk dışı, yasa dışı yöntemlerle devlet kuruluşlarımızca ellerinden alıp başka firmalara kaydırmakta ya da "Devlet tekeli" yaratacak biçimde kamu kuruluşlarımız için yazılım sistemleri geliştirme görevleri tanımlamakta da sakınca görmüyoruz!

Açıkça biliyoruz ki, yüksek düzeyde kendi teknolojisini yaratarak bu konuda "yapabilme bilgisi (İng. know how) edinmiş endüstriyel firmaları -nitelikli yazılım üreticisi Türk firmalarını- iflasa sürükleyip yok etmenin en güzel yolu, bu tür "Devlet tekeli" yaratmaktır. Otuz kırk yıllık birikimleriyle ulusal yazılım üretim endüstrimizi oluşturan bu firmalar, bu "Devlet tekeli"yle kısa sürede yok edildikten sonra, bu devlet kuruluşları eliyle asla sürdürülür nitelikte başarı kazanılamayacağından, bir süre sonra Türkiye, yazılım üretim gereksinmelerini küresel ölçekli çokuluslu firmalara, bu kez, olması gereken ve bizden esirgenen süre ve bütçelerle, 3-4 (yazıyla üç-dört) değil, 10-20 (on-yirmi) kat, kimi durumlarda da 30-40 (otuz-kırk)

kat bedeller karşılığında ihale etmek zorunda kalacaktır.

Bu konudaki endişelerimizin, daha somut birtakım rakamlar vermeden anlaşılamayacağını bildiğimiz için, "*Bilişim Devriminde Türkiye…*" kitabımda bu konuda birkaç örnek vermekten kaçınmadım:

Örneğin Adalet Bakanlığı'nın UYAP Projesi'ne benzer bir projeyi 1998-2008 yılları arasında gerçekleştirmeyi planlayan Birleşik Krallık (İngiltere), bu iş için 3,95 milyar İngiliz Lirası harcadığı halde, hiçbir başarı elde edememiştir. "Şimdi konuya nasıl yaklaşacağımızı da bilmiyoruz" itirafı, T.C. Adalet Bakanlığı Müsteşarı ve Bilgi İşlem Daire Başkanımıza, kamuya -halka- açık çevrimiçi sistemimiz web ortamında İnternet üzerinden kendilerine bir dizüstü bilgisayar aracılığı ile Londra'da canlı olarak tanıtılırken alınmıştır: "*Siz bu kadar düşük bir bütçeyle bu kadar kısa bir sürede bu işi nasıl başardınız?*"

Benzer bir övgü, Almanya'nın dönem başkanlığı sürerken Berlin'de Avrupa Birliği (AB27) ülkelerinin Adalet Bakanlıkları yetkilileri önünde Almanlardan gelmiştir: "*Siz Türkler bilişimde çok ilerlediniz, biz Avrupa'da bu işe çok büyük bütçeler ayırdığımız halde yaya kaldık!*" Bu Proje'nin Uygulama Yazılımı Geliştirme ayağı, olması gereken en düşük bütçe değerinin yaklaşık 1/5'i (beşte biri) bütçeyle gerçekleştirilmiştir.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımıza bağlı bir genel müdürlüğümüzün genellikle yerli yazılım firmalarına ihale edildiğinde 1-2 milyon TL'nin bile esirgendiği Bilişim Sistemi Projesi, TÜBİTAK BİLGEM'e 15-20 kat bütçeyle ihaleye çıkılmadan verilmiştir. Projede yüksek ücretle çalıştırılması öngörülen 40'ın üzerinde bilgisayar mühendisine verilen süre de, ihalelerde şart koşulan sürelere göre 4-5 kat daha fazladır. Buradaki bütçe ve süre kanımızca bu tür projeler için olması gereken düzeylerdedir. Yanlış olan, gelişkin yazılım sektörümüzün geleceğini tümüyle yok edebilecek bir "devlet tekelciliği"ne doğru kayma kararını uygulamaya koymadaki yanılgıdır.

Öte yandan, rekabet ortamına açık kamu ihalelerinin azaldığı bir ortamda, birtakım deneyimsiz "*kamikaze*" firmalar, ihale şartnamelerindeki boşluklardan da yararlanarak, önerilen bütçelerle hiçbir zaman gerçekleştirilemeyecek işleri üstlenmekten çekinmemektedirler. Bunu önleyecek nitelikte, "yeterlik belirleme" türü hiçbir düzenleyici önlemin söz konusu olmadığı bir ortamda, bunu sürpriz bir gelişme sayamayız. Bu kamikaze firmalar, kendileri battıktan başka, bilişim kesimindeki ciddi ve başarılı firmalara verdikleri zararın ötesinde, işlerini üstlendikleri kurum ve kuruluşların da önemli boyutlarda para ve zaman yitirmelerine neden olmaktadırlar.

Devlet, "elverişli bir ortam" ya da "uygun bir ekoloji" yaratmalı

Devletin görevi, yerli üretimin gelişmesi için elverişli rekabet koşullarının bulunduğu, özellikle "Devlet eliyle tekelleşmenin önlendiği, iyelik (telif) haklarının güvence altına alındığı adaletli bir hukuk düzeninin", başka bir deyişle "elverişli bir ortamın" ya da "uygun bir ekolojinin" yaratılmasıdır.

TBD başta olmak üzere bilişim ve yazılımla ilgili bütün sivil toplumlarımızın da görevi, karar alma düzeyindeki devlet adamlarımızla kamu yöneticilerimizi, değişen dünyada, görevlerini iyi yapabilmeleri için uyarmak, süregiden, git gide daha da ağırlaşan yanlışların düzeltilmesi için onlara yol göstermektir. Yoksa "Bilişim devrimi"nin ayrımına ne denli erken varmış olsak, teknik olarak sağlam bir araştırma ve üretim altyapısı geliştirmede ne denli önemli başarılar elde etmiş olursak olalım, bu birikimi ilkin kendi ülkemiz Türkiye'nin gönenç ve zenginliğine dönüştürmedikçe, küresel rekabet ölçüsünde zenginlik yaratacak ölçekte bir başarıya asla dönüştüremeyiz. Bu gidişle elimizdeki olağanüstü ürünleri Türkiye'de yoksulluk içinde üretmeyi başaran bu yürekli insanlarımızın bize sundukları bu birikimi, ülkemizin geleceği doğrultusunda değerlendiremeden tarihin çöplüğüne atarız!

"*TBD'nin 40. Yıl Armağanı*" olarak Kasım 2012'de yayınlanan "*Bilişim Devriminde Türkiye: 1971-2011-2051*" başlıklı son kitabımda, geçmiş 40 yılın öyküsü ışığında gelecek 40 yıl için 21. yüzyılın ortalarındaki Türkiye'nin durumunu görmeye çalıştım… İyimser senaryoda, "*Orta Gelir Tuzağı*"ndan çıkmakla kalmayıp şimdiden elimizde olduğunu ayrıntılı biçimde gösterdiğim olanakları iyi yönetmeyi başarırsak, dünyanın 7., belki Japonya'nın da önünde 6. büyük ekonomik gücü olabileceğimizi, rakiplerimizi de tek tek inceleyerek gösterdim. Ama tersine, bugün hâlâ genç bir fidan gibi kırılgan yazılım endüstrimizin değerini bilmez, dünyaya kulaklarımızı tıkayıp yazılım endüstrimizin serpilmesi için elverişli bir ortam (ya da *ekoloji*) yaratma doğrultusunda alınması gereken önlemlere kulak asmadığımızda ise, büyük bir pazar olarak ne denli büyürsek büyüyelim, ancak 24'ncülük düzeyinde tutunabileceğimizi de, rakiplerimizle karşılaştırmalı olarak açıkladım.

İçinden geçtiğimiz darboğazda Cumhuriyetimizin yüzüncü yılına denk düşen 2023 amacımızı yitirdiğimiz besbelli gözüktü bana; bunun için bir 40 yılı daha gözüme kestirip araştırmalarımı 2051'e, yüzyılımızın ortalarına yönelttim.

Bu arada, bütünüyle bağımsız bir çizgide Bilişim Sanayicileri Derneği (TÜBİSAD) adına görevlendirilen dört ekonomisti de içeren bir araştırma takımı eliyle yayınlanan "*Atılım için Bilişim, Türkiye Ekonomisi için Bilgi ve İletişim Teknolojileri Sektörü Atılım Stratejisi 2023*" başlıklı araştırma raporunda yapılan gözlemler ve varılan sonuçların da bizim bu çalışmamızdakilerle bağdaşması dikkat çekicidir.

Strateji Geliştirme Planı'nı yabancı bir firmaya veren bağımsız bir ülke düşünülebilir mi?

T.C. Kalkınma Bakanlığı Bilgi Toplumu Dairesi, "Bilgi Toplumu Stratejisinin Yenilenmesi" işini bir "Sözleşme"yle, McKinsey&Company'ye (McKinsey Danışmanlık Hizmetleri Limited Şirketi'ne) vermiştir.

Bağımsız bir ülkenin "*Strateji*" oluştururken yabancı bir kuruluşa bel bağlamasının, bize göre örneğin Dışişleri Bakanlığı'mızca kullanılan kriptolama/şifreleme sistemlerini kendimiz geliştirmek yerine yabancılardan satın almak denli sakıncalı bir yol olduğu açıktır. 40-45 yıl önce bilişim mesleğimizin temellerini atarken bizim kuşağımız eğer böyle bir yaklaşımı benimsemiş olsaydı, örneğin 1968-72'döneminde Dünya Bankası ve OECD gibi uluslararası kuruluşlara bağlı uzmanlar, Türkiye'de bilgi işlem kesiminin çoğu küçük sistemler olmak üzere 300 bilgisayar sistemi

2-Bilişim Devriminde Türkiye... , s. 198-199.

ile yaklaşık 3.000 teknik adam düzeyinde doygunluğa erişeceğine ilişkin raporlar verirlerken, biz TBD üyesi üç uzman olarak DPT adına 1972'de OECD'ye sunduğumuz raporda 1995 için Türkiye'de kullanılacağını öngördüğümüz 3-4 bin bilgisayar sistemi çevresinde 41.300 - 63.400 kişilik bir teknik insangücüne gerekseme duyacağımızı hesaplamaya bile cesaret edemezdik.

Burada andığımız McKinsey raporu 2012-2013'te, bulgu ve çözümlemeleriyle, oluşturulacak "*Bilgi Toplumu Stratejisi*"ne altyapı oluşturmak üzere üretilmiştir. Raporun hazırlanmasında çalışma boyunca ilgililerden elde edilen bilgi ve görüşler ile Kalkınma Bakanlığı'nın değerlendirmelerinden yararlanılmıştır.

Yayınlanan ara raporlarla sürdürülen bu "Proje" ile (a) *Mevcut Durum,* (b) *Küresel Eğilimler ve Ülke İncelemeleri*, (c) *Makroekonomik Projeksiyonlar ve Fırsatlar* ve (d) *İhtiyaç Tespiti ve Öneriler* olmak üzere dört temel çıktı üretilmesi öngörülmüş olup bunlar göz önünde tutularak, ilgili kesimlerin katılımları ile Kalkınma Bakanlığı'nın eşgüdümünde, 2013'ün ikinci yarısında "*Strateji*"nin oluşturulmasına başlanması öngörülmüş idi.

McKinsey Raporuna göre, "BT sektörünün gelişimi için ülkelerin bir *strateji vizyonu* olması çok önemlidir. İrlanda, Hindistan gibi BT sektörünün gelişimini ulusal bir strateji ile hızlandırmış başarılı örnekler mevcuttur. Türkiye'de de devletin, özel sektörün ve STK'ların birlikte ortaya bir vizyon koymaları gerekir. Bu stratejiler geliştirilirken tarihsel süreçler ve ülkelerin koşulları göz önüne alınmalıdır. Örneğin, İrlanda 1960'lardan beri bilişim insan kaynağına yatırım yapmaktadır ve böylece Avrupa için bir yazılım üretim merkezi olmuştur. Hindistan ucuz işgücünün sağladığı avantajla yazılımda ihracat lideri olmuştur. İsrail savunma alanındaki bilişim ihtiyacını BT sektörünü geliştirmek için kullanmıştır.

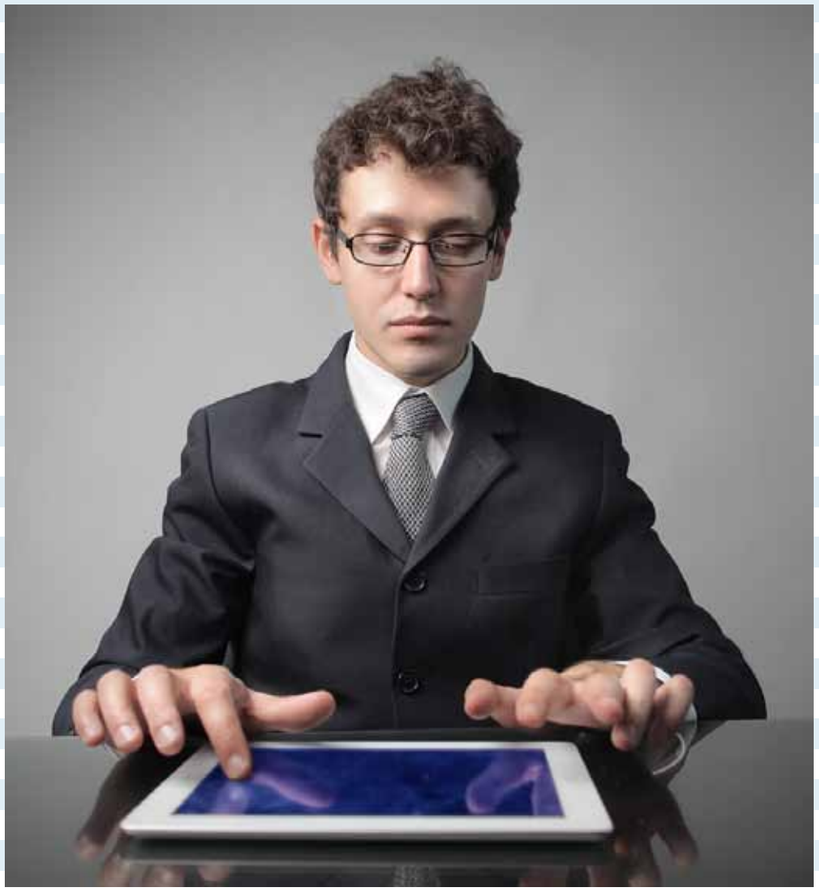

Geliştirilen stratejinin uygulanabilmesi için BT sektörünün siyasi sorumluluğunu üstlenen, bakanlık ve müsteşarlık gibi bir kurumun varlığı önemlidir.

"Hükümetin 2023 hedefleri içerisinde yer alan dünyadaki ilk on ekonomi arasına girmek için BT çok önemlidir; ancak ***şu anda Türkiye BT alanında rekabetçi değildir. Sektörde insan kalitesi yüksektir. Ancak bu insan kalitesini değerlendirip Hindistan, Brezilya gibi ülkelerle rekabet edebilmemiz için Ar-Ge yapan, kendi ürününü geliştiren şirketlerimizin olması gereklidir.*** (*Vurgulanan yerleri biz seçtik.*)

"Önce Türkiye'nin uluslararası arenada rekabet edebileceği alanların belirlenmesi gerekmektedir. Bu alanlar dünyada görülen eğilimlerin içerisinden seçilmelidir.

"Bir ülkede BT sektörünün gelişebilmesi için nitelikli insan kaynağı çok önemlidir. Sektör temsilcileri tarafından nitelik açısından hem lise mezunu düzeyinde hem de üniversite mezunu düzeyinde sektörün ihtiyaçlarına cevap vermeyen bir durumun varlığı dile getirilmiştir. Bunun giderilmesi için ***IBM ve Microsoft gibi şirketlerin sertifika programlarının müfredata eklenmesi önerilmektedir.*** (*Bu McKinsey'in görüşüdür.*)

"Yazılım ve hizmetler sektöründe özelleşen, ***bünyelerinde uzmanlık biriktiren firmalar bulunmamakta*** (*bizce bu çok yanlış bir gözlemdir*) ***ve her işi yapmaya çalışan firmalar düşük kâr paylarına mahkûm olmaktadır.*** Bu firmalar içine girdikleri rekabetle birlikte sektörü çok güç durumda bırakmaktadır. ***Hizmet sektörünün büyümemesinin ve sektördeki düşük kâr paylarının bir sebebi de firmaların*** *(Dikkat! Burada "Firmalar" derken kamusal ya da özel kullanıcı kurum ve kuruluşlardan söz ediliyor!)* ***BT hizmetlerinin yarattığı katma değerin farkında olmaması ve BT hizmetlerine para ödemek istememesidir.***

"Yazılım ve hizmet sektörlerinin büyümesinde kamu talebi anahtar bir rol oynamaktadır. ***Kamunun yazılım ve hizmet ihtiyacı büyüktür, ancak doğru alımlar gerçekleştirilmemektedir. Bunun sebeplerinden biri kamunun kendi ihtiyaçlarını kendi karşılama yoluna gitmesidir. Sırf bu amaçla özel bir düzenlemeyle kamuya yüksek maaşlı bilişim elemanları alınmıştır. Kamudaki çalışma sisteminin (çalışma saatleri, performans yönetimi) verimli bir şekilde BT çözümleri üretmeye uygun olmadığı hem özel sektör hem de kamu tarafından kabul edilmektedir.*** Bütün BT ihtiyaçlarının dış alımlarla gerçekleştirilmesi üzerinde bir mutabakat vardır. Ancak bu alımların yapısını belirleyen ***Kamu İhale Kanunu ve ilgili mevzuatta çeşitli sorunlar mevcuttur.*** Yazılımda standart istenememesi, herhangi bir acil ihtiyaç için bile 72 gün beklemek gerekmesi, bir yıldan uzun süreli alım yapılamaması bu sorunların bazılarıdır. Ayrıca ***ihale süreçlerinde Türk firmalarına zorluklar çıkarılmaktadır.*** *(Evet!)* ***Yabancı şirketlerden mal olarak alınan yazılım ürünleri yerli üreticiden hizmet olarak alınmaktadır. Ulusal yazılıma pozitif ayrımcılık yerine şu anda negatif ayrımcılık uygulanmaktadır.*** *(Evet!)* İhale şartnameleri yerli üretici ve hizmet sağlayıcıları engelleyici şekilde yazılmaktadır. İstenen iş bitirme belgelerini yerli firmaların sunması çoğu zaman mümkün olmamaktadır. Bu noktaya kamu tarafından bakıldığında da ***idarelerin yüksek riskten dolayı küçük ve orta ölçekli yerli firmalardan hizmet almaktan kaçınması doğaldır, zira bu şirketlerin kısa vadedeki gelecekleri bile şüphelidir.*** (…)

"Kamu alımlarının sektörel rekabeti etkilediği bir başka konu ise kamu alımları sırasında Kamu İhale Kanunu'na tabi olmayan statüdeki şirketlerdir. Bu şirketler kamu alımlarında süreci hızlandırıcı bir etki yaratsa da sektör içinde haksız rekabete yol açmaktadır. *(Evet! Burada TÜBİTAK ya da TÜRKSAT'ın ya da Maliye Bakanlığı'nın yarattığı "Devlet Tekelciliği"inden söz ediliyor!)*

"Kamunun mevcut durumda ve yakın gelecekte en çok BT yatırımı yapacağı sektörlerin başında eğitim gelmektedir. Bunun da sürükleyicisi Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi'dir. ***FATİH Projesi bir vizyon projesidir ve diğer ülkelerde bu tip vizyon projelerinin büyük başarılar elde***

3-Turkish Report, Bülent Epir, Aydın Köksal, Kaya Kılan, OECD Seminar on the Problems and Policies of Computerization in Public Administrition, 1972. Bkz. "Çevirenin Önsözü", Kalkınmada Bilgisayar Teknikbilimi, Çeviri ve Önsöz: Aydın Köksal, TBD Yayınları, sayı: 2, 1974, Ankara, s. v-xiv. (The Application of Computer Technology for Development, United Nations, New York, 1971.)

gidememişti! Yanlıştan ders çıkarmama alışkanlığımızı sürdürüyoruz!) (…)

"Teknoparklar mevcut durumda özellikle yazılım şirketleri için önemli bir yere sahiptir. Bu bölgeler son yıllarda çok gelişmiştir; ancak yazılım sektörünün desteklenmesi açısından bazı temel sorunlar da barındırmaktadır. Yönetimlerinin iş dünyasından uzak akademik kişilerden oluşması, küçük firmaların koordinasyonu aşamasında sorunlar çıkartmaktadır. Teknoparklar dışında da Ar-Ge'ye yönelik birçok teşvik ve destek mevcuttur ve sektör tarafından olumlu karşılanmaktadır; ancak özellikle küçük şirketlerin bu desteklere erişimde sorunlar yaşanmaktadır.

ettiği görülmüştür. Hatta FATİH Projesi, kapsamı ve vizyonu itibariyle dünyada bir ilk olma özelliği taşımaktadır. (*Demek ki diğer ülkelerde böyle bir vizyon yok!*) FATİH Projesi'nde yerli üreticiye destek olunmaya çalışılmaktadır; ancak yerli katkı payının ölçülmesinde ciddi sıkıntılar vardır. Alım kıstaslarının (özellikle fiyat konusunda) doğru şekilde belirlenmesi çok önemlidir. Alımlarda KOBİ destekleri ihmal edilmemelidir. Bu proje kapsamında donanım talebi karşılandıktan sonra ***ortaya çok ciddi bir içerik talebi çıkmaktadır.*** *(Evet! 1990'larda uygulanan "Okullara Bir Milyon Bilgisayar" projesi de, bütün uyarılarımıza karşın, öğretmenlere eğitim desteği ve içerik bakımından yeterince desteklenmeyen bir savurganlıktan öteye*

"Bulut bilişim yakın gelecekte yazılım ve BT hizmetleri sektörlerinde büyük bir değişime sebep olacaktır. IBM gibi büyük şirketler küresel stratejilerini büyük veri ve bulut bilişime dayandırmaktadır. Turkcell, Vodafone ve Türk Telekom'un bulut bilişim faaliyetleri mevcuttur, ama talep tarafı zayıftır. Güney Kore'de olduğu gibi buna kamu öncülük edebilir. Büyük bir kamu kuruluşu bu konuda liderliği alıp diğerleri için örnek de teşkil edebilir. Kamunun bulut bilişim kullanması veya verilerini özel bir veri merkezinde tutması güvenlik açısından şu andakinden daha farklı bir durum yaratmayacaktır. Bulut bilişim için büyük veri merkezleri kurulması gereklidir. Veri merkezleri için en önemli giderlerin başında enerji gelmektedir (yüzde 40). Bugün örneğin İrlanda'da enerji birim fiyatları Türkiye'dekinin yarısı seviyesindeyken Türkiye'nin bu alanda küresel anlamda rekabet etmesi mümkün değildir. Bu sebeple yetkin veri merkezlerine ciddi teşvik verilmesi gereklidir. Bulut bilişim alanında insan kaynağı sıkıntısı yaşamamak için üniversite – özel sektör işbirliği ile eğitim sisteminin yeniden düzenlenmesi gerekmektedir."

Türkiye'de sektörel çözümler, yerli firmalarca geliştirilmiyor mu?

Türkiye'de sektörel çözümlerin yerli firmalar tarafından geliştirilmediği söylentisi bence doğru değildir. Kullanıcı kurum ve kuruluşların bunları tercih ettikleri çoğu durumda, bunun yabancı hayranlığından yararlanmak isteyenlerce dile getirilen, temeli olmayan yanlış bir saptama olduğunu görüyorum.

Devletimiz kamu alımlarında özel sektörün geliştirdiği yerli yazılım ürünlerini tercih etse, Yazılım Bakım süreçlerinde iyelik haklarına saygının gereğini de yapsa, Türkiye gerçekten dünyada önemli bir yazılım üssü olabilir mi? Bunun için başka koşullar var mı? Yerli yazılım Türkiye'ye lig atlatır mı?

Bu üç sorunun yanıtı da "Evet"tir! Yukarıda andığım, 360 sayfalık "*Bilişim Toplumunda Türkiye...*" kitabını, bu doğrultuda uymamız gereken koşullarla birlikte bunu *göstermek*, hatta *kanıtlamak* üzere yazdığımı söyleyebilirim. Türkiye büyük bir ülkedir, yerli yazılım ürünlerimizi geniş ve hızla büyüyen kendi iç pazarımızda verimli bir biçimde kullandığımızı dostun düşmanın gözleri önünde iyice kanıtlayıp ekonomik bakımdan hak ettiğimiz katma değeri kazanarak büyüme eğilimini yakaladığımızda, kendi kurumlarımızın ihanetine uğramadığımız takdirde, bu başarının çevremizdeki ülkelerden başlayarak, güven duyulan markalar biçiminde dünyaya yayılacağından kuşku duymuyorum.

Bunun en pahalı ve güç aşaması olan altyapılarımızı gerçekleştirmiş durumdayız: Terimlerimizi üretip ulusal dilimize yerleştireli kırk yıl oldu, kitaplar ürettik, ortaokuldan üniversiteye uzmanların ve halkın eğitimini başardık, iletişim altyapımızın temelini çoktan kurduk, ulusal insangücünün teknik birikimi, firmalarımızın yapabilme bilgileri, göz kamaştırıcı temel ürünlerimiz, yasal düzenlemelerimiz hepsi başarıldı. Uygulamada, hükümetlerimiz, kamu yönetimimizin karar vericileri düzeyinde bu birikimimizi değerlendirmede plan yapıp bunu uygulamaya koyamıyoruz, o kadar. Başka bir deyişle, TBD olarak şimdi 43 yılda, ben bu yolda emek veren bir birey, bir mühendis olarak 50 yılda, ekip biçip değirmen kurup öğütüp unumuzu, yağımızı, şekerimizi -hepsini en niteliklisinden- ürettiğimizi düşünüyorum. Siz şimdi soruyorsunuz: "*Helva yapabilecek miyiz?*" Evet yapacağız, birikimlerimizi yakıp yıkmayın, ürünlerimizin hakkını verin, sahip olduğumuz iyelik (telif) haklarımızı, yazılım bakım süreçlerinde hukuk dışı, yasa dışı yollardan çalmayın, yağmaya uğratmayın yeter!

Türkiye'de bayrağımızı dalgalandırmadan dünya markası olmayı beklememiz ise, hiçbir zaman gerçekleşmeyecek "*ham hayal*"den başka bir şey olamaz. Almanya bunu örneğin SAP adlı göz kamaştırıcı bir ürünüyle yaptı. Almanya'yı yöneten hükümetlerin planlı, sabırlı alım destekleriyle… Teşviklerle değil… Daha çok ülke içindeki kamu alımlarıyla. ABD de, Çin de, Kore de hepsi böyle yapıyorlar… Onları kıskanmıyor, kutluyoruz. İnsan değil miyiz, geçmişten geleceğe uzanan

özgüvenimizle “Biz de yaparız” diyoruz…

Evet, yabancı firmalardan yazılım alan kamu ve özel sektör, herhangi bir revizyon istemezken üretici yerli olduğu zaman sürekli yeni revizyon istekleri oluyor. Bu noktada yerli yazılımcılar, *pozitif ayrımcılık* yapılması değil, *negatif ayrımcılık* yapılmaması gerektiğine dikkat çekiyorlar.

Doğrudur… Kaldı ki Amerikalılar, Almanlar, Fransızlar, Çinliler, Hintliler, Korelilerin kendi ürünleri için pozitif ayrımcılığın da daniskasını yaptıklarına gençliğimden beri her yerde hep tanık oldum. Bu konuda daha fazla bilgi için *Bilişim Devriminde Türkiye…* kitabıma başvurulabilir.

İyi insan olmanın ilk koşulu önce kendi ailene, kendi komşuna, kendi toplumuna karşı iyi yurttaş olmaktır. Kendi insanlarına, kendi ürünlerine saygısız davranıp bunları kırıp dökenin insanlığa da uygarlığa da hiçbir katkısı olamaz.

Sömürgecilerin, kendilerinden olmayanı hiçe sayma doğrultusundaki ahlaksız *çifte standartları* bile bunun yanında hafif kalır!

Türk yazılım firmalarının eksiklikleri …

Deneyimsiz kimi firmaların, şartnamelerde tanımlanan koşulları değerlendiremeyip kesinlikle başarısızlığa yol açacak fiyatlarla ihalelere girebilmelerini engelleyebilecek “*yeterlik belgesi*” gibi bir düzeneğin yokluğunda, meslek jargonunda “*kamikaze*” olarak adlandırılan bu girişimler, yerli yazılıma karşı çok güç sağlanan güven duygusunu zedeleyebilmektedir.

Ama Türk yazılım firmalarının en büyük eksikliği ne yazık ki bilgi ve deneyim eksikliğine göre çok daha temelde yatan başka bir nedenle ilişkili gözükmektedir: İnsanlarımız, geçici küçük çıkarları uğruna, yazılım mesleğinin temelini oluşturan iyelik (telif) haklarına saygıyı öngören *etik* değerlere uymayan davranışlara sürüklenebilmektedirler. Açık sözlü olmamız gerektiğine göre bunu “*ahlaksızlık*” olarak adlandırabiliriz. Böylece, aralarında “Bu yazılımı başkası ürettiğine göre ben el süremem” diyemeyen “*fırsatçı*” ya da “*ahlaksız*” insanların da bulunduğu bir mesleği kamu yöneticilerinin hak hukuk tanımadan “sömürmeye” kalkması, “kayırmacılık”, “yandaşlık” ya da “rüşvet” olaylarından ayrı, ama bunlara eşdeğer genel bir toplumsal sorunumuz gibi gözükmektedir.

Başımızı taşlara vura vura da olsa, bütün bu sorunlarımızı, günü gelende, yurtseverlik ve yasaları gereğince uygulama duygusuyla, iyi yurttaş, iyi insan olma bilinciyle, temelde yatan eğitim sorunumuzla birlikte çözeceğimizden kuşku duymuyorum.

Bu büyük toplumsal sorunumuzu çözmeyi başarana değin, kişisel düzeyde, bireyler olarak her birimizin kendi davranışımızdan sorumlu olduğumuz açıktır. Gelişmeye uygun ortam, uygun ekoloji insanlarımızın davranışlarından oluşur. Devlet yönetimi gelişmeleri ancak yavaşlatır ya da hızlandırır. Ne özgüven, ne firma güvenilirliği kolay elde edilmez. Zaman yanlış yapanları her yerde hep ayıklamıştır, yine ayıklayacaktır!

Ben meslektaşlarıma işin başından beri hep güvendim, yine güveniyorum. Çağ geriye akmaz.

Türkiye, bilişim sektörü ve yazılımda treni kaçırdı mı? Ne yapmalı ki teknoloji treninde yer alabilsin?

Hayır! Treni kaçırmak ne demek! Tersine, yaklaşmakta olan “Bilişim devrimi”nin ayrımına erken varmakla, daha 1968’lerden bu yana, belki devlet olarak başarılı stratejik planlar yapıp uygulayarak değil, ama sivil toplum olarak, bireyler olarak kendimiz için doğru bir görüş çevreni belirleyerek, gerçekçi doğru amaçlar koyup doğru ilkeler edinerek, tüm olanaksızlıklara ve engellemelere karşın zamanı iyi değerlendirerek, büyük kamusal ve özel kuruluşlarımızın çoğunu ileri teknolojiye dayalı yenilikçi bilişim sistemleriyle donattık… Treni kaçırmak bir yana bırakın, sağlam temeller atmak bakımından öne geçtiğimizi düşünüyorum. Bu birikimimizi iyi değerlendirmeyi başarırsak, bunu şimdi önümüzdeki yeni bir 40 yılda zenginliğe, gönence dönüştürebileceğimizi anlatmaya çalışıyorum.

Öte yandan, kamu yöneticilerimiz ülkemizin parlak geleceğine duyarsız davranmayı sürdürürlerse bu birikimi sağlayan yerli yazılım üretim kesimimizi tümüyle çökertmemiz de bu gidişle olasıdır! *Bildirge*’mizin ilk maddesinde ortaya koyduğumuz gibi “Evet, Türkiye’de 43 yıllık birikimi olan *Yazılım Üretim Sektörü*, içinde bulunduğu darboğazda 2014’te bugün çökme tehlikesiyle karşı karşıyadır!

Ama on bini aşkın üyesi, 43 yıllık geçmişi olan TBD ile birlikte bilişim alanında çalışan 30 sivil toplum kuruluşumuz var; ileri teknolojiye dayalı üstün nitelikli yazılım ürünleri üretiyor, yazılar kitaplar yazıyor, kurultaylar yapıyor, dergiler, raporlar bildirgeler yayınlıyoruz… Demokratik ortamda ülkemizin geleceğini belirleyecek öncelikli konularda uyarılarımızı yapıyor, çıkış yollarını göstermeye çalışıyoruz… İçine sürüklendiğimiz bunalımı çözebilmek için, hastalığımıza koyduğumuz tanıya güveniyoruz… Uygulanmasını önerdiğimiz ilkeler besbellidir… Yarınımızı, bireysel olarak olduğu gibi ulusal düzeyde de kendimiz seçeceğiz… Artık tek bir küresel köye dönüşen dünyamızda çözümü besbelli sorunlara ve olumsuz koşullara daha uzun bir süre kendimizi tutsak edip ülkemizin geleceğini yok etmemiz düşünülemez. Sesimizi duyurmayı başaracağız!

21. yüzyılın ortalarında uygarlık ve gönenç bayrağını Türkiye dalgalandıracak!

Yazılım Üretim Sektörü Bildirgesi

TBD Genel Kurul Kararı, 16 Mart 2013, Ankara

1. Türkiye'de 42 yıllık birikimi olan Yazılım Üretim Sektörü, içinde bulunduğu darboğazda 2013'te bugün çökme tehlikesiyle karşı karşıyadır.

2. Oysa bu sektörde, 1971'den beri elde edilen teknik deneyim ve yapabilme bilgisi, Türkiye'yi bilişim uygulamalarında en ileri ülkelerden biri düzeyine çıkarmıştı.

3. Sürdürülebilir büyüme koşulları sağlanabilirse, Yazılım Üretimi Alt Sektörümüzün, ülkemizi bugün içinde bulunduğu "Orta Gelir Tuzağı"ndan çıkararak ekonomisi bilgiye ve yüksek teknolojiye dayalı yenilikçi bir "Merkez Ülke" yapabileceğine inanıyoruz.

4. Yazılım sektörünün güvencesi olan hukuk sisteminde, iyelik (telif) haklarını koruyan yasal düzenlemelerin (örn. KİK, madde 22a, 22b) yapılmış olmasına karşın, kamu yönetimi, uygulamada bunları kullanmaktan kaçınmaktadır. Yazılım Bakım hizmetlerinin edinilmesinde kamu kuruluşları, kendilerine teslim edilmiş kaynak kodlarını korumak yerine, bunları kendi çalışanlarına ya da açık ihale ile üçüncü kişilere vererek ya da göstererek bu endüstriyel birikimlerin yağmaya uğramasına yol açmakla, yasal anlamda "suç" işlemektedirler.

5. TÜBİTAK, TÜRKSAT gibi kamu kuruluşları Türkiye'de filizlenen yazılım üretim endüstrisinin küresel düzeyde gelişmesi için önlemler almak yerine, yazılım üretim hizmetlerini doğrudan kendi kadroları eliyle vermeyi yeğlemektedirler. Rekabeti ortadan kaldırdığı için ülkemizin geleceği bakımından çok tehlikeli bu yaklaşım, bu konuda teknoloji geliştirmiş kırk yıllık birikime sahip şirketlerin yok olmasına yol açacak bir Devlet Tekeli yaratmaktadır.

6. Yazılım üretim sektörünün gelişmesini desteklemek üzere TÜBİTAK/TEYDEB, KOSGEB gibi kuruluşlar eliyle verilen Teşvikler ve Teknoparklar, bugünkü Türk yazılım üretim gücünün oluşmasında önemli katkı sağlamıştır. Ancak bu teşviklerle üretilen üstün nitelikli yazılım ürünlerinin kamu alımlarında tercih edilmemesi, bu birikimin sürekliliğine ket vurmaktadır. Oysa, ne ABD, Almanya gibi ileri ülkelerde, ne Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin (BRIC) ya da Güney Kore gibi, bu alanda atılım yapan rakiplerimizde, ne de Türkiye'de, yazılım ürünlerinin, ilkin o ülkenin kamu kesiminde yaygın biçimde kullanılmadan küresel pazarlara açılabildiği bir örnek yaşanmamıştır.

7. Sonuç olarak, Yazılım üretim birikimimizin yağmaya uğrayarak çökme tehlikesine karşı yaşam savaşı verdiği bu ortamda, Türk yazılım üreticileri adına, yasalarımızda öngörülen önlemlere karşın süregiden bu yanlış uygulamalara son verecek, genelge niteliğinde bir yönetmeliğin hükümetimizce ilgili yönetim birimlerine ve kamu yöneticilerine duyurulmasını gerekli görüyoruz. Böylece Türkiye'nin 2023'te yeryüzünün en güçlü 10 ekonomisi arasına girmesi için gerekli yüzde 8,5 yıllık büyüme oranının gerçekleşmesini sağlayabiliriz. Yazılım Üretimi Alt Sektörümüzün, ülkemizi "Orta Gelir Tuzağı"ndan çıkararak ekonomisi bilgiye ve yüksek teknolojiye dayalı yenilikçi bir "Merkez Ülke" yapabileceğine, gerçekten inanıyoruz.

1-İki güncel kaynak: (a) Bilişim Devriminde Türkiye, 1971 – 2011 – 2051, Prof. Dr. Aydın Köksal, Türkiye Bilişim Derneği (TBD), Ankara (360 sayfa); (b) Atılım için Bilişim, Türkiye Ekonomisi için Bilgi ve İletişim Teknolojileri Sektörü Atılım Stratejisi 2023, Prof. Dr. Erol Taymaz, Yrd. Doç. Dr. Ümit İzmen, Yrd. Doç. Dr. Yeşim Üçdoğruk, Doç. Dr. Yılmaz Kılıçaslan ve Devrim Sönmez, Bilişim Sanayicileri Derneği (TÜBİSAD), Mayıs 2012, İstanbul (247 sayfa).

LOGO Yönetim Kurulu Başkanı

Tuğrul Tekbulut:

Yerli olarak üretilen yazılım, varlık savaşı veriyor

"Bill Gates'ler sadece Amerika'dan çıkar, biz başka modeller geliştirmeli başka hedefler koymalıyız" diyen Tekbulut, bilinen yöntemlerle dünyada yazılım üssü olmak için çok geç kalındığına dikkat çekti. Tekbulut, yerel olmayı başaramadan evrensel olunamayacağını vurguladı.

30 yıldır yerli yazılım geliştiren ve Türkiye'nin en büyük bağımsız yazılım kuruluşlarından olan LOGO Yazılım Yönetim Kurulu Başkanı Tuğrul Tekbulut, "Yerli yazılım sektörümüz" konulu "Dosya" sayfalarımıza sorularımızı yanıtlayarak katkı verdi. LOGO Business Solutions, 1984'te çok küçük bir işletme olarak faaliyete başladı.
Türkiye'de özellikle kendi içinden çıkan çözümlere karşı bir güvensizlik ve umursamazlık olduğundan yakınan Tekbulut, "Yerli olarak üretilen yazılım, varlık savaşı veriyor" dedi.
"Sermaye ve yatırımcı yokluğu"nu birinci, "pazarın teknolojiye uzak ve soğuk oluşu"nu ise ikinci problem olarak tanımlayan Tekbulut, bugün, yazılım sektörü girişimcileri için çok daha iyi bir teşvik ortamı olduğunu belirtti.
Türkiye'de dünyaya örnek olabilecek çok fazla sektörel çözüm birikimi bulunduğunu ancak büyüyemedikleri için ziyan olup teknolojilerinin geri kaldığını anlatan Tekbulut, "Büyümenin önündeki engeller, yönetim ve pazarlama bilgisinin eksikliğinden ve pazarın hâlâ ülke içinde geliştirilen teknolojilere soğukluğundan geliyor. İç pazarda büyüyemeyen bir ürün dış pazarlara açılamaz" diye konuştu.

Dünyada bilinen yöntemlerle yazılım üssü olmak için çok geç olduğuna dikkat çeken Tekbulut, "Şimdilik varlık savaşını kazanalım yeter" diyerek yeni fırsat, gelişen teknoloji ve trendlere odaklanıp yeni girişimciler çıkarılması, bunların desteklenerek büyütülmesini istedi.

Tekbulut, yerli ürüne her zaman güvensiz olunduğunun, yabancı ürün alındığında kimsenin suçlanmayacağı ama yerli ürün alındığında "risk" alınacağının altını çizdi.

Yerel olmayı başaramadan evrensel olunamayacağını vurgulayan Tekbulut, "Türkiye yazılım üretmesin, üretilen kaliteli yazılımları kullanarak katma değer üretsin diyen yabancı şirket genel müdürlerine çok kişi inandı. Kim yüksek katma değerli gelir kaynağına rakip çıksın ister?" ifadesini kullandı.
Bill Gates'lerin sadece Amerika'dan çıktığı ve çıkmaya devam edeceğini kabul edilmesi gerektiğine işaret eden Tekbulut, "Bizim başka modeller geliştirmemiz, başka hedefler koymamız lazım" vurgusu yaptı.
Büyük bir bilişim pazarında yazılım ve hizmetlerin küçük bir pay almasının aslında bilgisayar donanımlarına harcanan paranın israf edildiğini gösterdiğine değinen Tekbulut, bir strateji yürütülmesi, yabancı rekabeti dışlamayan bir tavır ve tutumun gerekli olduğunu söyledi. Tekbulut, sözlerini "Disruptive ve açık kaynak kod stratejisi ile çok küçük birimler bile, dünya çapında başarı sağlayabilecek temel ürünler geliştirebilir" diyerek tamamladı.

-Türkiye'de yazılım geliştiren bir firma olarak ne zaman faaliyete geçtiniz? Başlangıçtaki amacınız neydi? Hedeflediğiniz amacı ne kadar gerçekleştirdiniz? Önünüzde ve karşınıza çıkan engeller nelerdir?

-1984 yılında çok küçük bir işletme olarak başladık. Başlangıçta büyük hedeflerimiz yoktu. Sadece teknoloji bilgimizi kullanabileceğimiz bir işimiz olsun istiyorduk. Sermaye ve yatırımcı yokluğu birinci problemimiz, pazarın teknolojiye uzak ve soğuk oluşu ise ikinci problemimiz idi. Türkiye'de özellikle kendi içinden çıkan çözümlere karşı bir güvensizlik ve umursamazlık vardır, hâlâ da var.

-Geliştirip hem ülke hem de uluslar arası arenada kullanılan ürünleriniz var mı? Bunlar Türkiye'ye ne kadar katma değer kazandırdı?

-Ürünlerimiz çok geniş bir coğrafyada kullanılıyor. Satışlarımızın yüzde 3'ü yurtdışından geliyor. Her yıl da yüzde 30 oranında artıyor. Bu ülkemize yapılan net bir kaynak transferidir. Endüstri ürünlerinden çok daha fazla kârlıdır.

-Sektörün şu anki en önemli gündemi, beklentileri hakkında bilgi verir misiniz?

-Bugün, yazılım sektörü girişimcileri için çok daha iyi bir teşvik ortamı olduğunu söyleyebiliriz. Sorun artık işletmelerin ekonomiye katkı sağlayabilecek boyutlara gelmesinin önündeki engeller. KOBİ'lerimizin ortalama yaşı diğer ülkelere göre çok daha yüksek. Büyümenin önündeki engeller ise yönetim ve pazarlama bilgisinin eksikliğinden ve pazarın hala ülke içinde geliştirilen teknolojilere soğukluğundan geliyor. İç pazarda büyüyemeyen bir ürün dış pazarlara açılamaz.

-Türkiye bilişim pazarında yazılım ne kadar pay alıyor?

-Şu anda istatistiklere hâkim değilim. Ancak geçmiş tecrübelerimden ve pazarın durumundan bildiğim kadarıyla Türkiye bilişim pazarında yazılım çok küçük bir pay alıyor Yerli olarak üretilen yazılım ise varlık savaşı veriyor. Yazılım pazarı Türkiye'nin hem ekonomisine oranla hem de bilişim pazarının büyüklüğüne göre çok çok küçük.

-Yerli yazılım geliştiricilerin hem ülkede hem de uluslar arası arenada daha fazla söz sahibi olabilmesi için firma, STK, kamu ve siyasi otoritenin neler yapması gerekiyor?

-Kendi ürünlerimize güvenelim, sahip çıkalım kullanalım, gurur duyalım. Yerli ürünleri kullanalım. Kendi şirketlerimizi büyütelim.

-Türkiye'de sektörel çözümlerin yerli firmalar tarafından fazla geliştirilmediği söyleniyor. Bunun temel nedenleri nedir?

-Buna katılmıyorum. Sorun, şirketlerin büyüyemesidir. Bence Türkiye'de dünyaya örnek olabilecek çok fazla sektörel çözüm birikimi var. Ancak bunlar büyüyemedikleri için ziyan oluyorlar, teknolojileri geri kalıyor. Örneğin biz böyle şirketleri ve ürünleri alıp içindeki sektörel bilgiyi kendi teknolojimizle modernleştirip değerlendiriyoruz.

-"Devletin öncü rol oynayıp yerli yazılımların yolunu açması, özel sektörün desteklenmesiyle dünyada önemli bir yazılım üssü oluruz" diye düşünenlerden misiniz? Türkiye'nin bugün dünyada önemli bir yazılım üssü olma nasıl mümkün olabilir? Yerli yazılım Türkiye'ye lig atlatır mı?

-Dünyada bilinen yöntemlerle yazılım üssü olmak için çok geç. Geçmişin modelleri geçmişe aittir. Şimdilik varlık savaşını kazanalım yeter. Yeni fırsatlara ve gelişen teknolojilere ve yeni trendlere odaklanalım. Yeni girişimciler çıkaralım. Destekleyelim, büyütelim. Biz kendimizi büyütemezsek yabancıların gelip bizi büyütmelerini beklemek sadece hayaldir.

- Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi yerli yazılım üretimi için nasıl ve ne kadar fırsat olabilir?

-Bu projeyle ilgilenmedim, bilgi sahibi değilim. Ancak devletin büyük bütçeli projeleri bu konudaki yerli sanayiyi geliştirmek ve büyütmek için kullanılmalıdır. Stratejinin ilk maddesi bu olmalıdır.

-Kamu, yerli yazılım ürünlerini kullanmaktan çekiniyor mu?

-Kamu, özel sektör fark etmiyor, yerli ürüne her zaman güvensiziz. Kimse sizi yabancı ürün aldığınız zaman suçlamaz ama yerli ürün alırsanız risk alırsınız.

-Yerli yazılım firmalarımızın sermaye birikiminin yeterli olmadığı, ciddi bir şekilde Ar-Ge desteğine ihtiyaç duyduğu, nitelikli ara eleman sorununu arttığı, sektörün kamuyla olan ilişkilerinde yetkili tek bir muhatap bulamadığı, yazılım üretimi için organize mekânlara ihtiyaç olduğu, dünya yazılım sektöründen Türkiye'nin hemen hemen hiç pay almadığı belirtiliyor. Yazılımın "Türkiye'nin petrolü" olma ihtimali nedir?

-Yazılım Türkiye'nin petrolüdür ifadesini ilk kez ben kullandım. Bugün karşıma soru olarak çıkması hoşuma gitti diyebilirim. Cari açık veren bir ülkede ithalat yapmadan üretim yapabilen her sektör, net katma değerdir. Yazılım bu haliyle bir maden rezervi bir petrol kuyusu, ya da tüm dünyada tercih edilen bir menba suyu gibidir.

-Yabancı firmalardan yazılım alan kamu ve özel sektör herhangi bir revizyon istemezken üretici yerli olduğu zaman sürekli yeni revizyon istekleri oluyor. Bu noktada yerli yazılımcılar, pozitif ayrımcılık değil, negatif ayrımcılık olmaması gerektiğine dikkat çekiyorlar. Konuya ilişkin görüşlerinizi alabilir miyiz?

-Bu konudaki ayrımcılığı ifade etmiştim. Dayanışmacı olmamamız bizim en büyük sorunumuzdur.

-Tüm dünyanın küresel bir köye dönüştüğü günümüzde yerli ürün geliştirmek ne sağlar ve bu ne kadar mümkün? Bunun için yerel firmaların ve siyasi otoritenin neler yapması gerekiyor?

-Bir konuyu da anladım, yerel olmayı başaramadan evrensel olamıyorsunuz. Kendi evinizde başaramadığınız işle Brezilya'da ne yapacaksınız?

-Kendi bankacılık yazılımlarını üreten dünyadaki ilk ülkelerden biriyiz. Bunu başka hangi alanlarda gerçekleştirebiliriz? Yerli yazılımlar hangi alanlarda geliştirilirse Türkiye için iyi bir yola girilmiş olur?

-Türkiye bir sektörde başarılı ise bunun arkasında mutlaka bir yazılım vardır. Bu çok özel bir bilgidir. Rekabetçiliği yüksektir. Biz tekstil, konfeksiyon gibi bazı sektörleri bırakırken bizi o sektörde ayakta tutan yazılımları ihraç edebilirdik. O firmaların bilgi birikiminin bugün Türkiye'de çok büyük önemi yok. Bangladeş'te de yeniden keşfedilmeye çalışılıyor.

- Özellikle yerli ERP endüstrisinin gelişmesinin koşulları nasıl oluşturulabilir?

-Sektör spesifik gitmekte yarar var. Ancak bu da sizi dar alanlara sıkıştırıyor ve büyümeyi engelliyor.Sonunda yatırımlar yapılamıyor. Teknoloji geri kalıyor. Tam bir kısır döngü.

-Sizce sıfırdan üretmek yerine geliştirilmiş ürünleri bir sistemde birleştirip katma değerli ürünler üretmek ne kadar mümkün?

-Bunun bir aldatmaca olduğunu düşünüyorum. Bu yüzden buralara geldik. Türkiye yazılım üretmesin, üretilen kaliteli yazılımları kullanarak katma değer üretsin diyen yabancı şirket genel müdürlerine çok kişi inandı. Kim yüksek katma değerli gelir kaynağına rakip çıksın ister? Siz tişört dikin dediler, o da şimdi Bangladeş'te dikiliyor.

-"Devlet teşvik etmeli, kendisi geliştirmemeli" deniliyor. Bu konuda sizin değerlendirmeniz nedir?

-Devlette de özel sektörde de kurum içi geliştirildiğinden dolayı birçok yazılım ürünü ticarileşemedi. Bilgi birikimi heba oldu. Bu konu kanayan bir yaradır.

- Bilişim sektöründe Türkiye nerede olmayı hedeflemeli? İçimizdeki Bill Gates'leri nasıl çıkarabiliriz?

-Bill Gates'lerin sadece Amerika'dan çıktığını ve çıkmaya devam edeceğini lütfen kabul edelim. Bizim başka modeller geliştirmemiz, başka hedefler koymamız lazım.

-Sizce Türkiye, bilişim sektörü ve yazılımda treni kaçırdı mı? Ne yapmalı ki teknoloji treninde yer alabilsin?

-Bu kadar büyük bir bilişim pazarında bu kadar küçük bir yazılım ve hizmetler pazarı, aslında bilgisayar donanımlarına harcanan paranın israf edildiğini gösteriyor. Bilgisayarını kullanmak isteyen kişi yazılım almak zorundadır. Bu talep üretimi de desteklerse alın size bir pozitif geri besleme döngüsü. Yazılım kullanıcıyı büyütür, kullanıcı da yazılımı.

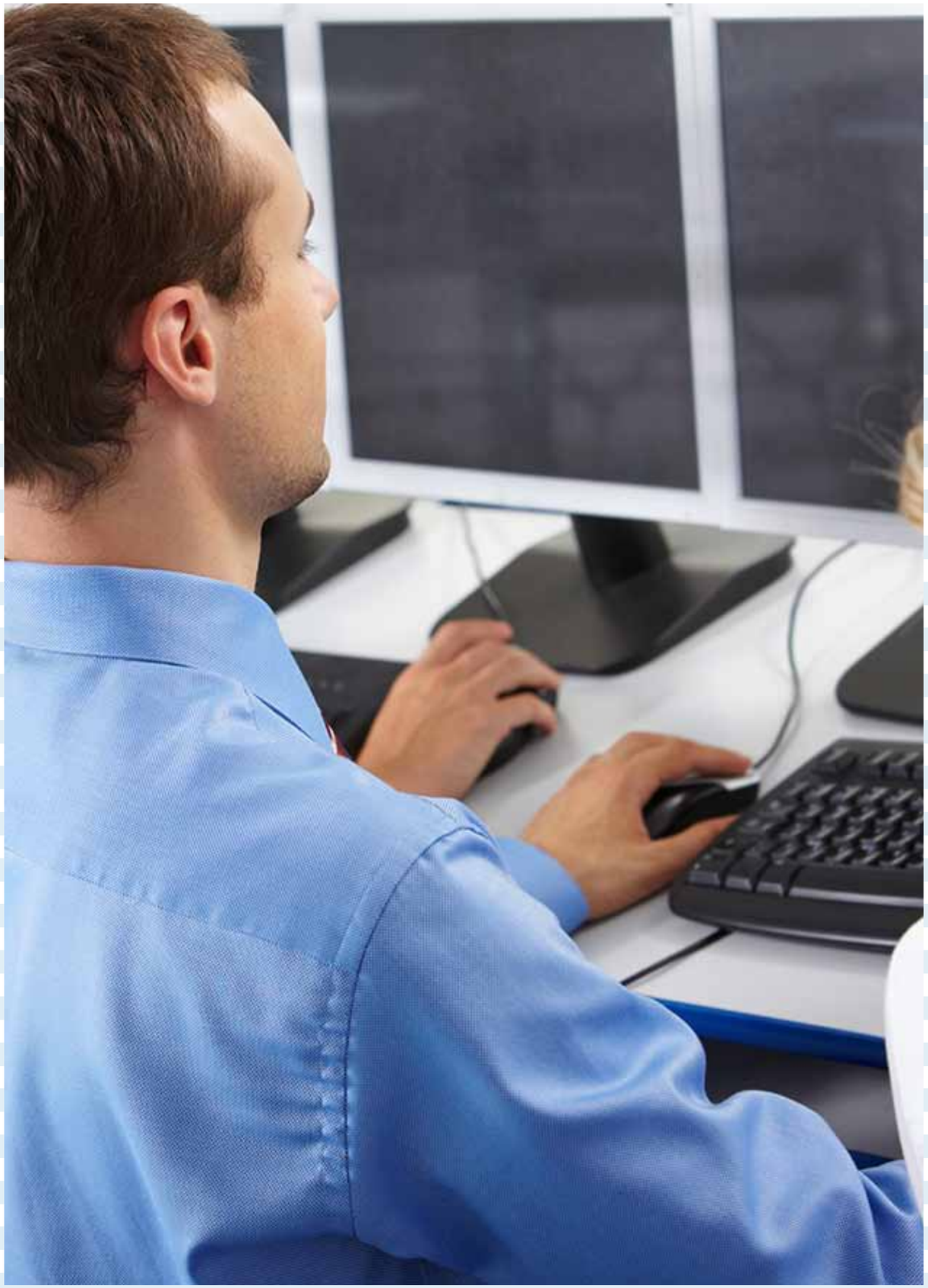

-Türkiye'de yazılım firmalarının odak noktasında kamunun olması nasıl bir sıkıntı yaratıyor?

-Kamunun alımları ve pazar yapıcı gücü önemlidir ve iyi değerlendirilmelidir. Kamu alımları teknoloji birikimi sağlıyor, savunma sanayii buna güzel bir örnek.

-Ülkemizdeki yabancı yazılım firmalarından şikâyetçi oluyoruz ama Türk yazılım firmalarının eksiklikleri nelerdir?

-Çok küçükler ve güven vermiyorlar. Büyütmezseniz de küçük olmaya devam ediyorlar. Kısır döngü yani.

- Açılan kamu ihalelerinde yerli yazılımcıların ürünleri kabul görmediğinden bu alanı yabancı sermaye alıyor. Bunun için nasıl bir yasal düzenlemeye ihtiyaç duyuluyor?

-Bu konunun yasal düzenlemelerle çözülebileceğini sanmıyorum. Türkiye serbest pazar ekonomisi uyguluyor ve küresel ekonomiye entegre. Bir strateji yürütülen, yabancı rekabeti dışlamayan bir tavır ve tutum gerekli.

- Sektör aktörleri yazılımda hedeflerin iyi belirlenmesinin sektörün kaynaklarını etkin kullanması açısından kritik öneme sahip olduğuna işaret ediyor. Bugün büyük firmaların geliştirdiği veri tabanı ortamları ve işletim sistemlerine rakip olacak bir işletim sistemi ya da veri tabanı ortamı geliştirilmesinin hem çok pahalı hem de başarı olasılığı çok düşük bir adım olduğunu söyleyen sektör aktörleri bu tip çalışmaların sürdürülmesinin büyük araştırma kuruluşlarına bırakılması gerektiğini iddia ediyor. Kim böyle bir çalışmayı yapmalı?

-Açık kaynak kod diye çok farklı bir modeli var. Oracle var diye veri tabanı geliştirmekten geri durmayan kitleler var artık. Ayrıca teknoloji sürekli değişiyor. Disruptive ürünler (aykırı yenilikler) ve açık kaynak kod stratejisi ile çok küçük birimler bile dünya çapında başarı sağlayabilecek temel ürünler geliştirebilir.

-Sektör oyuncularının birbirlerini engelledikleri oysa birleşmeleri, STK çatıları altında buluşmalarının önem taşıdığı ve sürdürülebilir bir rekabet ortamının da pazarın iç dinamikleri açısından fark yaratabileceği düşünülüyor. Pazar sizce nasıl büyür? Türkiye'de yazılım neden büyümüyor?

-Büyütmüyoruz da ondan diye kısa bir cevabı var bunun.

-Milli işletim sistemimiz Pardus, kamu kurumlarında ve özel sektörde yeterli ilgiyi görmüyor. Bunun nedeni nedir?

-Stratejimiz olmadığından...

Microsoft Türkiye Genel Müdürü
Tamer Özmen:

Sadece aynı sandalda olmamız değil, aynı yöne kürek çekmemiz de önemli

Türkiye'nin pazardaki payını zaman kaybetmeden artırması gerektiğini belirten Özmen, teknolojinin sağladığı katma değerden faydalanması gereken çok sayıda kurum olduğuna dikkat çekti. Özmen, hedefe ulaşabilmek için politikacı ve kural koyucular, yerel iş kolları, uluslararası organizasyonlar ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlar olarak sadece aynı sandalda olmanın değil, aynı yöne kürek çekmenin de önemli olduğunu vurguladı.

"Dosya" sayfalarımızın sorularını Türkiye'de 20. yılını geride bırakan Microsoft Türkiye Genel Müdürü Tamer Özmen de yanıtladı. Türkiye'nin bilime ve teknolojiye hâkim, teknolojiyi bilinçli kullanan ve yeni teknolojiler üretebilen, bu teknolojik gelişmeleri toplumsal ve ekonomik yarara dönüştürme yeteneği kazanmış bireylerle güç kazanacağına inandığını vurgulayan Özmen, bilişim pazarındaki payımızın binde 8 düzeyinde olduğunu bildirdi.

"Uygulama geliştirme veya yazılım dersleri Estonya'da ilkokul müfredatına kadar girmiş durumda" diyen Özmen, dünyanın 18 yaşına gelmeden milyoner olan girişimcileri konuştuğunu, iyi fikirlerin daha ilk yılını doldurmadan milyonlarca dolarlık talepleri peşinden koşturduğuna değindi. Özmen, çocukların klavye tutmaya başladıkları günden itibaren uygulama geliştirmeye ilgi duyup öğrenebilecekleri platformlara sahip olmasını istediklerini belirtti.

Bilişim harcamalarına bakıldığında Türkiye'nin 6,5 - 7 milyar dolar gibi görece az bir rakamla karşılaşıldığına işaret eden Özmen, bunun Türkiye'de teknolojinin sağladığı katma değerden faydalanması gereken çok sayıda kurum olduğunu gösterdiğine dikkat çekti.

Türkiye'de kurumların yüzde 80'inin donanıma, yüzde 20'sinin yazılıma yatırım yaptığını G8 ülkelerinde ise yüzde 30 donanım, yüzde 70 yazılım ve servisler şeklinde gerçekleştiğini kaydeden Özmen, "Genç nüfusu avantaja dönüştürmek istiyorsanız, öncelikle gençlerin becerilerini artırmak ve toplumun farklı kesimleri arasındaki dijital uçurumu kapatmak zorundasınız" dedi.

Özmen, "Hedefe ulaşabilmek için politikacı ve kural koyucular, yerel iş kolları, uluslararası organizasyonlar ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlar olarak sadece aynı sandalda olmamız değil, aynı yöne kürek çekmemiz de önemli. Genç insanlar Türkiye'yi ileri götürmek için gerekli olan potansiyele, beceriye ve coşkuya sahipler. Bize düşen, onlara başarılı olmaları için en iyi fırsatı sunmak olmalı" diye konuştu.

Türkiye'nin bilişim toplumuna dönüşebilmesi, ancak ve ancak, toplumun geniş kesimlerinin BT sektöründeki ürün ve hizmetlerden yararlanmasıyla mümkün olduğunu söyleyen Özmen, ülke ekonomisine önemli ölçüde katkı sağlayan bu sektörün, ulusal sermaye ve yatırımlarla büyümesi, ihracat içindeki payının artırılması, yeni iş alanları yaratmak üzere devlet tarafından desteklenmesi gerektiğinin altını çizdi.

-Yazılım geliştiren bir firma olarak Türkiye'de ne zaman faaliyete geçtiniz? Hedeflediğiniz amacı ne kadar gerçekleştirdiniz? Önünüzde ve karşınıza çıkan engeller nelerdir?

-Microsoft Türkiye'nin 20. kuruluş yılını geride bıraktık. Microsoft Türkiye Ofisi, 1993 yılında 6 kişiyle kurulmuştu. Bugün 400'den fazla çalışanla Türkiye'nin ekonomik gelişimi ve bilişimle kalkınması için hizmet veriyoruz.

Türkiye'ye ilk geldiğimizde, bilgisayarlar ayrıcalıklı bir kesimin sahip olabildiği pahalı cihazlar olarak görülüyordu. Türkiye'deki ilk cep telefonu operatörü henüz hizmete girmemişti, Türkiye'de bireysel İnternet aboneliği başlamamıştı.

Böyle bir ortamda, sahip olduğumuz bilişim kültürünü Türkiye'nin genç nüfusunun bilişime olan ilgisiyle harmanlayarak adım adım büyüdük. Bugün geldiğimiz yerde birçok şeyi doğru yaptığımızı ve Türkiye'de bilişim algısının yerleşmesine büyük katkılarımız olduğunu görüyorum.

-Sektörün şu anki en önemli gündemi, beklentileri hakkında bilgi verir misiniz?

-Yazılım, donanım ve servislerin iç içe geçtiği günümüzde dünyada bilişim sektörüne dört temel kavram yön veriyor: İletişimi ve etkileşimi farklı bir noktaya taşıyan sosyal ağlar; zaman ve mekândan bağımsız olarak çalışma imkânı sunan mobilite; süreçlerinizi ve müşterilerinizi daha iyi tanımanıza olanak sağlayan büyük veri; teknolojinin sunduğu gelişmiş hizmetleri tüm ölçekler için ulaşılabilir hale getiren bulut bilişim.
Biz Microsoft olarak geleceğin bu dört mega trend etrafında şekilleneceğini düşünüyoruz ve yatırımlarımızı buna göre yapıyoruz.

-Yazılım ülkelere katma değer yaratan bir alan. Ancak Türkiye bu alandan yeterince yararlanamıyor. Bunun için devlet/kamu kuruluşu ve özel sektörün neler yapması gerekiyor?

-Ülkemiz dünyanın en dinamik ve genç nüfusuna sahip ülkelerinden biri. Avrupa'nın 3. büyük mobil ülkesiyiz. Yaklaşık 35 milyon İnternet kullanıcımız var. Sosyal medyayı en hızlı benimseyen ve yaşamının bir parçası haline getiren ülkelerden biri olduk.

Türkiye'nin geleceğinin bilime ve teknolojiye hâkim, teknolojiyi bilinçli kullanan ve yeni teknolojiler üretebilen, bu teknolojik gelişmeleri toplumsal ve ekonomik faydaya dönüştürme yeteneği kazanmış bireylerle güç kazanacağına inanıyoruz. Türkiye'deki gençlerin ve girişimcilerin akıl gücüyle de ülke ekonomisine katkıda bulunduğu bir ülke hayal ediyoruz. Bu alanda elbette ki kamunun daha güçlü destek vermesi gerekiyor.

Özellikle KOBİ'lerimizi ve diğer kurumları teknolojinin sağladığı katma değerle tanıştırmak için önümüzde uzun bir yol olduğunu düşünüyoruz. KOBİ'lere yönelik yazılım pazarındaki büyüme, pazarındaki toplam büyüme hızının 12-13 kat üzerinde gerçekleşiyor. KOBİ'ler bilişim teknolojilerine daha fazla yatırım yaptıkları zaman bilgi merkezli üretim ve yönetime geçiyorlar. Böylece sağlanan performans ve verimlilik artışı, kârlılığı da beraberinde getiriyor. Bu tabii ki bağlantılı sektörlerde, örneğin yazılım sektöründe de gelişim ve hareketlenmeyi beraberinde getirecektir.

-Dünya yazılım haritasında Türkiye'nin yeri nedir? Türkiye bilişim pazarında yazılım ne kadar pay alıyor?

-Dünya bilişim pazarı yaklaşık 2 trilyon 570 milyar Euro'luk bir pazar. Bizim bilişim pazarındaki payımız binde 8 düzeyinde.
Uygulama özelinde bakacak olursak, 2011 yılında 17.5 milyar dolar olan mobil uygulama pazarı, bugün 2-3 katı büyüklüğe ulaşmış durumda. Genele hitap eden bulut hizmetlerinin de 2017 yılına kadar 131 milyar dolarlık pazar oluşturması bekleniyor. Bilişim sektörü, artık mobil uygulamalarda ve bulut bilişimde büyüyor. Bundan birkaç yıl önce endüstride bu kavramların sözü dahi edilmiyordu. Ne yazık ki, Türkiye bugün bu pazarlardan neredeyse hiç pay alamıyor.
Buradaki payımızı zaman kaybetmeden artırmamız lazım. Bazı ülkeler, bu potansiyeli değerlendirmek üzere büyük adımlar atıyor. Uygulama geliştirme veya yazılım dersleri Estonya'da ilkokul müfredatına kadar girmiş durumda. Dünya 18 yaşına gelmeden milyoner olan girişimcileri konuşuyor. İyi fikirler, daha ilk yılını doldurmadan milyonlarca dolarlık talepleri peşinden koşturuyor. Bizler de istiyoruz ki çocuklarımız klavye tutmaya başladıkları günden itibaren uygulama geliştirmeye ilgi duysun, öğrenebileceği platformlara sahip olsun.

-Türkiye'de sektörel çözümlerin yerli firmalar tarafından fazla geliştirilmediği söyleniyor. Bunun temel nedenleri nedir?

-Türkiye'nin bilişim harcamalarına baktığımızda 6,5 - 7 milyar dolar gibi görece az bir rakamla karşılaşıyoruz. Bu da Türkiye'de teknolojinin sağladığı katma değerden faydalanması gereken çok sayıda kurum olduğunu gösteriyor. Türkiye'de kurumların yüzde 80'i donanıma, yüzde 20'si yazılıma yatırım yapıyor. Gelişmiş G8 ülkelerinde ise yatırımın dağılımı yüzde 30 donanım, yüzde 70 yazılım ve servisler şeklinde gerçekleşiyor. Türkiye'deki denklemi de bu şekilde oluşturmak rekabetçi yönümüzü kuvvetlendirecektir.

"Devletin öncü rol oynayıp yerli yazılımların yolunu açması, özel sektörün desteklenmesiyle dünyada önemli bir yazılım üssü oluruz" diye düşünenlerden misiniz? Türkiye'nin bugün dünyada önemli bir yazılım üssü olma nasıl mümkün olabilir? Yerli yazılım Türkiye'ye lig atlatır mı?

-Kesinlikle. Bizim de bu konuda somut çabalarımız var. Bundan 2 yıl kadar önce, bu düşünceyle Microsoft Türkiye olarak büyük bir emek ve özveriyle üzerine düştüğümüz önemli bir projenin ilk adımlarını atmak üzere yola çıktık. 2012 yılının Ocak ayında Türkiye'nin geleceğine kalıcı bir armağan olması dileğiyle Microsoft Türkiye'nin kurumsal sosyal sorumluluk projesi Açık Akademi'yi hayata geçirdik.

Amacımız, bilişimin hayatın her alanına yön verdiği bir dünyada, Türkiye'deki gençlerin bu alandaki fikirlerini hayata geçirmeleri için ihtiyaç duydukları teknik bilgi birikimini onlara sunabilmekti. Bu amaca uygun olarak, Açık Akademi projesini Türkiye'nin ilk ve tek herkese açık, ücretsiz uygulama geliştirme okulu olarak kurguladık.

Kısa sürede Türkiye'nin en büyük eğitim kampüsü haline gelen Açık Akademi'de bugün 130 binden fazla öğrenci, dijital dünya ekonomisinde küresel bir oyuncu olmaya hazırlanıyor. 3 binden fazla Açık Akademi mezunu, edindiği bilgi birikimiyle bilişim dünyasının getirdiği fırsatları çok daha yakından takip ediyor. Bu girişimin Türkiye yazılım ekosistemine zamanla çok daha büyük faydalar sağlayacağına inanıyorum.

-Özellikle yerli KKY endüstrisinin gelişmesinin koşulları nasıl oluşturulabilir?

-Geleneksel çözüm yaklaşımında KKY, sadece kurum içindeki fonksiyonel alanları kapsamaktaydı. Çağdaş ERP sistemleri artık tedarikçi, müşteri, bayi, taşeron gibi iş süreçlerine katılan tüm partileri ve kurum içi çalışanları ortak bir platformda buluşturabiliyor.
Bulut bilişim, ERP kullanıcılarına büyük verinin daha etkin yönetimi ve daha kolay erişebilirlik gibi avantajlar sağlıyor. Bulut bilişim diğer birçok çağdaş kavrama olduğu gibi bu konuya da yön verecektir. ERP konusundaki gelişimin sağlanması için bulutun iyi anlaşılması, yaygınlaştırılması ve verimli kullanılması gerekir.

-ERP yazılımlarında sermayenin tamamen insan olduğu biliniyor. Peki, Türkiye'nin genç nüfusu hangi durumda bir avantaja dönüştürülebilir?

-Genç nüfusu avantaja dönüştürmek istiyorsanız, öncelikle gençlerin becerilerini artırmak ve toplumun farklı kesimleri arasındaki dijital uçurumu kapatmak zorundasınız.
Microsoft olarak kurumsal alanda önemli bir bilgi birikimine ve zengin deneyime sahibiz ve bu alanda üzerimize düşeni yapmak için çalışıyoruz. Sahip olduğumuz bu birikim ve deneyimi toplumla en iyi şekilde paylaşabileceğimiz, uzman olduğumuz alanlarda başta gençler olmak üzere toplumun tamamına fırsat eşitliği yaratabileceğimiz oluşumların içerisinde olmak, onlara liderlik etmek istiyoruz. Bu amaçla gençlerin sahip olduğu becerileri kazandırmak için gerek yerel, gerek uluslararası ölçekte kurguladığımız YouthSpark, Açık Akademi, Hayal Okulu gibi projeleri hayata geçirdik.

-Sizce sıfırdan üretmek yerine geliştirilmiş ürünleri bir sistemde birleştirip katma değerli ürünler üretmek ne kadar mümkün?

-Bu, özellikle "Sistem Entegrasyon" dediğimiz bir kavram ile destekleniyor. Sistem entegrasyonu, üretilmiş olan farklı yazılım ve donanım parçalarını bir araya getirerek, bir müşterinin veya müşteri grubunun ihtiyaçlarının çözümlenmesinde ortaya çıkıyor. Sistem entegrasyon projeleri sayesinde Hindistan'dan Amerika'ya ihracat yapan çok sayıda şirket ortaya çıktı, 2000'li yılların başında. Sistem entegrasyonun, özellikle finans, kamu, telekom gibi sektörlerde ön plana çıkan bir alan olduğunu ve son derece başarılı sonuçlar verebildiğini görüyoruz.

-Kurumlar herhangi bir proje başlatırken sonra sıkıntı yaşamamak için özellikle yazılım açısından alanında denenmiş ürünleri tercih ediyor. Bu durumun yerli yazılımın gelişmesini engellediği belirtiliyor. Bu konudaki görüşlerinizi alabilir miyiz?

-Türkiye'de yazılım sektörünün gelişimine bakarsanız, özellikle kurumsal segmentte, kurum içi yazılım projelerinin çok ağırlıklı olduğunu görürsünüz. Finans şirketlerinin, telekom sektörünün, holdinglerin, kendi bilişim şirketlerini kurması, yazılımı ve donanımı kendi iç şirketlerinden ve bölümlerinden temin etmeleri ve dışarıdan yazılım satın alma yapmayı çok tercih etmemeleri, yazılım sektörünün büyümesini engelleyen daha güçlü bir neden gibi. Tabi, korsan yazılımın da yoğun kullanılması (ve hâlâ yüzde 62'lik bir korsan kullanım olması), yazılımın büyümesinin önündeki esas engel.

-Tüm dünyanın küresel bir köye dönüştüğü günümüzde yerli ürün geliştirmek ne sağlar ve bu ne kadar mümkün? Bunun için yerel firmaların ve siyasi otoritenin neler yapması gerekiyor?

-Geçtiğimiz yıl büyüklüğü yaklaşık 30 milyar dolar olarak açıklanan bilgi ve iletişim teknolojileri sektörü yıllık yaklaşık yüzde 10'a yakın oranda büyümeye devam ediyor.

Türkiye'nin 2023 vizyonuna baktığınızda ise 150 milyar dolarlık hizmet ihracatı öngörüsüyle karşılaşıyorsunuz. Burada ihraç edilecek hizmetlerin 10 milyar dolarını yazılım ihracatının oluşturacağı beklentisi önemli bir ayrıntı. 2013 yılı yazılım ihracatı hedefinin 1 milyar dolar olduğunu düşünürseniz, bu 10 yılda 10 kat artışın hedeflendiğini gösteriyor.
Elbette ki bu hedeflere ulaşabilmek için politikacılar ve kural koyucular, yerel iş kolları, uluslararası organizasyonlar ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlar olarak sadece aynı sandalda olmamız değil, aynı yöne kürek çekmemiz de önemli.

Genç insanlar Türkiye'yi ileri götürmek için gerekli olan potansiyele, beceriye ve

coşkuya sahipler. Bize düşen, onlara başarılı olmaları için en iyi fırsatı sunmak olmalı.

-Kendi bankacılık yazılımlarını üreten dünyadaki ilk ülkelerden biriyiz. Bunu başka hangi alanlarda gerçekleştirebiliriz? Yerli yazılımlar hangi alanlarda geliştirilirse Türkiye için iyi bir yola girilmiş olur?

-Türkiye'nin stratejik öncelikleri arasında bulunan eğitim, sağlık, perakende gibi sektörler, yazılım sektörünün yaygınlaşabileceği alanlar arasında.

-Bilişim sektöründe Türkiye nerede olmayı hedeflemeli? İçimizdeki Bill Gates'leri nasıl çıkarabiliriz? Neden Türkiye Gates'ler, Jobs'lar çıkaramıyor?

-Genç nüfusun yetkinlik ve becerilerinin artırılmasının yanı sıra, dijital uçurumun ortadan kaldırılmasını bu konuda önemli bir adım olarak görüyoruz. Örneğin eğitim, bilişim, istihdam ve ekonomi konularının tamamını kapsayan geniş bir kurumsal sosyal sorumluluk projesi olan Açık Akademi'yi mezun olanlar arasından "yeni Bill Gates'ler çıkarabilmek" hedefiyle hayata geçirmiştik.

Bugün 130 binden fazla öğrenci ve 3 binin üzerinde Açık Akademi mezunu, edindiği bilgi birikimiyle bilişim dünyasının getirdiği fırsatları çok daha yakından takip ediyor. Bundan sonraki hedefimiz, önümüzdeki 5 yıl içinde 1 milyon kişiyi Açık Akademi programının bir parçası yapmaktır. Açık Akademi'yi Türkiye'nin kendi bilişim kahramanlarını yaratması açısından büyük bir atılım olarak görüyoruz ve sonuçlarıyla gurur duyuyoruz.

-Sizce Türkiye, bilişim sektörü ve yazılımda treni kaçırdı mı? Ne yapmalı ki teknoloji treninde yer alabilsin?

-BT sektörü yalnız ekonomik kalkınmanın

değil, sosyal kalkınmanın da motoru. Bu yüzden BT'nin yaygın ve etkin kullanımı, ülkemiz için büyük önem taşıyor.
Türkiye'nin bilişim toplumuna dönüşebilmesi, ancak ve ancak, toplumun geniş kesimlerinin BT sektöründeki ürün ve hizmetlerden yararlanmasıyla mümkün. Ülke ekonomisine önemli ölçüde katkı sağlayan bu sektörün, ulusal sermaye ve yatırımlarla büyümesi, ihracat içindeki payının artırılması, yeni iş alanları yaratmak üzere devlet tarafından desteklenmesi gerekiyor.

-2014 yılından sektörünüzde ve şirket özelinde neler bekliyorsunuz?

-Biz Türkiye ekonomisini daha da güçlendirmek için 2014 yılında Türkiye BT sektörünün süratle çözüme, katma değere ve hizmete yönelik bir anlayışla mevcut yatırımlarını sürdürmesi gerektiğine inanıyoruz. Temennimiz 2014'ün BT sektörünün gelişimini destekleyecek gelişmelerin yaşanacağı bir yıl olması. Burada özellikle de mobil teknolojiler, kurumsal sosyal ağlar, büyük veri ve bulut bilişime dayalı hizmetler kilit rolü üstlenecekler.

2014 yılında da Türkiye'nin önde olabilmesi için odaklandığımız KOBİ, Kurumsal, Girişimcilik, Tüketici ve Sosyal Sorumluluk alanlarında iş ortaklarımızla beraber ülkemize daha fazla katma değer sağlamak hedefiyle çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da Microsoft'un sahip olduğu tüm teknolojileri, yetenekleri, zamanımızı ve kaynaklarımızı Türkiye'nin geleceği için kullanmaya devam edeceğiz. Eminim ki bu çabaların Türkiye'nin ekonomik ve sosyal gelişimine büyük faydası olacaktır.

Emeğimize sahip çıkacağız!

Hülya Küçükaras
Bilgisayar Bilimleri Mühendisi

Geçtim dış pazarları, ülkenin her köşesine yayılmış teknoloji dükkânlarında satılan kaç yerli yazılım var? Kendi emeğinize, ürettiğiniz değerlere sahip çıkmazsanız kimse sizin için bir şey yapmaz.

90'ların ortalarından bu yana aynı sorunları konuşuyoruz; durum saptamaları yapıp bildiklerimizi yinelemenin yararı yok. Kaldı ki bilişim kesimindeki örgütler neredeyse her yıl bu konuyu derinlemesine işleyen, çok sayıda önerinin derlendiği yüzlerce sayfalık raporlar hazırladı. Hem raporlarda hem türlü etkinliklerde ülke yöneticilerine seslenildi; yerli ürünleri koruyup destekleyen, tutarlı, kalıcı yöntemlerin uygulanması istendi. Oysa -kanımca- ülkeyi yönetenlerin bilişim politikaları son derece bilinçli ve tutarlıdır: Ülke pazarı yabancı ürünlere açılacaktır; yerli üreticiler başının çaresine baksın! Bu tutum, sanayinin pek çok dalında da farklı değildir.

Sonuç olarak kendi ürününe, emeğine sahip çıkma kararlılığını gösteremeyen yerli yazılımcıların yabancılar karşısında boyun eğecekleri 90'ların ortalarında belliydi. Para kazanmak zorunda kalan yerli yazılımcılar -görece- daha çok alıcının bulunduğu sanayi, mağazacılık, lojistik gibi kesimler için ürün geliştirip birbirlerine rakip oldular; hem de ne rekabet! Alıcısı kısıtlı savunma, enerji, sağlık, inşaat ve geniş kapsamlı kamu dizgeleri gibi alanlar büyük yatırımlar gerektirdiğinden bu işlere de ancak finans gücü olanlar soyunabildi. Finans oyunlarının başımıza neler açabileceğini sistem bütünleştiricilerimizin -acıklı- sonlarıyla öğrendik. Şimdilerde kendi yazılımlarını geliştirme/geliştirtme olanağına sahip kamu kesimi de -kendilerinden beklendiği gibi bildik politikayı uygulayarak- yabancı yazılımlara yöneliyor. Uluslararasına açılan ya da açılmaya uğraşan birkaç yürekli yazılım üreticisi ise bırakın desteklenmeyi, neredeyse bürokrasi çarklarında un ufak ediliyor. Geçtim dış pazarları, ülkenin her köşesine yayılmış teknoloji dükkânlarında satılan kaç yerli yazılım var?

Konu ne olursa olsun kendi emeğinize, ürettiğiniz değerlere sahip çıkmazsanız kimse sizin için bir şey yapmaz. Bunca yıldır ses getirici, sonuç alıcı bir dayanışmaya, ortak bir ürüne, sağlam bir duruşa tanık olamadığımıza göre yerli yazılımcıların gerçekten kendi ürünlerini koruyacak ve sektörün sürekliliğini sağlayacak bir çözüm isteyip istemediklerini bilemiyorum. Yine de elde avuçta bir şeyin kalmayacağı, geleceğimizden başka yitirecek bir şeyimizin olmadığı gün gibi açıkken bu kavgayı -en azından- genç kuşaklara sorumluluğumuz gereği sürdürmekten yanayım. Böyle bir savaşım da ancak devrimci anlayışla verilir. İşte, birkaç öneri:

- Özellikle özgür yazılım ortamında emek veren pek çok küçük üretici, ürünlerini birlikte pazarlayıp destek verecekleri bilişim kooperatifi çatısı altında birleşir.
- Bilişim çalışanları, emeklerini sendikalaşarak korur.
- Yerli yazılımcılar, kendi ürünlerini ve ulusal işletim dizgemizi korumak üzere eylemleriyle seslerini duyurur. (Uygulamadaki yazılımlar hep birlikte, eşzamanlı olarak ülke çapında bir gün değil, bir dakika dursaydı neler olurdu?...)
- Büyük proje tutkunu ülke yöneticileri, on binlerce bilişim emekçisine iş olanağı yaratacak çok bileşenli, etki alanı geniş bilişim projelerine özendirilir. (Parti programlarında böyle projeleri görmek ne güzel olurdu!..)
- Kamu dizgeleri kapsamındaki yazılımların hepsini "e-devlet uygulaması" diye tanımlayarak kamu alımlarının neredeyse tümünü tek yetkeye (otoriteye) bağlayan politikalara direnç gösterilir.

Yukarıda sıraladıklarım, onlarca yıldır inceden inceye kurgulayıp yeri geldiğinde meslektaşlarımla tartışıp olgunlaştırdığım düşlerim... Bugüne dek izlenen yolların bizi getirdiği yeri beğenenlere diyecek sözüm yok. Ben beğenmiyorum! Bana/bize dayatılan bu gerçekliği kabul etmiyorum ve yeni çözümler arıyorum. Labirent gibi işyerlerine, küçücük odacıklara/bölmelere tıkılıp -tam da düzenin istediği gibi- birbirinden yalıtılarak koparılmış bilişim emekçilerinin gerçek bir baskı gücü olması için daha ne bekliyoruz?

KÜRESELLEŞME 3.0: BİLİŞİMİN GÜCÜ

Ünlü matematikçi ve düşünür Pisagor'un MÖ 500'lü yıllarda Dünya'nın yuvarlak olduğunu bildiği ve öğrencilerine öğrettiği kabul edilmektedir. 1521'de tamamlanan bir deniz yolculuğuyla (kendisi yolculuğu bitiremeden ölmüşse de) Ferdinand Magellan, Dünya'nın çevresinde dolaşarak yuvarlak olduğunu kanıtlayan kişi olarak kabul edilir [1].

İ. İlker Tabak*
ilker.tabak@bilisim.com.tr

Günümüzde insanlar dünyanın yuvarlak olduğunu tartışmamaktadırlar. Dünya'nın "Küresel bir köy" olduğu her fırsatta belirtilmektedir. Bilim ve teknolojideki gelişmeler, özellikle de bilişim alanındaki, internet alanındaki gelişmeler ile dünyamızın küresel bir köye dönüştüğünü yaşayarak görmekteyiz.

Thomas L. Friedman, *"Yirmi Birinci Yüzyılın Kısa Tarihi: Dünya Düzdür" adlı eserinde küreselleşmenin yepyeni bir düzeye geldiğini ve üç büyük çağı olduğunu belirtmektedir: "Bu çağlardan ilki, Kolomb'un Eski Dünya ile Yeni Dünya arasında ticareti başlatan sefere çıktığı tarih olan 1492'den 1800'ler civarına kadar sürdü. Bu çağa, "Küreselleşme 1.0" diyorum. (...) İkinci çağ, "Küreselleşme 2.0", yaklaşık olarak 1800'lerde başlayarak Büyük Bunalım ile Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarında ara verdikten sonra 2000'e kadar devam etti. (...)"Küreselleşme 3.0", dünyayı küçük boydan minicik boya dönüştürürken oyun sahasını da düzleştiriyor. Küreselleşme 1.0'ın itici gücü küreselleşen ülkeler, Küreselleşme 2.0'ın itici gücü küreselleşen şirketlerken, Küreselleşme 3.0'ın itici gücü ve bu çağa biricik karakterini kazandıran şey, küresel düzeyde işbirliği yapmak ve rekabete girmek için bireylerin ele geçirdikleri yeni güçtür." [2]*

Ülkelerden, şirketlere, oradan da bireylere uzanan bu gücün geçirdiği tarihsel evrimi bir solukta görebilmemizi sağlayan yerlerin başında müzeler gelmektedir. Ulaşım, endüstri ve iletişim tarihine ışık tutan Türkiye'nin ilk büyük müzesi olan **Rahmi M. Koç Müzesi** [3], İstanbul'da Haliç kıyısındaki tarihi binalarda sergilenen eserleri ile geçmişin ayak izlerinin bugüne taşındığı bir yerdir. Müze denizcilik, havacılık, demiryolu, karayolu alanındaki eserlerin bulunduğu bir sergi alanlarına sahiptir. Burada, buharlı ve dizel makineler, iletişim aletleri, maket ve modeller, oyuncaklar, film ve baskı koleksiyonlarının yanı sıra raylı ulaşım, tarım, zeytinyağı fabrikası, Atatürk koleksiyonu, motosikletler, bisikletler, kağnılar, at arabalarından oluşan sergi alanları da bulunmaktadır. Müzede su altı bölümü ve nostaljik dükkanlar ile öğretmen ve öğrenciler için uygulamalı çalışmaların yapıldığı bölümler de yer almakta olup "Keşif Küresi" adıyla yer alan gökevinde gök bilim konusunda eğitici filmler sunulmaktadır. Bu müzede dünya sanayi devriminin temel unsurlarını bir arada görmek bilişim devrimi fırsatını kaçırmadığımızın bir başka kanıtı olarak değerlendirilmelidir.

Bilim ve sanayideki gelişmeler ve yaşama yansımalarının buluşma noktası olan bu sanayi müzesinde, koleksiyonda son elli yıla damgasını vuran bilişim teknolojileri yeteri kadar yer almamaktadır. Oysa, 1960 yılı Eylül ayında Türkiye'ye gelen ilk bilgisayar Karayolları Genel Müdürlüğü'nün bir sergi salonunda yalnızlığa terk edilmiştir.

(*) Bs. Müh., Bilişim Ltd. Paz. ve Satış Md.
Türkiye Bilişim Derneği
Yönetim Kurulu II. Başkanı

Küresel dünyada bireyin gücünün şirketlere, oradan da ülkelere en hızlı ve verimli biçimde yansıtıldığı bilişim teknolojilerinin, özellikle de kalkınmanın simgesi durumuna gelen yerli yazılım ürünlerinin sergilenebileceği "Bilişim Teknolojileri Müzesi", bilişim devriminin ve bilişimin gücünün toplumla paylaşıldığı bir yer olacaktır...

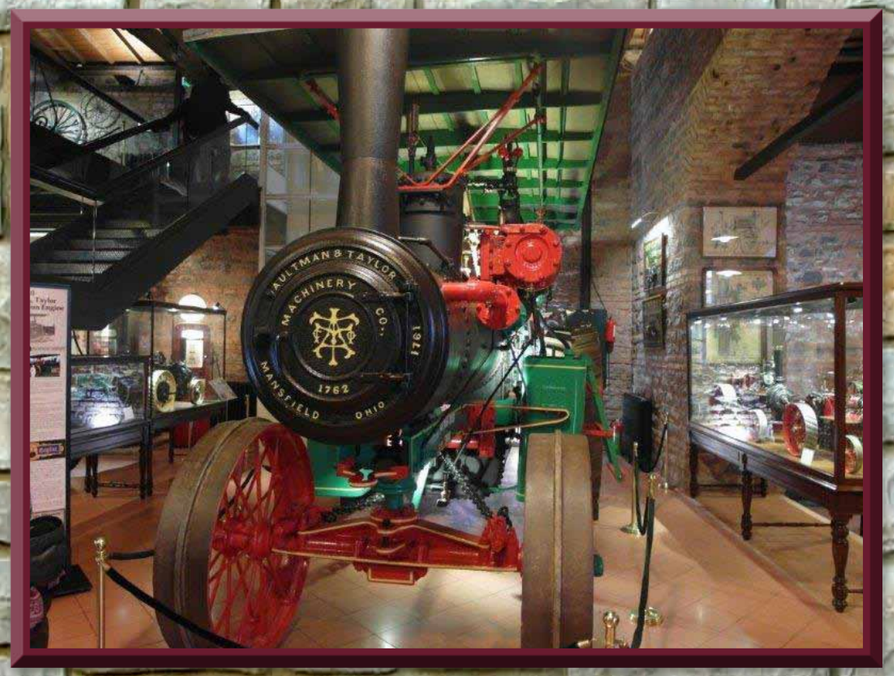

TIME
Capitol Boilers
1923 Basımı Posta Kartı

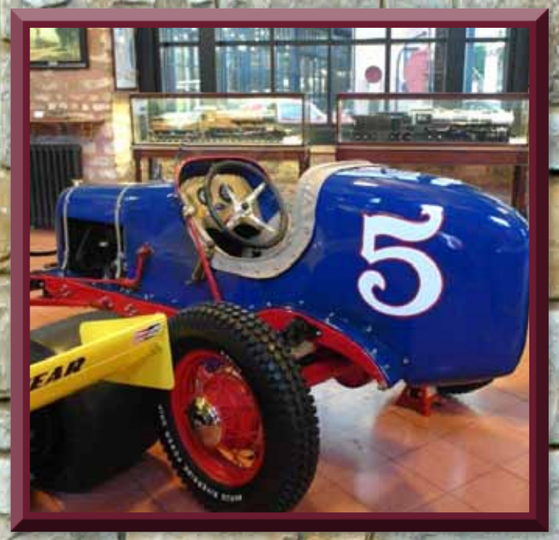
5

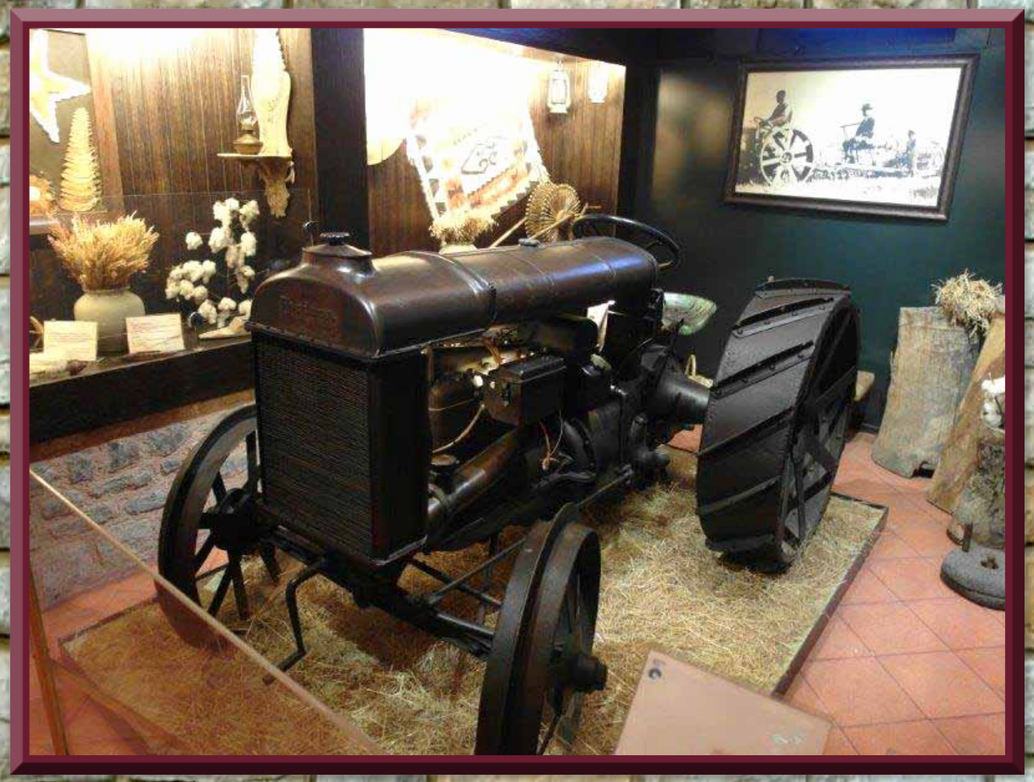

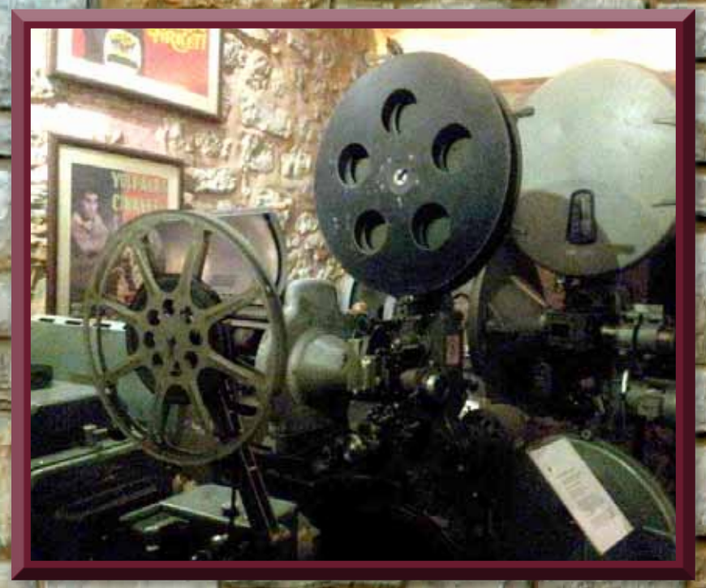

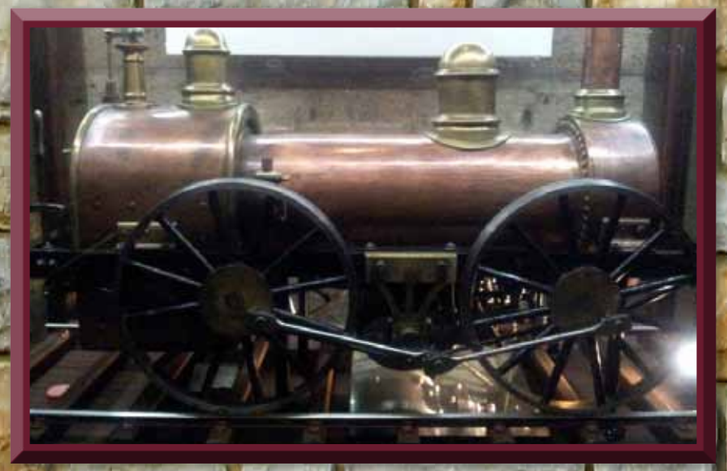

Kaynaklar:
[1] http://www.forumdas.net/konu/galileo-dunyanin-yuvarlak-oldugunu-nasil-ispatlamistir.74958/
[2] Yirmi Birinci Yüzyılın Kısa Tarihi: Dünya Düzdür, Thomas L. Friedman, 7. Baskı, Boyner Yayınları, Ocak 2000
[3] Vikipedi

Acaba **saf** mıyız?

Nezih KULEYIN
nezih@semor.com.tr

Soruyu daha acımasız sormam gerektiğini bildiğim halde böyle soruyorum. Ülke insanları olarak acaba çok mu safız? Beni bu soruyu sormaya iten mantıksal çerçevemden söz etmek istiyorum önce.

Bizim bilişim sektörüne girdiğimiz yıllar, büyük bilgisayarların ancak çok güçlü kurumlar tarafından alına bilindiği yıllardı. O yıllarda hiçbirimizin bu nitelikte bilgisayarlar üreteceğimize inancı yoktu ama aklımıza bir soru takılmaya başlamıştı. Acaba işletim sistemi denilen o zamanlar otuz kırk bin satırdan oluşan yazılımı üretebilir miydik?

Daha biz soruyu sormadan karşımızdakiler gür sesli bir koroları ile hep bir ağızdan haykırıyordu.

-Hayır yapamazsınız, bu çok karmaşık bir iştir siz küçük uygulama programları yazın.

İnandık. Ülkede sistem yazılımı üretmeye kalkma cesaretini gösterenlere deli gözü ile bakıldığı için bugün kapsamlı sistem yazılımlarının hiçbirinin altında bizim şirketlerimizin imzası yok ve biz bu pazardan hâlâ en az pay alan ülkelerden biriyiz.

Sonra PC (Personal Computer) adı verilen kişisel bilgisayarlar girmeye başladı yaşamımıza. Birilerimiz bunları üretmeye kalktığında koro aynı şiddete haykırıyordu "Yapamazsınız" diye aynı koro şimdi de haykırıyor diyorlar ki "Bırakın PC yapmayı güç kaynağı yapın da görelim" ve yapma azmimiz yerle bir oldu.

Aslında o koro çok yaşlıydı. Babalarımız "Devrim" marka otomobili üretip Kayseri'den Ankara'ya kadar getirdikleri gün bile benzin eksikliğinden doğan sorunu bir utanç sorunu yaparak babalarımızın yüzüne haykırmışlardı.

-Ne oldu biz size yapamazsınız dememiş miydik?

Dedelerimiz uçak yaptığında ve bu uçakları Hollanda'ya satma anlaşmasını engellediklerinde de koro görevinin başındaydı.

Bir adama, kırk yıl deli dersen deli olurmuş. Bize de yüzlerce yıl her ufak başarımızda burnumuzu sürterek "Yapamazsınız" diye haykırdılar. Ama sorun bizdeydi. Biz yüzümüze karşı yapılan bu aşağılamaya karşı savaşım vermek yerine kabul etmeyi yeğledik.

Oysa kendilerine bizden çok daha kötü davranılan ülkeler vardı. Önce Japonlar bu söyleme tıkadı kulaklarını sonra Tayvanlılar, Koreliler, Çinliler. Onlar kendilerine "Yapamazsın" diye haykıran koroya tüm ulus kol kola girerek haykırdılar, "Herkes işine baksın" diye.

Sonra, ne mi oldu? Bu ülkeler su içindeki hava kabarcıkları gibi hızla yukarıya doğru çıkarken bizi de solladılar.

Yeniden sormak istiyorum:

ACABA SAF MIYIZ?

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi Serkan Karaismailoğlu:

Aşk, beyninizin kullanma kılavuzunu hiç tanımadığınız birine teslim etmektir

"Kime âşık oluruz?" sorusunun belirli bir reçetesinin bulunmadığını belirten Karaismailoğlu, herkesin kendinde eksik olanı aradığını söyledi. Karaismailoğlu, ilişkide kadının seçici olduğunun altını çizdi

Arzu Kılıç

Yeni bir yıla girdik ve yılın ilk saat, gün ve aylarını geride bıraktık. İşte Şubat ayına yine geldik. Malum, 14 Şubat Sevgililer Günü'ne çok az bir zaman kaldı. Sevgiler Günü'nün başlangıcı, Roma İmparatorluğu dönemine uzanıyor. Eski Roma'da 14 Şubat, Romalılar için önemli bir günmüş. O gün Roma tanrı ve tanrıçalarının kraliçesi sayılan Juno'ya duyulan saygıdan ötürü tatil yapılırmış. Juno, Roma halkı için kadınlık ve evlilik tanrıçası olarak da kabul görürmüş.

Günümüzde dünyanın birçok yerinde "Sevgililer Günü" âşıkların birbirlerine aşk mesajları yolladığı, şiirler okuduğu, beraber vakit geçirdiği bir gün olarak yaşanıyor. Tabii bunun ticari yönü de var. Bütçeniz ve hayalleriniz doğrultusunda hediyeler alabilirsiniz.

Sevgiyi bir güne sığdırmanın doğru olmadığını düşünmekle birlikte sevgiyi anlatmanın bir çok yolunun olduğunu düşünmekteyim. Sarılmak, öpmek ve belki de bir demet çiçek almak gibi...
Unutmamak gerekir ki "aşk", sadece karşı cinse duyulan bir olgu değil. Annenin yavrusuna duyduğu hisler, kardeşinize, annenize, babanıza duyduğunuz hisler de aşktır. Bu ay sizler için Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi Serkan Karaismailoğlu ile "Aşk" konusunda bir söyleşi gerçekleştirdik. Hacettepe Üniversitesi'nde gerçekleştirdiğimiz söyleşide aşkın ne olduğunu, aşkın kimyasını, kadın ve erkek beynini konuştuk. Karaismailoğlu, beyindeki gelişimin kadın ve erkek arasındaki farkı yarattığını ve işin içine eğitim, kültür gibi faktörlerin girmesiyle de kadın ve erkeğin birbirini anlamasının zorlaştığını belirtti.

"Kime âşık oluruz sorusunun belirli bir reçetesi yok" diyen Karaismailoğlu, herkesin kendinde eksik olanı aradığına işaret etti. Aşkta mantık aramanın "saçma bir davranış" olacağına dikkat çeken Karaismailoğlu, âşık kişilerde korku duygusunun azaldığını belirtti ve ilişkide seçici olanın kadın olduğunu vurguladı.
Erkek ve kadın beyni arasındaki farklılıkların, aşk kavramına yaklaşımda da kendini gösterdiğini anlatan Karaismailoğlu, erkeklerin tek derdinin kadını etkilemek olduğunu söyledi. Karaismailoğlu, söyleşiyi yalnız ölmekten korkmayın yanlış insanla ölmekten korkun sözleriyle bitirdi.

Sizlere bir konuda daha bilgi vermek istiyorum. Akademisyen iki sinirbilimci Serkan Karaismailoğlu ve Sinan Canan'ın "nbeyin" adlı sunumları bulunuyor. Türkiye'de çeşitli üniversitelerde, programlarda sinir bilimlerinin son bulguları ışığında, yaşamımızı doğrudan etkileyen birçok konuda, ilgilenen herkesi, anlaşılabilir, tartışılabilir, uygulanabilir ve en önemlisi de olabildiğince eğlenceli bir şekilde bilgilendiriyorlar.
Ayrıntılı bilgi için : www.nbeyin.com

-Yıllardan beri aşkın tanımı yapılır ancak aşk herkese göre farklı gelişen bir olgudur. Felsefe tarihine baktığımızda filozoflar aşkı farklı şekillerde tanımlıyorlar. Platon iyi ve kötü sevgiyi anlatırken Descartes hayranlığın aşka dönüşümünü anlatıyor. Size göre aşk nedir, nasıl ortaya çıkar ve aşk nelerden beslenir?

-Bildiğiniz üzere aşk kelimesi, içinde onlarca farklı tanımı barındırabilen ilginç bir kavram. Benim üzerinde durmak istediğim kısım, aşkın belki de en çok bahsedilen hali olan kadın ve erkek arasındaki tutkulu bağlılık durumu. Bu kapsamda tanımlayacak olursam eğer, bence aşk, beyninizin kullanma kılavuzunu hiç tanımadığınız birine teslim etmektir.

❤ Aşkta en öncelikli uyaran görsel uyaranlar

İlk görüşte aşk olarak tanımlanan bir fenomen vardır ve bu oldukça doğru bir tespittir. Çünkü bir insanın "âşık" olması için en öncelikli uyaran "görsel" uyaranlardır. Âşık olabileceğiniz fizyolojik kriterlere sahip bir kişiyi gördükten sonra artık eski siz olamayacaksınız. Ne zaman onu görecek, duyacak ya da haber alacak olsanız kalp atışınız hızlanacak, avuç içiniz terleyecek, karnınıza kramplar girecek ve ağzınız kuruyacaktır. Çünkü beyninizde feniletilamin adlı bir kimyasal ile başlayan ve sizi çok acayip dünyalara sürükleyecek bir serüven başlamıştır artık.

Görsel uyaranları takiben işin içine feromon adını verdiğimiz kimyasallar girer. Feromon dediğimiz kimyasalı, kokusu olmayan koku olarak basitçe tanımlayabiliriz. Feromonların insanlardaki varlığı hayvanlardaki kadar net gösterilemese de, kendinize biyolojik uygunlukta bir eş seçme konusunda bize çok güçlü ipuçları vermektedir. Her ne kadar siz bu koku türünü bilinç düzeyinde algılayamasanız da, feromonlar davranışlarınız üzerinde oldukça etkili olacaktır. Özetle siz fark etmeden sizi doğru tercihe yönlendirecektir. Görsel özellikler ve feromonlara ilaveten karşınızdaki kişinin zekâsı, ses tonu, konuşma şekli ve diğer kültürel özellikleri aşkı besleyecek ya da ona zarar verecek diğer önemli unsurlardır.

-Kime ve niye âşık oluruz?

-Bence âşık olmanın en önemli dinamiği, karşınızdaki kişiyi tanımıyor oluşunuzdur. Kime âşık oluruz sorusunun belirli bir reçetesi yok. Belki de aşk kavramını bu kadar cazip kılan özelliklerinden biri de bu. Ama bilim dünyası olarak net bir şeyler söyleyemesek de konuyla ilgili bazı tahminlerimiz var.

❤ Herkes kendinde eksik olanı arar...

Öncelikle şuna değinmekte fayda var. Geçmişte yapılan bazı bilimsel çalışmalar, insanların kendilerine benzeyen kişilere daha kolay âşık olduklarını öne sürmüşlerdir. Günümüzde yapılan çalışmalar bu konunun bir miktar yanlış yorumlanmış olabileceğini göstermektedir. Aslında evrimsel bir özellik olarak biliyoruz ki, insanlar kendilerine benzeyen kişileri gördükçe onlarla daha kolay arkadaş oluyorlar, onlara daha çabuk güvenebiliyorlar, onlarla daha iyi vakit geçiriyorlar. Yani mavi gözlü ve beyaz tenli bir kişiyseniz, karışık bir insan topluluğu içerisinde mavi gözlü ve beyaz tenli insanlarla daha kolay iletişim kurabilirsiniz. Muhtemel düşünceniz. Hımm, bana benziyorsa bu kişiden zarar gelmez şeklinde olacaktır. Çünkü muhtemelen ortak bir kökenden geliyorsunuzdur. Ama söz konusu aşk olunca işler biraz değişecektir. Zira aşk ile başlayan süreç üreme ile devam edecek bir yola gireceği için evrim burada sizi çok farklı genlere yönlendirecektir. Yani eğer mavi gözlü ve beyaz tenli iseniz muhtemelen esmer tenli ve koyu renk gözlü birine âşık olma ihtimaliniz daha yüksek olacaktır. Çünkü evrimin tek bir derdi vardır. Çeşitlilik. Bu kapsam doğrultusunda yukarıda anlatılanları tek cümlede özetleyebiliriz. Herkes kendinde eksik olanı arar.

-Aşkın beynimize olumlu/olumsuz etkileri nelerdir?

-Sürekli âşık olduğunuz kişiyi düşünme hali, yemeden içmeden kesilme, içi içine sığamama ve ne zaman onu görseniz sakarlaşma durumu aşkın sebep olduğu olumsuz sonuçlar olarak sayılabilir. Beynimizin ön kısmında yer alan bölge akıl yürütme ve planlama ile ilgili kısımları yönetir. Âşık olduğunuz dönemde bu bölgenin baskılanarak devre dışı kaldığı beyin görüntüleme çalışmaları ile gösterilmiştir. İşte tam da bu nedenle aşkta mantık aramak saçma bir davranış olacaktır. Beynimizin akıl yürütme ile ilgili bu kısmı devre dışı olduğundan âşık olduğumuz kişilerin fizyolojik özelliklerini abartma eğilimi gösteririz. Eğer beynin ön kısmındaki bu baskılanma çok geniş bir yayılma gösterirse de elimizin ayağımıza dolaştığı durumlar oluşacaktır.

❤ Âşık kişilerde korku duygusu azdır

Beynimizin ortasında irademiz dışında vücudumuzu idare eden yapılar bulunmaktadır. Bu yapıların bulunduğu bölgeye limbik sistem denir. Buradaki en önemli yapılarından biri de amigdaladır. Amigdala birçok fizyolojik olayda rol oynasa da benim değinmek istediğim kısmı buranın korkuyla ilgili bir merkez olması. Yapılan çalışmalar şunu gösteriyor ki, âşık kişilerde amigdala bölgesinde bir baskılanma söz konusudur. Bu bölgenin baskılanması nedeniyle âşık kişilerde korku duygusunun oldukça azaldığını görürüz. O nedenledir ki, âşık bir kişiden oldukça riskli davranışları gözünü kırpmadan yapmasını gözlemleyebilirsiniz.

Aşkın beynimize olumlu yönlerinden bahsetmeye gerek yok sanırım. Çünkü herkes bu hissi yaşamak için inanılmaz bir arayış içerisinde zaten. Ama temel olarak şunu söylemekte fayda var. Âşık olan kişilerde, başta dopamin olmak üzere çeşitli kimyasal maddelerin etkisi ile ödül merkezlerinde oldukça yoğun bir aktivite söz konusu. Âşık kişilerde gördüğünüz sürekli mutluluk halinin nedenlerinden en önemlisi budur. Dopamin aynı zamanda yenilik arayışı ve yaratıcılık ile yakından ilişkili bir kimyasal olduğundan, âşık olduğunuz kişiye şiirler yazar onun için şarkılar bestelersiniz.

-Amerika'da yapılan bir araştırmada kadın ve erkek beyni arasındaki farklar bulundu. Araştırmaya göre kadınlarda beynin iki yarım küresi arasında iletişim daha fazla. Bu da analitik ve sezgisel bilgileri daha iyi bir araya getirmelerini sağlıyor. Erkeklerde ise beynin iki yarım küresi arasındaki iletişim kadınlara göre daha sınırlı. Buna karşın her bir yarım küre kendi içinde daha fazla iletişim kuruyor. Böylece, erkekler algılarını daha koordineli şekilde eyleme dönüştürüyor. Bu araştırma doğrultusunda şöyle bir soru yöneltmek istiyorum; erkekler ve kadınların aşk tanımları farklı mı ve aşkı nasıl tanımlıyorlar?

-Bahsettiğiniz çalışma yakın dönemde yabancı ve yerli medyada oldukça ilgi uyandırdı. Ama bilim dünyasında son 15 yıldır beynincinsiyeti üzerine yapılan birçok çalışma bulunmaktadır. Aslında tarihsel sürece bakacak olursak, insan beyni ile ilgili önemli keşiflerin, özellikle savaş alanlarında gerçekleşen kafa yaralanmaları ve ölümler sonucu ortaya çıktığını söyleyebiliriz. Savaş alanlarında çoğunlukla erkekler bulunduğundan, beyin ile ilgili toplanan bilgilerin büyük bir kısmı erkeklere aittir. Günümüze kadar ulaşan birçok çizimde de erkek beyni resmedilmiştir. Burada sinir bilim camiası basit bir indirgeme yaparak, muhtemelen erkek beyni için geçerli olan özelliklerin kadın beyni için de geçerli olacağını düşünmüştür.

Aslında elle tutulur ilk veriler 1964 yılında, Amerikalı psikolog HerbertLandsell'in bazı vakalardan elde ettiği ilginç bilgiler sonucu ortaya çıkmıştı. Landsell, beyinde oluşan benzer hasarlardan kadın ve erkeklerin farklı biçimde etkilendiklerini gösterdi. Örneğin, beyinde aynı bölgelerin benzer hasarlarında erkekler neredeyse tümüyle konuşma yeteneklerini kaybederken, kadınlarda oluşan hasar daha düşük seviyeli olmaktaydı. Yani, kadınlar bu hasarlardan daha az etkilenmekteydi. Demek ki erkek ve kadınların ilgili beyin bölgeleri arasında bir fark olmalıydı.

Kadın ve erkeğin aşk kavramına bakışı farklı

Erkek ve kadın beyninin arasındaki farklılıklar, aşk kavramına yaklaşımda da kendini göstermektedir. Lord Byron der ki, "Bir adamın hayatının aşkı kendisinden ayrı bir şeyken, kadının tüm varoluşudur." Bu söz aslında cinsiyetler arasındaki farkı oldukça iyi özetlemesine rağmen erkek ve kadınların aşka yaklaşımdaki farklarını daha iyi anlayabilmek için önce beyinlerimiz arasındaki farklara daha yakından bir göz atmak gerekecektir.

-Son yıllarda sinirbilim alanında gerçekleşen araştırmalarda uzmanlar kadın ve erkeklerin beyin yapılarının birbirlerinden farklı olduğunu ortaya çıkardılar. Hatta beynimizin cinsiyetinin olduğunu belirtiyorlar. Bir kadın, erkek beynine veya bir erkek, kadın beynine sahip olabilir mi? Bunu belirleyen kriterler nelerdir? Erkeklerin ve kadınların beyin yapıları neden farklıdır?

-Bu ilginç durumu herhangi bir kafa karışıklığına yol açmaması açısından madde madde ele almak daha uygun olacaktır.

Madde-1: Beynimizin bir cinsiyeti var.

Madde-2: Beynimizin sahip olduğu cinsiyet, kendi cinsiyetimizden bağımsız. Genel anlamda erkeklerin çoğu erkek beynine, kadınların çoğu ise dişi beynine sahip olmakla beraber bunun tam tersi de söz konusu olabilir.

Madde-3: Beynin cinsiyeti kapsamında ele alınan bulgular tümüyle öğrenme, hafıza, empati gibi bilişsel işlevlerin farklılığı ile ilgili olup, konunun farklı cinsel tercih ve yönelimler konusuyla herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır.

Şimdi bu 3 madde kapsamında bu durumun nasıl oluştuğunu izah etmeye çalışayım.

Kadınlar ve erkeklerin birbirlerinden farklı bir beyin yapısına sahip olmasındaki en önemli etken anne karnında iken maruz kaldıkları cinsiyet hormonlarıdır. Özellikle testosteron ve östrojen, cinsiyet hormonları arasında en fazla öne çıkan hormonlardır. Bu hormonlar özellikle hamilelik döneminde beynin gelişimini etkileyip cinsiyete özgü bir beyin yapısının oluşmasına neden olmaktadırlar. Asıl etki gösteren hormon ise testosterondur.

Testosteron beyninizin cinsiyetini belirler

Hamilelik döneminde bebeğin maruz kaldığı testosteron hormonu beynin sol yarıküresinin gelişimini geciktirmektedir. Sol yarıküre, gelişiminin gecikmesi nedeniyle daha fazla dış etkene maruz kalmaktadır. Sonuçta tipik bir erkek beyninde sol yarıküre, sağ yarıküreye göre farklı bir gelişim göstermektedir. Bunun sonucunda da hayatımızın birçok aşamasında kendini gösteren bir sürü fark oluşmaktadır. Tekrar hatırlatmakta

fayda var. Sonuçta cinsiyetiniz ne olursa olsun, beynin gelişimi sırasında maruz kaldığınız testosteron beyninizin cinsiyetini belirlemektedir.

Beyninizin cinsiyetini öğrenmek ister misiniz?

Eğer anne karnında ne kadar testosterona maruz kaldığınızı bilirseniz beyninizin cinsiyeti hakkında bir fikir sahibi olabilirsiniz. Bu konuda şanslısınız çünkü anne karnında maruz kaldığınız testosteron miktarı ile ilgili olarak vücudunuzda şu an bile gözlemleyebileceğimiz çeşitli biyolojik izler bulunmaktadır. Bunlar arasında en kolay inceleyebileceğiniz işaret ve yüzük parmaklarınızdır.

Ölçüm yöntemini özetlemek gerekirse; avuç içinden işaret ve yüzük parmaklarınızın boyunu ölçün. Eğer işaret parmağınız yüzük parmağına eşit ya da ondan uzunsa dişi beyinlisiniz. Eğer yüzük parmağınız uzunsa erkek beyinlisiniz. Ölçüm yöntemi ile ilgili detayları merak edenler şu yazıya bir göz atabilirler.
http://www.nbeyin.com/content_detail-275-572-beyninizin-cinsiyetini-ogrenmek-ister-misiniz?.html#.UuO9KRBajIU

-Her iki cinsiyetinde beyin yapıları, bakış açıları farklı. Tabii buna eğitim, kültürel değerler de eklenince işin içinden çıkılmıyor. İlişkilerde herkes kendi bakış açısıyla olayları ve insanları değerlendiriyor. Genel olarak baktığımızda ilişkide seçici olan ve ilişkiyi belirleyen taraf kimdir?
-Kadınlar ve erkekler arasında ilişkiyi kimin belirlediği meselesi ilginç bir tartışma konusudur. Kızlar mı erkeklerin peşinden koşar yoksa erkekler mi kızların peşinden? Aslında insanlar birbirleriyle mutlu olduktan sonra, başlangıçta kim kimin peşinden koştu meselesinin pek bir önemi yok. Ama illaki bir tespit yapılacaksa, ilişkide seçici olan tarafın kadın olduğunu gönül rahatlığıyla söyleyebiliriz. Bunu anlamak

için her türlü eğitim ve kültürel etkilerden sıyrılmış olan doğadaki diğer canlılara bir göz atabiliriz.

❤ Erkeklerin tek derdi kadını etkilemek

Sirke sineği ile bu gözleme başlayabiliriz. Meyve sineği (Drosofila) olarak da bilinen bu canlı sadece 2-3 milimetre büyüklüğündedir ve bir beyne sahiptir. Üstelik erkek ve dişisinin beyninde yapısal farklar söz konusudur. Özellikle erkek sirke sineklerinin beyninde özel bir grup sinir hücresi bulunmaktadır. Dişilerin beyninde bulunmayan bu bölge, erkeklerin oldukça farklı şekillerde dans etmelerini sağlamaktadır. İşin ilginci erkek sirke sinekleri bu yeteneğini dişilerin ilgisini çekebilmek için kullanır. Bundan dolayı çiftleşme öncesi dişi sirke sineğinin ilgisini çekebilmek için dakikalarca etrafında dans eder. Dişi sirke sineğin görevi ise sadece en iyi dans eden erkeği seçmek olacaktır.

❤ Seçici taraf kadındır, çünkü dişi seçicidir

Ötücü kuşlarda da ilginç bir durum söz konusudur. Erkek kuşların beyninde olup dişi kuşlarda olmayan bir bölge vardır. Bu bölge şarkı üretmeye yarar. Erkek kuşlar bu bölge sayesinde dişilerin ilgisini çekebilmek için oldukça farklı şarkılar üretmektedirler. Aslında doğaya baktığımızda süslü olan tarafın hep erkekler olduğu görülmektedir. Özellikle tavus kuşları bu durum ile ilgili güzel bir örnektir. Gerek dans eden, gerek şarkı söyleyen ve süslenenerkeklerin tek bir derdi vardır. Dişiyi etkileyebilmek. Çünkü dişi seçicidir.

Yukarıdaki bilgiler doğrultusunda şunu kabul etmekte fayda var. Doğada her zaman dişiler seçicidir. Çünkü hamilelik dönemi oldukça önemli bir yatırımdır ve bu nedenle seçicilik dişiler açısından çok büyük önem taşımaktadır. Daha sağlıklı ve güçlü bir nesil oluşması için dişiler seçicilik konusunda çok dikkatli davranmak zorundadırlar. Durum böyle olduğu müddetçe de erkekler her zaman dişilerin dikkatini çekmek zorunda kalacaklardır. O zaman ilişkide seçici olanın kadın olduğunu bilimin bulguları ışığında gönül rahatlığıyla belirterek ve Marquez'in çok sevdiğim bir sözüne gönderme yapalım. "Bir ilişkiyi kadın başlatır ve kadın bitirir. Ama her zaman başlatan ve bitiren aynı kadın olmayabilir".

-Son olarak yeni bir yıla girdik. 2013'ü eksileriyle ve artılarıyla geride bıraktık. 2014'te aşkı arayanlar için önerileriniz nelerdir?

-Çok sevdiğim bir laf vardır. "Aramakla bulunmaz. Ama bulanlar da arayanlardır" diye. Ben bunun çok önemli bir özet olduğunu düşünüyorum. Bence bir insan yeterince sabredip içindeki sese kulak verirse başarılı olacaktır.
Size tümüyle uygun birini bulma ihtimali çok düşük bir ihtimal olsa da, dışarıda bir yerlerde sizin için uygun bir insanın var olduğunu bilip başka bir insanı tercih etmek zorunda kalmak oldukça zor olsa gerek.
Sabredip o yıldırımın size çarpacağı günü beklemek lazım. Belki hiç çarpmayacaktır.

Sonuçta bu da bir ihtimal ama benim düşüncem şu. Yalnız ölmekten korkmayın, yanlış insanla ölmekten korkun.

Türkçesi varken

Hülya Küçükaras
Dil Derneği Genel Yazmanı
TBD Özenli Türkçe Çalışma Grubu Başkan Yardımcısı

Bilişimölçer

"Teknik uygulama, (...) gerçekliği ancak onlarla gerçeklik olarak kavrayabildiğimiz özgün bakış açılarını saptar."[1]

Bilişimölçer diye bir aygıt yok; ama J. Habermas'ın yukarıdaki sözünü dayanak yaparsam düşsel bir aygıttan söz etmeye engel de yok. Bilişimölçer, bilişim uygulamalarının örneğin iş verimliliğine, kazancı (kârı) artırmaya, işlem doğruluğuna, bilimsel deneylerin kurgulanmasına katkılarını ölçebilirdi. Düşlediğim bilişimölçerin en temel, en yalın işlevi ise birbirimizle ne denli bilişebildiğimizi ölçmek. İletişim terimleriyle söyleyelim: Göndericinin (kaynağın) alıcıya (hedefe) ilettiği bilgiyi alıcının, göndericinin istediği düzeyde algılayıp algılamadığını ölçmek; bunun için de alıcının geribildirimini (ya da tepkisini) çözümlemek.[2]

Sağlıklı bir iletişimde, bilgi doğru olmalı ve zamanında -ne erken, ne geç- aktarılmalı. Aktarılan bilginin içeriği (ileti/mesaj), biçimi, ortam (bağlam), araç (kanal) da birer etken. Bunları irdelerken bilgibilimin[3] kıyılarında gezinmek, tarih boyunca dille bilgi ilişkisine kafa yormuş nice düşünürün görüşleriyle aydınlanmak eğlenceli bir yolculuk olurdu; ne ki amacım, geçen yazıdaki "nedense"[4] yorumunu tartışmaya açmak.

* * *

Bilişimcilerin eşzamanlı düşündüğü pek çok bileşenden biri kullanıcı arayüzü (ekrandaki düğmeler,[5] veri alanı başlıkları, uyarı ve iletiler vb.). Uygulamanın içyüzü kullanıcıyı hiç ilgilendirmez; ilgilendirmemeli. Ürünün niteliği, işe yararlığı için başat ölçüt, kullanıcı-bilgisayar etkileşimini sağlayan arayüz; yani bilgi aktarıcı dilin kendini dayattığı yer. Bu dili belirleyen de kullanıcı değil, bilişimci.[6]

Öyleyse bilişimcinin hem dil kullanımı hem bilgi aktarımının incelikleri hem de özdeşleyim[7] açısından yetkin olması zorunluluk. Gelgelelim zorunluluk olması gereken -çoğu kez- umut olmanın ötesine geçemiyor. Yazılımların çoğunda kullanılan dil, bilgisayar başında iş yapmaya çalışan kişilere saç baş yoldurtuyor. Türkçe yazılan tümceler, sözcükler anlaşıl(a)madığı gibi araya serpiştirilen İngilizce sözcükler ile bilişim terimleri de cabası. Bizim bilişimölçerin eline düşsek "kullanıcıyla bilişme" becerimize eksiyi yapıştırır!
Her araç yaratıcısından, geliştiricisinden izler taşır; bilişimci de kullandığı dille bize kendisine ilişkin bir şeyler söylüyor olsa gerek. Kullanıcıyla iletişimde İngilizceyi yeğleyen -özellikle genç- meslektaşlarımın bende bıraktığı başlıca izlenimler şöyle:
1) İşyerimde İngilizce söyleyince anlıyoruz. Okulda da böyle öğrendik. Sözcüklerin Türkçeleri var mı diye araştırmak aklıma bile gelmiyor. Türkçelerinin gerektiğini de hiç düşünmedim.[8]
2) Ben kullanıcıdan üstünüm; yetke[9] benim. Kullanıcı beni anlamazsa *büyüsel gücümü*[10] de kanıtlamış olurum; çünkü *ben varım* ve saygıdeğerim.

* * *

Şimdi, bilişimölçeri meslektaşlarımızla bilişmek, onların "*beni sev, bana saygı göster*" çığlıklarını işitmek için kullanma zamanı.
Bir bilişim ürününü yoktan var etmek gerçekten de saygıdeğer, övgüye değer bir yaratıcılık ve emektir. Yazık ki ekinimiz övgüye pek yüz vermiyor. Ailemizin, öğretmenlerimizin, arkadaşlarımızın, işverenimizin övgüsünden yoksun kalınca, bizi var eden ürünlerimizle onaylanmayı istemek çok doğal. Hepimizin yürüdüğü olgunluğa erme yolu "onay" aşamalarıyla dolu... Ancak, bilişimcilerin emekleri başlı başına öylesine değerli ki dil aracılığıyla alkış bekleyerek göz kamaştırıcı çabalarımızı sise boğmak bize yakışmaz. "Ben ben" diye haykırmaya ne gerek, bırakalım ürünlerimiz konuşsun. Baksanıza, başkalarının yaşamlarına nasıl dokunuyoruz; o yaşamlara neler katıyoruz...

Yeri geldi; sözün özünü bir ustaya, özgün düşünürlerimizden **Nermi Uygur**'a bırakalım:

"Her 'ben'i görünmez bağlarla sayısız 'sen'lere bağlayan aracıdır dil. Tek ben bile kendini, kendisine 'ben' diyebilen başka bir 'ben'in 'sen'i olarak kavramadıkça gerektiği gibi tanıyamaz. İşte dil 'ben'i 'ben', 'sen'i 'sen' kılan öncedir."[11]

1 Jürgen Habermas, "İdeoloji" Olarak Teknik ve Bilim, YKY, 7. Baskı, s. 188
2 Çözümlemek: "Analiz etmek"in Türkçesi.
3 Bilgibilim: "Epistemoloji"nin Türkçe karşılığı. Sözlüklerde "bilgi kuramı" da deniyor. Bilgisayar bilimlerinde ise "bilgi kuramı" veri sıkıştırma, iletme, saklama vb. alanları kapsamakta.
4 Bkz. Ocak 2014'teki "Karar Büyü" başlıklı yazı, 3. dipnot.
5 Düğme: "Buton"un Türkçesi.
6 Yüzlerce kişinin çalıştığı, geniş kapsamlı bilişim dizgeleri için değişik alanların uzmanlarından yararlanılmakla birlikte bu yazının amacı, ülkemizdeki genel eğilimi vurgulamak.
7 Özdeşleyim: "Empati"nin Türkçesi. Prof. Dr. Orhan Öztürk kitabında (bkz. 10. dipnot) "eşduyum"u öneriyor
8 Bu tutuma/sonuca yol açan yabancı dille öğretim, ezberci eğitim vb. konuları tartışmak yazının amacını aşıyor.
9 Yetke: "Otorite"nin Türkçesi.
10 Sözcüklere yüklenen büyüsel güç için okuma önerisi: Prof. Dr. Orhan Öztürk, Özerk Benlik Kul Benlik, Okuyan Us Yay., Ekim 2012
11 Nermi Uygur, Dilin Gücü, YKY, 4. Baskı, s. 93

Beriltech'in kurucusu Devrim Demirel:

TBD Sayısal Gündem 2020 Uzmanlık Grupları, copub üzerinde çalışacak

2012 yılında Beriltech'in geliştirmeye başladığı işletmelere özel sosyal ağ ve iletişim platformu coPub, şirketlerin İnternet üzerinden işlerini yönetmelerine ve iş bağlantılarıyla anlık iletişim kurmalarına olanak tanıyor.

Fatma Ağaç

Beriltech şirketinin kurucusu Devrim Demirel, Türkiye Bilişim Derneği (TBD) Sayısal Gündem 2020 Uzmanlık Grupları'nda çalışacak kişilerin birbirleriyle pratik bir şekilde iletişim kurması ve eşzamanlı çalışması gerektiğine inandığını belirterek, Sayısal Gündem 2020 üyelerine coPub altyapısıyla bilgisayar, tablet ve mobil cihazlardan 7/24 erişebilecekleri ortak bir çalışma alanı sağlamaya başladıklarını bildirdi.

Demirel, TBD Sayısal Gündem 2020 alanındaki çalışmalar için coPub altyapılarında belli yeni özellik ve modüller ekleyerek projeyi özgün ihtiyaçları karşılar hale getirdiklerini dile getirdi. 2013 yılı sonu itibariyle 2100 şirketin coPub platformunu aktif olarak kullanmaya başladığını kaydeden Demirel, coPub.com içinde servis veren global bir şirket arama motoru bulunduğuna işaret edip on milyonlarca sayfalık bir arşiv içinden şirket arama olanağı sunduklarını işaret etti.

Grup koordinatörlerinin tüm grup çalışanlarını tek bir yerden yönetebilmesi ve onlarla iletişim kurabilmesinin önemli bir ihtiyaç olduğunun altını çizen Demirel,

"coPub, ister aynı ofiste, ister farklı ofiste, uzaktan veya mobil çalışanlarla ekibini oluşturan kurum ve organizasyonların tüm iş süreçlerini tek bir alandan yönetmelerini sağlıyor" dedi. Türkiye`yi geleceğe hazırlayacak ve taşıyacak olan TBD Sayısal Gündem 2020 Uzmanlık Grupları; Ar-Ge ve İnovasyon, Birlikte Çalışabilirlik, Güven ve Güvenlik, Hızlı ve Ultra Hızlı İnternet Erişimi, Kamusal Alanda BT Kullanımı ve Sayısal Okuryazarlık BT Yeteneği Uzmanlık Grubu, özellikleri ve kapsamı itibariyle Türkiye'de alanındaki ilk proje olan coPub.com üzerinden çalışmalarını sürdürecekler. Devrim Demirel, Bilişim Dergisi'nin sorularını şöyle yanıtladı:

-Şirketinizin faaliyet alanından ve projelerinizden söz eder misiniz?

-Beriltech, 2002 yılından bu yana özellikle arama teknolojileri, sosyal ağlar ve semantik Web alanında projeler üreten Türkiye'nin ilk İnternet şirketlerinden biri. Şirketimiz geçmişte Blogcu.com ve Tr.tc gibi birçok proje geliştirmiş, 2007 yılından itibaren de B2B ve kurumsal İnternet alanına yönelik yatırımlara başladı.
Beriltech aynı zamanda on yılı aşkın bir süredir Google, Microsoft, HP, Paypal gibi birçok uluslararası şirkete alan adı yönetimi ve marka tescili konusunda hizmet veriyor.
2007 yılında kurulan ticaret platformumuz Şirketçe (www.sirketce.com), tüketici, KOBİ ve büyük işletmeler için gerekli tüm bilgi ve araçları bir araya getiriyor. Yüz binden fazla kayıtlı şirkete ulaşan Şirketçe, her ay 600 binden fazla kullanıcı tarafından ziyaret ediliyor. Şirketçe'de, Beriltech bünyesinde geliştirilen Türkçe arama motoru teknolojisi kullanılıyor.
2012 yılında geliştirmeye başladığımız işletmelere özel sosyal ağ ve iletişim platformu coPub (www.copub.com), şirketlerin İnternet üzerinden işlerini yönetmelerine ve iş bağlantılarıyla anlık iletişim kurmalarına olanak tanıyor. coPub'da yılsonu (2013) itibariyle 2100 şirket platformumuzu aktif olarak kullanmaya başladı. Şirketçe ile aynı şekilde, coPub.com içinde servis veren global bir şirket arama motoru bulunuyor ve on milyonlarca sayfalık bir arşiv içinden şirket arama imkânı sunuyor.

-Hangi kurum ve kuruluşlarla birlikte çalışıyorsunuz?

-Ürün geliştirme tarafında Google, Microsoft ve Apple iş ortaklığı ağlarında yer alıyoruz. Alan adı yönetimi konusunda Nic.TR'nin akredite ettiği ilk şirketlerden biri olarak hizmet veriyoruz.

-TBD Sayısal Gündem 2020 Uzmanlık Grupları'nın iletişimini sağlamak üzere nasıl bir çalışma yapıyorsunuz?

-Uzmanlık Grupları'nda çalışacak kişilerin birbirleriyle pratik bir şekilde iletişim kurması ve eşzamanlı çalışması gerektiğine inanıyoruz. Bu sebeple Sayısal Gündem 2020 üyelerine coPub altyapısıyla bilgisayar, tablet ve mobil cihazlardan 7/24 erişebilecekleri ortak bir çalışma alanı sağlamaya başladık.

Her uzmanlık grubu kendi içinde ortak çalışabileceği gibi, gruplar arası paylaşımda bulunmak da mümkün olacak. Ayrıca üyelerin birbirleriyle bağlantı kurarak birebir görüşebilmesi de sağlanacak.
Sayısal Gündem alanındaki çalışmalar için coPub altyapımızda belli yeni özellikler ve modüller eklenmesini sağlayarak projeye özgün ihtiyaçları karşılar hale getirdik.

-Projeniz bir ilk mi? Yoksa benzerleri var mı?

-Türkiye ve dünyada benzer iletişim platformları var, ancak coPub, belli özellikleriyle bunlardan farklılık gösteriyor. Birçok farklı cihaz, platform ve bağlantı üzerinden eşzamanlı çalışabilen iletişim altyapımız, karmaşık sosyal ağ özelliklerini basit ve hızla kullanabilir hale getiren kullanıcı arayüzü ve milyonlarca şirketi kapsayan ticaret arama motorumuz ile şirket ve kurumlara rakiplerimizden farklı bir hizmet olanağı sağlıyoruz.

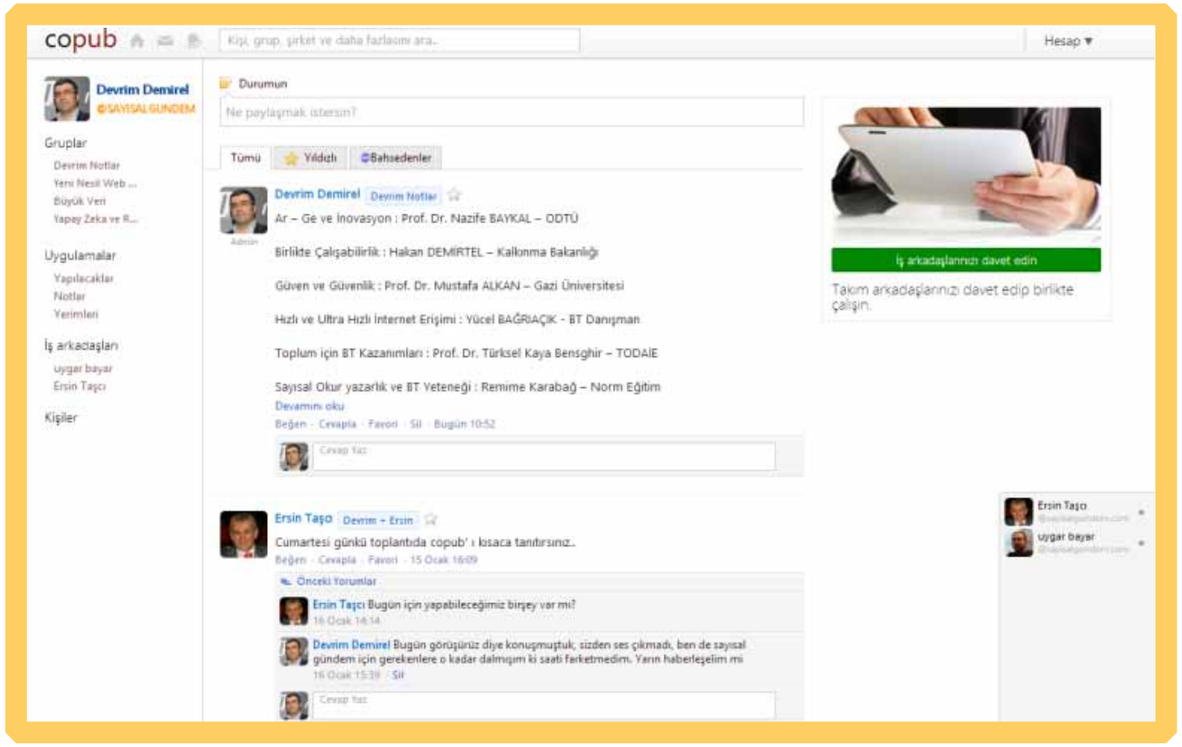

coPub, mobil ve masaüstü uygulamaları ile de desteklendiğinden, her yerden, her zaman erişilebilir olma özelliğiyle de birçok rakibinden ayrışmakta. Ayrıca, coPub.com özellikleri ve kapsamı itibariyle Türkiye'de alanındaki ilk proje diyebiliriz.

- Teknolojik iletişim altyapısı grup çalışmalarını nasıl etkiler ya da ne gibi faydalar sağlar?

-Dijital iletişim servislerinin en büyük yararı grup içi iletişim ve çalışmaları zaman ve mekândan bağımsız hale getirebilmesi.
Kolay kullanım ve yönetim yeteneğine sahip olan iletişim platformları grup çalışmalarını hızlandırarak faaliyet verimliliğini önemli ölçüde artırıyor. Ayrıca grup çalışmalarının düzenli olarak arşivlenmesine ve geçmişe dönük inceleme yapılabilmesine olanak sağlıyor.

Grup koordinatörlerinin tüm grup çalışanlarını tek bir yerden yönetebilmesi ve onlarla iletişim kurabilmesi önemli bir ihtiyaç. coPub, ister aynı ofiste, ister farklı ofiste, uzaktan veya mobil çalışanlarla ekibini oluşturan kurum ve organizasyonların tüm iş süreçlerini tek bir alandan yönetmelerini sağlıyor.

Sayısal Gündem özelinde bu durum, aynı anda Türkiye'nin farklı şehirlerinde oturan ve sık sık bir araya gelme olanağı bulunmayan grup üyelerinin sürekli aynı ortamı paylaşarak fikir, proje ve evrak üretmelerini sağlayacak. Çalışma gruplarının yayınları oluştukça, bunları da Sayısal Gündem portal'ına aktaracaklar.

-Eklemek istediğiniz konular var mı?

-Sayısal Gündem TBD'nin büyük önem verdiği ve aktif olarak desteklediği bir proje olduğundan, biz de bu çalışmanın altyapısına büyük bir özen ve önem gösteriyoruz. Türkiye'nin 2020 bilişim stratejilerini yakından ilgilendiren bu çalışmaların hızlanması, daha verimli, düzenli ve erişilebilir hale getirilmesi için TBD ile birlikte yaptığımız çalışmalara gösterdiğiniz ilgi için teşekkür ederiz.

coPub ile ilgilenen okuyucularınız www.copub.com adresinden siteye ulaşabilir veya info@copub.com adresinden bize erişebilirler.

Değiştirilmesi isteniyordu ama böyle değil...

Çıktığı 2007'den beri özellikle sektör STK'larınca birçok maddesi eleştirilen ve sürekli değiştirilmesi istenen "İnternet yasası", nihayet değiştiriliyor. Ancak hükümetin apar-topar TBMM'ye getirip hızla ilgili komisyonlarda geçirdiği yasa teklifi, muhalefet ve sektör STK'larınca "sansür" getireceği düşüncesiyle eleştiriliyor. Yine birçok maddesine karşı çıkılan teklif, Ocak 2014'ün son haftasında TBMM Genel Kurul'unda görüşülecek.

Aslıhan Bozkurt

Hükümetteki AK Parti milletvekillerinin 17 Aralık 2013'te Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Başkanlığı'na sunduğu, aralarında 5651 sayılı "İnternet yasası"nda değişiklik yapılmasını öngören teklifin de olduğu "torba yasa", TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda 15 Ocak 2014'te kabul edildi.

İnternet suçları ile mücadele Türkiye'de, özellikle 2007'de video paylaşım sitesi "Youtube"un Mustafa Kemal Atatürk'e hakaret edildiği gerekçesiyle kapatılmasıyla gündeme ilk kez oturdu. Bu kapsamda kamuoyunda numarası en çok bilinen "5651 sayılı yasa" ya da "İnternet yasası" olarak anılan "İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkındaki Yasa", 23 Mayıs 2007 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanıp yürürlüğe girdiği. 5651 sayılı yasa, İnternet ortamında gerçekleşen belirli suçlarla mücadele kapsamında Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) bünyesinde faaliyetlerini yürüten Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'na (TİB) önemli görev ve sorumluluklar yüklerken bunların ifası sürecinde de aynı yasada tanımlanan İnternet aktörlerine önemli yasal yükümlülükler getirmişti. Yasadan sonra Türkiye'de birçok site, çeşitli nedenlerle kapatıldı. Hatta akademisyen Ahmet Yıldırım'ın "Google Sites" blogu üzerinde yazdığı bir makaleyi gerekçe gösteren Denizli'deki bir mahkeme, 2009'da tüm Google Sites bloglarını kapattı. Akademik bloguna da ulaşılamayan Yıldırım, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) dava açtı. AİHM, sadece bir bloga yönelik karar nedeniyle Google Sites'e erişimin tamamen yasaklanmasının, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) ifade özgürlüğüyle ilgili maddesine aykırı olduğuna hükmederek Türkiye'yi 8 bin 500 Euro tazminat ödemeye mahkûm etti.

İnternet içerik düzenlemelerinin usul ve esaslarını oluşturan 5651 sayılı özel yasa, gündeme geldiği ilk günden, yasalaştığı (4 Mayıs 2007) ve yürürlüğe girdiğinden (23 Mayıs 2007) itibaren özellikle sektör sivil toplum kuruluşları (STK) ve toplumun değişik kesimlerince eleştirildi ve sürekli değiştirilmesi istendi. Bu amaçla gerek sektör STK'ları, gerek akademisyenler gerekse de hükümet nezninde çeşitli çalışmalar yapıldı. Yaklaşık iki yıl önce (Mart 2012), Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde (TBMM) konu değişik yönleriyle ele alındı.
AK Parti Adana Milletvekili Necdet Ünüvar başkanlığındaki kısa adıyla "Bilişim ve İnternet Araştırma Komisyonu" da, "bilgi toplumu olma yolunda bilişim sektörünün gelişimi ve İnternet kullanımının başta çocuklar, gençler ve aile yapısı üzerinde olmak üzere sosyal etkilerinin araştırılması" amacıyla çalışmalara başladı. Komisyonda Türkiye Bilişim Derneği'nin (TBD) de aralarında bulunduğu sektör STK'ları bilgilendirme sunumlarında bulunup yasaya ilişkin görüş ve önerilerini aktardı. 2012 Haziran'ında çalışmalarını tamamlayan komisyon, bir rapor hazırlayıp yayımladı.
Bu arada İnterneti Geliştirme Kurulu da bir değişiklik taslağı hazırladı.

TBD BİLİŞİM Dergisi olarak Aralık 2013 (160) sayımızda, Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürlüğü yetkililerinden aldığımız bilgiye göre, 5651 sayılı yasada değişiklik yapmak için ön hazırlık çalışmalarını sürdürüldüğünü duyurmuştuk.
Son olarak AK Parti Şanlıurfa Milletvekili ve Merkez Karar ve Yürütme Kurulu (MKYK) üyesi Zeynep Armağan Uslu ile bir grup AK Parti milletvekili, 17 Aralık 2013'te, İnternet ortamında işlenen suçlara ilişkin "erişim engellenmesine" yönelik 12 maddelik bir yasa teklifini TBMM Başkanlığı'na verdi. TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda İnternet'le ilgili düzenlemeler içeren bu yasa teklifi bulunmasına karşın AK Partili Ünüvar ve bazı milletvekilleri, benzer bir teklifi daha da genişletilmiş (21 madde) haliyle 60'tan fazla yasayı kapsayan bir "Torba yasa" içinde Ocak 2004'te Meclis'e sundu.
Ve, nihayet bu tartışmalı yasa değiştiriliyor. Ancak sektör STK'ları ve muhalefet yine memnun değil. Üzerinde çok konuşulan, tartışılan, çeşitli öneriler getirilen yasaya ilişkin değişiklik, hükümet tarafından ansızın TBMM'ye bir "Torba yasa" içerisinde getirildi. Teklif hazırlanırken, uzman, akademisyen ve STK'lara danışılmadığı belirtiliyor. Söz konusu

yasada değişiklik yapılmasını içeren "İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi", "Torba yasa" içerisinde 6 Ocak 2014'te TBMM Plan ve Bütçe Alt Komisyonu'ndan geçirildi.

İlgili yasa teklifine özellikle İnternet camiasında İnternet erişimindeki yasakları arttıracağı düşüncesiyle "sansür" ve "fişlenme" eleştirileri yapıldı. Hükümet, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanının savunduğu, başta muhalefet, Türkiye'deki birçok kuruluş ve sektör STK'larının yayınladıkları basın açıklamalarıyla eleştirdiği ve tartıştığı teklif, ilgili komisyonlarda "basit birkaç değişiklik" ve "yumuşatılarak" hızla geçirildi. Yasa teklifinin, 28 Ocak 2014'ten itibaren TBMM Genel Kurul'da görüşülmesi bekleniyor.

21 maddeden oluşan "5651 sayılı Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi"nin, TBMM Genel Kurulu'nda da geçip Cumhurbaşkanlığı'nca onaylanmasıyla İnternet sansürünün ağırlaştıracağı vurgulanıyor. Özellikle değişiklikle yer sağlayıcı yurtdışındaysa bile erişimin engellenebileceği, DNS adresinin değiştirerek bile bazı sitelere girmek mümkün olmayacağına dikkat çekiliyor. Ayrıca teklif kapsamında kurulması planlanan Erişim Sağlayıcıları Birliği'nin İnternet'in sansürlenmesi doğrultusundaki hükümet taleplerini uygulayacağına işaret ediliyor. Bu arada yaklaşık bir yıldır vekâleten yürütülen TİB Başkanlığı'na, Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) görevlisi Ahmet Cemaleddin Çelik'in getirilmesi de bu endişeleri güçlendiriyor.

BİLİŞİM Dergisi olarak (ŞUBAT 2014 162. Sayı), kamuoyunda tartışılan bu yasa değişikliğine yer veriyoruz. Bu kapsamda, TBD Hukuk Müşaviri Mehmet Ali Köksal-Gürkan Özocak sorularımızı yanıtlarken, Korsan Parti Türkiye Hareketi Sözcüsü, Bilişim Hukukçusu Avukat Serhat Koç ve Ankara Barosu Avukatlarından Özgür Eralpkonuya ilişkin değerlendirmelerini bizimle paylaştılar.
Anayasa Mahkemesi'nin düzenlemeyi iptal etmesi gerektiğine işaret eden Köksal ve Özocak, tasarının mevcut haliyle yasalaşması halinde, siyasi iktidarın İnternet'e müdahalesi bakımından son derece tehlikeli, İnternet sansürünü amaçlayan yeni bir hukuki rejimle karşı karşıya gelineceği uyarısında bulundu. Avukat Koç "Sansür mekanizması tek elde toplanmakta, hızlandırılmakta, yargı denetiminden kaçırılmakta ve adeta benim görmene izin verdiğimi görebilirsin ve her gördüğünü de kaydederim sürecine girmiş bulunuyoruz" değerlendirmesinde bulunurken Avukat Eralp, "Zaten tartışılan ve ayrı bir kanunla yapılması istenen değişiklikler, torba yasaya konularak karmaşık bir hal aldı" dedi.

STK'lar ve İnternet kullanıcılar değişikliğe karşı

Öngörülen değişikliklerle "5651"in daha da sertleştirilmek istendiğine işaret edilirken başta aralarında Dijital Türkiye Platformu, Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD), Türkiye Bilişim Derneği (TBD), Türkiye Bilişim Sanayicileri Derneği (TÜBİSAD) , Türkiye Bilişim Vakfı (TBV), Bilgisayar Mühendisleri Odası (BMO), Basın Konseyi, Bilişim Muhabirleri Derneği (BMD), İnternet Yayıncıları Derneği (İYAD) Alternatif Bilişim Derneği (ABD) ve Korsan Parti'nin de bulunduğu sektör STK'ları basın açıklamalarıyla tepkilerini açıkladılar.
5651 sayılı kanun taslağında yer alan değişikliği protesto etmek amacıyla İnternet kullanıcıları sosyal medya üzerinden organize oldular. Kendilerine "Sayfalar Ortak Platformu" adını veren girişim, sosyal medya üzerinden 18 Ocak 2014 için İnternet kullanıcılarına yönelik "alanlarda buluşma çağrısı"nda bulundu. Başta Taksim olmak üzere İzmir, Denizli, İzmir, Adana, Ankara, Bursa, Eskişehir, Antalya , Antakya, Kocaeli, Mersin, Balıkesir, Aydın ve Samsun olmak üzere pek çok ilde İnternet sansürüne tepki eylemleri gerçekleştirildi. Ülke genelinde yapılan"İnternetime dokunma" eylemlerinde alanlarda buluşan İnternet kullanıcıları, saat 21:00'de tencere tava çalama ve ışık yakıp-söndürme eylemleri yaptı.

Bilişim STK'ları Cumhurbaşkanı ile görüşmek istiyor

On bir bilişim/bilgi/iletişim sivil toplum kuruluşu (STK), 5651 sayılı yasa üzerinden yapılmak istenilen İnternet düzenlemeleri konusunda Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ile görüşme talebinde bulundu. İnternet Teknolojileri Derneği (İNET-D), Tüm Internet Derneği (TID), Alternatif Bilişim Derneği, Linux Kullanıcıları Derneği (LKD), Pardus Kullanıcıları Derneği (PKD), İnternet Yayıncıları Derneği (IYAD), E-Ticaret Altyapı Sağlayıcıları Derneği (EDER), Tüm İnternet Eveleri Derneği (TiEV), Korsan Parti Türkiye Hareketi ile İstanbul ve Ankara Barosu Bilişim Hukuku Grubu, söz konusu düzenlemenin "ülkemizin ekonomik gelişmesi, fikir ve kültür hayatı, siyasal yaşamı ve demokrasimiz için pek çok sakınca içerdiği" düşüncesiyle endişe ve önerilerini iletmek için Cumhurbaşkanı Gül görüşmek istediğini duyurdu. Yazılı açıklanan duyuruda şöyle denildi:

"İnternet bugün ülkelerin, toplumların, kurumların ve bireysel hayatın doğal bir parçası haline gelmiş, vazgeçilemez bir unsur olmuştur. Modern yaşam İnternetin etrafında yeniden şekillenmeye başlamış, iş süreçleri ve örgütsel yapılar, iş yapma biçimleri, sosyal hayat internete göre yeniden biçimlenmeye başlamıştır.
İnternet bilgiye erişim ve ifade özgürlüğün en temel aracı haline gelmiştir. Bu Birleşmiş Milletler kararı ile pekiştirilmiştir. Bu nedenle internetin sansürden uzak olması ve özgürlüğü çok önemlidir.

Demokratik ülkelerde İnternete erişimi temel insan hakkı olarak öne çıkmakta ve güvence altına alınması için de Anayasalara girmeye ve geniş bant erişimi evrensel hizmet kapsamında değerlendirilmeye başlamıştır. Bu bakımdan her yurttaşa, ucuz, güvenilir ve güvenli internet erişimi sağlanması önemlidir. Yine aynı şekilde, her yurttaşın, interneti tüm boyutlarıyla hiç bir kısıtlamaya uğramadan kullanabilmesi çok önemlidir.

İnternet bireylerin hayal edemediği yaratıcılıklarını ortaya çıkartmakta, milyonları buluşturmakta, paylaşım ve bilgi ekonomisini tetiklemektedir. Genel olarak İnternet ekosistemi tüm ekonomiye ivme kazandırmaktadır.

Söz konusu tasarı, yönetişim ilkeleri gözardı edilerek, biz STK'ların görüşleri alınmadan, adeta yangından mal kaçırırcasına gündeme geldi ve komisyondan geçti. Bu tasarının temel hukuk ilkelerine, Anayasamıza, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne, bireysel haklara aykırı olduğunu; ifade özgürlüğünü kısıtlayıcı, kişisel mahremiyete aykırı, ülkemizin gelişmesine ve henüz yeşerme aşamasında olan İnternet sektörünün gelişmesine ciddi zarar vereceğini düşünüyoruz.

5651 sayılı yasayla ilgili bu değişiklik tasarısının dünya ile bütünleşmek, Avrupa Birliği'nin parçası olmak isteyen ülkemizin bu amaçlarına ters bir uygulama olacağı, ülkemizin dünya üzerindeki algısına ciddi zarar vereceği endişesini taşıyoruz.

Bu görüşlerin ışığında İnternet, bilgi, iletişim ve bilişime gönül vermiş biz STK'ların endişelerini ve görüşlerimizi zatıalinize sunma isteğimizi bilgi ve müsadenize saygılarımızla arz ederiz."

"İnternet yasası"nın son hali

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda aralarından 5651 sayılı internet yasasında düzenlemeleri öngören teklifin de bulunduğu "torba tasarı", 15 Ocak 2014'te kabul edildi. İnternet'le ilgili düzenlemelerin son hali şöyle:

Maille de içeriği kaldırın bildirimi yapılabilecek

Bu düzenleme kapsamındaki faaliyetleri yurtiçinden ya da yurtdışından yürütenlere, internet sayfalarındaki iletişim araçları, alan adı, IP adresi ve benzeri kaynaklarla elde edilen bilgiler üzerinden elektronik posta veya diğer iletişim araçları ile bildirim yapılabilecek.

TİB'in talep ettiği bilgi verilecek

İçerik sağlayıcı, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'nın (TİB) bu düzenleme ile verilen görevlerinin ifası kapsamında; talep ettiği bilgileri talep edilen şekilde başkanlığa teslim edecek ve başkanlıkça bildirilen tedbirleri alacak.

Yer sağlayıcı bilgileri en az iki yıl saklayacak

Yer sağlayıcı, yer sağladığı hukuka aykırı içeriği, haberdar edilmesi halinde yayından çıkarmakla yükümlü olacak. Yer sağlayıcı, yer sağladığı hizmetlere ilişkin trafik bilgilerini bir yıldan az ve iki yıldan fazla olmamak üzere yönetmelikte belirlenecek süre kadar saklamakla ve bu bilgilerin doğruluğunu, bütünlüğünü ve gizliliğini sağlamakla yükümlü olacak.

Saklamazsa para cezası

Yer sağlayıcılık bildiriminde bulunmayan veya bu düzenlemedeki yükümlülüklerini yerine getirmeyen yer sağlayıcı hakkında başkanlık tarafından 10 bin TL'den 100 Bin TL'ye kadar idari para cezası verilecek.

Yasaklanan içeriğe DNS ve VPN'le de erişim sağlanamayacak

Erişim sağlayıcı, erişimi engelleme kararı verilen yayınlarla ilgili olarak alternatif erişim yollarını engelleyici tedbirleri almakla yükümlü olacak.

Erişim Sağlayıcıları Birliği kurulacak

Erişim Sağlayıcıları Birliği kurulacak. Birliğin merkezi Ankara olacak. Birlik; Elektronik Haberleşme Kanunu kapsamında yetkilendirilen tüm İnternet servis sağlayıcıları ile İnternet erişim hizmeti veren diğer işletmecilerin katılmasıyla oluşan ve koordinasyonu sağlayan bir kuruluş olacak.

Erişimi engellemeyene para cezası

Ticari amaçla olup olmadığına bakılmaksızın bütün internet toplu kullanım sağlayıcılar, konusu suç oluşturan içeriklere erişimin engellenmesi ve kullanıma ilişkin erişim kayıtlarının tutulması hususlarında yönetmelikle belirlenen tedbirleri almakla yükümlü olacak. Bu düzenlemede belirtilen yükümlülükleri ihlal eden ticari amaçla toplu kullanım sağlayıcılarına, ihlalin ağırlığına göre uyarma, bin Türk Lirasından 15 bin Türk Lirasına kadar idari para cezası verme veya üç güne kadar ticari faaliyetlerini durdurma müeyyidelerinden birine karar vermeye mahalli mülki amir yetkili olacak.

Doğrudan mahkemeye başvurarak içeriğin engellenmesi talep edilebilecek

İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ve özel hayatının ihlal edildiğini iddia eden kişi, doğrudan sulh ceza hâkimine başvurarak içeriğe erişimin engellenmesini de isteyebilecek. İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik hakları ihlal edilenlerin talepleri doğrultusunda hâkim bu maddede belirtilen kapsamda erişimin engellenmesine karar verebilecek.

Hâkim isterse siteyi toptan kapatabilecek

Hâkim, yalnızca kişilik hakkının ihlalinin gerçekleştiği yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak (URL, v.b şeklinde) içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle kararını verecek. Zorunlu olmadıkça İnternet sitesinde yapılan yayının tümüne yönelik erişimin engellenmesine karar verilemeyecek.

TİB Başkanı mahkeme kararı olmadan erişim engellemesi kararı verebilecek

Özel hayatın gizliliğine ilişkin suçlarda, TİB Başkanı resen erişimin engellenmesi kararını verebilecek.

Sulh ceza hâkiminin kararını, şartlara uygun olarak ve süresinde yerine getirmeyen sorumlu kişi, 500 günden 3 bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacak.

Siber Güvenlik Kurulu kurulacak

Siber güvenlikle ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından alınacak önlemleri belirlemek, hazırlanan plan, program, rapor, usul, esas ve standartları onaylamak ve bunların uygulanmasını ve koordinasyonunu sağlamak amacıyla Siber Güvenlik Kurulu kurulacak.

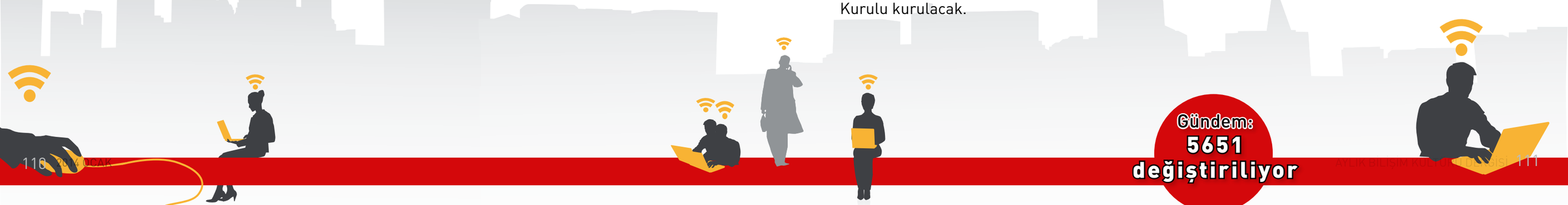

Gündem: 5651 değiştiriliyor

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Elvan:

Bunun neresinde sansür var?

Yeni düzenlemeyle, özellikle bireysel hakları korumayı amaçladıklarını belirtip bir sansür uygulamasının söz konusu olmadığını vurgulayan Bakan Elvan, yalnızca kişilik hak ihlali ya da özel hayatın gizliliğine aykırı yayının erişiminin engellendiğinin altını çizdi.

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'ndaki "torba yasa" içerisinde yer alan 5651 sayılı yasada değişiklik öngören teklifin görüşmeleri sırasında konuşan Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Lütfi Elvan, "Yeni düzenleme, İnternet kullanımına ilişkin hazırlanan yeni kişinin haklarını ve özel hayatın gizliliğini koruyan bir özelliğe sahip olup herhangi bir sansür de söz konusu değildir" dedi.

İlgili düzenlemede, mahkemelerin devre dışı bırakılmadığı ve uygulamanın bir sansür niteliği taşımadığını belirten Bakan Elvan, kişilik hak ihlali ile özel hayatın gizliliği suçlarına ilişkin iki farklı düzenlemenin söz konusu olduğuna işaret etti. Mahkeme içeriğin yayından kaldırılmasına hükmetse bile içerik sağlayıcının bunu yayından kaldırmaması halinde bir şey yapamadıklarına değinen Elvan, sözlerine şöyle devam etti:

"Yeni düzenlemeyle, özellikle bireysel hakları korumayı amaçlıyoruz. Özel hayatın ihlal edilmesi durumunda veya bu hakkınızı çiğneyen herhangi bir yazı, fotoğraf ve görüntü söz konusu olduğu zaman bu yeni düzenlemeyle yine erişim ve içerik sağlayıcısına başvuruyorsunuz. Aynı anda iki gün (48) beklemeden mahkemeye de başvuruyorsunuz. Mahkeme hiçbir duruşma yapmadan 24 saat içerisinde sizinle ilgili kararı vermek zorunda. Yargı yayının kaldırılmasını isterse karar doğrudan şu anda yasayla kuracağımız Erişim Sağlayıcıları Birliği'ne gidecek. Tüm erişim sağlayıcıları, bu Birliğin üyesi olacak. Karar 4 saat içerisinde Erişim Sağlayıcıları Birliği tarafından tüm erişim sağlayıcılarına bildirilecek ve uygulamaya geçecek.

Daha önceki sistemde içeriğin çıkarılması söz konusuydu, ama bu sistemde sadece ilgili sayfaya engelleme konuluyor yani İnternet sitesini kapatma gibi bir durum söz konusu değil. Eski sistem devam etseydi İnternet sitesinin kapatılması gerekiyordu. Özellikle, 'İşte sansür uygulanıyor, İnternet'e sansür uygulanıyor' şeklinde ifade de bulunanlara söylüyorum bunu, şu andaki mevcut düzenleme de kalsaydık mahkeme geçmişte bu yaşandı YouTube kapatılsın dendi doğru mu? Yani bu yaşandı. Şu andaki düzenlemede URL dediğimiz, sadece ilgili içeriğin bulunduğu sayfaya bir engelleme söz konusu oluyor. Geçmişte engelleme yoktu, içeriğin çıkarılması vardı. Siz içeriğin çıkarılmasını da hiçbir şekilde kontrol edemiyordunuz ve etmeniz de zaten mümkün değil.

Özel hayatın gizliliğine ilişkin suçlarda ise Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı (TİB) Başkanı doğrudan erişimin engellenmesine karar verebilecek. Daha sonra mahkeme, söz konusu erişimin engellenmesinin doğru olup olmadığına yönelik kararını verecek. Yani, diyelim Youtube'de sizin özel hayatınıza ilişkin saat 12.00'de bir video yayınlandı. Siz 12.05'te TİB'e başvurdunuz. Yayının erişimi 12.06 itibariyle engellenmiş olacak. Her iki durumda da sitenin erişimi engellenmiyor. Yalnızca kişilik hak ihlali ya da özel hayatın gizliliğine aykırı yayının erişimi engelleniyor. Bunun neresinden sansür var?

Getirdiğimiz bu düzenlemenin, geri kalmış ülkelerdeki düzenlemelere benzetilmesi kesinlikle doğru değil. Oralarda İnternet sitesine erişim doğrudan engelleniyor. Ama bizim getirdiğimiz düzenlemede, sitenin tamamına erişimin engellenmesi söz konusu değil. Yalnızca, ilgili içeriğe ilişkin. Yani bir paragraflık yazıdan dolayı engelleme söz konusuysa, yalnızca o paragrafa yönelik engelleme söz konusu olacak. Sitenin erişime engellenmesi gibi bir uygulamaya gidilmeyecek.

Bu düzenleme hiçbir şekilde sansür getiren bir düzenleme değil. Bizi gelişmiş ülke standartlarına ulaştıran ve gerçek anlamda mevcut kanunu işlevsel hale getiren bir düzenlemedir."

5651 sayılı kanunun, "yetersiz kaldığı" için yeni düzenlemeye ihtiyaç duyduklarını belirten Elvan, "Çalışmayan bir sistem var. Bu sistemin bir anlamda rehabilite edilmesi gerekiyordu. Bu çalışmalar yeni başlatılmadı. Aşağı yukarı 1 yıl öncesinden başlamış olan bir çalışma. Hatta bunu Gezi veya son olaylarla ilişkilendirmeye çalıştılar. Kesinlikle alakası yok" diye konuştu. Erişim sağlayıcının İnternet trafiğini 2 yıldan daha fazla saklayamayacağı, 2 yılın bitiminde silineceğini ve bunun denetleneceğini anlatan Elvan, düzenlemenin Avrupa Birliği (AB) direktiflerine uygun olduğunu anlatan Elvan, yeni düzenlemede özel hayatın gizliliği ihlalleriyle ilgili yer alacak çalışmalardan da söz etti:

"Herhangi bir sansür söz konusu değil, bizatihi kişi haklarını koruyan bir düzenleme bu. Birincisi; bu verilerin hiçbirisi devlette saklanmayacak, çok açık söylüyorum, hiçbirisi. Bunlar erişim ve içerik sağlayıcılarda bulunacak. Ne bulunacak? Bir IP numarası, iki ne kadarlık bir süre konuşmuş olduğu, hangi tarihte olduğu, bunlar bulanacak. Bunun dışında içerikle ilgili, o sizin konuşmanız olabilir, girmiş olduğunuz sitelerin detayları olabilir, bunlarla ilgili, içerikle ilgili herhangi bir husus olmayacak. Bunları 1 yıldan 2 yıla kadar saklamak zorunluluğu getiriliyor. Çünkü Avrupa Birliği direktifi de bunu öngörüyor. Biz tamamıyla burada Avrupa Birliği'nde öngörülen direktifi aldık ve buraya koyduk. Trafik bilgileri ilgili yer sağlayıcılarda saklanacak. Herhangi bir mahkeme kararı söz konusu ise, TİB bu Yer Sağlayıcıları Birliği'nden o trafik bilgilerini isteyecek ve mahkemeye verecek; hadise bundan ibarettir. İçerik kesinlikle bilinmeyecek, sadece trafik bilgileri yer alacak, bu da tüm dünyadaki gelişmiş ülkelerdeki uygulanan bir sistem.

Avrupa Komisyonu'nun benimsediği genel bir çerçeve var. Gerçek hayatta suç olan her husus, İnternet ortamında da suçtur. Eğer gerçek hayatta suçsa, İnternet ortamında da bu suç olarak niteleniyor. Kişisel hakların ihlali, hakaret vesaire gibi birtakım hususlar. İkinci alan da, zararlı içerik bölümü, katalog suçlar dediğimiz işte müstehcenliktir, fuhuştur, çocukların cinsel istismarıdır, bu gibi konular. Biz de bu iki alan üzerine oturttuk sistemimizi." Elvan, erişim sağlayıcının söz konusu kayıtları kötü amaçla kullanması halinde, TCK'ya göre 1 ile 4 yıl arasında hapis cezası ile karşılaşacağını vurguladı.

İnternet kafelere ilişkin düzenlemeye de değinen Elvan, bu kafelerin, konusu suç teşkil eden içeriklere erişimi engelleyeceğini ve kullanıma ilişkin erişim kayıtlarını tutmak zorunda olacağını söyledi. Elvan, aksi halde söz konusu İnternet kafelere 15 bin liraya kadar para, 3 güne kadar ticari faaliyeti durdurma cezası uygulanacağını bildirdi.

Gündem: 5651 değiştiriliyor

CHP Genel Başkan Yardımcısı Emrehan Halıcı:

İnternet'i susturmaya çalışıyorlar

Anayasa ve yasaların ayaklar altına alındığını ileri süren Halıcı, halkın günlük yaşamını etkileyecek bu önemli konuda iktidarın muhalefetle görüşmemesi ve hiçbir STK'nın görüşünün alınmamasını eleştirdi.

CHP Genel Başkan Yardımcısı Emrehan Halıcı, 9 Ocak 2014'te TBMM'de düzenlediği basın toplantısında, TBMM'de görüşülen İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin iktidarın İnternet'i engelleme ve yasaklama girişimi olduğunu dikkat çekti. Halıcı basın toplantısında şunları söyledi:

"Önce AKP milletvekilleri tarafından verilen teklif, daha sonra 'Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun' başlıklı Torba yasanın içerisine monte edilmiş, ilgili Meclis Komisyonu değiştirilmiş, yıldırım hızı ile Alt Komisyon'dan geçirilmiş ve Plan Bütçe Komisyonu'nda görüşülmeye başlanmıştır. Bütün bunlar olurken aynı kanun AKP milletvekilleri tarafından bir kere daha Meclis Başkanlığı'na verilmiştir. Bunlar bize Hükümetin ne kadar şaşkın, çaresiz, halka ve Meclise ne kadar saygısız olduğunu göstermektedir. Halkımızın günlük yaşamını etkileyecek bu önemli konuda AKP muhalefetle görüşme ihtiyacı duymamış ve hiçbir STK'nın görüşünü almamıştır.

Apar topar ve halkın gözünden kaçırarak çıkarmaya çalıştıkları, Anayasa'ya, yasalara, AB mevzuatına aykırılıklarla dolu olan bu kanun taslağında neler olduğuna bakacak olursak;

- IP ve internet adresi üzerinden yasaklama geliyor, yani Youtube'da hükümetin hoşuna gitmeyen bir video kolaylıkla yasaklanabilecek.
- Yasaklama kararını 24 saat içinde hâkim verecek ama kişiler ve kurumlar de yasaklama tedbiri isteyebilecek, ayrıca TİB Başkanı ve Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'nın emri ile yasaklama yapılabilecek. Bu yasaklamalar 4 saat içinde yerine getirilecek. Malum seçimler yaklaşıyor, herhalde Hükümet olası yolsuzluk ve diğer görüntülerin yayınlanmasından korkuyor.
- TİB başkanının cezai olarak soruşturulması Bakan iznine, TİB personelinin soruşturulması da BTK Başkanının iznine bağlanıyor. Böylece yasaklamayı yapacak olanlara koruma sağlanması unutulmamış.
- Kimin hangi siteye girdiği, neler yaptığı gibi bilgiler 2 yıla kadar saklanacak. Böylece ülke çapında fişlemenin altyapısı sağlanmış olacak.
- Nev-i şahsına münhasır, hükümetin tam kontrolünde olan sivil toplum örgütü görünümünde bir "Erişim Sağlayıcıları Birliği" kurulacak. Bu Birliğe bütün İnternet servis sağlayıcıları üye olmak zorunda olacak. Sivil toplum görüntüsü verilmiş bu birliğin tüzüğünü devlet onaylayacak, masraflarını da ISS'ler karşılayacak. Böylece hükümet hem ben yasaklama yapmıyorum diyebilecek hem de maddi külfeti başkalarının sırtına yükleyecek.
- Bu birliğe üye olmayan işletmeciler faaliyet gösteremeyecek.
- Yasaklamalar Erişim Sağlayıcıları Birliği vasıtasıyla işletmeciler tarafından yapılacak. Bu kaçakçılığı önleme görevini Karayollarına vermek gibi bir anlama geliyor.
- Yasaklama bildirimleri e-posta, İnternet adresi ve benzeri yollarla yapılabilecek. Bu uygulama Tebligat Kanunu, Kayıtlı Elektronik Posta gibi kanunlara aykırı.

Görüldüğü gibi Hükümet özgürlüklerden çekiniyor, kendi halkından korkuyor ve bunları engellemeye çalışıyor. Her fırsatta milli iradeyi dilinden düşürmeyen Hükümet aslında milli iradenin bizzat kendisi olan kendi halkından korkuyor. Bunu yaparken de Anayasa'yı, yasaları ayaklar altına almaktan çekinmiyor.

Hükümeti "İnternet'imize dokunmayın" diye uyarıyor, özgürlük alanımız olan İnternete yapılacak müdahalelere halkımızın en sert cevabı vereceğini hatırlatıyoruz."

Sektör STK'ları 5651'de değişiklikte görüşlerinin alınmasını istiyor

AK Parti'nin "Torba Kanun" içinde TBMM'ye sunduğu "İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi"ne özellikle bilişim sektörü sivil toplum kuruluşları (STK) tarafından ciddi eleştiriler getirildi. Gündemdeki değişikliklere ilişkin birçok STK açıklamalarda bulundu. STK'ların açıklamalarından bazıları şunlar:

Dijital Türkiye Platformu: Öngörülen değişiklikler tekrar gözden geçirilmeli, STK görüşleri alınmalı, İnternetin denetimine ilişkin uygulamalar ölçülü ve dengeli bir şekilde yasalaşmalı

Dijital Türkiye Platformu, 5651 sayılı "İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun"da değişiklik yapan maddelere ilişkin değerlendirmelerini içeren basın açıklaması yaptı. Platformun açıklaması şöyle :

"Devlet, bilgi toplumuna geçişte temel olan vatandaşların bilgiye erişim ve bilgi toplumu araçlarını eşitlik ilkesi çerçevesinde kullanım haklarını güvence altına almakla yükümlüdür. Beklentimiz devletin, vatandaşların ve kurumların bilgi toplumuna dönüşümde kullanacağı her türlü araç ve alt yapıya erişimlerini temin etmesi ve bunları sağlarken tüm engelleri ortadan kaldırmasıdır.

2007 yılında yürürlüğe giren 5651 sayılı Yasa bilgi toplumuna giden yolda ciddi engeller yaratmış, "İfade Özgürlüğü " ve "İnsan Hakları" gibi temel konularda Avrupa Birliği Hukuku'na aykırı uygulamalara sebep olmuştur.

Durum böyleyken söz konusu yasada öngörülen değişiklikler yasayı daha da kısıtlayıcı bir hale sokmaktadır. Bu durum toplumda bilgi birikiminin sağlanması, bilgi ekonomisinin oluşturulması ve son olarak Türkiye'nin Bilgi Toplumu olarak küresel rekabette yerini alma hedefi ile örtüşmemektedir.

Dileğimiz, 5651 Sayılı Yasa'da öngörülen değişikliklerin tekrar gözden geçirilmesi, Sivil Toplum Kuruluşları'nın da görüşleri alınarak, İnternetin denetimine ilişkin uygulamaların ölçülü ve dengeli bir şekilde yasalaşmasını sağlamaktır."

TÜSİAD: İnternette sansür uygulamalarını artıracak nitelikte, kaygı verici bir düzenleme

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD), "Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Plan ve Bütçe Komisyonu'nun gündemine gelen "Torba Yasa Tasarısı"nda yer alan internet suçlarına ilişkin düzenlemelere ilişkin açıklama yaptı. Açıklamada aşağıdaki görüşlere yer verildi:

"İnternetin yaygınlaşması iletişim ve bilgiye erişime hız ve yoğunluk kazandırmış, ekonomik ve sosyal yaşamlarımızı kökten değiştirmiştir. Yaklaşık 20 senelik bir geçmişi olan internette, ifade ve haber alma özgürlüğü, fikri haklar, kişisel gizlilik gibi konularda yasal zeminin nasıl olması gerektiği hassasiyetle ele alınması gereken bir konudur.
Ülkemizde 2007 tarihli, 5651 sayılı "İnternet Ortamında Yapılan Yayınlar Aracılığıyla İşlenen Suçlara İlişkin Kanun" yürürlüğe girdiğinden bu yana, binlerce web sitesine erişim engellenmiştir. Bireylerin temel hak ve özgürlüklerini sınırlandıran sonuçlar doğuran Kanun, ayrıca Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin "ifade özgürlüğü ihlali" kararına da konu olmuştur. Bu gelişmeler Kanun'un kapsamlı şekilde gözden geçirilmesi gereğine işaret etmiştir.
Hal böyleyken, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nun gündemine gelen 5651 sayılı Kanun değişikliklerini de içeren "torba tasarı", internete sansür uygulamalarını artıracak nitelikte, kaygı verici bir düzenlemedir.
Tasarı, internet erişimini engelleme kararlarının oranlı-ölçülü olmasını sağlayacak çözümler getirmemektedir. Ayrıca özel hayatın gizliliğinin ihlali iddiası halinde İdarenin emriyle erişimin engellenmesine imkân tanınması hukuk devleti normlarıyla örtüşmemektedir. Tasarının, temel hak ve özgürlükleri ve her geçen gün büyüyen internet ekonomisini olumsuz etkileyecek hükümlerden arındırılması gerekmektedir. Bilgiye erişim ve bilginin yayılımında çok önemli etkiye sahip internetin ülkemizde sürekli yasaklama refleksleri ile tartışılması, bilgi toplumu olma hedefimizle de çelişkili bir durumdur. Tasarının ilgili sivil toplum örgütleri, akademisyenlerin ve internet ekosisteminin paydaşlarının görüşleri dikkate alınarak iyileştirilmesi TBMM'den beklentimizdir."

Türkiye Bilişim Derneği: İnternet sınırlamaları ekonomik ve sosyal alanda zarara neden oluyor...

6 Ocak 2014 tarihinde TBMM Başkanlığı'na sunulan 5651 Sayılı Kanunda değişiklik yapan kanun teklifi hakkında Türkiye Bilişim Derneği (TBD) de yazılı açıklama yaptı. TBD'nin ilgili teklif hakkındaki görüşleri şöyle:

2007 yılında yürürlüğe giren 5651 sayılı Yasa bilgi toplumuna giden yolda ciddi engeller yaratmış, "İfade Özgürlüğü" ve "İnsan Hakları" gibi temel konularda Avrupa Birliği Hukuku'na aykırı uygulamalara sebep olmuştur.

Durum böyleyken söz konusu yasada öngörülen değişiklikler yasayı daha da kısıtlayıcı bir hale sokmaktadır. **Bu durum toplumda bilgi birikiminin sağlanması, bilgi ekonomisinin oluşturulması ve son olarak Türkiye'nin Bilişim Toplumu olarak küresel rekabette yerini alma hedefi ile örtüşmemektedir.**
Kanun, yürürlüğe girdiği 4 Mayıs 2007 tarihinden bu güne kadar alınan yargı kararlarında özellikle "erişime engelleme" tedbirine hükmedilirken
- oranlılık-ölçülülük ilkelerinin gözetilmediği,
- kanunun amacı dışında erişime engelleme kararları verildiği,
- farklı hukuki sebeplere dayanarak verilen erişimin engellenmesi kararlarında bireylerin temel hak ve özgürlüklerini sınırlandıran sonuçların doğduğu
- erişimin engellenmesi kararlarının yerine getirilmesindeki koordinasyon eksikliğinden dolayı hak kayıplarının ortaya çıktığı

gözlemlenmiştir.

06.01.2014 tarihinde TBMM Başkanlığı'na sunulan Kanun Teklifi metninde yer alan **bazı değişikliklerin yasalaşması halinde** hali hazırdaki sorunlar ortadan kaldırılamayacağı gibi **yeni sorunların ortaya çıkması da kaçınılmazdır.**

Kanun Teklifi Metni ile Kanun'un **"erişime engelleme"** tedbiri hükmedilmesine imkân veren 8. Maddesinde çeşitli değişikliklere gidildiği görülmektedir. Ancak söz konusu değişikliklerin, Yüksek Mahkemenin yerleşik içtihatları, anayasal normlar, Türk Hukuk Doktrinin uzlaşıda bulunduğu esaslar çerçevesinde "**oranlılık ve ölçülülük" ilkelerinin uygulanmasını açıkça sağlamayacağı düşünülmektedir.**

Kanun Teklifi Metni ile Kanun'un 9. Maddesinde değişikliğe gidilerek, kişilik hakkı ihlali durumunda "erişimin engellenmesi" tedbirinin uygulanabilmesine imkân veren ve son derece **suiistimale açık bir durum ortaya koyan düzenleme** getirildiği görülmektedir.

Bu düzenleme ile yurtdışında da yaygın şekilde uygulanan "uyar-kaldır" yönteminin ihtiyari olduğu ve ölçüsüz şekilde "erişimin engellenmesi" tedbirinin uygulanabileceği bir durum yaratılmaktadır. Ayrıca, **"özel hayatın gizliliğinin ihlali"** halinde getirilen mekanizma da oldukça risklidir.

Yeni yapı ile **TİB Başkanı ve Bakan emriyle dahi erişimin engellenmesi tedbirinin uygulanabileceği bir durum yaratılacaktır.**
Bu madde kapsamında verilecek erişimin engellenmesi kararlarının yine Kanun Teklifi Metni ile kurulacak Erişim Sağlayıcıları Birliği eliyle uygulanmasının da son derece sıkıntılı olacağı düşünülmektedir.

TÜBİSAD: Gündemdeki İnternet yasası yeniden gözden geçirilsin

Türkiye Bilişim Sanayicileri Derneği (TÜBİSAD) Başkanı Prof. Dr. M.Kemal Cılız, 5651 sayılı "İnternet Ortamında Yapılan Yayınlar ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkındaki Kanun"da köklü değişiklikler getirecek kanun teklifiyle ilgili bir açıklama yaptı. Açıklamada, önerilendeğişikliğin özellikle erişim ve veri trafiği yer sağlayıcılarına ağır sorumluluklar getirdiği ve bu durumun ilgili sektör oyuncularında tedirginlik yarattığını belirtilerek şu görüşlere yer verildi:
Meclis Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesi devam edilen "5651 sayılı "İnternet Ortamında Yapılan yayınlar ve Bu yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele

Edilmesi Hakkındaki Kanun"da köklü değişiklik getiren kanun teklifiyle ilgili yasalaştırma sürecini dikkat ve endişeyle takip etmekteyiz.

Meclis'te tartışılan kanun teklifininInternet ekonomisinin aktörlerinde ve bu ekonominin en önemli unsuru olan kullanıcılarda büyük bir tedirginlik yaratacağı öngörülmektedir. Ekonomik dinamiklere ve uluslararası iş yapış şekillerine uygun olmayan yasal bir ortamda girişimciliğin ve yatırımların yeşeremeyeceği yadsınamaz bir gerçektir.
Ülkemizde, "ölçülülük" ilkesine aykırı olarak Internet sitelerinin erişiminin engellenmesi en temel sorunlardan biridir. Bu sorunun temelinde gerek yargı kararlarının, gerekse de idari kararların evrensel bir hukuk normu olan "ölçülülük" ilkesi dikkate alınmadan uygulanması yatmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Avrupa Birliği başta olmak üzere ülkemizin içerisinde olduğu birçok uluslararası kuruluş Türkiye'yi bu konuda eleştirmekte, mevzuatı bu noktadaki sıkıntıları giderecek şekilde revize etmeye davet etmektedir.

Hal böyle iken Yeni Teklif mevcut sıkıntıları gidermediği gibi temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması olan Internet sitelerine erişimin engellenmesini kolaylaştırmakta; uygulamaya yön verecek "ölçülülük" ilkesinin uygulanmasını zorlaştırmaktadır.
Devletimizin en temel görevlerinden biri özel hayatın gizliliği ve buna tecavüz eden ihlallerle mücadele etmektir. Ancak bunu sağlayacak her düzenlemede "amaç" , "araç" dengesi hassasiyetle gözetilmelidir. Özel hayatın gizliliğini korumak için "araç" – "amaç" dengesini doğru kuran ve yasalaşması gereken en temel düzenleme "Kişisel Verilerin Korunması Hakkındaki Kanun"dur.
"Kişisel Verilerin Korunması Hakkındaki Kanun Tasarısı"nınyasalaşmamasının ülkemize ekonomik maliyeti her geçen gün artmaktadır. Türkiye, uluslararası veri transferinde, AB hukukuna göre "güvensiz ülke" kabul edilmektedir. Bu durum ülkemiz merkezli bilgi teknolojileri hizmetlerini vermeyi zorlaştırmakta, bazen de imkânsız hale getirmektedir. Gündemde olan Kanun teklifi ile gerçekleştirilmeye çalışılan "özel hayatın gizliliğini korumak" amacının uluslararası pratiklere bakıldığı zaman bir yanılsama olduğu görülmektedir. Zira tüm dünyada "özel hayatın gizliliği" bu tür yaslarla değil "Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Yasalarla" korunmaktadır.

Sonuç olarak;
Özellikle erişim ve yer sağlayıcılar bu Teklif kapsamındaki ağır sorumluluklara tabi olarak faaliyetlerini yürütmekde zorlanabilecek, ülkemiz için çok önemli bir açılım olan bu işler yurtdışına aktarılmak zorunda kalabilecektir. Teklifteki bu ağır yükümlülük ortamı Türkiye'yi bu alanda merkez yapmayı düşünen yabancı şirketler için de çekince oluşturabilecektir. Kanun teklifi, ülkemizin demokratik kazanımlarına uygun olarak, katılımcı bir çerçevede ilgili tüm aktörleri de sürece katarak tekrardan gözden geçirilmelidir. İnternet, ülkemiz ekonomisi açısından çok değerlidir. Bu alanda yapılacak her bir düzenleme, öncesinde bir etki analizi yapılarak uygulamaya konulmalıdır.

5651 sayılı kanundaki değişiklik teklifi ile amaçlanan "özel hayatın gizliliği korumak" maksadı, ancak "Kişisel Verilerin Korunması Kanun Tasarısı"nın yasalaşması ile gerçekleşebilecektir. Bu Tasarının yasalaşması, ülkemizin "temel hak ve özgürlüklere verdiği" değeri gösterirken; bu alana yatırım yapacak ekonomik aktörlere, uluslararası topluma ve kullanıcılara verdiği "hukuki güveni"de ortaya koyacaktır.

Türkiye Bilişim Vakfı: İnternette insan haklarına saygı istiyoruz

Türkiye Bilişim Vakfı Başkanı Faruk Eczacıbaşı'nın, 5651 sayılı "İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun"da değişiklik yapan maddelere ilişkin görüşlerini açıkladı. Eczacıbaşı'nın açıklaması şöyle:

2007'de yürürlüğe girdiğinden beri, bu yasanın, ülkemizin bilgi toplumu niteliği kazanmasına engelolacağını ifade ettik. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de 2012 yılında, yasanın "ifade özgürlüğüne aykırı" olduğunu, uygulanmasının başka "insan haklarını da ihlal ettiği" kararına vardı. Yasanın bu hatalarının giderilmesi içinçağrılarımızı sürdürürken ve internetin denetiminde insan haklarına saygı beklerken,bugün tam tersini üzüntüyle görüyoruz.

Ülkemiz, Avrupa Birliği üyeliğine adaydır. Bu amaçla iç hukukunu Avrupa Birliği Hukuku'na uyarlamaktadır. Avrupa Birliği Hukuku, iç hukuku bağlar. Bu nedenle, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin "insan haklarına aykırı bulduğu" bir yasanın kısıtlayıcı yapısının daha da sertleştirilmesi bu hukuka açıkça aykırıdır. Ayrıca,Türkiye'nin, dünyada rekabet edebilmesinin başlıca şartı, ekonomisini bilgi temeline oturtması ve bu bilgi birikimini sürdürüp, aşmasına bağlıdır. Bunu sağlamanın yolu ise interneti kısıtlayarak bilgiye erişimi güçleştirmek, hatta imkansız hale getirmek değil, Avrupa Birliği'nde internetin denetimine dair uygulamaları tıpkı iç hukukta olduğu gibi, hakkaniyete sadık kalarak, ölçülü ve dengeli bir şekilde uygulamaktır.

Bilgisayar Mühendisleri Odası: Daha çok denetim, daha çok sansür!

Bilgisayar Mühendisleri Odası 1. Dönem Yönetim Kurulu'nun 5651 Sayılı Kanunda değişiklik yapan kanun teklifine ilişki basın açıklaması ise şöyle:

Türkiye'de İnternet yeni bir tehlikeyle karşı karşıya! 5651 sayılı yasada yapılması önerilen değişikliklerle; URL bazlı erişim engelleme, TİB Başkanı ve Bakan emriyle erişim engellemeleri, daha fazla takip ve sansür hayatımıza giriyor.

Gündem: 5651 değiştiriliyor

Yok olan basın özgürlüğünün ardından İnternet de tamamen kontrol ve denetim altına alınmak isteniyor.

Türkiye'de İnternet'le ilgili ilk yasal düzenleme olarak 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun, 2007 yılında yürürlüğe girmiştir. Yasanın uygulanmasıyla başlayan erişim engellemeleri, İnternet kullanıcılarının büyük çoğunluğunun faydalandığı hizmetleri de kapsadıkça düzenlemeye karşı tepkiler artmış, kullanıcılar İnternet ortamında büyüyen tepkilerin ardından ilk olarak 19 Haziran 2010'da gerçekleştirilen bir eylemle, "Sansürsüz İnternet" isteklerini sokakta dile getirmişlerdir.
2010 yılında "İnternet'in Güvenli Kullanımına İlişkin Usul ve Esaslar" yönetmeliğiyle gündeme gelen "Aile ve Çocuk Filtresi" düzenlemeleri ile birlikte sansür tartışmaları alevlenmiş ve 15 Mayıs 2011 tarihinde Türkiye'nin birçok ilinde kitlesel eylemler gerçekleştirilmiştir.
5651 sayılı yasa konusunda, başta yurtiçinden uzmanların ve konuyla ilgili demokratik kitle örgütlerinin yoğun eleştirileri, yapılan çalıştaylar, uluslararası tepkiler ve AİHM kararı[1] varken; bütün bunlar dikkate alınmadığı gibi İnternet üzerinden yapılan yayınları daha yoğun bir baskı ve denetim altına almak üzere yeni bir düzenleme önerisi önümüze getirilmiştir.

Değişiklik teklifinin kapsamı
TBMM Başkanlığı'na yine bir "torba yasa" içerisinde sunulan kanun değişikliği teklifi [2] ile, 5651 sayılı yasada yapılması öngörülen değişikliklerin başlıcaları şunlardır:
- Engelleme öncesi, "Uyar-Kaldır" mekanizmasının işletilmesi öne çıkarılmaktadır.
- Erişim Sağlayacıları Birliği kurularak, TİB ve mahkeme kararlarının bu birlik üzerinden uygulanması öngörülmektedir.
- DNS tabanlı engellemenin yanı sıra, URL ve IP tabanlı engelleme ile engelleme yöntemleri genişletilmektedir.
- TİB Başkanı veya ilgili Bakan'ın talimatıyla erişim engelleme mümkün hale getirilmektedir.
- Yer sağlayıcılara yönelik hapis cezası para cezasına dönüştürülmektedir.
- İnternet trafik bilgisinin zorunlu tutulma süresi 6 aydan 1 yıla çıkarılmaktadır.
- Hukuki karar süreçlerinin daha çabuk sonuçlandırılması hedeflenmektedir.
İlk olarak Gezi Direnişi boyunca "üç maymun"u oynayan merkez medyaya alternatif olarak, insanların İnternet ve özellikle sosyal medya üzerinden doğru bilgiye ulaşmasının sonrasında gündeme gelen bu düzenleme ile ilgili Temmuz 2013'te çıkan haberlere göre; Ulaştırma Bakanlığı kullanıcı bilgilerini alabilmek için Twitter'dan Türkiye'de ofis açması talebinde bulunmuştur. Twitter ise öncelikle hapis yerine para cezası olmak üzere yasal düzenlemelerde değişikliği şart koşmuştur [3].

Değişiklikler ne anlama geliyor?

- Erişim engelleme, bugünkü haliyle, mahkeme kararı veya Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'nın (TİB) bazı katalog suçlar için re'sen karar vermesiyle uygulanmaktadır. Yeni değişikliklerle, TİB Başkanı veya Bakan'ın talimatıyla erişimin engellenmesi, ifade özgürlüğünün önündeki en büyük tehditlerden biridir.
- "Uyar-Kaldır" uygulaması halihazırda, büyük ölçekli içerik sağlayıcıların kendi içlerinde – doğru ya da yanlış – kullandığı bir yöntemdir. Bu düzenleme küçük ölçekli, özellikle yerel içerik sağlayıcılar açısından baskı ve otosansür mekanizmasına dönüşecektir. Bu aynı zamanda, içeriğe yönelik müdahalelerin takibinin de artık mümkün olamayacağı anlamına gelmektedir.
- URL tabanlı engelleme, daha gelişmiş denetim ve takip altyapılarının kullanılmasını gerektirecektir. Bu altyapıların nasıl kullanılacağını, TİB'in izleme ve takip konusundaki kötü siciline bakarak öngörmek mümkündür.

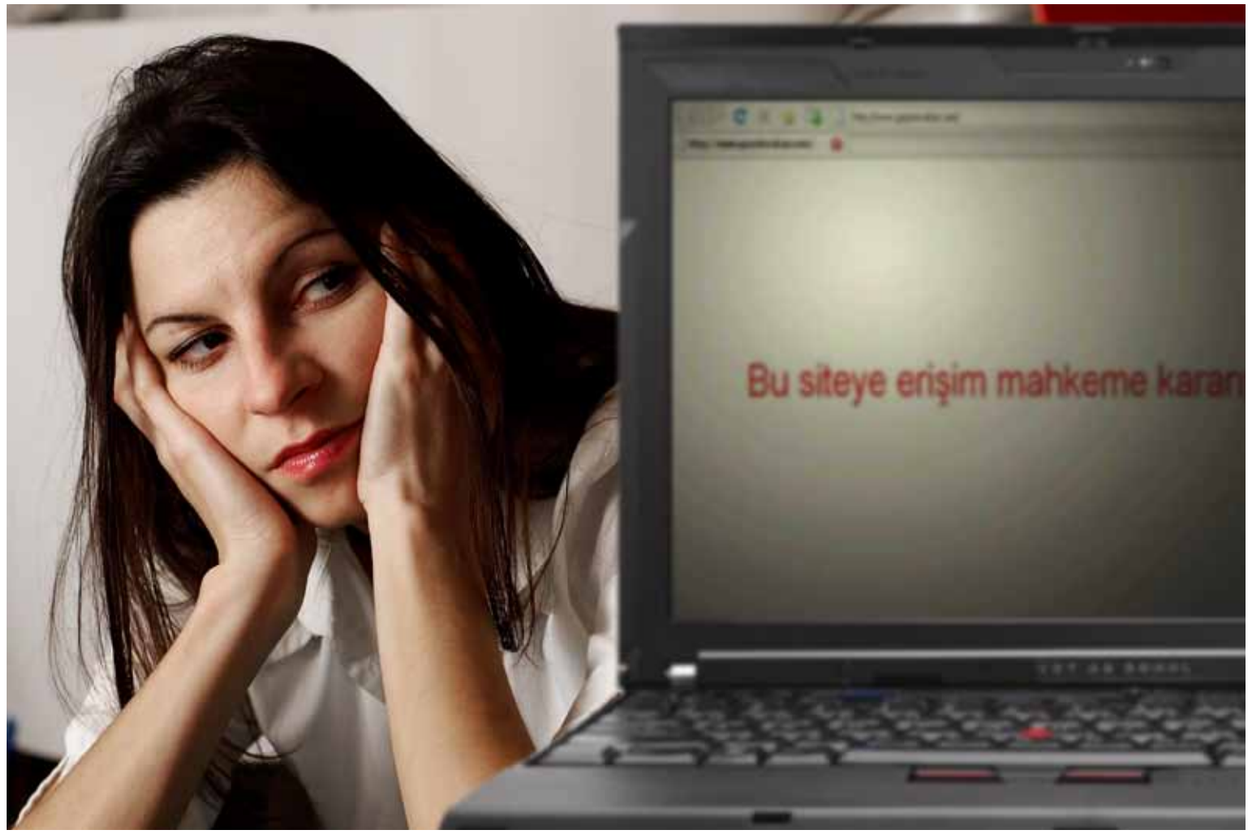

- Erişim Sağlayıcıları Birliği'nin asli görevi erişim engellemek olarak tanımlanmıştır. Ayrıca birlikle ilgili mali düzenlemeler ve denetim altyapıları, Türkiye'de İnternet erişiminin maliyetini artıracaktır.
- Kayıtların uzun süre tutulacak olması, verinin işlenmesi ve fişleme uygulamalarının önünü açmaktadır.
- Karar alma süreçlerinin daha çabuk sonuçlanması için getirilen zaman kriterleri, konuya uzak adli personelin hatalı karar almasına neden olabilecektir.
Bunların ötesinde,
- Yer sağlayıcıların sınıflandırılması, hak ve

yükümlülükler bakımından farklılaştırılması (yönetmelik ile düzenlenecek),
- URL engelleme işleminde, anahtar kelime bazlı engelleme kullanılması,
- Özellikle sosyal medya düşünüldüğünde "Tekzip" yayımlama uygulaması,
- Erişim sağlayıcının alternatif erişim yollarını engelleyici tedbirleri alması,
gibi net olmayan ve ucu açık değişiklikler, uygulama biçimine bağlı olarak endişe uyandırıcı niteliktedir.

Genel değerlendirme
Mevcut haliyle dahi çokça eleştiri almış ve tepki görmüş 5651 sayılı yasayı iyileştirmek yerine, gelen tüm eleştiri ve tepkilere kulaklarını tıkayarak sansürü ve takibin kapsamını artıran bu değişiklik önerisi iktidarın demokrasi anlayışını açıkça gözler önüne sermektedir.

Büyük sermaye gruplarının tekelinde olan geleneksel medya araçlarının üzerindeki siyasal baskı ve basının bir toplumsal manipülasyon aracına dönüşmesi Gezi direnişiyle birlikte alenileşmiş; İnternet alternatif bir iletişim, doğru bilgiye uğraşma aracı olarak daha da önem kazanmıştır. İnternet'in sağladığı bilgiye erişim ve ifade özgürlüğü ortamından duyulan rahatsızlık, başta Başbakan olmak üzere iktidarın birçok farklı temsilcisi tarafından dile getirilmiştir. İşte bu rahatsızlığın ve korkunun bir sonucu olarak uygulamaya sokulmak istenen düzenleme, çağımızı ve İnternet'i anlamaktan uzak, arkaik bir zihniyetin son hezeyanlarıdır.

Bugüne kadar İnternet'i kontrol altına almaya çalışan her müdahaleye karşı alternatif araçlar ve yöntemler geliştirilmiş, bu düzenlemeler İnternet'in kayıt dışı kısmını (darknet/deepweb) büyütmekten başka bir işe yaramamıştır.

5651 sayılı yasa ile ilgili bugüne kadar insan hakları, teknik ve hukuki çerçevede pek çok değerlendirme ve önerinin bu düzenleme teklifiyle birlikte hiçbir geçerliliğinin kalmadığı görülmektedir. 5651 sayılı yasa, önerilen haliyle artık iyileştirilmesi mümkün olmayan, tarihin çöplüğüne atılması gereken bir düzenleme olarak değerlendirilmelidir.

2008 yılında taslak olarak TBMM'ye sunulan "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu"[4], yıllardır gündeme alınmazken, jet hızıyla alt komisyondan geçerek TBMM'ye sunulan bu değişiklik teklifiyle birlikte, bir İnternet kolluğu olarak engelleme ve takipten sorumlu Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'na bir MİT görevlisinin atanması da, TİB'in geçmiş uygulamalarını aratacak bir sansür ve denetim sürecinin habercisidir.

Haziran direnişinin egemen blokta yarattığı kırılmayla hukukun uygulanmasındaki keyfiyet, devlet idaresindeki sorumsuzluk ve yolsuzluk, yönetenlerin ve onların medyasının yalanları ortaya saçılmıştır. Hiçbir sansür uygulaması bu pisliği kapatmaya yetmeyecektir, halkın adalet, demokrasi ve özgürlük talebini bastıramayacaktır.

Bilgisayar Mühendisleri Odası olarak, bilginin özgür dolaşımını ve ifade özgürlüğünü hedef alan her türlü baskıcı, sansürcü, anti-demokratik uygulamanın karşısında mücadele edeceğimizi bir kez daha kamuoyuna saygıyla duyururuz.

Basın Konseyi: İnternetime dokunma-özgürlüğümü alma

İnternet yasasında yapılacak yeni düzenlemeyle ilgili Basın Konseyi de açıklama yaptı. Türkiye'nin internette yeni bir sansür tehlikesiyle karşı karşıya kaldığını belirten Basın Konseyi'nin, tehditlere karşı uyardığı açıklaması şöyle:
Dünyada internette "kısmen özgür", AB kriterlerine göre, veri transferi konusunda "güvensiz ülke" olarak görülen Türkiye, yeni bir sansür tehdidi ile karşı karşıyadır. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı ile TİB'e, mahkeme kararı olmaksızın internet sitelerini kapatma yetkisinin verilmesi, demokrasi adına çok sakıncalı bir girişimdir ve kabul etmek mümkün değildir. Uygunsuz içeriklere kimin hangi ölçülere göre karar vereceği konusundaki belirsizlikler, bir korku toplumu yaratılmasına yol açacaktır. İnternetle ilgili özgürlükleri bitirmeye yönelik yasa tasarısının, ilgili kurumlar ve STK'larla paylaşılmadan hazırlanması, mahkeme kararına bile gerek duyulmadan 4 saat içinde internet sitelerinin Bakanlık kararıyla kapatılması yetkisi kabul edilemez bir hukuksuzluktur.

Haberleşme ve ifade özgürlüğünü tümüyle ortadan kaldırmayı amaçlayan "internet haberleşmesini siyasi iktidarın denetimine bırakma çabaları"nın demokrasilerin askıya alındığı dönemlere özgü uygulamalar olduğunu hatırlatıyoruz.
Ancak Kuzey Kore ve Çin gibi baskıcı ülkelerde görülen kısıtlamaları, ileri demokrasi iddiasındaki ülkeler için kesinlikle kabul edilemeyecek bir baskı aracı olarak görmekteyiz. Özellikle genç neslin, çağın haberleşme teknolojilerinin dışında bırakılması sonucunu doğuracak bu çabaları; düşünce ve ifade özgürlüğüne indirilmek istenen bir darbe olarak görmekteyiz. Düşünce ve haberleşme özgürlüğünü engelleyecek her türlü düzenlemeye sonuna kadar karşı çıkmakta kararlıyız. Uluslararası bilişim dünyasının da dikkatle izlediği bu süreçte, TBMM'de görev yapan tüm milletvekillerini, sadakat yemini ettikleri Anayasa'nın haberleşme özgürlüğünü düzenleyen 22. maddesine sahip çıkmaya çağırıyoruz.
Basın Konseyi olarak diyoruz ki: Türkiye'nin "kısmen özgür" ya da "güvensiz" ülke sayılmaması için, İNTERNETİME DOKUNMA-ÖZGÜRLÜKLERİMİ ALMA..

Bilişim Muhabirleri Derneği: İnternet yasası internete değil anayasal haklara müdahaledir

Bilişim Muhabirleri Derneği'nin açıklaması ise şöyle:
5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunu" hakkında istenen torba yasa ile yapılması istenen değişiklikler, kamuoyunu olduğu kadar, Bilişim Muhabirleri Derneği üyelerini de kaygılandırmıştır.

Yasanın yürürlüğe girmiş olduğu 2007'den bu yana, 5651 sayılı kanun hala tartışılmaya devam ederken, bugüne kadar uygulanan "uyar kaldır" modelinin terkedilerek, herhangi hukuksal bir karar olmadan yalnızca Bakan veya Telekomünikasyon İletişim Başkanı'nın talimatıyla engellenme getirilmesi tam anlamıyla bir sansür uygulaması olup "demokrasi" ile yönetildiği iddia edilen bir devletin normlarına uygun değildir.
İnternet trafik bilgilerinin zorunlu olarak kayıt altına alınması süresinin, 6 aydan bir yıla çıkartılması, kullanıcıların verilerinin işlenerek, kötü amaçlı olarak kullanılmasına, ya da en basit anlamıyla "fişleme" endişelerine yol açmaktadır.

Bu yasa gerek İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 19 maddesi, gerekse Türkiye Anayasası'nın 26.'cı maddesi birinci fıkrasına yer almakta olan ifade özgürlüğü ile ilgili maddelere ters düşmektedir.

Daha önce Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde Ahmet Yıldırım davası sonucunda 8.500 Euro tazminat ödemeye mahkum edilen ülkemizin ifade özgürlüğü karnesi ne yazık ki, bu tür "sansürcü" yaklaşımlarla hep kırıklarla dolu olup demokratik itibarımız uluslararası alanda zarar görmektedir.

BMD olarak özgürlüklerin başka özgürlüklerle sınırlanmış olduğunun farkındayız ve her türlü suçun, her türlü ortamda cezalandırılmasının kamu vicdanı açısından gerekli olduğunun bilincindeyiz. Bu nedenle İnternet ortamında işlenen suçların da, evrensel hukuk kuralları çerçevesinde, itiraz hakları saklı kalmak kaydıyla TİB ve benzeri atanmışlarca değil yüce Türk mahkemeleri tarafından değerlendirilmesi ve hükümlendirilmesi gerektiğine inanıyoruz. İleride bir takım siyasi kaygılarla, keyfi olarak kullanılabilecek yasaklamaların ülkemizi birçok boyutta kaos ortamına sokacağı endişesini taşıyoruz.

Yasa yapıcıdan beklentimiz, "ben yaptım oldu" zihniyetiyle hareket etmek yerine, BMD ve diğer ilgili STK'ların da konuyla ilgili görüşlerine dikkate almaları ve ileride uygulama aşamasında görülmesi muhtemel sıkıntıları bertaraf etmek adına kamu vicdanının sesini duyması olacaktır.

İYAD Başkanı Sırman: İnternet'in sansür yasasıyla kontrol edilmek istenmesi kabul edilemez

Türkiye'de İnternetin sistematik bir biçimde sansürlenip kontrol altına alınmak istendiğine işaret eden Sırman, tek tuşla erişimini engelleyebilmenin altyapısının hazırlandığını söyledi.

İnternet Yayıncıları Derneği (İYAD) Genel Başkanı Tayfun Sırman, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nun gündemindeki, "Torba tasarı"da yer alan İnternet suçlarına ilişkin düzenlemeler hakkında bir değerlendirme yaptı. Türkiye'nin İnternet özgürlüğü konusunda sabıkalı bir ülke olduğunu belirten Sırman, "Türkiye'de İnternet hükümet eliyle sistematik bir biçimde sansürlenmek ve kontrol altına alınmak isteniyor" sözleriyle yasa teklifine tepki gösterdi. Baskı ve sansürün tehlikeli boyutlarına dikkat çeken Sırman açıklamasında şunları söyledi:
"İnternete ilişkin söz konusu maddeler, Türkiye'de hükümetin İnternet üzerinde uyguladığı baskı ve sansür girişimlerinin ne kadar tehlikeli bir noktaya geldiğini gösteriyor. Gelecekte ortaya çıkması muhtemel belgelerin, ses veya görüntü kayıtlarının, tek tuşla erişimini engelleyebilmenin altyapısı hazırlanmak isteniyor. Türkiye'nin zenginliği farklılıklarıdır. Herkesin aynı düşünceyi benimsemesini istemek hem demokrasiye hem de temel haklar tarifine uymamaktadır
Hükümetin İnternet'e müdahalesinde yolsuzluk soruşturmaları da etkili oluyor. Medyayı büyük ölçüde kontrol altına alan AKP iktidarı, kendisine en büyük tehdidi oluşturan İnternet'i hedef seçmiştir. İnternetin sansür yasasıyla kontrol edilmek istenmesi kabul edilemez."

Bilişim Hukuku Uzmanları Mehmet Ali Köksal-Gürkan Özocak:

Tasarı, genel itibariyle ciddi anlamda İnternet sansürünün yolunu açıyor

Anayasa Mahkemesi'nin düzenlemeyi iptal etmesi gerektiğine işaret eden Köksal ve Özocak, "ontolojik" nedenlerle bu kanuna karşı olduklarını belirttiler. Tasarının mevcut haliyle yasalaşması halinde, siyasi iktidarın İnternet'e müdahalesi bakımından son derece tehlikeli, İnternet sansürünü amaçlayan yeni bir hukuki rejimle karşı karşıya gelineceği uyarısında bulunuldu.

Türkiye Bilişim Derneği (TBD) Hukuk Müşaviri Mehmet Ali Köksal ve birilkte çalıştığı Köksal&Partners Avukatlık Bürosu avukatlarından Gürkan Özocak, değiştirilen 5651 sayılı yasa ile ilgili sorularımızı yanıtladılar. AHİM'in 2012'de Türkiye'yi tazminata mahkûm ettiğini anımsatan avukatlar, değişiklik içeren tasarının da, AİHM kararlarıyla teminat altına alınan temel hak ve özgürlükler, uluslararası hukuk normları ve AB mevzuatı ile Anayasa'ya aykırı olduğunun altını çizdiler.

Özellikle erişimin engellenmesini düzenleyen 8. maddenin Kanunun yürürlüğe girdiği 2007'den beri en tartışmalı hüküm olduğuna işaret eden avukatlar, "Eğer tasarı yasalaşırsa, Anayasa Mahkemesi'nin bu düzenlemeleri iptal edeceğini, etmesi gerektiğini düşünüyoruz" dediler.

"Ontolojik" nedenlerle 5651 sayılı kanunun varlığına karşı olduklarını vurgulayan Avukatlar, "Kanun, evrensel hukuk ilkelerine uygun, temel hak ve özgürlükleri gözeten, bir yandan İnternet üzerinden işlenen suçlarla mücadele ederken, öte yandan kişilerin düşünce ve kendilerini ifade etme özgürlüklerini, haber alma, örgütlenme özgürlüklerini koruyan düzenlemeler içermeli" şeklinde görüş belirttiler.

Köksal-Özocak, mevcut kanunda yapılacak olan değişikliklerin Dijital Türkiye Platformu'nun bilişimle STK'larıyla üzerinde uzlaştığı ortak metinde vurgulanan esaslara uygun bir biçimde yapılması gerektiğini belirterek "Aksi halde, tasarı mevcut haliyle yasalaşırsa, AİHM tarafından insan haklarını ihlal ettiği gerekçesiyle mahkûm edilen düzenlemenin daha da ötesine geçen, siyasi iktidarın İnternet alanına müdahalesi bakımından son derece tehlikeli, ana amacı ve kapsamı İnternet sansürü olan yeni bir hukuki rejimle karşı karşıya geleceğiz" uyarısında bulundular.

-Kanun teklifine ilişkin değerlendirmenizi alabilir miyiz?

-Genel olarak değerlendirecek olursak; hali hazırda zaten antidemokratik ve müdahaleci bir metin olan 5651 sayılı Kanun'un daha baskıcı, temel hak ve özgürlüklere daha fazla müdahale eden bir kanun olmasına sebebiyet verecek bir tasarı TBMM Genel Kurulu'na sunulan. Zira, mevcut kanunda, zaten içeriğin kaldırılmasında kabul edilen "uyar-kaldır" sistemi ve özellikle 8. madedeki erişimin engellenmesi uygulamaları ile ilgili tartışmalar devam ederken, yapılacak değişiklikler İnternet sansürünün kapsamının genişletilmesi anlamını taşıyor. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AHİM), Aralık 2012'de verdiği kararla, 5651 sayılı Kanunun demokratik hukuk devletinin teminat altına alması gereken hukuki korumayı sağlamadığı gerekçesiyle Türkiye'yi tazminata mahkum etti. Yapılacak bu değişiklikle birlikte, AİHM'nin temel hak ve özgürlükler konusundaki sıkıntısının giderilmesi ve kararda belirtilen hukuki korumanın tesis edilmesi gerekirken, tam tersine, bu korumanın tamamen dışına çıkan, insan hakkı ihlallerini arttıracak, özellikle İnternet yoluyla yapılan yayınlarda düşünce ve ifade özgürlüğüne idare ve siyasi erk tarafından yapılacak müdahaleyi kolaylaştırıcı bir düzenleme yapılıyor.

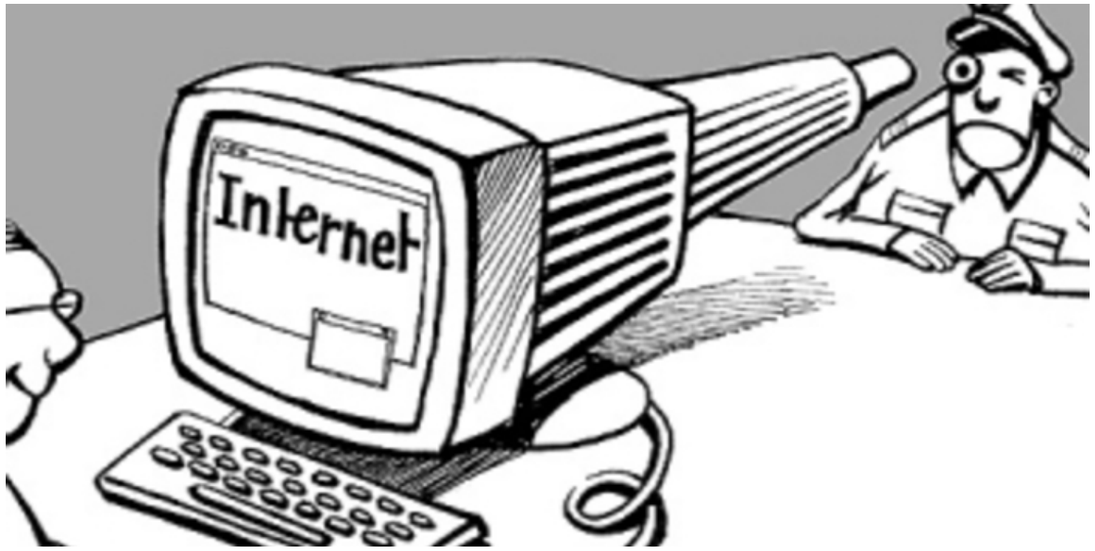

Değişiklik sonrası oluşacak hukuki rejime genel olarak bakarsak; erişimin engellenmesinin, yani site kapatmanın kolaylaşacağını, yargı yolunun dolanılarak doğrudan hükümete bağlı yürütme tarafından bu işlemlerin yapılabileceğini görüyoruz. Bu düzenleme ile yürütme erkinin açık açık yargı erkinin alanına kaydırıldığını, idareye doğrudan site kapatma yetkisinin ihdas edildiğini söylememiz gerekiyor. Oysa, Anayasa'ya göre de temel hak ve özgürlükler ancak kanun ile ve yargı tarafından kısıtlanabilir. Bu nedenle, söz konusu tasarının, gerek AİHM kararlarıyla teminat altına alınan temel hak ve özgürlüklere, gerek uluslararası hukuk normlarına ve AB mevzuatına, gerekse de Anayasa'ya aykırı olduğu açık seçik ortada.

-Mevcut kanunda en çok sorun yaşanan madde/maddeler nedir? Sorunu ortadan kaldırabilecek çözüm önerileriniz nelerdir?

-Mevcut Kanunda birçok sorunlu düzenleme var. İnternet aktörlerini tanımladığı 2. maddeden tutun da, sorumluluk hükümlerine, içerik kaldırma uygulamasına kadar hemen her hüküm tartışmalı. Özellikle, bir İnternet sitesindeki içeriğin kaldırılması değil de, doğrudan DNS üzerinden uygulanan erişimin engellenmesi tedbirini düzenleyen 8. madde, Kanunun yürürlüğe girdiği 2007'den bu yana sanıyoruz en tartışmalı hüküm oldu. Nitekim az evvel bahsettiğimiz AİHM kararında da, İnsan Hakları Mahkemesi, kararını verirken bu 8. maddeyi esas aldı.
Sorunun ortadan kaldırılabilmesi için, öncelikle kanun koyucunun İnternetin ruhunu özümsemesi gerekiyor. Çok sınırlı haller haricinde, erişimin engellenmesi yoluna gidilmemesi gerek, öncelikle bu "siteleri kapatalım" düşüncesinden kurtulmak lazım. Türkiye, bir videoda Atatürk'e hakaret edildiği gerekçesiyle dünyanın en popüler paylaşım sitelerinden biri olan YouTube'un yıllarca kapalı kalmasına şahit oldu. Bu bağlamda, erişimin engellenmesi değil, o hukuka aykırı içeriğin kaldırılmasını hedefleyen "uyar-kaldır" düşüncesi mantık olarak yerinde, ancak bunun da doğru düzenleme ile, sansüre yol açmayacak şekilde ve mutlak bir biçimde yargı kararıyla yapılması gerekiyor. İnternet üzerinde yapılacak her müdahale, kişilerin düşünce ve ifade özgürlüğünü, haber alma özgürlüğünü, örgütlenme özgürlüğünü ilgilendirir, bu nedenle bu müdahalelerin çok istisnai hallerde, kanunla düzenlenerek ve mutlaka yargısal bir işlemle yapılması zorunluluk arzediyor.

-Kanun teklifinin yasalaşması durumunda yaşanabilecek olumsuzluklar neler olabilir?

-İfade ettiğimiz gibi, tasarı, genel itibariyle ciddi anlamda İnternet sansürünün yolunu açıyor. Bu durumu biraz detaylandırmak gerekirse; örneğin, bir sansür birimi gibi çalışacak olan Erişim Sağlayıcıları Birliği kurulup ülkedeki bütün erişim sağlayıcıların buna üye olmaları zorunlu tutuluyor. Bunun bir defa teknik hiçbir açıklaması yok; bu servis sağlayıcılar birer meslek mensubu değil, bunlara neye göre bir birliğe üye olma zorunluluğu getiriliyor? Üstelik bu birlik anlaşıldığı kadarıyla hükümete bağlı çalışacağından, erişim engelleme hususlarında doğrudan hükümetin müdahil olacağı bir sürecin söz konusu olacağı açıkça ortaya çıkıyor.

Bunun dışında, tasarı yasalaşırsa, erişim engelleme kararı verilmesi kolaylaşacak, bu kararı Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı (TİB) Başkanı verebilecek ve bu bağlamda erişim engelleme ile yetkilendirilen yürütmeye ciddi anlamda imtiyazlar tanınacak. Bunun karşısında kararın uygulanması bakımından uygulanacak tedbirler ve servis sağlayıcıların yükümlülükleri artacak. Örneğin, mevcut kanundaki hapis cezaları adli para cezalarına dönüştürülmüş, ancak ceza miktarı 10 binden başlayıp, 100 bin TL'ye kadar çıkıyor. Türkiye'deki birçok işletme bakımından bu 100 bin liralık cezalar, işletmelerin kapatılması anlamına geliyor. Ayrıca, bir nevi Bakanın memuru gibi bir tezahüre sahip TİB Başkanı'nın mahkeme kararı olmaksızın ve 4 saat içinde erişimin engellenmesi kararı vermesi söz konusu, bu da yine siyasi iktidarın İnternet üzerinde gölgesini hissetmemize yol açacak.

Yine düzenleme ile URL temelli engelleme getiriliyor. Bu, elbette bütün alan adına erişimin engellenmesi yerine, belli sayfalara erişimin engellenmesi anlamında, ilk bakışta olumlu bir düzenleme gibi görülebilir. Ancak, öncelikle, URL temelli engelleme teknik olarak sıkıntılı bir uygulama, zira ülkemizde zaten yavaş olan trafiğin daha da yavaşlamasına yol açacak. Nitekim, Avustralya birkaç yıl önce bu yola başvurmuş, ancak daha sonra uygulamadan vazgeçmişti. Bunun yanında, hali hazırda bir siteye erişim engellendiğinde DNS ayarları değiştirilerek bu engelleme dolanılabilirken, URL temelli engellemede DNS ile de bu sayfalara girilemeyecek. Zaten URL temelli engelleme sisteminin nedeni de bu gibi görünüyor.

Bir başka değişiklik ise, Bakan'a "gecikmesinde sakınca bulunan hallerde" özel hayatın gizliliği veya kişilik hakkı ihlali hallerinde erişimin engellenmesi emri verme yetkisi tanınmış. Şüphesiz ki, bu haller hakim veya savcının takdir edeceği, dolayısıyla "yargısal" bir faaliyet gerektiren işlemlerdir. Bu yetkinin yürütmeye verilmesi erkler ayrılığı ve siyasi iktidarın İnternet alanına müdahalesi bakımından son derece tehlikeli.

Gündem: 5651 değiştiriliyor

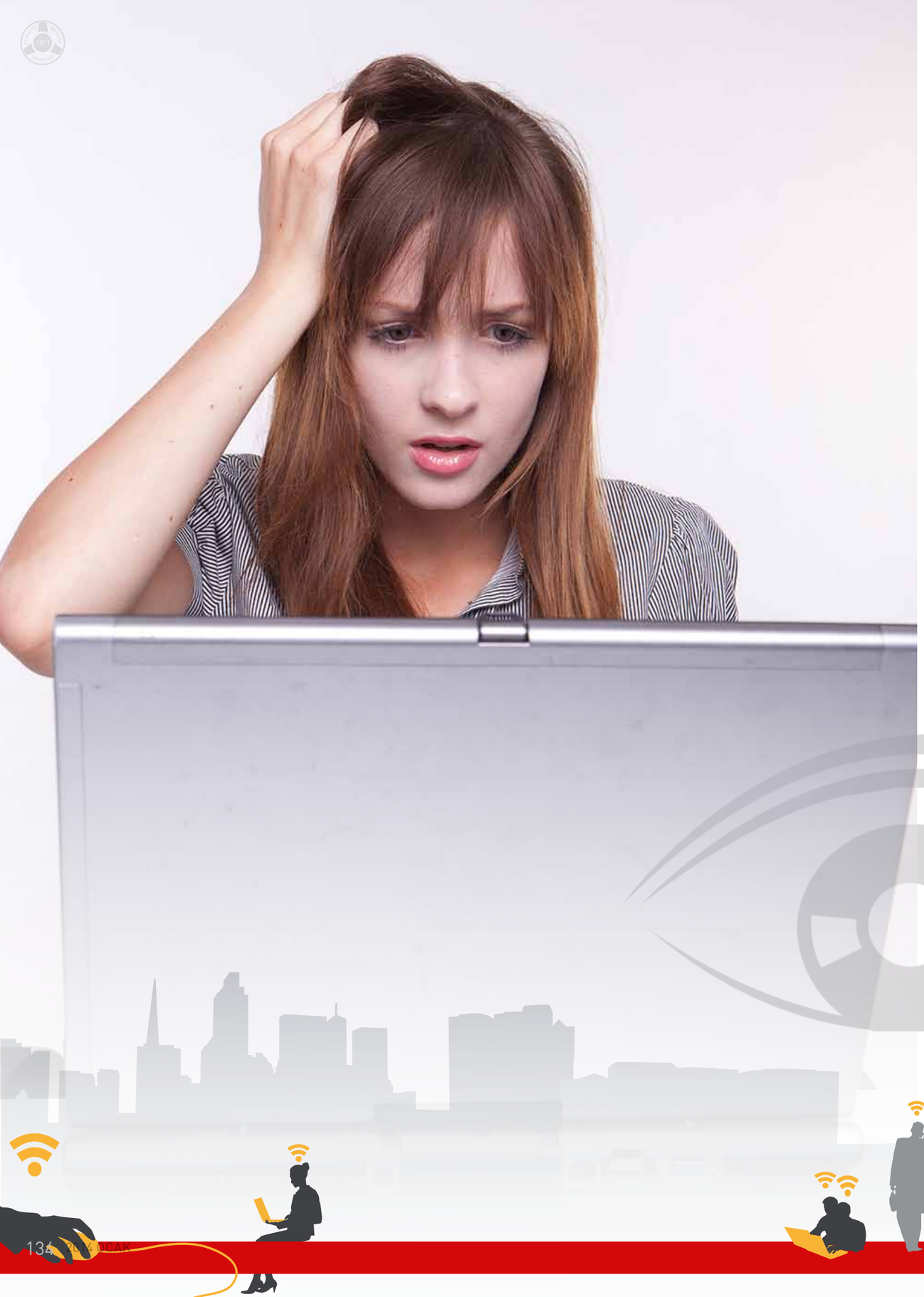

Altının çizilmesi gereken çok önemli bir husus da, 5651 sayılı Kanun'a getirilen ek madde ile, TİB personelinin, görevin ifasıyla ilgili olarak işledikleri suçlardan dolayı (burada sınırlı olarak sayılmadığından, bütün suçlar olarak anlamalıyız) ceza soruşturmasına tabi tutulabilmesi TİB Başkanı'nın; TİB Başkanı'nın suç işlemesi durumunda ise soruşturulması Bakan'ın iznine bağlanıyor. Bu düzenleme, açık bir biçimde, ülkenin tamamının telefon ve İnternet faaliyetleri üzerinde profilleme, denetleme ve izleme yetisine sahip TİB personelinin mutlak bir sorumsuzlukla hareket etmesinin yolunu açıyor. Personelin yetkisinin arttırıldığı, sorumluluğunun ise kaldırıldığı bu düzenleme ile, siyasi iktidarın hiçbir yargı "engellemesi"ne takılmadan, keyfi bir biçimde her türlü işlemi, profillemeyi, dinlemeyi, izlemeyi, gözetlemeyi yapabileceği, bunun suç olduğu durumda bile Başkan veya Bakanın izni çıkmaksızın haklarında hukuki bir süreç işletilemeyeceği ortaya çıkıyor.

Bunun yanında, 10 Ocak'ta TBMM'ye sunulan ikinci torba kanun ile, TİB'e 130 yeni personel kadrosu ve ek olarak bütün kadronun yüzde 20'sini aşmayacak sayıda hâkim ve savcı öneriliyor. Bu düzenleme ile de, TİB'in artık bir "iç istihbarat kurumu" haline getirildiği yorumları yapılıyor. Nitekim, henüz birkaç gün önce TİB Başkanı dahil bütün daire başkanlarının aynı anda görevden alınması ve yerlerine MİT menşeli kişilerin getirileceği söylentisi, bu yorumları ve endişeleri haklı çıkarıyor.

Bütün bu düzenlemeler,özelliklede yürütme tarafından erişim engellemesi yapılabileceği şeklindeki düzenleme skandal niteliğinde. Eğer tasarı yasalaşırsa, Anayasa Mahkemesi'nin bu düzenlemeleri iptal edeceğini, etmesi gerektiğini düşünüyoruz.

-5651 konusunda sizce neler yapılmalı?

-Önceki sorunuzda söylediğimiz gibi, biz, esasen ontolojik sebeplerle 5651 sayılı Kanunun varlığına karşıyız. Ancak bu, İnternetin tamamen denetim dışında, sınırsız özgürlüklerin hakim olduğu bir alan olması gerektiğini söylediğimiz sonucuna yol açmasın. Mesele, az evvel de belirttiğimiz gibi, İnternetin ruhunu özümseyen yeni bir yasa hazırlanması gerekliliği.
Ne var ki, yeni bir yasa çıkarılmayacaksa da, 5651 sayılı Kanun üzerinde yapılacak değişiklikler bu esaslara göre düzenlenmeli. Buna göre kanun, evrensel hukuk ilkelerine uygun, temel hak ve özgürlükleri gözeten, bir yandan İnternet üzerinden işlenen suçlarla mücadele ederken, öte yandan kişilerin düşünce ve kendilerini ifade etme özgürlüklerini, haber alma, örgütlenme özgürlüklerini koruyan düzenlemeler içermeli. Bunun için de, çok sınırlı hallerde ve yargısal faaliyetle bu mecraya müdahale edilmesi sağlanıp, özellikle siyasi otoritenin kimi zaman "baş belası" olarak gördüğü İnternet üzerindeki müdahale alanının kapatılması gerekli. İnternet üzerinde yapılacak olan sınırlı denetim, ancak bu şekilde insan haklarına saygılı, temel hak ve özgürlükleri koruyan, toplumun demokratik ihtiyaçlarına cevap verecek bir hukuki rejime kavuşabilir. Nitekim, bununla ilgili olarak Dijital Türkiye Platformu, bilişim ile ilgili faaliyet yürüten sivil toplum kuruluşlarının üzerinde uzlaştığı, bizim de destek verdiğimiz bir ortak metin açıkladı. 5651 sayılı Kanun'da yapılacak olan değişikliklerin bu ortak metinde vurgulanan esaslara uygun bir biçimde yapılması gerekiyor. Aksi halde, tasarı mevcut haliyle yasalaşırsa, AİHM tarafından insan haklarını ihlal ettiği gerekçesiyle mahkûm edilen düzenlemenin daha da ötesine geçen, siyasi iktidarın İnternet alanına müdahalesi bakımından son derece tehlikeli, ana amacı ve kapsamı İnternet sansürü olan yeni bir hukuki rejimle karşı karşıya geleceğiz.

Ankara Barosu avukatlarından Özgür Eralp:

Zaten tartışılan ve ayrı bir kanunla yapılması istenen değişiklikler, torba yasaya konularak karmaşık bir hal aldı

"Gündemdeki değişikliklere göre hemen bir kanun tasarısı hazırlamak kanun yapma tekniği açısından doğru bir davranış değildir" diyen Eralp, özellikle bilişim ve İnternetle ilgili halen birçok yasa tasarısı beklerken yeni tasarıların ortaya çıktığı ve bunların ilginç bir şekilde hemen yasalaştığına dikkat çekti.

Gündem sayfalarımız için bilişim hukuku alanında yaptığı çalışmalarla tanınan Ankara Barosu avukatlarından Özgür Eralp de 17 Aralık 2013'te TBMM Başkanlığı'na sunulan İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi hakkındaki değerlendirmelerini bizimle paylaştı.

Öncelikle belirtmek isterim ki gündemdeki değişikliklere göre hemen bir kanun tasarısı hazırlamak kanun yapma tekniği açısından doğru bir davranış değildir. Yasalar elbetteki toplumdaki değişikliklere paralel olarak hazırlanacak. Ancak bu da ciddi bir araştırma ve çalışma süreci gerektirir. Ülkemizde ilginç bir şekilde üzerinde çok uzun süre çalışılan konunun uzmanları tarafından değerlendirilen yasa çalışmaları bir türlü yasalaşıp Resmi Gazete'de yayınlanmazken birkaç gün içerisinde hazırlanan yasa çalışmaları çok kısa süre içerisinde kabul edilip Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girebiliyor. Özellikle bilişim ve İnternetle ilgili halen birçok yasa tasarısı beklerken yeni tasarılar ortaya çıkmakta ve bunlar ilginç bir şekilde hemen yasalaşıyor.

Örneğin Türkiye'de bir türlü yasalaşamayan Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı Taslağı böyledir. Hâlâ bu tasarı Başbakanlık'ta bekliyor. Tasarı taslağıyla; kişisel nitelikteki verilerin tanımının yapılması, esas ve unsurlarının belirlenmesi ve korunması amacıyla idarî bir yapının oluşturulması ile bireylerin şahsiyet haklarının himayesine ilişkin düzenlemeler getirilmesini amaçlayan hükümlere yer veriliyor. Bunlar ülkemiz açısından önemli.

Aynı şekilde Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı, 3 Eylül 2012'de TBMM Başkanlığı'na sunuldu ve halen yasalaşmadı. Tasarı ile, Avrupa Konseyi bünyesinde hazırlanan ve sanal ortamda işlenen suçların ortak tanımlarının yapılması, bu alanda ülkelerin maddi ceza hukuku unsurlarını uyumlu hale getirme, suçların soruşturulması ve kovuşturulması için gerekli olan yerel ceza usul hukuku yetkilerini sağlama ve uluslararası işbirliği rejimi oluşturmayı amaçlayan ve ülkemizin Avrupa Konseyi çerçevesinde oluşturulan ortak hukuk sistemine siber ortamda işlenen suçlarla mücadele alanında da dâhil olmasını sağlayacak olan "Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi"nin onaylanmasının uygun bulunması öngörülüyor.

Yine aynı şekilde Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Tasarısı, 21 Ekim 2011'de TBMM'ye geldi ve halen yasalaşmadı. Tasarı ile elektronik ticarete ve bilgi toplumu hizmetlerine ilişkin esas ve usuller ile istenmeyen elektronik postalara ilişkin hükümler düzenlenirken Avrupa Birliği'nin konuyla ilgili mevzuatı ile Türk mevzuatı arasında uyum sağlanması amaçlanıyor. Bu da e-ticareti açısından önemli bir konu.

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Taslağı da 2012'den beri gündemde olmakla birlikte halen yasa tasarısı metni kamuya açılmadı. Kültür ve Turizm eski Bakanı Ertuğrul Günay'ın başkanlığında 27 Haziran 2012'de gerçekleştirilen toplantıyla; öncelikli amacı Avrupa Birliği müktesebatı ile uluslararası anlaşmalara uyum sağlamak

Gündem: 5651 değiştiriliyor

ve uygulamadan kaynaklı sorunları çözüme kavuşturmak olan Fikir ve Sanat Eserleri Kanun'unda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Taslağı, basına duyuruldu şeklinde haberleştirilmesine rağmen bu yasa tasarısını tüm aramalara rağmen İnternette bulamadığımızı belirtmek isterim.

Kamuoyunda birçok tartışmayı getiren ve esasen ayrı bir kanun tasarısıyla yapılması istenen değişiklikler, torba yasa olarak adlandırılan yasa içerisine konularak durum çok daha karmaşık bir hal aldı. Zira bu torba yasaya da sürekli farklı maddeler eklenmekte. Bu kanun tasarısının getirmeyi amaçladığı düzenlemelerin önemli bulduğum bazılarına dikkat çekmek istiyorum:
Tasarının 3. maddesiyle yer sağlayıcının sorumlulukları düzenlenmiş trafik bilgilerini bir yıldan az ve iki yıldan fazla olmamak üzere yönetmelikte belirtilecek süre kadar saklamakla yükümlü olacağı ve aksi takdirde idari para cezasıyla cezalandırılacakları belirtiliyor. Bu madde fişleme tehlikesini getireceği için kamuyoyunda tereddüt oluşturuyor.

Tasarının 4. Maddesi, Erişim Sağlayıcıları Birliği'nin kuruluşuna ilişkin düzenlemeleri içeriyor. Bu birliğin merkezi Ankara'da olacak. Birlik, 5809 Sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu kapsamında yetkilendirilen tüm İnternet servis sağlayıcıları ile İnternet erişim hizmeti veren diğer işletmecilerin katılmasıyla oluşacak ve koordinasyonu sağlayan bir kuruluş olarak tanımlandı. Yasanın 8. maddesi kapsamı dışındaki erişimin engellenmesi kararları erişim sağlayıcılar tarafından yerine getirileceği belirtiliyor. Bu kararların gereği için Birliğe gönderileceği, bu kapsamda Birliğe yapılan tebligatın erişim sağlayıcılara yapılmış sayılacağı, Birliğin kendisine gönderilen kararlara itiraz edebileceği bildiriliyor. Birliğe üye olmayan İnternet servis sağlayıcıları faaliyette bulunamayacağı şeklinde de dikkate değer ciddi bir düzenleme mevcut.
Tasarının 6. maddesine göre erişimin engellenmesi kararında asgari olarak yüklenen suçun türü, suça ilişkin bilgilerin bulunduğu internet ortamında yapılan yayın adresi, erişimin engellenmesi yöntemi belirtiliyor. Katolog suçlar olarak belirlenen suçlara "Halkın bir kesimini, sosyal sınıf, ırk, din, mezhep, cinsiyet veya bölge farklılığına dayanarak alenen aşağılama" maddesi eklenmiş. Kanımızca uygulamada en çok tartışma yaratacak maddelerden bir tanesi de bu olacak. Ayrıca soruşturma aşamasında verilen hâkim kararlarının birden fazla sulh ceza mahkemesi bulunan yerlerde HSYK tarafından belirlenecek sulh ceza hâkimleri aracılığıyla verilmesi yöntemiyle de uygulamada yeknesaklığın hedeflendiği düşünülüyor. Ancak bu düzenleme de uygulamada tartışmaları beraberinde getirecek. Nitekim nefret söylemi olarak adlandırılan bu katolog suçun nasıl tespit edileceği yönünde ciddi eleştiriler bulunuyor.
Tasarının 7. maddesi ise şüphesiz en çok tartışılacak maddelerden biri. İçeriğin yayından çıkarılması ve cevap hakkı yöntemi çok ciddi bir değişime uğruyor. Bu madde ile erişimin engellenmesine ilişkin kararlarda bir artış olacağı düşünülüyor.
Tasarının 8. maddesiyle İnternetin güvenli kullanımı sağlama, bilgi güvenliği ve bilişim şuurunu geliştirmeye ibaresi eklenmiş. Özellikle "bilişim şuuru" kavramının çok tartışılacağını düşünüyoruz. Aynı şekilde İnternet Geliştirme Kurulu'nca izleme, filtreleme ve engelleme yapılacak içeriği haiz yayınların tespiti hususu da tartışmaya açık düzenlemelerden biridir.

Avukat Serhat Koç:

Zamanlama manidar mı? Evet manidar...

Sansür mekanizması tek elde toplanmakta, hızlandırılmakta, yargı denetiminden kaçırılmakta ve adeta benim görmene izin verdiğimi görebilirsin ve her gördüğünü de kaydederim sürecine girmiş bulunuyoruz.

Gündem sayfalarımıza Güneli & Koç Hukuk Bürosu kurucu ortağı ve Korsan Parti Türkiye Hareketi sözcüsü, bilişim hukukçusu Avukat Serhat Koç da, "5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun (İnternet sansür yasası) ve kanunu değiştirmeye yönelik kanun teklifleri üzerinden bir distopya açıklaması" başlıklı oldukça uzun yazısını göndererek katkı verdi. Yazının bir kısmına aşağıda yer veriyoruz.

Dünyada sadece Türkiye'de değil hemen hemen tüm "gelişmiş" ülkelerde bir "gözetim" düzeni sürüyor. Türkiye de görünen o ki buna ayak uydurmaya çalışıyor. Ama bunu yaparken sansürleme mekanizmasını da yanında bonus olarak sağlıyor biz kullanıcılarına (vatandaşlarına).

Burada bahsettiğimiz gözetim ise hayatımızın her alanına yayılmış kara bir distopyaya aslında. Yani zamanlama gözetim anlamında manidar değil. Ama 5651 değişikliği teklifini kimlerin, hangi hukukçuların, hangi danışmanların hazırladığı, kim tarafından sipariş edildiği açıkçası muamma olmayı sürdürüyor. Çünkü başta Zeynep Karahan Uslu ve Necdet Ünüvar olmak üzere tekliflerin altında imzası olan milletvekillerinin aslında tekliflerin içeriklerinden ancak imzalama anlarında haberdar olduklarını hatta bazılarının halen dahi okumamış olduklarını düşünüyoruz.

Esasen Türkiye ve dünyada sansür her zaman vardı ve olacaktır da. Çünkü bu tarz mekanizmalar, iktidarların bilgiyi halkın denetiminden kaçırma yolu olarak en çok başvurulan araçlardır. Bu kısıtlamalarla, alternatif oluşumların sesi çeşitli kılıflar altında kısılmaya, bilgiye ulaşmamıza, ifade özgürlüğüne, yeni medyaya ve en çok da sosyal ağlara aslında kısaca iletişimimize tümden ket vurulmaya çalışılmaktadır.

Bu tür sansür yasalarının, yolsuzluk olaylarından ve ciddi önem derecesine sahip bilgilerin İnternet'te dolaşmasından sonra hayata geçirilmeye çalışılması da zamanlama açısından oldukça manidar!

İnternet'in doğasına ve tarafı olduğumuz başta Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) olmak üzere tüm uluslararası sözleşmelerin tersine hareket edildiği ve birilerinin açıkça yalan söylediği hem hukuken hem insani açıdan ortadadır.

...

Edward Snowden'ın da yapısını son dönemde ortaya çıkardığı, ABD'deki Ulusal Güvenlik Dairesi(National Security Agency-NSA) benzeri bir oluşumun bugünün Türkiye'sinde de Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı (TİB) bünyesinde Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) işbirliği ile kurulduğu vatandaşlar açısından hangi noktada olduğumuzu anlamamız açısından önemli bir ipucudur.

Sansür tek başına gelmemekte, beraberinde izlenmeyi ve gözetlenmeyi de getirmektedir. İnternet yıllardır demokratik ve özgürlükçü bir kanal olarak görülürken her hareketimizin en kolay şekilde takip ve kayıt edilebildiği bir mecra haline gelmesi elbette günlük hayatımızı ve sosyal yaşantımızı da derinden etkileyecektir.

Şifrepunk'ta Assange "Özgürleşme yolundaki önemli aracımız İnternet, şimdiye dek gördüğümüz en tehlikeli totaliterlik kolaylaştırıcısına dönüştürüldü. İnternet insan uygarlığına bir tehdittir" diyor.

Yani aslında Morozov ve diğer kuşkucularla, kötümserlerin görüşlerine hiç uzak olmadığımız görünüyor.
İnternet'te sınırsız gözetim tam da dünyanın sosyal ve ekonomik sistemlerinin İnternete tam anlamıyla entegre olduğu zamanda geliyor. 11 eylül'den kısa bir süre sonra 26 Ekim 2011'de ABD'de çıkarılan Patriot Act'te devletin artık makul şüphe bile olmaksızın İnternet ya da farklı türden bir ağ üzerinden gerçekleştirilen tüm iletişim yollarını izleyebilmesini mümkün kılmıştı. Tabi bu gözetimin sadece internette olduğu anlamına gelmemektedir. Sokakta, evlerde, her yerde olan gözetim ve denetim kuşatmasından İnternet de uzun zamandır nasibini alıyor ve bu tarz düzenlemeler devletlerin şiddet tehdidi sayesinde kolaylıkla yürürlüğe konulabilmektedir.

Bilgileri, iletişimimizi şifrelemek bunların şifresini çözmekten daha kolaydır. İnsanlar artık kendilerini İnternet'te de güvende hissetmiyorlar. Bu yüzden de tüm iletişim kanallarını güvenli hale getirmek isteyen ve yazdıklarını şifreleyecek, girdikleri sitelerde iz bırakmayacak çözümlere yöneliyorlar.

Bu hukuki açıdan ciddi bir sorun olduğu kadar aslında esasen sosyologların incelemesi gereken ciddi bir kara distopya çağının habercisi tüm insanlık için. Öyle ki ne diyorduk: "iletişim örgütlenmektir" ve fakat şimdilerde ise "iletişim şifreli örgütlenmektir" diyebiliriz rahatlıkla. Buradaki mantık oldukça basittir; asla unutmamak gerekir ki baskı düzeyi ne kadar yüksek olursa, çıkış yolu da o kadar hızlı ve kolay bulunur.

...

Gelecek cidden çok karanlık gözükse de, çözüm yok değil, hatta ciddi derece çeşitli ve yaratıcı çözümlerde mevcut, mücadele alanları hâlâ var ve aktifler. Asla unutmayın toplum ve birey, yasakçı zihniyet karşısında her zaman bir adım öndedir.

İnternet kanunu mu?

Türkiye'de ne zaman İnternet'e dair bir mevzuat çalışması yapılsa, hali hazırda sahip olduğumuz hak ve özgürlüklerimiz hukuksuz şekilde sınırlandığı gibi gözetleme, kaydetme ve sansürleme faaliyetleri de aynı oranda arttırılmaktadır.

Öyle ki hükümetin iddiasına göre temel amacı çocuk pornografisi ve istismarı ile mücadele olan 5651 Sayılı Kanun zamanın meclis artimetiğinde Atatürk'e hakaret suçunun da eklenmesinin kabulü ile ana muhalefet partisinden de destek görmüş ve 2007 yılında yasalaşarak o günden beri sansüre açılan kapımız olmuştu. Gerçeklerden devlet eliyle korunmamızı sağlamıştı.

Yasanın ilk çıkarıldığı dönemde de pek çok uzman yazar ve akademisyen bunun adım adım gelecek bir sansürün kılıfı olduğunu dünyadan örneklerle delillendirerek çeşitli platformlarda ısrarla dile getirmişlerdi. Ama hiçbir şey sansürün durmasına çare olmadığı gibi sansür mekanizması tek elde toplanmakta, hızlandırılmakta, yargı denetiminden kaçırılmakta ve adeta benim görmene izin verdiğimi görebilirsin ve her gördüğünü de kaydederim sürecine girmiş bulunuyoruz.

...

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri tasarısına giren düzenleme ile birlikte, İnternet kullanıcılarının tüm hareketleri hangi kelimeleri aradığı, hangi sitelere girdiği, sosyal ağlarda neler yaptığı kayıt altına alınacak. Erişim sağlayıcıların hükümet kontrolündeki "birlik"e üye olmasının zorunlu tutulması yoluyla gerçekleştirilecek. Yine düzenleme ile getirilen yenilik olarak, hali hazırda DNS üzerinden engelleme yapılırken, artık IP adresi üzerinden erişim engellenmesi söz konusu olacak. URL temelli erişim engellenmesi uygulamaya sokularak, bir içerik sebebiyle bütün adresin erişiminin engellenmesinin yolu açılacak. Yani hem İnternet kullanıcılarının her yaptığı kayıt altına alınıyor, hem de bazı siteler engelleniyor.

...

Kanundaki erişim engelleme nedenlerine nefret söyleminin de eklenmesi, katılma zorunluluğu bulunan bir erişim sağlayıcılar birliği kurulması ve sansürün bu birlik eliyle yürütülmesi, hâkimlerin jet süreler içerisinde sansür istemleri hakkında karar vermesi, URL ve IP numarası bazlı erişim engellemeler ve de demokratik teamüllere asla sığmayan yargı dışındaki kurumların ve hatta TİB başkanı ve de ilgili bakanın emirle site kapatabilmesi gibi şu an var olan sansürü daha da ileri boyutlara getirecek olan pek çok detay nokta bu değişiklik tasarısında yer aldı.

...

Hali hazırda var olan İnternet sansürünü az ve yavaş bulanlarca hazırlandığı anlaşılan düzenlemenin gerekçesi de bu tür sansür yasalarının artık tüm dünyada telif koruması ve terörizmle birlikte üç temel gerekçesinde biri olan "Aile, çocuk ve gençlerin korunması; elektronik istismarın engellenmesi" olarak gösterilmiş teklif metninde.
Vekiller gerekçelerinde, "Bilindiği üzere medya, neyin dikkate değer olduğunu ve toplumun neleri görmesi ve duyması gerektiğini belirleyerek önemli bir işlev üstlenmektedir.

Gündem: 5651 değiştiriliyor

İnternet günümüz medyasında en yaygın kullanılan araç olarak öne çıkmaktadır" diyerek aslında kendi esas amaçlarının da İnternet medyasını tahakküm altına almak ve kitleleri yönlendirmek olduğunun da bir şekilde açık etmiş durumdalar.

...

Ne siteler gördüm zaten yoktular...

Tasarıdaki bir yenilik ise; Türkiye'de barındırılan sitelerden uyarı alan "hukuka aykırı" içeriğin Türkiye'deki yer sağlayıcılarca çıkarılması ve de içeriği yerli olsun yabancı olsun yurtdışında barındırılan sitelerin ise içeriği çıkartılamasa bile ilgili sayfalara Türkiye'den erişimin engellemesi. Yani yine deve kuşu oluyoruz ve başımızı yine kuma gömüyoruz. "Siteyi biz Türkiye'de görmüyorsak o site zaten yok ki" diyebiliyoruz. Torba kanuna alınmayan maddelerden biri olan ve Uslu'nun tasarısındaki en derin hatalardan biri de "Halkın bir kesimini sosyal sınıf, ırk, din, mezhep, cinsiyet ve bölge ayrımına dayanarak aşağılama" suçunun da artık site sansürleme nedenleri arasına alınmış olması. Türkiye'de son derece muğlak ve yoruma açık olan bu TCK maddesinin aslen sürekli olarak İslam, Müslümanlık, Türklük, Sünnilik vb. "temel" değerleri "aşağılamak" yönünden işletildiği ve Fazıl Say, Sevan Nişanyan gibi pek çok aydının dahi bundan dolayı hapis cezası aldığı yenidonem.com gibi sitelerin kapatıldığı bir ülkede hangi sitelerin şimdiden bu son derece "insani" gözüken maddeye dayanılarak kapatılabileceğini size sıralayabiliriz.

Tüm muhalif fikirlere ait siteler bu kapsamda değerlendirilecek ve bir bir kapatılacak ama hiçbir savcı "öteki" kavramının içerisinde olan yani "temel değer" kabul etmediği değerlerin "aşağılanmasını" suç kabul etmeyecektir. Türkiye'de hep olduğu gibi işin uygulamada bittiği bir ortam olduğunu gözden kaçırarak "samimi" duygularla nefret suçu dediğimiz aslen dünyada da kabul görmesi gereken ötekinin daha da ötekileştirmesini engelleme amacı taşıyan bu maddenin İnternet sansürüne dayanak yapılması, Türkiye'deki kamplaşmayı da artık onarılamaz hale getirilebilir. Ötekileştirilenlerin en önemli ifade özgürlüğü mecrası olan İnternet'in de ellerinden alındığında neler yapmasını bekliyoruz?

....

Son derece sakıncalı husus ise; zorunlu olarak oluşturulacak Erişim Sağlayıcıları Birliği'ne üye olmayan İnternet servis sağlayıcılarının faaliyette bulunamayacak olmasıdır. Öyle ki erişimin engellenmesi kararlarının uygulanmasını sağlamak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliği'nin kurulması ve bu birliğin tüzüğünü devlet onayından geçmesi kararlaştırılmıştır. Birlik, yetkilendirilen tüm İnternet servis sağlayıcıları ile İnternet erişim hizmeti veren diğer işletmecilerin katılmasıyla oluşan ve koordinasyonu sağlayacak bir yapı olarak öngörülmüş olup erişimin engellenmesi kararlarının gereği için Birliğe gönderileceği ve bu kapsamda Birliğe yapılan tebligat erişim sağlayıcılara yapılmış sayılacağı tasarıda yer almıştır. Birliğe katılımın zorunlu olması, tüzüğün devlet onayı gerektirmesi, katılmayanlara ceza ve faaliyet durdurma yaptırımı getiriliyor olması da yine siyasi otoritenin sansürü sürdürme ve tek elden hızlı ve etkin bir şekilde sürdürme konusunda ne kadar da inatçı ve kendinden emin olduğunu göstermektedir.

Erişim Sağlayıcılar Birliği gibi zorunlu sektörel birlikler kurdurtup köhnemiş sansür mekanizmalarını hortlatmaktan derhal vazgeçilmelidir. Öyle ki tarih bu tür adı "birlik" olan ama aslında egemenler tarafından kurulan uygulayıcı topluluklar ve güç

odaklarıyla doludur, bunlar çıkarları için her şeyi yaparlar ve asla "devlet"in sözü dışında hareket etmezler.

Erişim Sağlayıcıları Birliği'nin aslında kelime anlamının dışına çıkarak tek görevinin erişimi engellemek olacak olabilmesi ihtimali gerçekten de ülkenin ve hukuk sistemimizin içinde bulunduğumuz durumu en iyi anlatan şey.

...

Yer sağlayıcıların yeni çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde yaptıkları işin niteliğine göre sınıflandırılarak yükümlülüklerin farklılaştırılabirileceğine dair bir madde de mevcuttur ki; yer sağlayıcıların yükümlülüklerinin ve hatta ne demek olduğu şu anda anlaşılamayan sınıflandırmalarının (?) kanunla değil de yönetmelikle yapılacağının sinyalleri verilmiş durumda. Anlaşılan Google, Facebook vb. olmayan yer sağlayıcıları çok çok zor dönemler bekliyor ülkemizde. Ama tabi aslında bu sınıflandırma kapsamında Google, Facebook vb. büyük şirketlerin "Platform Sağlayıcı" olarak sınıflandırılıp her türlü sorumluluktan kendilerini kurtarmaları mümkün olacak. Zaten aslında bu 5651 değişikliğinin altında yatan temel olay olan tüm çıkar gruplarının menfaatlerinin bir noktada toplandığını gösteren bir gerçek bu da.

...

Aslında demokratik toplumlarda tüm erişim sağlayıcıların bu yönde bir tasarıya tek ağızdan itiraz etmesi ve asla bunu kabullenmeyecekleri güçlü bir biçimde dillendirmeleri beklenir ama ülkemizde bir tane bile erişim sağlayıcı buna ses çıkarmamış ve bu da aslında erişim sağlayıcıların faaliyetlerinin durdurulması noktasında ne kadar da savunmasız ve bastırılmış şekilde idarenin boyunduruğu altında anti-demokratik bir şekilde yönlendirildiklerinin bir göstergesidir. Ayrıca bu birliğin masraflarının da ilgili firma gelirlerinin bilmem kaçta biri ile sağlanması yasalaşıyor ki bu da bizlere yani İnternet kullanıcılarına faturalarımızın artması anlamında yeni bir külfet olarak geri dönecek artık raporlara yansımış bir gerçek olan dünyanın en yavaş ve en pahalı İnternetlerinden birini kullandığımız şu ülkede.

...

Sonuç olarak şunu belirtmek gerekir ki: erişime engelleme kararları yerine İnternet demokrasisine uygun bir şekilde şeffaf bir uyar-kaldır mekanizmasının işletilmesi sağlanmalıdır. Kanunda erişim engelleme kalacak ise yeterli şüphe kavramı yerine mutlaka kuvvetli şüphe kavramı ile birlikte bir süreçte tanımlanmalıdır. Aynı zamanda erişime engellemenin, yalnızca hukuka aykırılığın başka tedbirlerle giderilemeyeceği durumlarda ve ölçülülük ile orantılılık ilkeleri çerçevesinde uygulanabileceği bir tedbir olarak düzenlenmesi sağlanmalıdır.
...

Bir ülkenin ve halkın ilerlemesinin bilimsel çalışmalarla ve bilimsel çalışmaların da eğitim ve ifade özgürlüklerinin tam olarak kullanılmasıyla gerçekleşeceği unutulmamalıdır. İnternet'te sansürün artırılması basın özgürlüğünü kısıtladığı gibi bilimsel araştırma özgürlüğünü de baltalamaktadır. Bilimsel araştırmacılar, öğrenciler, akademisyenler ve her kesimden insan kendi ilgi alanlarındaki bulguları test etmek ve daha da geliştirmek amacıyla başkalarının incelemesine ve kullanmasına sunarlar. Buna araştırmacılıkta bilim etiği denir. Bununla birlikte, İnternet özgürlüğü ifade özgürlüğünün koruyucusudur. Ayrıca, İnternet özgürlüğü ile araştırma özgürlüğü girifttir. Çünkü, günümüzdeki en etkin araştırma metodu İnternette kaynak taraması, içeriklere rahat ve sansürsüz erişimden, test ve bulguların İnternet'te paylaşılmasından ve tartışılmasından geçer. İfade özgürlüğü olmazsa da araştırma özgürlüğü bundan olumsuz yönde etkilenir. Bilgi akışının, açık, şeffaf, sansürsüz ve herkesin erişimine izin vermediği durumlarda bilimin ilerlemesi söz konusu olamaz.

...

Yine de tüm bu olanlara rağmen artık insanlar internetin, alternatif medyanın, ifade özgürlüğünün ne olduğunun önemini kısaca hayatlarının önemini ve buna olan tehditleri açıkça anlamış oldu. Bizler ise bu insanları birlikte hareket etmeye, çözümler üretmeye, kendi internetimizi kurmaya ve hayatımızı tekrar geri almaya çağırıyor ve bize hayatı dar etmek isteyenlere inatla "İnternet hayattır" diye haykırıyoruz.

Gündem: 5651 değiştiriliyor

Tebrik kartları tarih oldu; sıra e-karta mı geliyor?

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte yılbaşı, bayram ve özel günlerde tebrik kartı gönderme alışkanlığı tarihe karıştı. Artık birçok kişi, e-kart göndermeyi tercih eder oldu. Ancak Türkiye'deki e-kart siteleri bir bir yok olurken, e-kart servisi veren büyük siteler de bu hizmetlerinden vazgeçmeye başladılar.

Fatma Ağaç

Bizi masal dünyasına yaklaştıran, nostaljik yolculuğa çıkaran, hayallerimizi süsleyen tebrik kartları (posta kartları), 1900'lü yıllarda altın yılını yaşarken, telefonun lüks olduğu dönemlerde de bayram, yılbaşı ve özel günlerde eş, dost, arkadaş, akraba gibi kişilere kutlama amaçlı gönderiliyordu.
Teknolojinin gelişmesiyle birlikte mektup yazma ve tebrik kartı gönderme alışkanlığı tarihe karışmaya başladı. Tebrik kartı göndermek için birbirleriyle yarışanlar artık teknolojiye ayak uydurarak e-mail, e-kart ya da cep telefonuyla mesajlaşmayı tercih ettiler...

E-kart, karpostallar veya tebrik kartının bir benzeri olmakla birlikte, geleneksel materyaller ve kâğıttan farklı olarak, dijital araçların kullanılmasıyla oluşmuş bir uygulama. E-kartlar, çeşitli İnternet sitelerindeki yayıncıların yapımları olarak alıcıya gönderilmeye hazır haldeler. Genellikle e-mail aracılığıyla gönderilen e-kartlar, geleneksel yöntemlere göre, daha çevre dostu olarak düşünülüyor. "E-kart firmaları çevre dostudur, çünkü karbon salınım oranları kağıt şeklinde tebrik kartı üretimi yapan firmalara göre daha düşük bir değerdedir" deniliyor.
E-kartlar, standart tebrik kartlarına göre, çok daha fazla çeşitlilik gösterebilen bir dijital içerikten oluşurken, geleneksel yöntemlerin aksine, aynı anda birden fazla kişiye gönderilebiliyor ve gönderen kişi tarafından tamamen kişiselleştirilebiliyor...
Bir e-kart göndericisi, yayıncının İnternet sitesindeki on-line katalog içerisinden seçimini yaparken, aynı zamanda seçtiği karta mesaj, resim veya video da ekleyebiliyor.

Türkiye'deki e-kart sitelerinin durumu
Elektronik kart, mail yoluyla gönderilen kutlama kartları e-postaların yeni olduğu dönemlerde çok popülerdi. Birçok sitede bu işte rekabet içindeydi. Bir dönemden sonra Türkiye'de e-kart siteleri birer birer yok oldu ve sadece büyük siteler servisleri arasına e-kart göndermeyi de ekledi. Ancak zamanla büyük siteler de (Mynet, Turk.net-TNN, E-Kolay) bu hizmetlerinden vazgeçtiler.
Türkiye'de şimdiler de e-kart hizmeti veren www.balca.net, www.postakartim.com, www.melegim.net, www.listeturk.net ve www.e-sehir.com gibi portalların servisleri de ilkel. Mail adresini yaz, resmi seç gönderden ileriye gitmiyor. Bu portallara bir anlamda haksızlık ediyoruz gibi ama Türkiye'de kaliteli hizmet veren başka bir özel girişimde bulunmuyor. Aslında çok da zor bir iş olmamasına rağmen bu alanda özel girişimci yok. Grafik olarak desteklenmiş, gelişmiş özelliklere sahip bir e-kart hazırlama aracıyla çok trafik çekilen bir ortam yaratılabilir. Aynı servisin sosyal ağlarla (Twitter ve Facebook) entegrasyonu yapılarak kullanıcı tabanını genişletip, farklı işlere yönelme de mümkün olabilir.
Türkiye'de gelişmiş bir e-kart aracı hazırlanmamış. Sosyal ortamlarla da herhangi bir etkileşim içerisine girilemiyor. İnternet abone sayısı göz önüne alındığında Türkiye'de de e-kart üzerine yoğunlaşmış bir servisin trafik yönünden sıkıntı çekmeyeceği düşünülüyor.

Yabancı sitelerden örnek verecek olursak, MyPunchBowlonline organizasyon planlama ve davetiye gönderme sitesi olarak yayın yapıyordu. Daha sonra servisleri arasına e-kart göndermeyi de ekledi. Önceden davetiye hazırlamak için kullandıkları gelişmiş görsel editörleri e-kart için tekrar düzenlemiş ve ortaya kolay kullanımlı özel e-kartlar çıkmış oldu. Yurtdışındaki www.123greetings.com ve www.egreetings.com siteleri de e-kart hizmetini çok iyi veriyorlar.

Şubat ayı içerisindeyiz... "14 Şubat Sevgililer Günü"nde sevgiliniz, eş ve de dostlarınıza e-kart göndermeye ne dersiniz?..

TÜBİTAK'tan 10 üniversiteye daha 1 milyon TL destek

Üniversitelere teknoloji transferi desteği veren TÜBİTAK'a başvuran 36 üniversite arasında bu yıl da Anadolu, Bilkent, Dokuz Eylül, Erciyes, Gaziantep, İstanbul, İstanbul Şehir, İstanbul Teknik ve Uludağ üniversiteleri ile İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü desteklenecek.

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu'nun (TÜBİTAK), üniversitelerin bünyesindeki Teknoloji Transfer Ofisleri'nin (TTO) geliştirilmesi ve yenilerinin kurulmasını teşvik etmek amacıyla geçen yıl başlattığı destek programı bu yıl da sürrüyor. Toplam 10 milyon TL'lik destekten yararlanmak için başvuran üniversiteler arasından başvuru dosyası kabul edilen 10 üniversitenin TTO'su 1 milyon TL'ye kadar olan hibe desteğinden yararlanacak.

Başvuran 36 üniversite arasında yapılan değerlendirmenin ardından Anadolu, Bilkent, Dokuz Eylül, Erciyes, Gaziantep, İstanbul, İstanbul Şehir, İstanbul Teknik ve Uludağ Üniversiteleri ile İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü 2014 yılında destek almaya hak kazandı.

TTO Destekleme Programı'na üniversiteler, üniversitelerin ortak olduğu şirketler, teknopark yönetici şirketleri ve teknopark yönetici şirketinin ortak olduğu şirketler başvurabiliyor. Program kapsamında TTO'lar 10 yıl süreyle hibe alabilecek. Destek oranları ilk 5 yıl için yüzde 80, ikinci 5 yıl için ise yüzde 60 olacak. Seçilen 10 üniversiteye verilecek destek kapsamında; personel giderleri, ulaşım, harcırah ve konaklama giderleri, alet, teçhizat, yazılım, yayın alım giderleri, yurtiçi ve yurtdışı danışmanlık ve eğitim hizmetleri de dahil olmak üzere hizmet alımı, toplantı, tanıtım ve organizasyon giderleri, yeminli mali müşavirlik ücretleri ve genel giderler karşılanacak.

Türkiye'nin en büyük bilim ve teknoloji merkezi Bursa'da

9 bin metrekare kapalı, 20 bin metrekare toplam alana sahip olan ve 27 milyon TL'lik yatırımla Bursa'da açılan "Bursa Bilim ve Teknoloji Merkezi", Türkiye'nin en büyük, Avrupa'nın da ilk 5 merkezinden biri olmayı hedefliyor. Merkez, geleceğin bilim insanlarını yetiştirecek

Bursa Büyükşehir Belediyesi'nce yapımına 2012 yılında başlanan Türkiye'nin en büyük bilim ve teknoloji merkezi açıldı. 25 Ocak 2014'te gerçekleştirilen açılış törenine Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Fikri Işık, Bursa Valisi Münir Karaloğlu, AK Parti Bursa Milletvekilleri Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Recep Altepe, TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Yücel Altunbaşak ve Bursa Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı İbrahim Burkay katıldı.

Açılış töreni için, "Altın Çağ"da (700 -1700 yıllarında) yaşamış Müslüman bilim adamlarının icat ve keşiflerinden oluşan "Bilimin Sultanları" sergisi de Türkiye'ye getirildi.
Açılışta konuşan Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Altepe, merkezin Türkiye'nin en büyük, Avrupa'nın ise ilk 5'e girebilecek büyüklüğe ve özelliğe sahip olduğunu söyledi. ABD, Avrupa, Afrika ve Asya ülkelerindeki tüm bilim merkezlerini taradıktan sonra, 27 milyon TL'lik bir kaynakla projeyi hazırladıklarını anlatan Altepe, merkezde geleceğin bilim insanlarını yetiştirmeyi hedeflediklerini belirterek "Bu sayede gerçek anlamda yerli üretim desteklenecek. Proje için TÜBİTAK'ın ayırdığı 43 milyon TL'lik kaynağı henüz kullanmadık. Önümüzdeki dönemde projenin genişlemesi için bu kaynağı da kullanacağız" diye konuştu.

Bursa Bilim ve Teknoloji Merkezi, 9 bin metrekare kapalı, 20 bin metrekare toplam alana sahip. 14 farklı noktada 270'e yakın deney alanı bulunan merkezde; Yenilenebilir Enerji, Suyun Serüveni, Dev Makina, Enerji Makinası, Jiroskop, Vorteks/Girdap Tüneli gibi özel galeriler yer alıyor. Ayrıca eğitim salonları, kimya, fizik, robot ve birçok konuda atölye alanları, bilim şovları, bilim kampları ve söyleşileri, simülasyon cihazları, video duvarı, kafeterya, planetaryum, üç boyutlu sinema salonu gibi alanlar da merkezde olacak.

"Bilimin Sultanları" Sergisi Türkiye'de ilk defa merkezde

ABD, Kanada, Güney Afrika, Dubai, Malezya ve Norveç'te yer alan dünyaca ünlü bilim merkezlerinde sergilenerek Türkiye'de ilk kez Bursa Bilim ve Teknoloji Merkezi'ne gelen Bilimin Sultanları Sergisi, Altın Çağ'da yaşamış bilim âlimleri ve onların icatlarını geleceğin mucitleri ile buluşturuyor.

Bursa Bilim ve Teknoloji Merkezi'nde 800 metrekarelik özel bir alan hazırlanan sergi; 35 interaktif ve uygulamalı düzenek, 3 dokunmatik ekranlı oyun, 10 video gösterisi ve 75 posterden oluşuyor. Sergide ziyaretçiler; İbn-i Nefis'in 1242 yılında icat ettiği cihazda kendi kalp atışlarını görebilmek için nabız sensörlerini tutabilecek, El Cezire'nin 3 metre boyundaki Filli Su Saati'ni inceleyebilecek, Hezarfen Ahmet Çelebi'nin Galata Kulesi'nden uçmayı nasıl planladığını, uçuş hareketini yapabilmek için kolların nasıl hareket etmesi gerektiğini uygulayarak görebilecek. Sergi, Haziran'a kadar ziyarete açık olacak.

Bakanlıktan ücretsiz navigasyon

Vatandaşlara uydu üzerinden yol ve yer bulmada yardımcı olmak üzere Ulaştırma Bakanlığı'nın bedava navigasyon sistemi devrede.

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, vatandaşlara uydu üzerinden yol ve yer bulmada yardımcı olacak navigasyon sistemini başlattı. Teknik altyapısını Türksat'ın hazırladığı "www.ulasim.gov.tr" portalı, vatandaşlara, gidecekleri yerle ilgili alternatifli güzergâh seçeneği sunuyor. Ücretsiz navigasyon uygulamasında, gidilecek güzergâh üzerindeki benzin istasyonları, restoran, eczane, dinlenme tesisi, tarihi yerler, polis ve jandarma gibi güvenlik birimleri daha rahat bulunacak.

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanı Erol Yanar, AA muhabirine yaptığı açıklamada, 2012 yılı Aralık ayında hizmete giren portalın, ulaşım modlarını (türlerini) bir araya getirerek oluşturduğuna işaret etti.
Portalın Türkiye'deki e-devletten sonra kamudaki en kapsamlı entegrasyon projesi olduğunu vurgulayan Yanar, "Şu anda 170 civarında kurum ve kuruluş bu projeye entegre oldu. 150'den fazla karayolu ulaşımında hizmet veren firmalar da portala entegre olmuş durumda" dedi.

Projedeki en büyük kazancın, tamamen yerli mühendis ve yazılımcıların gücüyle elde edilmesi ve yerli harita altlığının kullanılması olduğuna dikkati çeken Yanar, öncelikle kara, hava ve deniz ulaşımında faaliyet gösteren firmalar ile Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları'nın (TCDD) da bu portala entegre olduğunu söyledi.
Vatandaşların bir noktadan başka bir noktaya gitmek için en hızlı ve ucuz yolu araştırmak için çok sayıda internet sitesine girerek, saatler süren araştırma yapması gerektiğine işaret eden Yanar, portalın vatandaşların zamandan kazanması amacıyla hazırlandığını kaydetti.

"4 kilometrekarede bir hava durumu bilgisi"

Ulaşım portalında hava durumu özelliğinin de bulunduğuna dikkati çeken Yanar, "Gidilecek güzergâhtaki hava durumu, her 4 kilometrekarede bir dijital olarak veriliyor. Ayrıca seyahat planındaki zaman göz önünde bulundurarak veriliyor. 3 günlük hava durumu bu anlamda inceleniyor" diye konuştu.

Türksat tarafından yazılımı gerçekleştirilen projenin maliyeti 2 milyon lira oldu. Her türlü mobil cihazda kullanılabilen ve akıllı telefonlara da ücretsiz yüklenebilen portalda, yol tarifi yazılı olarak yapılıyor.
Türkiye'ye en çok gelen ülke vatandaşlarının konuştuğu diller olan İngilizce, Almanca, Arapça ve Rusça dilleriyle de yayın yapıldığını belirten Yanar, Türkiye'ye gelen bir turistin, gideceği yerin, kullanması gereken ulaşım araçlarını başkalarına sormak yerine, bu portalla ayrıntılı bir şekilde doküman halinde alabileceğini kaydetti.
Ulaşım portalında çocukların da unutulmadığına dikkati çeken Yanar, çocukların küçük yaşta trafik kurallarını öğrenmeleri amacıyla eğitici oyun ve filmlerin sitede yer aldığını söyledi. 6 yaş grubu çocuklara yönelik trafik kurallarını anlatan film ve oyunlar ile doğru ve yanlış hareketleri gösteren filmlerin yer aldığı portalda, ilerleyen zamanlarda 12 yaş grubuna yönelik oyunlar da bulunacak.
Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin de test verilerinin bitmek üzere olduğunu ifade eden Yanar, kısa süre sonra Ankara'nın bilgilerinin de sisteme entegre edileceğini bildirdi.

Polisten 3 boyutlu yazıcılarla basılan silah uyarısı

Geçen yıl Mayıs'ta ABD'de 3 boyutlu yazıcılarda üretilen silahlar konusunda Emniyet, tüm teşkilatı uyarıp duyarlı olunması talimatı verdi.

Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM) İstihbarat Daire Başkanlığı, 81 ildeki güvenlik birimlerini, gönderdiği "gizli" ibareli yazısıyla, 3 boyutlu yazıcılarda üretilen silahlar konusunda uyardı. Uyarıda bu tür silahların metal dedektörler tarafından belirlenemediğine dikkat çekildi.

3 boyutlu baskı cihazları ile basılacak silahların olası suikast girişimlerinde kullanılabileceği, bu silahların terör ve suç örgütleri ya da bireysel unsurlarca suç faaliyetlerinde kullanılabileceği belirtildi. Uyarıda silahların 3 boyutlu yazıcıların bulunduğu tüm ortamlarda çok kısa zamanlarda üretilebildiği için şahıs veya kişilerin yanlarında normal silah taşımak yerine, eylemden hemen önce bu silahları üretebileceği ya da bu silahlarla buluşabileceğine işaret edildi.
Baskı cihazı ile üretilen silahların normal silahlar gibi ateşlenebildiği ve etki alanının da bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiği vurgulandı. Bu teknolojiyle üretilen silahların yalnızca ateşleme iğnesinin metal parçadan oluştuğunun altı çizilen uyarı yazısında, yazıcılarda, elde edilmek istenilen silahın parçalarının ayrı ayrı üretilerek daha sonra birleştirildiği anlatıldı. Genellikle plastik alaşımlardan üretilen bu silahların metal dedektörlerince tespit edilemediği kaydedilen açıklamada bu durumun güvenlik açısından bir zafiyet oluşturabileceği, dolayısıyla bu konuda duyarlı olunması talimatı verildi.

ABD'de Defense Distributed adlı grubun Mayıs 2013'te 3 boyutlu yazıcıyla silah ürettiği açıklanmıştı. Teksas'ın Austin kentindeki atış alanında denemede kusursuz çalışan silah, 3 boyutlu yazıcı teknolojisinin ucuzlaması halinde ölümcül sonuçlar doğurabileceği endişelerini güçlendirdi. Grubun lideri 25 yaşındaki Cody Wilson tabancayı İnternet üzerinden satış yapan eBay'de 8 bin dolara satılan üç boyutlu bir yazıcıyla yaptı. Plastik parçalardan üretilen tabancanın sadece ateşleme pimi metal. Wilson, silahı Amerikan Alkol, Tütün, Ateşli Silahlar ve Patlayıcılar Dairesi'nden aldığı üretim ve satış ruhsatıyla üretti.

3 boyutlu yazıcılar, elde çizimleri olan tüm objelerin basılabilmesini sağlıyor. Bu yazıcılar şu anda mücevher, ayakkabı, endüstriyel tasarım, mimarlık, otomotiv, uzay bilim, medikal ekipmanlar ve eğitim gibi birçok alanda kullanılmaya çalışılıyor. Yazıcılar yaklaşık 2000 dolara satılıyor. 3 boyutlu baskı cihazları dünyada yeni bir tartışma konusu. Yedek organ üretimi ve NASA tarafından da test edilmeye başlaması olumlu yönleri olarak değerlendirilirken özellikle silah üretimi yönü korkutucu bulunuyor.

Kadir Has'ta Siber Güvenlik Araştırma Merkezi kurulacak

Siber güvenlik, Kadir Has Üniversitesi'nde kurulacak yeni bir merkezle özel bir araştırma ve eğitim alanına dönüşecek.

Uluslararası Bilgi Sistemleri Derneği (Information System Security Association – ISSA) Türkiye Başkanlığı ve Kadir Has Üniversitesi işbirliğiyle Siber Güvenlik Araştırma Merkezi (SİGÜM) kuruluyor. Siber Güvenlik Araştırma Merkezi, özellikle enformasyon ve haberleşme teknolojileri (ICT) alanında, haberleşme, veri iletimi, kumanda ve kontrol amacıyla kullanılan cihazların kötü amaçlı iç ve dış (siber) saldırılarla karşı karşıya gelmesiyle gerçekleşen suçları inceleyecek. 21. Yüzyılın en önemli farklılığını oluşturan ICT ve teknolojiyi besleyen bilgi döngüsü, korunmadığı ve değiştirilme-çalınma gibi tehditlere karşı geliştirilen savunma yöntemlerinin inceleneceği merkezde; siber güvenlik konularında toplumda farkındalığın arttırılması amaçlanıyor. Merkezin çalışmaları çerçevesinde önümüzdeki dönemde Siber Güvenlik Yüksek Lisans Programı da başlatılacak. Programda araştırma projeleri gerçekleştirilmesi ve bu alanda uzmanların yetiştirilmesi hedefleniyor. Programı bitirenler, özel sektörde ve kamuda siber güvenlik ve ilgili alanlarda istihdam edilebilecek.
Yüksek Öğretim Kurulu'nun (YÖK) onayının ardından SİGÜM, hayata geçecek.
SİGÜM için ilk adım, üniversitenin rektörü Prof. Dr. Mustafa Aydın ile ISSA Türkiye Başkanı Batuhan Tosun'un katıldığı imza töreninde atıldı. 3 Ocak 2014'te gerçekleştirilen imza töreninde konuşan Aydın, dünyada olduğu gibi Türkiye'de de siber güvenliğin ve bilgi güvenliğinin, gerek devlet gerekse özel kurumlarda çok önemli bir yer tuttuğunu söyledi. Siber güvenliğin gelecekte daha da önem kazanacağını vurgulayan Aydın, SİGÜM'ün siber güvenlik alanında ileri Ar-Ge çalışmaları yapacağını ve üst düzey uzmanların yetişmesine katkı sağlayacağını belirtti. Aydın, "Türkiye'de büyük ölçüde göz ardı edilmiş bir alanı bir araştırma merkezi bünyesinde incelemek ve topluma tanıtmak için ilk adımı atıyoruz" dedi.

Siber güvenliğin siyasi, uluslararası ilişkiler, askeri ve diğer birçok boyutu ile disiplinler arası bir konu olduğunu anlatan Aydın, SİGÜM'ün Mühendislik Fakültesi altında Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü'nün liderliğinde açılacağını söyledi. Aydın, üniversite olarak siber güvenlik alanında ciddi araştırmalar içinde olduklarını dile getirerek, "21'inci yüzyılda artık bilgi güvenliği her şeyin üstünde" diye konuştu.

Uzman yetiştirilecek

ISSA Türkiye Başkanı Tosun da üniversite çatısı altında tamamen uygulamaya yönelik hızla işleyecek bir yapının açılışı için uzun süredir çalıştıklarını bildirdi. Siber güvenlik ve bilgi güvenliğiyle ilgili ABD, Kanada, İngiltere gibi ülkelerde benzer kurumların olduğunu anımsatan Tosun,"SİGÜM, yakın zamanda yurt dışındaki benzer kurumların öneri alabileceği bir kurum haline umuyorum ki gelecek" dedi.

Tosun, siber güvenliğin bilişim, yönetim hukuku, iletişim güvenliği, iletişim gizliliği, nükleer santral, havacılık, sağlık, kişisel bilgiler başta olmak üzere birçok alanı kapsadığını söyledi. Siber güvenlik alanında ihtiyaç duyulan uzman yetiştirileceğini anlatan Tosun, bu konuda kamuyla da yakın işbirliği içinde olunacağını belirtti.

Çivi

Yazan
Sinan İpek

Uygarlığın bir çivi yüzünden çöktü, ama artık bunun öyküsünü torunlarıma bile anlatmıyorum, çünkü bunadığımı düşünüyorlar. Hele çöküşten sonra doğanlara hiçbir şey anlatamıyorum. En basit şeyleri bile bilmiyorlar, kafalarında hiçbir kavram yok. Tek dertleri babalarının nasıl avlandığını, ya da annelerinin nasıl meyve topladığını öğrenmek; bir de etrafta deli gibi koşturup saçma sapan oyunlar oynamak... Daha yaşlı olan torunlarım geçmişi hayal meyal anımsıyorlar, onlar da anımsadıkları şeylerin çok eskiden gördükleri bir düş olduğunu sanıyorlar. İşte bu yüzden uzun zaman önce anlatmayı bıraktım. Yine de ölmeden önce bunları yazıyorum. Bilmem bir okuyan çıkacak mı? Öyküyü yazmadan ölmek istemiyorum; işe yarayacağını düşündüğümden değil de anlatma arzusuna karşı koyamadığım için. Önceki çağla hiçbir bağlantısı olmayan bu çağa büsbütün yabancıyım. Köklerim felaket öncesinde kaldı. O nedenle anlatacaklarımı gençliğimle yeniden kavuşma isteği olarak da görebilirsiniz. Ama artık öyküye geçelim.

2040 yılında, üç boyutlu yazıcılar gelişimlerinin en üst seviyesine erişip her türlü ürünü kolayca, en fazla bir iki saat içinde basabilecek hale geldiler. Diş fırçaları, kitaplar, bilgisayarlar, oyuncaklar... Aklınıza gelen her şeyi, dilediğiniz renkte, dilediğiniz boyutta basabiliyordunuz. Asıl önemlisi de bu yazıcılar kendi kendilerinin kopyasını çıkarabiliyorlardı; vidasından kılavuzuna kadar... Geriye sadece bunları birleştirmek kalıyordu ki bir çocuk bile yapabiliyordu bunu.

Bütün bunlar sihir gibiydi. Üretmek istediğiniz malzemenin modelini internetten indirip 'yazdır' tuşuna basıyordunuz. En fazla üç saat içinde ürün elinizdeydi: Kullanıma hazır, dayanıklı, tam istediğiniz biçimde...

Bir yazıcıya sahip olmak Alaaddin'in Sihirli Lambası'na sahip olmak gibiydi; hatta bundan da iyiydi. Çünkü Cin sadece üç dileğinizi yerine getirirdi; oysa yazıcı bütün dileklerinizi yerine getirebiliyordu. Bu, Cin'den kendisini kopyalamasını dilemek gibiydi. Buradaki potansiyeli bir düşünün!

İnsanlara, üç boyutlu yazıcıya hammadde sağlamak ve ürün tasarlamaktan başka yapacak iş kalmamıştı. Yazıcılar temel olarak dört çeşit ham madde kullanıyordu; her tür malzemeyi bu dört hammaddeyi karıştırarak elde edebiliyordu. Bu malzemeler yeniden kullanılabiliyor ve doğada kendi kendine yok olabiliyordu. Örneğin yazıcıda üretilen plastik bir oyuncak için endişelenmenize gerek yoktu, atıldıktan sonra çözünüp yok oluyordu.

Yazıcıda basım maliyeti, seri üretim maliyetini geride bıraktığında endüstriyel çöküşün ilk adımı atılmıştı. Herkes tasarımcı olmuştu. Kısa zamanda markalar ortadan kalktı; tüketici piyasaları yok oldu. Şirketler birbiri ardına iflas ettiler. Yazıcı o kadar gelişmişti ki inşaat ve ağır sanayi gibi büyük boyutlu sektörler bile çökmekten kurtulamadı. Yalnızca gıda ve hizmet sektörleri son ana kadar dayanabildiler. Gelişen yazıcı teknolojisi sayesinde iş gücünün büyük bir bölümü serbest kalmıştı. Başlangıçta birçok insan bu durum karşısında ne yapacağını bilemedi. Sağda solda yazıcı karşıtı gösteriler düzenlendi. Ancak kısa bir süre sonunda işsizliğin çok da kötü bir şey olmadığı anlaşıldı. İnsanlar doğal yaşama geri döndüler. Hobileriyle uğraştılar. Yapacak öyle çok iş vardı ki 'işsizlik hiç de fena bir şey değilmiş' diye düşünmeye başladı herkes. Refahla birlikte düşmanlıklar azaldı. Herkes birbiriyle iyi geçinmeye başladı. Tartışma ve savaşlar oluyordu tabii ama hepsi de sözel boyutta kalıyordu; kimse kimseye saldırmıyordu.

Yazıcının yapay zekâsı silah üretimine izin vermiyordu. Çoğu insan kendine göre önemli olan ıvır zıvır işlerle vakit öldürmeyi tercih etmeye başladı. Ütopik bir dünya kurulmuştu nihayet ve bu ütopyanın yaratıcısı da yazıcıydı. Bütün bunlar hoşumuza gidiyordu elbette. Yeni teknoloji öylesine cazipti ki endüstriyel altyapının parçalandığını göremedik. Belki de gördük ama umursamadık.
Eski zanaatların ortadan kalkması gibi, üretim teknolojileri de hızla ortadan kalkmıştı. Metal teknolojisinin taş baltayı ortadan kaldırması gibi yazıcı da endüstriyi ortadan kaldırdı. Daha kötüsü kimse bu gidişi engelleyemiyor, engellemek istemiyordu. Uygarlığı var eden büyük endüstriyel alt yapı karşı konulmaz biçimde insanlığın kolektif hafızasından siliniyordu.
Sonunda 'virüs' geldi ve çöken endüstrinin intikamını korkunç bir şekilde aldı.

Virüsün adı Çivi'ydi. Kısa zamanda internetten her tarafa yayılmıştı. Başlangıçta kimse onu fark etmedi. Sinsi sinsi bütün makinelere, bütün bilgisayarlara bulaştı. İnternetten indirilen hemen hemen her modelin içinde bulunuyordu. Başlangıçta zararsız görünüyordu; vida, çivi gibi parçaları tanımlayan küçük bir yazılımdı bu. Her ürünün içinde kendine bir yer buluyordu. İnternetten bir dikiş makinesi modeli mi indirdiniz, vidaları o tanımlıyordu. Hiçbir zarar vermediği için bu yazılımın virüs olduğunu da kimse anlamadı.
Sonunda Çivi, dünyanın tamamına yayıldığına karar verdi ve kendi kendini bütün bilgisayarlardan sildi. Artık vida yoktu.

Ertesi gün her yerde şaşkınlık egemendi. İnsanlar ne olduğunu anlayamıyorlardı. Basılan ürünler birleştirilemiyordu. Kılavuzlarda belirtilen vida boşluklarının içine takılacak olan parça neredeydi? Yazıcı onu neden basmamıştı. Böyle bir şey olabilir miydi?

Vida içeren hiçbir ürün yazıcıdan basılamıyordu. Makineler, elektronik eşyalar, arabalar, el aletleri, hiçbir şey. Basılan parçalar bir torbanın içinde bekletiliyor, her yerde, herkes vida arıyordu. Virüs yeryüzündeki bütün yazıcıları işlevsiz hale sokmuştu. Aylarca hiçbir ürün üretilemedi. Eldeki eşyalar birer birer bozulup çözülüyordu, ama yerine yenileri konulamıyordu. Herkes elinde fazla bulunan ürünü bir başkasıyla değiştirme telaşı içine düştü.

En kötüsü de artık yazıcının basılamamasıydı. Yazıcının üretilebilmesi için de o lanet vidanın bulunması gerekliydi. İnsanlar derme çatma yöntemlerle yazıcı parçalarını birleştirdiler, ama işe yaramadı. Yazıcılar birbiri ardına bozuldukça insanlar arasında panik başladı. Herkes çalışan yazıcısına sımsıkı sarılmıştı. Bazıları da ellerinde bulundurdukları yazıcıları ahlaksız teklifler karşılığında başkalarına kiralıyorlardı.

Kimse son yazıcının da ortadan kalkabileceğini hesaba katmamıştı. Herkes böyle bir ihtimalin olmadığını peşin peşin kabul etmiş görünüyordu. Ne de olsa dünya üzerinde birçok yazıcı vardı ve istendiği anda bir kopyası yapılabilirdi. Son yazıcı kalıncaya kadar bunun böyle olduğunu farz etmekte bir sakınca görmemiştik.

Ama görünen o ki son yazıcının basılabilmesi için gereken basit parça—bir vida—yazıcının kendisi tarafından üretilemiyordu. Çünkü Çivi, kendisini bütün sistemlerden silmişti. 'Altı üstü bir vida, bir tesviyeci çıkıp üretir nasıl olsa' diye düşündük. Ama piyasada bir tane bile tesviye ustası kalmamıştı. 'Kitaplara bakarak üretiriz' dedik, ne de olsa eski fabrikalarda ve müzelerde tesviye makineleri bulunuyordu. Ama makinelerin çoğu ya çalışmadı ya da onların nasıl çalıştırılacağını kimse bilemedi. Bir vida üretmenin nesi zor olabilirdi? Yiv açma makineleri yok muydu, yazıcı öncesi çağda insanlar bunu nasıl yapıyorlardı? Herkes bunları soruyordu. Yazıcı öncesi çağın hiç de ilkel bir çağ olmadığı yavaş yavaş kafamıza dank etti. Çünkü o zamanlar insanlar el aletleriyle ve basit araçlarla vida üretebiliyorlardı, mucize gibiydi bu. Hatta bir zamanlar insanların büyük konserve kutularına binip Ay'a gittikleri bile söyleniyordu; bu iş için ilkel hesap makinelerini kullanmışlardı; ama tabi bu kadarına da kimse inanmazdı.

Yine de insanların bir zamanlar kendi elleriyle vida yapabildikleri bir çağın yaşandığı da bir gerçekti. Peki, ama şimdi vida üretmeye çalışanlar bunu neden başaramıyorlardı? Sonuçta ya bir el aletine gerek duyuluyor ya da başka bir sorun çıkıyordu. Makineler çalışsa bile onları çalıştıracak el becerisi kimsede yoktu. Kötü son giderek belirgin hale geldi. Tam bir felaketti bu. Panik yavaş yavaş, ama geri döndürülemez bir biçimde hepimizi avucunun içine aldı. Herkes elindeki yazıcıya sımsıkı sarıldı. Bozulduğu anda onun tamir edilemeyeceğini biliyorduk.

En basit şeyin, bir vidanın nasıl yapıldığını bilen kimse kalmamıştı. Bir vidayı ya da lanet olasıca bir somunu üretemediğimiz için uygarlık çöküyor ve bunu kimse durduramıyordu. Müzelerde çalışan üç beş tesviyeci ve belki bir iki akademisyen bazı malların el aletleri ile nasıl üretildiğini bildiklerini iddia ediyorlardı ama bize gereken vida bir türlü yapılamadı.

Vida modelini yeniden oluşturmaya çalıştık. Ancak çok fazla sayıda vida, çivi ve somun türü olduğu ortaya çıktı. Vidaların çapları, yiv açıları, başlık türleri o kadar değişkendi ki üretilen bir vida, milimetrenin onda biri hatalı olduğunda yerine uymuyordu. Daha da kötüsü, virüs, kendi yerine başka bir modelin konmasına izin vermiyordu. Virüsü

yeniden bilgisayarlara bulaştırmayı düşündük ama hiçbir yerde kopyasını bulamadık. Virüsü yazan her kimse uygarlığı ortadan kaldırmanın yolunu bulmuştu.

İster istemez taş devrine dönecektik ya da onun gibi bir şeye... Çevremizde ne bulduysak kullanmak zorundaydık. Var olan aletlerimize gözümüz gibi bakıyorduk. Ama aletlerimizde kullanılan ham madde doğada çözünme özelliğine sahipti, bu yüzden hiçbir aletin uzun süre dayanması mümkün değildi. Elimizdeki araçlar bir süre sonra havadan nem kapıp mikroplar tarafından yenmeye başlanıyordu; kısa süre sonra da işe yaramaz hale geliyorlardı. Böylece sahip olduğumuz her şey birer birer elimizden gitti.

Sonra birden o ortaya çıktı; Usta, diyorduk ona. Ve bu adam vidanın nasıl üretilebileceğini bildiğini iddia ediyordu. Uzunca bir süre etrafına toplanan insanları oyaladı. Sonunda Fabrika Ruhu dediği ölümsüz ruha inanırsak ve gerekli ayinleri yerine getirirsek, gökten vida yağacağına dair bir mitoloji ortaya attı. Hatta gökten yağan vidalardan korunmak için yapmamız gerekenleri bile anlattı. Ona göre, yağış birden bire başlayacakmış. İlk sağanakla birlikte birçok insan da ölecekmiş. Ancak kendine bağlı olanları koruyabileceğini iddia ediyordu. Etrafında birçok insan toplamayı da başardı. Giderek de çoğalıyorlar.

Bana gelince... Ben 98 yaşındayım ve şehir denen o çöplüğü çoktan terk ettim. Oğullarım ve torunlarımla birlikte dağlara doğru çekildik ve sürekli yerimizi değiştiriyoruz. Burada yaban hayvanlarını avlayarak ve yenebilecek her şeyi yiyerek yaşamaya çalışıyoruz. Bu işte de iyice uzmanlaştık sayılır.

Tam elli iki senedir taş balta imalatıyla uğraşıyorum; diyebilirim ki bu işte benden ustası yok. Oğullarıma da bu sanatı öğretmeye çalışıyorum ama onlar taş parçalarını yontmaktansa av peşinde koşmayı tercih ediyorlar. Bir gün, yani ben öldükten sonra, ellerindeki baltaların ne denli değerli olduğunu anlayacaklar. Onlara miras bıraktığım kemik, çakmak taşı ve kaba taş aletler eninde sonunda tükenecek, ya da körlenip işe yaramaz hale gelecek. İşte o zaman taş yontma sanatının değerini anlayacaklar. İçlerinden sadece birinden umutluyum, en küçük torunum... O benden de usta çıktı, yaptığı taş balta ve bıçaklar neredeyse benimkiler kadar iyi... Aslına bakarsanız, benimkilerden de iyi... Benim üç saatte yaptığım bir baltayı o iki saatte yapabiliyor. Taşı yontarken onu izlemeye doyamazsınız, büyük bir dikkatle kendini işine veriyor, başını sağa sola oynatarak ve konsantrasyonunu hiç bozmadan yonttuğu baltayı güneş ışığında inceleyip taşın zayıf noktalarını bulmaya çalışması ve yontma işini buna göre ayarlaması görülmeye değer bir manzara. Daha şimdiden avcunun içi öyle nasırlaştı ki keskinliğini denemek için bir baltayı avucunun içine sürdüğünde bile derisi kesilmiyor. Saatlerce uğraştıktan sonra sonunda baltasının mükemmel olduğuna karar verince yanıma koşup, eserini bana gösteriyor. Birlikte yapıtı inceleyip, kritiğini yapıyoruz. Ömrümün bu son günlerinde torunumla birlikte balta yontmaktan başka bir işten zevk almıyorum artık.
Demir bulamıyoruz. Endüstriyle birlikte madencilik de çöktü. Demir ya da başka bir malzeme bulabilmek için ilk zamanlar şehirlere gidiyorduk, ama artık bunu yapamıyoruz; çünkü şehirlerde yaşayanlar korkunç derecede vahşileştiler. Ellerindeki malzemeyi korumak ya da yiyecek bulmak adına kurdukları avcı çeteleri öylesine insanlık dışı bir şekilde saldırıyor ki ellerinden sağ kurtulmak mümkün olmuyor. Yamyamlık yaptıklarını da biliyoruz. Bu nedenle kabileme şehirlere gitmeyi yasakladım. Hatta şehirlerden sürekli uzaklaşıyoruz. Ormanların ve dağların derinliklerine doğru ilerliyoruz. Şu sıralar Gürcistan civarında olduğumuzu tahmin ediyorum ama bundan emin değilim. Dolaştığımız yerlerde hiç köylüye rastlamıyoruz.

Köylüler yazıcıdan önce yok olmuş; yerlerini uluslararası ziraat şirketleri almıştı. Bu şirketler köylüler gibi toprağa köklü bir şekilde bağlı olmadıkları için de endüstriyle birlikte çöktüler.
Hatırladığım kadarıyla insanlık tarihinin ilk yıllarında madenler yer yüzeyinden toplanabiliyormuş. Ama bu topraklarda belki yirmi bin yıldır insan yerleşimi var. Artık yüzey madenciliği yapılamıyor, çünkü atalarımız bütün madenleri toplamışlar. Hatta toprağın birkaç metre altında bile hiçbir şey bulunamıyor. Yanlış anımsamıyorsam, göktaşlarında demir, iridyum gibi bir takım metallerin bulunması gerek. İşte bu yüzden sık sık başımı göğe çeviriyorum, bazen saatlerce gökten gelebilecek bir demir kütlesini bekliyorum. Bugüne kadar yakınlarıma hiç göktaşı düşmedi. En son beş yıl önce gökten büyük bir ateş kütlesinin indiğini gördüm. O kadar parlaktı ki gökyüzünün yarısını gündüz gibi aydınlattı. Düştüğü yeri aklımda tutmaya çalıştım. Ertesi gün torunumla birlikte göktaşının düştüğü yöne doğru gittik. Beş gün boyunca dört bir yanı aradık, ama hiçbir şey bulamadık.

Torunuma bir gün gökten siyah bir taş düşeceğini, onunla bir balta yapmasını istediğimi söyledim. Bu taşın adının demir olduğunu ve demir ile yapılan baltaların çok daha keskin, çok daha dayanıklı olacağını anlattım. Söylediklerimi ciddiye alması için de Tanrı'nın ödüllendirmek istediği insanlara gökten demiri gönderdiğini, böylece onları güçlü bir avcıya dönüştürdüğünü anlattım. Gök Tanrı sağ olsun, onun sayesinde kabileme birçok şeyi anlatabiliyorum.

Neden bu kadar uzun yaşadığımı bilmiyorum. Belki de yaşım konusunda yanılıyorumdur, beynim giderek bulanıyor çünkü... Ama yaşadığım her yılı yanımdan hiç ayırmadığım baltamın sapına kazıdım, bunda yanılmış olamam. Onca yaşıma rağmen gözlerim hala görüyor, yine de artık bugünlerde öleceğimi hissediyorum. Sonunda Göğün Tanrı'sının yanına gidebileceğim.

Gök Tanrı'ya insanların sonunu neden böyle gülünç bir şekilde getirdiğini soracağım. Alacağım yanıtı biliyorum gerçi. Tanrı bana şöyle diyecek: "Sayınızın az olması koşuluyla güçlü avcılar olarak yarattım sizleri ki yeryüzünde çoğalan yaratıkları temizleyesiniz; ama siz, zekânızı bütün dünyayı tuzağa düşürmekte kullandınız ve gereğinden fazla çoğaldınız."

Kim onu adaletsiz olmakla suçlayabilir ki?
—BİTTİ—

Sinan İpek

Amerika'ya beyin göçünün başarılı kahramanı:

Yunus Topcan

Birçok dalda çeşitli patentleri bulunan Topcan, RGF'de çalışırken NASA'nın da üzerinde çalıştığı benzer proje REME sistemini geliştirdi. Bu sistemle, kapalı alanlardaki Domuz ve Kuş Gribi gibi ölümcül olabilecek mikro organizmaları yok etmek mümkün.

Fatma Ağaç

Şubat sayımızda Amerika'ya göç eden bir Türk "beyin"in öyküsüne yer veriyoruz. Yunus Topcan'a Amerika'yı cazip kılan neydi? "İnsana verilen değer" elbette... İş hayatına ilişkin bizim hiç alışık olmadığımız cümleler dökülüyor Topcan'ın ağzından. Topcan yazdıklarıyla yer alıyor sayfalarımızda.

Topcan'a şirketin en iddialı projesi (Reflective Electro Magnetic Energy-REME) verilmiş. Topcan şu an 50'den fazla ülkede hizmet veren müşteri temsilcilerinden oluşan bir ağ ile global bir şirket olan Q'Straint'te çalışıyor. Q'Straint, kamu ve özel ulaşım araçlarında tekerlekli sandalye kullanan yaşlı ve engellilerin yolcu güvenliğini sağlayıp mobilite sorunlarına çareler sunuyor.

Amerika'da birçok dalda çeşitli patentleri bulunan Topcan, yaklaşık üç yıl önce piyasadaki en iyi tekerlekli sandalye yerleştirme sistemi olan QLK-150'yi geliştirmiş.

"Beyin göçünü engellemek gerçekten Türkiye için iddialı bir durum" diyen Topcan, bunun tek yolunun beyin göçünü yaratan beyinler için gerekli ortamı yaratarak Türkiye'ye dönüşlerinin sağlanması, tecrübe ve birikimlerini kullanıp aynı ortamların Türkiye'de de yaratılması olduğunu belirtiyor. Topcan'ın ağzından yaşam öyküsü şöyle:

Gördüğü bir ilan üzerine işe başvurdu

Amerika'ya geliş hikâyem çok ilginç. Şöyle ki; 2000 yılında Türkiye'de bir ilan üzerine iş başvurusunda bulunmuştum. İşe hemen alındım. Tabii ki hiç yurt dışına çıkmayı aklımdan bile o zamana kadar geçirmediğim için biraz çekinmiştim. Ve bende biraz korku ve heyecan içinde ve de cebimde yaklaşık üç yüz dolar ile ABD'nin yolunu tuttum.

İnsana verilen değerden etkilendi

Beni başlangıçta Amerika'ya çeken hiçbir şey yoktu, çünkü daha önce yurt dışını aklımdan bile geçirmemiştim. Gittikten sonra muazzam bir düzenle karşılaşınca iyi ki buraları görmüşüm dedim. ABD'deki en büyük özelliklerden ilki insana saygıydı.

"Başarı, her zaman benim için daha önemli oldu"

Maddiyat beni hiçbir konuda çekmemiştir, ne ABD'de ne de başka bir yerde. Zaten ne kadar iyi bir kazanç elde ediyor olsanız bile hayat standartlarınızı yükselttiğiniz için harcıyorsunuz. Başarı her zaman benim için daha önemli olmuştur. Yeni bir işe bile atılsam, kendi işim olsa, para için değil yine başarı için yaparım. ABD'de başka bir çekicilik ise fikirlerin çılgın olması, yani ortaya bir fikir atıp yola koyulabiliyorlar, kolları sıvayıp yeni fikirleri vakit kaybetmeden değerlendirebiliyorlar. İkisi tutmazsa biri zaten tutuyor.

"Eğer fırsat verilirse Türkiye'de de büyük işler yapmaya hazırım"

ABD'deki çalışan Türklerin büyük çoğunluğunun maddiyat, çalışma ortamından ve düzenden dolayı ABD'yi tercih ettiklerini biliyorum. Fakat ben daha farklı düşünüyorum. Demek istediğim eğer fırsat verilirse Türkiye'de de iş yapmaya hazırım. ABD'de öğrendiklerimi öğretir, çalışma düzenini aşılarım. Bizim insanımız aslında çok zeki sadece yol göstermek gerekiyor. Her zaman her konuda başarının yolu duygusal ve teknik strateji belirlenmesi, konuya yaklaşım, değerlendirme, düzenli çalışmadan ve disiplinden geçiyor. Belli bir standart yaratılması ve herkesin bu standardı takip etmesi. Netice itibariyle "Ne kadar akıllı çalışanınız varsa o kadar başarılı olursunuz değil ne kadar

akıllı standartlar yaratmışsanız o kadar başarılı olursunuz."

"Beyin göçünü engellemek, Türkiye için iddialı bir durum"

Beyin göçünü engellemek gerçekten Türkiye için iddialı bir durum oluştursa bile, bence bunun tek yolu beyin göçünü yaratan beyinler için gerekli ortamı yaratarak Türkiye'ye geri dönüş yaptırılması. Onların tecrübe ve birikimlerini kullanıp aynı ortamların Türkiye'de sağlanması... Bunu en azından Amerikan şirketlerinde şirket yönetimi ile iç içe çalışıp tecrübe edinmiş beyinleri geri getirerek başlatmak beyin göçünü yavaşlatır.

Bir hayali gerçekleştirdi

2001 yılında Florida'da uluslararası DAGGER şirketinde teknik yönetici olarak işe başladım ve ayrıca marketing sorumlularından biri oldum. Kısa bir süre sonra Florida State Üniversitesi'ne kaydımı yaptırdım. Hem okulu hem işi aynı anda

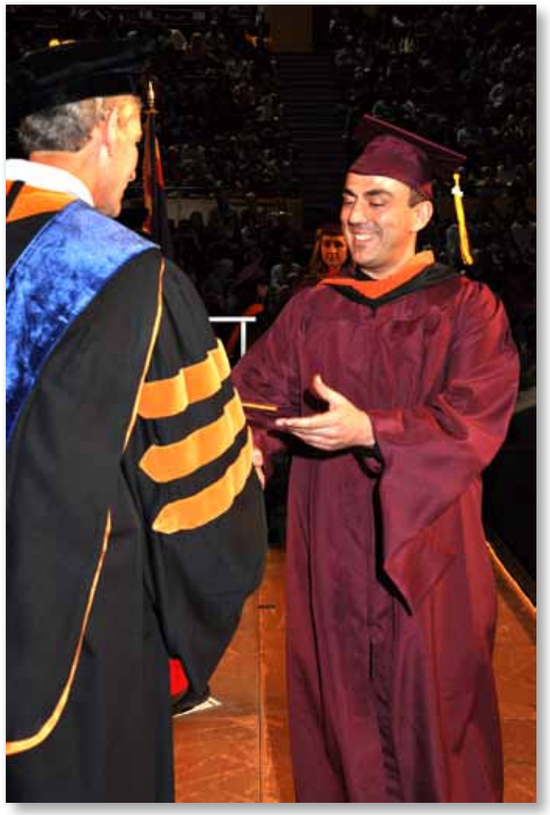

götürmeye başladım. 2003 yılının sonlarında şirket ortaklarının anlaşmazlığı yüzünden şirket farklı şekilde parçalara ayrılarak satıldı. Ekonominin daha canlı olduğu güneye göç ettim. İki haftayı bulmamıştı ki RGF adında bir şirkette Ar-Ge departmanında işe başladım. Şirket tarihinin en iddialı projesini Reflective Electro Magnetic Energy kısa adı ile REME'yi bana verdi. Her şey, REME, başkan yardımcısının bana gelip "Yunus böyle bir şey yapmak istiyoruz ama bilmiyoruz bu mümkün mü?" demesi ile başladı. Bunları söylerken pek umutlu değildi ama bir hayali gerçekleştirmek istiyordu Neticede REME'yi 2006 yılında yapmayı başardım.

İcadın yapıldığı sıralar NASA'nın (National Aeronautics and Space Administration-Ulusal Havacılık ve Uzay Dairesi) da bu konuda çalışmaları vardı ve uzay gemilerinde negatif iyonları kullanıyorlardı. Benim yaptığım sistem daha gelişmişti ve bu sistemle havadaki gaz ve kokuların yüzde 85'i, mikro organizmaların yüzde 99'unu ve havadaki 0.3 makron boyutundaki partiküllerin yüzde 93'ünü yok etmek mümkün. Bu sistem sayesinde ev, iş yeri ve hastane gibi kapalı alanlardaki Domuz Gribi, Kuş Gribi, Candida, Norwalk, Listeria, MRSA, E.coli, Bacillius ve Strep gibi ölümcül olabilecek mikro organizmaların yüzde 99'undan daha fazlasını yok edilebilir.
2006 yılında Decolav isminde kendi pazarında büyük isim yapmış bir şirketten reddedemeyeceğim bir teklif gelince orada işe başladım.
2010 yılında o zamanlar dalında dünya pazarının yüzde 60'ına sahip Q'Straint adında bir şirketten teklif gelince Ar-Ge ve Üretim Mühendisi olarak işe başladım.

"Tekerlekli sandalye kullanan yaşlı ve engellilerin güvenliğini sağlıyoruz"

Şirketim kamu ve özel ulaşım araçlarında tekerlekli sandalye kullanan yaşlı ve engellilerin yolcu güvenliğini sağlıyor (tekerlekli sandalye kullanıcısı kolayca sistemden ayrılıp aracı terk edebiliyor) ve mobilite sorunlarına çareler arıyor. Bu konuda devamlı olarak Ar-Ge çalışmalarında bulunuyor. Bugün, Q'Straint Kuzey ve Güney Amerika, Avrupa, Avustralya, Asya, Orta Doğu ve Afrika'da 50'den fazla ülkede

hizmet veren müşterileri temsilcilerinden oluşan bir ağ ile global bir şirket. 2012 yılında Sure-Lok adında rakip firmayı da bünyesine kattı ve dünya piyasasının yaklaşık yüzde 90'ına sahip hale geldi.

"En iyi tekerlekli sandalye yerleştirme sistemi olan QLK-150'yi geliştirdim"

Yaklaşık üç yıl önce piyasadaki en iyi tekerlekli sandalye yerleştirme sistemi olan QLK-150'yi geliştirdim. Bu sistem sayesinde bağımsız olarak tekerlekli sandalye kullanıcısı bir nokta sistemi ile kendi kendini hiç kimseye ihtiyacı olmadan kilitleyip ayırabiliyor.

En çok kullanılan ürün retractor dediğimiz tamamen mekanik sistemdir. Geliştirdiğim retractor şirketin en önemli ürünü (1 cm boyutunu arttırarak gücünü ikiye katladığım). Şu anda dünyanın en güçlü retractoru olarak geçiyor. Şubat'ta (2014) piyasaya sunulacak.

"Türkiye'de Ar-Ge çalışmaları sayılı"

ABD'den bakıldığında Türkiye'de Ar-Ge çalışmaları sayılı ve limitli görünüyor. Eskiye nazaran Türkiye'de Ar-Ge çalışmaları daha hız kazanmış olmakla beraber Türkiye belli başlı başarılara da imza atmayı başarmış. Türkiye genç nüfusu eğitip yönlendirerek dünyada önemli bir konuma sahip olma şansına sahip. Ar-Ge'nin geliştirilmesi için geniş kapsamda konsept çalışmaları yapılmalıdır. Önce bir hayal ile işe başlanıp bunu konsept çalışmaları izlemeli, tasarımlar ve testlerle gerçeğe dönüştürülmelidir. Ar-Ge yapmak isteyenlere fonlar daha kolayca sağlanıp, şirketlere ve kişilere prosedürler basitleştirilirse teşvik olur diye düşünüyorum. Sonuç da ithalat yavaşlayacak, ihracat artacak ve oluşturulan teknoloji ülke ekonomisine katkı sağlayacaktır.

"Türkiye'de yenilikçi bir iş kurabilmem için devlet veya girişimci desteğine ihtiyacım var"

Türkiye'de yenilikçi bir iş kurmayı ülke ekonomisine katkıda bulunmak için hayal edebilirim. Bunun için ihtiyaçlar bellidir. Devlet desteği ve/veya girişimci iş adamlarından maddi ve manevi destek almak yeterli olacaktır. Türkiye'de yapılacak işlere sınır tanımamak lazım. Her fikri değerlendirip girişimlere başlamak ne kadar erken olursa o kadar da getirisi çok olacaktır. Türkiye'nin her konuda büyük iş gücü ve potansiyeli var, yeter ki girişimci zihniyet yaygınlaşarak büyüsün.

Amerika'da birçok dalda çeşitli patentlerim bulunmaktadır. Benim temennim Türk insanının var olan potansiyelini hep beraber ortaya çıkarmak ve tarihe yarattığı teknoloji ile geçmesidir ki biz Türkler bunu yapabilecek kapasitedeyiz.

Etohum, 2014'te yatırım yapılacak girişimleri açıkladı

Başarılı girişimcileri yatırımcılarla buluşturarak yeni ekonominin hareketlenmesinde etkin rol oynayan Etohum, 2014 yılı için yatırım yapılacak 15 girişimciyi belirledi.
Bu girişimlere Şubat ve Mart'ta yatırımlar yapılacak.

Türkiye'deki İnternet şirketlerinin sayısını artırmak, girişimcileri desteklemek, internet ekosisteminin yaratılması ve gelişmesi için çalışan Etohum, 25 Ocak 2014'te İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Süleyman Demirel Kültür Merkezi'nde gerçekleştirdiği "Etohum Girişimcilik Zirvesi"nde 2014'ün en başarılı 15 girişimini açıkladı. Zirvede duyurulan 15 başarılı girişim; SambaPOS, SmartCloud.com.tr, Pratikchef, Giycem.com, TazeLezzetler, Govatra, Supportload, LVX, Oruba, Mobidik.com, Guess About Me, Magicbook, Sharemyfare, Formhane ve Volt oldu.

Girişimcilik Zirvesi'ne, Index CEO'su Erol Bilecik, TEB KOBİ Bankacılığı Segment Yönetimi ve İş Geliştirme Direktörü Devrim Ziya Tavil, Esas Holding CEO Çağatay Özdoğru, İdil İnşaat Kurucusu Cahit İdil, markalar için strateji geliştiren Brand Assist Kurucusu Muhterem İlgüner, Tanrılar Okulu Yazarı ve FLW Programı Kurucusu Prof. Stefano D'Anna, Penguen çizeri ve editörü Selçuk Erdem ile 13 yaşındaki uygulama geliştiricisi Arda Özkal katıldı. 2014'te Etohum'da seçilen en başarılı 15 girişim şunlar:

SambaPOS, SmartCloud.com.tr, Pratikchef,Giycem.com, TazeLezzetler, Govatra, Supportload, LVXOruba, Mobidik.com, Guess About Me, Magicbook, Sharemyfare, Formhane ve Volt.

Etohum'da 2013 yılında, ilk aşamada belirlenen 300 adayla yüz yüze görüşmeler yaparak 52 girişimlik bir ön liste oluşturdu. Bu kısa listedeki girişimciler, Ocak ayı içinde Etohum seçim ekibi ve yatırımcılarına çeşitli sunumlar yaptı.

Bu yıl seçilen Etohum 15 girişimi, Antalya'da pek çok yabancı ve yerli yatırımcının katılımıyla 20-22 Şubat tarihleri arasında yapılacak üç günlük "Startup Turkey" etkinliğine da katılmaya hak kazandı.

Yenilikçi Oyun Geliştirme Dünya Maratonu 2014 tamamlandı

ODTÜ'de 6. kez düzenlenen "GGJ ATOM 2014", 24-26 Ocak 2014 tarihleri arasında tüm dünya ile aynı anda yapıldı.

ODTÜ Teknokent ve ODTÜ Enformatik Enstitüsü işbirliğiyle bu yıl altıncısı düzenlenen "Global Game Jam-GGJ ATOM 2014" (Yenilikçi Oyun Geliştirme Dünya Maratonu) 24-26 Ocak 2014 tarihleri arasında tüm dünya ile aynı anda ODTÜ Kültür ve Kongre Merkezi'nde gerçekleştirildi. Uluslararası komite tarafından açıklanan "We don't see things as they are, we see them as we are" (Olduğu gibi değil, olduğumuz gibi görürüz) temasına uygun yenilikçi oyunlar geliştirmek için başlayan 48 saatlik maratona 113 geliştirici katıldı. Tema 24 Ocak Cuma günü her merkezin kendi yerel saatine göre açıklandı ve tüm dünyada geliştiriciler bu tema üzerine fikir paylaşmaya başladı. GGJ ATOM, kalabalık, eğlenceli, katılımcı ve yoğun bir geliştirme sürecini tam 27 ekip ve 32 oyunla tamamladı.

ODTÜ Teknokent Animasyon Teknolojileri ve Oyun Geliştirme Merkezi'nin (ATOM) Microsoft, TEB ve Koç Sistem tarafından desteklenen etkinlik kapsamında geliştiriciler yarışma sonunda ortaya yenilikçi oyunlar çıktı.
48 saatin galibi "Yabıştır Kamil" oldu

Açıklanan tema ile ekiplerini kuran ve oyun geliştirmeye başlayan katılımcılar, 48 saat sonunda geliştirdikleri oyunları ziyaretçilere sundu. GGJ ATOM Jürisi tarafından, High Five ekibinin geliştirdiği "Yabıştır Kamil" isimli oyun, merkezin "En Beğenilen Oyunu" seçildi. Pazar günü 18:00'da gerçekleştirilen kapanış töreni ile tamamlanan 48 saatlik maceraya, oyun geliştiriciler yenilikçi oyunları ile damgasını vurdu.

Türkiye'den 388 geliştirici katıldı

Global Game Jam bu yıl tüm dünyada da rekorların yılı oldu. GGJ merkezleri bu yıl toplam 72 farklı ülkede 488 merkezde gerçekleştirildi. 48 saat boyunca oyun geliştiren 23 bin üzerinde katılımcı, dünya genelinde oyun geliştirme alanının ilerlemesine de büyük katkıda bulunmuş oldu.

Yoğun katılımıyla bu yıl ilgi çeken Mısır, Israil, Singapur, Tayland, Filipinler, Makedonya, Tunus ve Meksika gibi ülkelerin yanı sıra, Türkiye de toplam 6 merkez ve 388 geliştirici kaydıyla dünyada önemli bir geliştirme coğrafyası olduğunu bir kez daha kanıtladı.

Global Game Jam™
January 24-26, 2014

Aşk çeşmesinden su içtim, Sırat Köprüsü'nden geçtim

(Sevgililer günü özel)

Ebru Altunok
altunokebru@gmail.com

Eşimle Isparta yolu üzerinden Antalya'ya giderken tahminen merkeze 30 km kadar kala bir tabela dikkatimizi çekti. Tabelada, "Karataş Mağarası. Mutlaka görmelisiniz" yazıyordu. "Mutlaka görelim o zaman" dedik ve tabelanın gösterdiği tarafa döndük. 5 dakika kadar gittikten sonra Yeşilkaraman Köyü'nün içindeki "mutlaka görmemiz" gereken yere ulaştık.

Girişte orada çalışan bayanlar tarafından karşılandık ve onların yol göstermesi ile gezimize başladık. Mağara hakkında kısaca bilgi verelim. Mağara 213 m uzunluğunda olup ilk başta alçak tavanlı bir galeriye girilmektedir. Daha sonra yüksek tavanlı bir galeri ve ortasında bir bar bulunmaktadır. Buradan dar bir geçitten yürürseniz bir sonraki galeriye ulaşılmaktadır. Tahta bir köprüden geçerek mağara içerisindeki yıllardır seviyesi aynı olan göle ve şelaleye ulaşabilirsiniz.

Bunlar teknik bilgiler olduğu için kısaca geçiyorum ve asıl anlatmak istediğim hikâyeye geliyorum. Elif ile Kerim adında iki gencin aşk hikâyesi... Rivayete göre, bu mağara girişinde bir delik vardır ve bu deliğin altında her gece şeytanlar toplanmaktadır. Bu sebepledir ki korkudan kimse mağaraya yaklaşamaz. MS. 1400 civarı Yörük kızı Elif ile köyün delikanlısı "Asi"lerden Kerim birbirlerine âşık olurlar. Ancak o dönemde "Yörük"ler ile "Asi"lerin birbirleri ile evlenmeleri yasaktır. Aileler bu yüzden gençleri linç etmek isterler. İki sevgili tek çözümü bu mağaraya sığınmakta bulurlar. Sevgililer mağarada şeytan olduğu inancıyla kimsenin giremeyeceğini düşünerek, "Besmele" ile mağaraya girerler ve mağara içindeki göl kenarında akan çeşmeye kadar gidip, saklanırlar. Gölün kenarında, mağaranın içindeki çamurla yaralarını tedavi ederler ve oradaki sudan içerek hayatta kalırlar. Bu gün bu çamurun şifalı olduğuna inanılır. Sevgililerin hayatta kalmasını sağlayan suya "Aşk Çeşmesi" ve âşıkların ailelerinin barışması için kenarında dua ettikleri göle ise "Barış Gölü" ismi verilmiştir. Ayrıca "Bekir Kuyusu" adı verilen bir kuyu ağzından da Kerim'in annesinin âşıklara ekmek attığı söylenmektedir.

Günümüzde mağaranın içinde kurumuş dallardan getirilip oraya oturtulmuş bir dilek ağacının da olduğunu aktarmadan geçemeyeceğim. Biz bu ağacı transit geçtik tabii ama yurdum insanı yine dilekleri ile doldurmuştu üzerini.

Eşimle Aşk Çeşmesi'nden su içtik. Çıkışta eşimin söylediğine göre, bana olan aşkı birkaç kat daha artmıştı. Mağara çıkışının birkaç metre ötesindeki "Sırat Köprüsü" yazan köprüden geçerek gezimizi sonlandırdık.
Hikâyenin herhangi bir sonu yok rivayet edilen, o yüzden ben yazacağım sonunu...

Elif ile Kerim'in duaları kabul görür, aileler barışır, mağarada kendilerine mutlu bir ev kurarlar ve küçük mağara adamları (biri kız biri erkek) iki çocukları olur. Mutlu Son.

Çıkışta gözleme yapan bayanların yanından geçip tekrar yolumuza devam etmek üzere arabamıza bindik. Bir aşk hikâyesi dinlemenin sarhoşluğu ile tam köyü çıkmıştık ki bir kamyonun arkasında yazımın başlığına da ilham kaynağı olan güzel bir aşk şiiri gördüm.

Yurdum insanı ne yüce duygulara sahip. "Öyle bakma güzelim. Atla gezelim."